

PREZYDENT MIASTA RZESZOWA

**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
„STRATEGII ROZWOJU
MIASTA RZESZOWA
DO ROKU 2025”**

Zespół autorski:

mgr inż. Jolanta Dalman

dr inż. Krzysztof Muszyński

mgr inż. Agnieszka Polek

mgr inż. Wojciech Rudzki

Spis treści

1	WYKAZ SKRÓTÓW	5
2	WPROWADZENIE	7
2.1	Podstawa prawna Prognozy	7
2.2	Celem Prognozy	7
2.3	Zakres Prognozy	7
2.4	Metodyka wykonania Prognozy	10
3	ZAWARTOŚĆ PROJEKTU STRATEGII	12
3.1	Cele główne rozwoju Miasta oraz przedsięwzięcia wspierające realizację Strategii	14
4	STAN ŚRODOWISKA ORAZ ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU	38
4.1	Stan środowiska, w tym na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	38
4.2	Najważniejsze problemy ochrony środowiska miasta, w tym dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	64
4.3	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Strategii	66
5	OCENA UWZGLĘDNIANIA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM ORAZ PROBLEMÓW ŚRODOWISKA Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU STRATEGII	68
5.1	Analiza i ocena uwzględniania celów ochrony środowiska ustanowionych w obowiązujących dokumentach szczebla międzynarodowego i unijnego (w tym wspólnotowego pakietu energetyczno – klimatycznego „20-20-20”)	68
5.2	Analiza i ocena uwzględniania celów ochrony środowiska ustanowionych w obowiązujących dokumentach szczebla krajowego	69
5.3	Analiza i ocena uwzględniania celów ochrony środowiska ustanowionych w obowiązujących dokumentach szczebla wojewódzkiego	77
5.4	Analiza i ocena uwzględniania celów ochrony środowiska ustanowionych w obowiązujących dokumentach szczebla regionalnego	81
5.5	Analiza i ocena uwzględniania problemów środowiska	83
5.6	Analiza i ocena zgodności zapisów projektu Strategii z zasadą zrównoważonego rozwoju	83
5.7	Analiza i ocena zapisów projektu Strategii w stosunku do zmian klimatycznych	85

6	INFORMACJE O PROGNOZACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTÓW POWIĄZANYCH Z PROJEKTEM STRATEGII.....	86
7	ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ PROJEKTU STRATEGII NA ŚRODOWISKO ORAZ OBSZARY NATURA 2000	94
7.1	Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań projektu Strategii na środowisko.....	94
7.2	Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań projektu Strategii na cele środowiskowe	104
7.3	Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań projektu Strategii na obszary Natura 2000	107
7.4	Bilans oddziaływań.....	109
7.5	Podsumowanie wpływu projektu Strategii na poszczególne komponenty środowiska	139
8	ODDZIAŁYWANIE SKUMULOWANE.....	143
9	TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PROJEKTU STRATEGII	144
10	ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO REALIZACJI PROJEKTU STRATEGII.....	144
11	ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROJEKCIE STRATEGII.....	147
12	NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	147
13	METODY ANALIZY SKUTKÓW WDRAŻANIA PROJEKTU STRATEGII	147
14	WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	150
15	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	157
16	BIBLIOGRAFIA	159

1 WYKAZ SKRÓTÓW

B&R	Bike & Ride (rower – transport zbiorowy);
Decyzja non-ETS	Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/406/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie wysiłków podjętych przez państwa członkowskie, zmierzających do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w celu realizacji do roku 2020 zobowiązań Wspólnoty dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych;
DSRK	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
Dyrektywa CCS	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniająca dyrektywę Rady 85/337/EWG, Euratom, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006;
Dyrektywa EU ETS	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych;
Dyrektywa OOŚ	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne;
Dyrektywa OZE	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE;
Dyrektywa Ptasia	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa
Dyrektywa Siedliskowa	Dyrektywa Rady nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory;
Dz. U.	Dziennik Urzędowy;
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GZWP	Główne zbiorniki wód podziemnych;
GUS	Główny Urząd Statystyczny;
JCWP	Jednolite części wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolite części wód podziemnych
K&R	Kiss & Ride (pożegnaj się i jedź transportem zbiorowym)
KPGO	Krajowy plan gospodarki odpadami 2014
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
MPWiK w Rzeszowie	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie
MPZP	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego;
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa;
OZE	Odnawialne źródła energii;
OZW	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty;
WPGO	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego
P&R	Park & Ride (samochód osobowy – transport zbiorowy);
PMS	Państwowy Monitoring Środowiska;
POŚ	Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020
POŚ WP	Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 r.
PPWIS w Rzeszowie	Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie

Prog. Rew. ROF	Program Rewitalizacji Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego
PZP WP	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego
Ramowa Dyrektywa Wodna/RDW	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej;
RDOŚ w Rzeszowie	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie
ROF	Rzeszowski Obszar funkcjonalny
RP	Rzeczpospolita Polska;
RPO WP 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020”;
SOPO	Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
SPA 2020	Strategia adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu
SRK 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2020;
SRKL	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;
SRKS	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020;
SRWP	Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego;
SSP	Strategia „Sprawne Państwo 2020”
STR	Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.);
Strategia	Strategia Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025 r.
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa;
tpu	ton paliwa umownego
UE	Unia Europejska;
UM Rzeszów	Urząd Miasta Rzeszowa
UP	Umowa Partnerstwa;
Ustawa OOS	Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.)
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie;
WPGO	Plan gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego
PZMiUW	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

2 WPROWADZENIE

2.1 Podstawa prawna Prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko jest jednym z elementów Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ). Obowiązek przeprowadzenia SOOŚ, na organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, nakłada art. 46, ust. 2. ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.) (ustawa OOŚ).

Ustawa OOŚ wdraża przepisy m.in. Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie ocen wpływu niektórych planów i programów na środowisko, określa zakres i sposób przeprowadzania SOOŚ oraz określa kompetencje poszczególnych organów administracji publicznej i zasady współpracy pomiędzy tymi organami.

2.2 Celem Prognozy

Celem Prognozy jest określenie skutków dla środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem czynników klimatycznych i różnorodności biologicznej, jakie będą wynikały z realizacji celów i kierunków działań zawartych w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025 r.” (dalej Strategia). Ustalenie czy będą one sprzyjały zrównoważonemu rozwojowi miasta, oraz ich zgodność z zapisami celów ochrony środowiska dokumentów wspólnotowych, krajowych i regionalnych. Zadaniem prognozy jest również wskazanie rozwiązań alternatywnych oraz działań zapobiegawczych, działań, które należy podjąć w celu wyeliminowania zidentyfikowanych zagrożeń lub działań mających na celu - jeśli zajdzie taka potrzeba - przeprowadzenie kompensacji przyrodniczej oraz opracowanie metodyki prowadzenia monitoringu skutków realizacji celów kierunków działań przyjętych do realizacji w Strategii.

2.3 Zakres Prognozy

Zakres prognozy określa art. 51 ust. 2 pkt. 1, 2, 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), który wskazuje, że prognoza oddziaływania na środowisko musi:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,

- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
 - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
- 2) *określać, analizować i oceniać:*
- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*,
 - d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
 - e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- 3) *przedstawiać:*
- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
 - b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2 ustawy OOS, powinny być opracowane stosownie do współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i szczegółowości projektowanego dokumentu (art. 52 ust. 1 ustawy OOS).

Prognoza powinna uwzględniać informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko opracowanych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu, będącego przedmiotem postępowania.(art. 52. ust. 2 Ustawy OOS).

Zgodnie z zapisami art. 53 ustawy OOS, zakres i stopień szczegółowości informacji prognozy został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ w Rzeszowie) i Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie (PPWIS w Rzeszowie).

W piśmie znak: SNZ.9020.2.22.2015.AL z dnia 15.06.2015r., PPWIS w Rzeszowie (Załącznik nr 1) stwierdził, że prognoza powinna zawierać elementy wyszczególnione w art. 51 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), oraz określać i analizować:

- ✓ stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem ,
- ✓ istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
- ✓ cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu,
- ✓ przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności: na ludzi wodę, powierzchnie ziemi, powietrze – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy i przedstawiać:
- ✓ rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych, oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- ✓ rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto sposób wykonania prognozy powinien być zgodny z zapisami art. 52 w/w ustawy.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie w piśmie znak: WOOŚ.411.2.11.2015.AP-2 z dnia 16.07.2015r. (Załącznik nr 2) wniósł, aby prognoza oddziaływania na środowisko w pełnym zakresie odpowiadała wymaganiom wynikającym z art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ustawy OOS, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu realizacji *warunków* na poszczególne elementy środowiska, a w szczególności należy w prognozie należy uwzględnić:

1. Opis lokalizacji terenu objętego przedmiotowym projektem aktualizacji Strategii względem:
 - ujęć wody i ich stref ochronnych,
 - terenów zagrożonych zalewaniem wodami powodziowymi,
 - głównych zbiorników wód podziemnych.
2. Ocenę oddziaływania skutków realizacji dokumentu planistycznego na stan wód powierzchniowych i podziemnych objętych postanowieniami ww. projektu dokumentu, w tym:
 - identyfikację jednolitej części wód powierzchniowych, określając jej typ, status, stan, ocenę ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych, ewentualne derogacje oraz wskazać cele środowiskowe,
 - identyfikację jednolitej części wód podziemnych, określając jej stan jakościowy i ilościowy, ocenę ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych oraz wskazać cele środowiskowe.

Po opracowaniu prognozy, zgodnie z zapisami art. 54 ust. 1 i 2, projekt Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, powinien zostać poddany opiniowaniu przez właściwe organy oraz społeczeństwo. Udział społeczeństwa w opiniowaniu projektu prowadzony jest na zasadach i w trybie określonym w *ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*. (Dz. U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).

Uwagi i wnioski wnoszone w trakcie konsultacji społecznych i wnoszone przez organy opiniujące, powinny być rozpatrzone przez organ opracowujący dokument, a te które są zasadne powinny być uwzględnione w ostatecznej wersji dokumentu i prognozy.

W przypadku, gdy ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że projekt dokumentu może negatywnie oddziaływać na wyznaczone obszary Natura 2000, to może on nie zostać przyjęty. Ponadto organ opracowujący projekt dokumentu, obowiązany jest prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie jego oddziaływania na środowisko (art. 55 ust 1, 2, 5 ustawy OOS).

Zakres przestrzenny prognozy dla projektu Strategii jest ograniczony do granic administracyjnych miasta Rzeszowa oraz czasowo – zgodnie z treścią dokumentu, którego dotyczy - do 2025r.

2.4 Metodyka wykonania Prognozy

Metodyka opracowania prognozy dla projektu Strategii została przygotowana w oparciu o zapisy ustawy z *dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*. (Dz. U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), uzgodnienia dotyczące zakresu i szczegółowości dokumentu poczynione z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie, wymagania Zamawiającego zawarte umowie z dnia 27.05.2015 r. Ponadto przy

sporządzaniu prognozy uwzględnione zostały wytyczne w zakresie bioróżnorodności i zmian klimatycznych.

Prace nad opracowaniem prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii podzielone zostały na cztery etapy:

Etap I. Ocena merytoryczna polegająca na określeniu i zidentyfikowaniu aktualnego stanu środowiska naturalnego i społeczno-gospodarczego oraz zagrożeń występujących na analizowanym terenie, która została poprzedzona następującymi działaniami:

- ✓ zapoznaniem się zespołu autorskiego z dokumentem projektu „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r.”
- ✓ zgromadzeniu niezbędnych materiałów, tj. aktów prawa wspólnotowego, krajowego i regionalnego, map zawierających niezbędne dane, raportów WIOŚ, dokumentów zawierających waloryzacje krajobrazowo-przyrodnicze miasta, danych dotyczących obszarów Natura 2000 i innych obszarów cennych przyrodniczo, itp.,
- ✓ pracach kameralnych/studyjnych, w trakcie których dokonano analizy danych, analizy spójności i sposobu zawarcia celów środowiskowych w Strategii i w dokumentach wspólnotowych i krajowych.

Etap II. Ocena ekspercka opierająca się o analizę skutków wdrażania celów Strategii, w kontekście wcześniej zidentyfikowanych potrzeb ocenionego obszaru oraz celów środowiskowych wyznaczonych innymi dokumentami strategicznymi, która pozwoliła na:

- ✓ określenie potencjalnych skutków dla środowiska, w tym wpływu na czynniki klimatyczne, różnorodność biologiczną oraz życie i zdrowie człowieka, jakie spowoduje realizacja zapisów Strategii, a także skutków braku wprowadzenia w życie zapisów Strategii,
- ✓ określenie sposobu zapobiegania lub usuwania potencjalnych zagrożeń,
- ✓ monitorowanie sposobu realizacji celów i kierunków Strategii,
- ✓ sformułowanie wniosków i rekomendacji,
- ✓ opracowanie map.

Ocena potencjalnych skutków realizacji Strategii na poszczególne komponenty środowiska oraz ocena spójności celów zawartych w projekcie Strategii z celami zawartymi w dokumentach międzynarodowych, krajowych, wojewódzkich i regionalnych została wykonana metodą macierzy, która polegała na ujęciu tabelarycznym celów zawartych w projekcie Strategii w zestawieniu z celami i kierunkami działań przyjętymi do realizacji w innych dokumentach strategicznych oraz z ich potencjalnym wpływem na poszczególne komponenty środowiska.

Aktualny stan środowiska został przedstawiony w ujęciu przestrzennym na nośnikach kartograficznych.

Etap III. Przekazanie prognozy wraz z projektem Strategii do oceny organom opiniującym oraz do udostępnienia w ramach konsultacji społecznych.

Etap IV. Sporządzenie raportu z przeprowadzonych konsultacji społecznych. Analiza wniesionych uwag i wniosków. Sporządzenie wersji końcowej prognozy, w tym uzasadnienia

uwzględniającego uwagi zgłaszane w ramach uzgodnień z organami oraz w trakcie konsultacji społecznych.

3 ZAWARTOŚĆ PROJEKTU STRATEGII

Strategia Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025 roku stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2015. Strategia składa się z 5 części, które stanowią załączniki do uchwały Rady Miasta Rzeszowa .

Załącznik nr 1. Raport o stanie Miasta Rzeszowa.

W raporcie zostały przedstawione najważniejsze problemy i informacje dotyczące rozwoju społeczno – gospodarczego miasta Rzeszowa w okresie 25-lecia po zmianie systemu zarządzania w Polsce w roku 1989. Informacje i dane zawarte w Raporcie dotyczą wszystkich dziedzin funkcjonowania miasta, z uwzględnieniem stanu środowiska, sfery społecznej, w tym perspektywę otwarcia procesów zarządczych na współpracę z mieszkańcami.

Podsumowanie raportu zawiera syntetyczne wyniki analiz i ocen stanu miasta, które posłużyły do określenia szans i zagrożeń, mocnych i słabych stron rozwoju miasta.

Załącznik nr 2. Katalog kluczowych zjawisk stanowiących szanse i zagrożenia oraz mocne i słabe strony rozwoju Rzeszowa w 2015 roku.

W załączniku tym, w sposób tabelaryczny, przedstawione zostały:

- ✓ zjawiska w otoczeniu globalnym i terytorialnym, które stanowią szansę i zagrożenie dla rozwoju miasta uwzględniające w swej ocenie otoczenie: polityczno-prawne, makroekonomiczne, terytorialne międzynarodowe i krajowe, terytorialne regionalne, terytorialne lokalne oraz otoczenie społeczno – demograficzne,
- ✓ zjawiska stanowiące mocne i słabe strony jego rozwoju miasta, występujące w poszczególnych podsystemach miasta tj. ludność, środowisko przyrodnicze i jego ochrona, mieszkalnictwo, gospodarka lokalna, gospodarka przestrzenna, oświata i wychowanie, szkolnictwo wyższe, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, kultura, turystyka i sport, komunikacja, infrastruktura techniczna sektor społeczny.

Dla każdego zjawiska stanowiącego szansę i zagrożenie oraz mocne i słabe strony rozwoju miasta, została określona punktacja siły oddziaływania na rozwoju miasta w skali od 1 do 5, oraz został oznaczony trend. Załącznik 2 zawiera również opinie mieszkańców miasta Rzeszowa odnośnie szans rozwoju miasta w najbliższych 10 latach.

Załącznik nr 3. Wizja i Misja rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025 roku.

W załączniku została zdefiniowana wizja rozwoju miasta zawierająca wyobrażenie o jego stanie docelowym, do którego prowadzą działania programowe i projektowe, będące przedmiotem aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa. Wizja została zdefiniowana po uwzględnieniu danych i informacji z raportu o stanie miasta, katalogu kluczowych zjawisk stanowiących szanse i zagrożenia oraz mocne i słabe strony w rozwoju miasta oraz opinii mieszkańców na temat stanu i możliwości rozwoju miasta. Sformułowana wizja rozwoju

miasta wskazuje że Rzeszów 2025 roku, to: zrównoważona stolica Podkarpacia, miasto o ludzkiej skali, posiadające i rozbudowujące liczne funkcje metropolitalne, gdzie warto mieszkać i liczyć na wysoką jakość życia i środowiska zamieszkania, przy wszechstronnym rozwoju gospodarczym, społecznym i kulturalnym.

W załączniku określona została również misja rozwojowa, będąca podstawowym celem strategicznym pozwalającym na sukcesywne dochodzenie do założonych wyobrażeń i urzeczywistnienia wizji. Formuła ta obejmuje:

1. Obszary działania - cel podstawowy, uwzględniający 4 główne aktywności,
2. Wartości, na których oparto założenia strategii: zrównoważony rozwój, przedsiębiorczość i otwartość, bezpieczeństwo i zdrowie, poszanowanie dobra wspólnego i znaczenia wspólnoty, podmiotowość poszanowane prywatności obywatel, pomocniczość władz,
3. Standardy zarządzania miastem: odpowiedzialność samorządu, reaktywność liderów i urzędników publicznych, wielosektorowe partnerstwo jako podstawa zarządzania i rządzenia, zarządzanie adaptacyjne.

Załącznik nr 4. Główne i szczegółowe cele strategiczne rozwoju miasta Rzeszowa.

W załączniku znalazła się analiza zgodności przyjętych celów do aktualnych priorytetów polityki UE i priorytetów krajowych. Wskazane zostały zależności pomiędzy celami głównymi celami strategicznymi Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa 2025 r. oraz przedstawiony został monitoring realizacji celów strategicznych.

Załącznik zawiera opis głównych celów strategicznych, które zostały podzielone na 4 sektorowe cele strategiczne, odnoszące się do otoczenia i podsystemów miasta oraz 4 cele strategiczne horyzontalne odnoszące się do podsystemów zarządzania miastem oraz opis celów szczegółowych przyporządkowanych celom głównym.

Załącznik nr 5. Przedsięwzięcia i działania służące realizacji Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa.

W załączniku przedstawiono metody i zasady wyboru projektów strategicznych, źródła i wielkość ich finansowania, terminy realizacji poszczególnych przedsięwzięć oraz tabelaryczny wykaz przedsięwzięć i działań służących realizacji Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r. Przyjęte do realizacji w Strategii działania i przedsięwzięcia zostały opracowane głównie na podstawie analizy SWOT, wniosków z wykonanego raportu o aktualnym stanie miasta Rzeszowa oraz wniosków z przeprowadzonych konsultacji społecznych. Zostały one w projekcie Strategii przyporządkowane głównym celom szczegółowym, które realizują. Realizacja jednego ze znajdujących się w wykazie działań czy przedsięwzięć ma służyć realizacji jednego lub kilku celów strategicznych celów szczegółowych.

3.1 Cele główne rozwoju Miasta oraz przedsięwzięcia wspierające realizację Strategii

Strategiczne cele główne rozwoju Miasta Rzeszowa zostały wyznaczone w oparciu o Wizję i Misję rozwoju Miasta. Cele główne podzielono na cele strategiczne sektorowe i horyzontalne, którym przyporządkowane zostały cele szczegółowe.

Tabela 3.1 Cele strategiczne sektorowe i horyzontalne, przyjęte do realizacji w aktualizacji Strategii.

Nr celu	Nazwa celu	Cel tematyczny
Cele strategiczne sektorowe		
C1	Inteligentne Miasto	Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju miasta jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury.
C2	Miasto społecznie spójne i zintegrowane	Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego
C3	Mobilność miejska i infrastruktura	Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej
C4	Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo	Ochrona i zagospodarowanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.
Cele strategiczne horyzontalne		
CH 1	Spójność terytorialna	Zagospodarowanie terenu miasta w sposób racjonalny pod względem przestrzennym i architektonicznym
CH2	Bogate(Zasobne Miasto)	Zapewnienie zdolności finansowania rozwoju Miasta z wykorzystaniem środków publicznych i prywatnych
CH3	Miasto współpracy	Zapewnienie sprawnej komunikacji społecznej i współpracy Miasta z podmiotami publicznymi, gospodarczymi, społecznymi i mieszkańcami
CH4	Marka „Rzeszów”	Wypracowanie rozpoznawalnego w kraju i zagranicą wizerunku Rzeszowa jako centrum innowacji gospodarczych i społecznych, miasta gościnnego i przyjaznego dla odwiedzających

Źródło: Opracowanie własne na podstawie aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r.

Powyższe cele główne strategiczne determinowały wybór celów szczegółowych, które zostały opracowane na podstawie analizy SWOT. Ponadto lista celów szczegółowych została stworzona wg zasady, że każdy cel powinien: wykraczać poza obligatoryjne, ustawowe zadania samorządu miasta na prawach powiatu oraz tworzyć wartość dodatnią, dzięki której samorząd zdolny będzie do stawiania czoła wyzwaniom współczesności.

Dla każdego celu szczegółowego, przedstawiony został wskaźnik realizacji, umożliwiający monitorowanie realizacji celów przyjętych w Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa.

Ponadto przy opracowywaniu Strategii wyznaczone zostały przedsięwzięcia / działania, które mają wspierać realizację przyjętych do realizacji celów strategicznych. Wyznaczone przedsięwzięcia/ działania zostały przypisane konkretnym celom strategicznym.

Wykaz celów i przedsięwzięć wraz ze wskaźnikami ich realizacji zawiera oraz tabela poniżej (Tabela 3.2).

Tabela 3.2 Cele i przedsięwzięcia wraz ze wskaźnikami ich realizacji określone w Strategii

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
C1 Inteligentne miasto.	CH.1	1.Zapewnienie Miastu terenów dla dalszego rozwoju funkcji metropolitalnych	Powierzchnia miasta	<p>1.1. Kontynuacja poszerzania granic Miasta</p> <p>1.2. Budowa istotnych dla domykania układu komunikacyjnego ulic miejskich oraz udostępniania nowych terenów rozwojowych, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa ważnej ulicy zbiorczej północ-południe mającej połączyć ul. Anny German z ul. 9 Dywizji Piechoty, - budowa ważnej ulicy zbiorczej zachód-wschód mającej połączyć ul. Bohaterów 10 Sudeckiej Dywizji Piechoty z ul. Lwowską, - budowa ważnej ulicy lokalnej wzdłuż Wisłoka mającej połączyć ul. Kopisto (Most Zamkowy) z ul. Wierzbową (Most Narutowicza), która poprawi dostępność komunikacyjną prawobrzeżnego Śródmieścia, - budowa ważnej ulicy lokalnej mającej połączyć ul.Langiewicza z ul. ks. Sondejka, która przebiegając przez obecne tereny kolejowe, odciąży ulice Śródmieścia, - budowa ważnej ulicy zbiorczej mającej połączyć ul. Podkarpacką z ul. Chmaja (z wiaduktem nad al. Batalionów Chłopskich), umożliwiającą budowę zintegrowanego węzła przesiadkowego w oparciu o przystanek kolejowy Rzeszów Osiedle, - budowa ważnej ulicy zbiorczej mającej połączyć ul. Żółkiewskiego z ul. Głowackiego, z budową nowego wiaduktu kolejowego i rozbudową ul. Styki. 	-
	CH.1.	2.Lokalizacja – w skali ROF – stref zwiększonej aktywności gospodarczej	Powierzchnia stref	<p>2.1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Rzeszów-Dworzysko: sieć wodociągowa + pompownia + zbiorniki wody oraz sieć kanalizacji sanitarnej + sieć kanalizacji deszczowej wraz ze zbiornikami retencyjnymi</p> <p>2.2. Uzbrojenie terenu pod inwestycje, w tym drobną przedsiębiorczość</p> <p>2.3. Budowa dróg udostępniających tereny inwestycyjne w strefach aktywności gospodarczej: Dworzysko, w rejonie ul. Ciepłowniczej (wraz z uzupełnieniem infrastruktury technicznej), w rejonie ul. Przemysłowej (wraz z uzupełnieniem infrastruktury technicznej).</p> <p>2.4. Budowa bocznicy kolejowej do Strefy Aktywności Gospodarczej Rzeszów-Dworzysko</p>	<p>2.1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych w związku z realizacją Strefy Aktywności Gospodarczej Rzeszów-Dworzysko</p> <p>2.2. Stworzenie nowego miejsca do prowadzenia działalności handlowej.</p> <p>2.4. Połączenie dużej strefy przemysłowo-logistycznej z linią</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				w przypadku zainteresowania inwestorów) 2.5. Podjęcie działań lobbingsowych na rzecz powiększenia Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec o pozostałe tereny w sąsiedztwie Podstref Dworzysko i Ciepłownicza oraz utworzenia nowej podstrefy przy ul. Przemysłowej	kolejową nr 91, a pośrednio z liniami nr 106 i 71 (w tym z proponowaną boczną do MPL Rzeszów-Jasionka).
	CH.1.	3.Skoordynowana polityka przestrzenna w skali ROF	Odsetek powierzchni miasta objętej MPZP	3.1. Współpraca ze Stowarzyszeniem Rzeszowski Obszar Funkcjonalny w sferze koordynacji polityki przestrzennej	-
	CH.1.	4.Polityka przestrzenna uwzględniająca potrzeby sektorów BPO/SSC/ITO	Powierzchnia biurowa kl. A/B+	4.1. Realizacja zadań własnych miasta w sferze gospodarki przestrzennej	-
	CH.1.	5.Lokalizacja centrum logistyczno-dystrybucyjnego (tranzytowe położenie Miasta i bliskość portu lotniczego)	Powierzchnia magazynowa	5.1. Realizacja zadań własnych miasta w sferze gospodarki przestrzennej	-
	CH.2.	6.Zasób gruntów dla celów rozwojowych, jako element programu aktywizacji działalności	% powierzchni miasta przewidziany w SUIKPZ pod działalność inwestycyjną	6.1. Realizacja zadań własnych miasta w sferze gospodarki przestrzennej	-
	CH.2.	7.Rozwinięte i nowoczesne zaplecze badawcze i infrastruktura dydaktyczna uczelni	Liczba jednostek, które uzyskały status Krajowych naukowych Ośrodków Wiodących - KNOW	7.1. Współpraca samorządu z uczelniami Rzeszowa	-
	CH.2.	8.Rozwinięte i dostosowane do rynku pracy szkolnictwo zawodowe	Udział uczniów szkół zawodowych i techników w ogóle uczniów szkół ponadgimnazjalnych.	8.1. Poprawa infrastruktury oświatowo-dydaktycznej w Rzeszowie na obszarze całego miasta w tym m.in.: Przedszkola na os. Zawisza, SP nr 10, zespołów oświatowych na osiedlach: Drabinianka, Wilkowyja, Staromieście Ogrody, żłobka na os. Drabinianka, Zespołu Szkół Kształcenia Ustawicznego, Zespołu Szkół Muzycznych Nr 1, Poprawy warunków kształcenia uczniów SP nr 9 w Rzeszowie w celu wsparcia kluczowych umiejętności, Poprawy jakości i warunków kształcenia zawodowego w Zespole Szkół Technicznych w Rzeszowie. 8.2. Realizacja kompleksowych zadań w zakresie	8.1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej miasta Rzeszowa 8.2. Podniesienie jakości

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				szkolnictwa zawodowego w celu dostosowania do rynku pracy	kształcenia zawodowego
	CH.2	9. Atrakcyjne dla mieszkańców i przyjezdnych tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, sportowe i turystyczne	Tereny zieleni urządzonej ogółem	<p>9.1. Rewitalizacja terenów leśnych Dębina w dzielnicy Załęże z funkcją edukacji przyrodniczo-ekologicznej.</p> <p>9.2. Urządzenie (budowa) pola kempingowego nad zalewem</p> <p>9.3. Rekreacyjno-sportowe zagospodarowanie akwenów i terenów przybrzeżnych Zalewu Rzeszowskiego i Jeziora Żwirownia - kontynuacja dotychczasowych działań.</p> <p>9.4. Rekreacyjno-sportowe zagospodarowanie terenów przybrzeżnych Wisłoka i Strugu - kontynuacja działań oraz tam gdzie to możliwe i uzasadnione dolin ich dopływów.</p> <p>9.5. Rozbudowa systemu ścieżek/tras rowerowych obejmujących całe miasto, zintegrowanych z innymi podsystemami komunikacji w mieście oraz z gminami sąsiednimi.</p> <p>9.6. Budowa kładek pieszo-rowerowych, poprawiających m.in. dostępność terenów rekreacyjnych: - przez Wisłok mającej połączyć ulice Długosza i Podwisłocze, - przez Zalew mającej połączyć ulice Żeglarską i Grabskiego (ewentualnie przeprawa mostowa), - nad linią kolejową oraz ulicami ks.Sondeja i Wyspiańskiego, w ciągu ulic Pułaskiego - Chełmońskiego, z ewentualną możliwością obsługi peronu dworca kolejowego Rzeszów Staroniwa</p>	<p>9.1. Poprawa jakości terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, połączona z rozwojem funkcji dydaktycznej.</p> <p>9.2. Rozwój funkcji recepcyjnych miasta wobec objazdowego ruchu turystycznego.</p> <p>9.3. Zagospodarowanie terenów szczególnych dla wypoczynku i rekreacji Rzeszowian. Ochrona przed zabudową. Ochrona walorów krajobrazowych. Dolina Wisłoka wraz z Zalewem stanowić ma oś kompozycyjną w rozwoju Rzeszowa. Jezioro Żwirownia i jego otoczenie oraz Zalew i jego otoczenie wymagają dalszego kompleksowego zagospodarowania.</p> <p>9.4. Zagospodarowanie terenów szczególnych dla wypoczynku i rekreacji Rzeszowian. Ochrona przed zabudową, ochrona walorów krajobrazowych. Dolina Wisłoka stanowić ma oś kompozycyjną w rozwoju Rzeszowa.</p> <p>9.5. Kontynuacja dotychczasowych działań. Scalanie istniejących odcinków w zintegrowaną sieć. Ponadto poszerzanie i podnoszenie standardu ścieżek/tras istniejących.</p> <p>9.6. Uzasadnienie: lepsze udostępnienie nadrzecznych terenów rekreacyjnych oraz terenów rekreacyjnych w Śródmieściu. Kładki wskazane również w szerszym kontekście poprawy powiązań komunikacyjnych i ograniczania ruchu drogowego.</p>

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
	CH.3.	10.Samorząd Miasta, jako źródło innowacyjnych i kreatywnych koncepcji rozwojowych	Ilość nowych, zrealizowanych projektów rozwojowych opisywanych w mediach ogólnopolskich	10.1. Realizacja zadań własnych miasta w duchu art. 6 Ustawy o samorządzie gminnym	10.1. Art. 6. Ust. 1. Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów
		11.Współpraca w ramach ROF krokiem ku wzmocnieniu funkcji metropolitalnych Miasta	Liczba zrealizowanych projektów ZIT ROF	11.1. Współpraca ze Stowarzyszeniem Rzeszowski Obszar Metropolitalny w sferze koordynacji polityki subregionalnej	-
	CH.3.	12.Aktywne współdziałanie w ramach tworzenia platform współpracy biznes-nauka administracja	Liczba członków klastrów	12.1. „1, 2, 3 Rzeszów – nauka, praca, życie” 12.2. Rzeszów Convention Bureau 12.3. Lobbing na rzecz tworzenia i wsparcie powstawania w Rzeszowie placówek dyplomatycznych państw (konsulatów generalnych, konsulatów, konsulatów honorowych).	12.1. Promocja kształcenia „na zamówienie”. Wspieranie współpracy pomiędzy uczelniami a biznesem w celu wzmocnienia najważniejszych kwalifikacji i kompetencji poszukiwanych na rynku pracy. 12.2. Budowa platformy współpracy na rzecz promocji biznesowej i gospodarczej Rzeszowa z zaangażowaniem podmiotów prywatnych. 12.3. utworzenie placówek konsularnych celem lepszego wzajemnego międzynarodowego wsparcia m.in. przedsiębiorczości, działalności klastrowej, nauki i badań, wymiany studenckiej i młodzieżowej, turystyki i kultury. Preferencja w lobbingu: państwa sąsiadujące z Podkarpaciem, państwa południowo-wschodniej Europy dla których Podkarpacie jest „bramą” do Polski, państwa położone na trasie korytarza Via Carpatia.
	CH.3.	13.Polityka wspierania rozwoju ośrodka akademickiego	Liczba studentów/10 tys mieszkańców	13.1. Współpraca samorządu z uczelniami Rzeszowa	-
	CH.3.	14.Utrzymanie w Rzeszowie	Zatrudnienie w	14.1. ClusterCOOP – kontynuacja	14.1. Wspieranie efektywnej

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
		prestżowych podmiotów gospodarczych, szczególnie związanych z przemysłem lotniczym i wysokimi technologiami	firmach klastra Dolina Lotnicza		współpracy transnarodowej pomiędzy klastrami w krajach Europy Środkowej
	CH.3.	15.Współpraca transgraniczna wykorzystująca środki europejskie	Liczba nowych projektów transgranicznych.	15.1. Współpraca międzynarodowa Miasta z zagranicznymi ośrodkami sąsiedzkimi	-
	CH.3.	16.Platforma integrująca rzeszowskie środowiska kulturalno-artystyczne i lokalnych twórców	Liczba odbywających się rocznie spotkań integrujących środowisko	16.1. Rzeszowskie Centrum Sztuki Współczesnej - utworzone poprzez rewitalizację i adaptację dawnego magazynu wojskowego w pobliżu ul. Reformackiej	16.1. Stworzenie miejsca pełniącego funkcję edukacyjno-kulturalną
	CH.4.	17.Wizerunek Rzeszowa jako „inteligentnego miasta”, które cechują innowacyjne zarządzanie, innowacyjne technologie, innowacyjna nauka i technika, innowacyjny przemysł i architektura, innowacyjna kultura i sztuka.	Liczba festiwali i targów zorganizowanych w Rzeszowie uznanych przez UMR za istotne dla rozwoju Miasta	17.1. AmbasadoreS 17.2. „InnowatoRES”	17.1. Zaangażowanie wyróżniających się przedstawicieli miasta z kraju i za granicą oraz instytucji do partnerskiej współpracy celem budowy wizerunku miasta „Rzeszów – stolica innowacji” i jego promocji w kraju i w świecie. 17.2. Stworzenie konkursu i programu promocji innowacji.
	CH.4.	18.Wysoka rozpoznawalność miasta na arenie międzynarodowej, zwłaszcza jako atrakcyjnego partnera do współpracy międzynarodowej oraz lokowania inwestycji		18.1. RES Days w Miastach Partnerskich	18.1. Międzynarodowa promocja Rzeszowa przy wykorzystaniu miast partnerskich i budowa za granicą wizerunku miasta jako miejsca innowacyjnego, otwartego na współpracę międzynarodową, posiadającego wyróżniający się na arenie międzynarodowej kapitał społeczny, kulturalny, historyczny
	CH.4.	19.Promocja rozwoju firm z sektora BPO/SSC/ITO	Liczba firm z sektora	19.1. Bieżąca działalność Miasta w sferze promocji gospodarczej	-
	CH4	20. Rzeszów miastem gościnnym, przyjaznym turystom i odwiedzającym	Liczba punktów informacji turystycznej i kulturalnej	20.1. Działalność miasta w sferze promocji i informacji turystycznej	20.1. Krajowa i zagraniczna promocja miasta obejmująca różne formy turystyki (w tym działalność Rzeszów Convention Bureau), poprawa oznakowania turystycznego i komunikacyjnego

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
					miasta oraz rozwój sieci punktów informacji turystycznej i kulturalnej
C2 Miasto społecznie spójne i zintegrowane- Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego	CH.1.	1.Sprawny i dostosowany do struktury przestrzennej miasta system placówek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne	Przestępstwa stwierdzone na 1000 mieszk.	<i>1.1. Koordynacja działania służb miejskich (powiatowych i gminnych) oraz Policji Państwowej</i>	-
	CH.1.	2.Wyeliminowanie obszarów uznawanych za kryzysowe w kontekście potrzeb rewitalizacji obszarów miejskich	Powierzchnia obszarów zdegradowanych (wg Prog. Rew. ROF)	<p>2.1. Rewitalizacja istniejących obiektów gminnych oraz ich adaptacja na cele społeczne i kulturalne, a także dla potrzeb utworzenia mieszkań socjalnych</p> <p>2.2. Rewitalizacja terenów gminnych na obszarze Śródmieścia, Osiedla Dąbrowskiego i Osiedla gen. W. Andersa.</p> <p>2.3. Rewitalizacja osiedla Staromieście i Tysiąclecia.</p> <p>2.4. Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF. Działania rewitalizacyjne służące poprawie warunków jakości życia mieszkańców obszarów zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym na Os. Gen. W. Andersa i Śródmieściu Rzeszowa</p> <p>2.5. Rewitalizacja terenów kolejowych w Rzeszowie oraz ich adaptacja na nowoczesne centrum industrialne o funkcjach kulturalnych, naukowych i edukacyjnych</p>	<p>2.1. Wspomaganie wszechstronnego rozwoju intelektualnego oraz rozwijanie postaw i zachowań społecznych, kształtowanie poczucia własnej tożsamości i poszanowania dziedzictwa kulturowego, a także zapobieganie bezdomności i wykluczeniu społecznemu na terenie Rzeszowa.</p> <p>2.2. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie przyjaznych miejsc służących integracji i aktywizacji, w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych.</p> <p>2.4. Rewitalizacja podwórek oraz przestrzeni międzyblokowych. - modernizacja budynku MOPS przy ul Skubisza - Rewitalizacja oświetlenia na osiedlu Andersa: - Poprawa infrastruktury drogowej na terenie os. Gen. Andersa - likwidacja barier architektonicznych na os. Andresa - porządkowanie kanalizacji deszczowej na terenie os. Andersa - Rewitalizacja podwórek oraz przestrzeni międzyblokowych na obszarze Śródmieścia</p> <p>2.5. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie obiektów służących integracji i</p>

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
					aktywizacji, w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych
	CH.2.	3.Rzeszów, jako atrakcyjne miejsce zamieszkania dla młodych profesjonalistów (tzw. klasy kreatywnej) dzięki polityce mieszkaniowej Miasta i zapleczu rekreacyjnemu	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	<p>3.1. Przebudowa basenów sportowo- rekreacyjnych Rzeszowskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji</p> <p>3.2. Przebudowa stadionu miejskiego w Rzeszowie - etap II + Rozbudowa Regionalnego Centrum Sportowo - Widowskiego "Podpromie"</p> <p>3.3. Budowa euroboiska w Rzeszowie + Budowa aquaparku w Rzeszowie w wersji kryto-otwartej</p> <p>3.4. Budowa sztucznego krytego lodowiska o parametrach hokejowych</p> <p>3.5. Budowa Innowacyjnego Parku Nauki i Rekreacji z elementami ogrodu zoologicznego na Osiedlu Zalesie w Rzeszowie wraz z budową drogi komunikującej z ul. Sikorskiego</p>	<p>3.1. Poprawa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej Miasta Rzeszowa</p> <p>3.2. Poprawa infrastruktury sportowej miasta Rzeszowa</p> <p>3.3. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej miasta Rzeszowa</p> <p>3.4. istnieje realne zagrożenie likwidacją istniejącego sztucznego odkrytego lodowiska przy ul. Wypiańskiego, jako prawdopodobny skutek budowy w tym miejscu kompleksu komercyjnego Resovia Park</p>
	CH.2	4.Rozwój mieszkalnictwa komunalnego	Odsetek mieszkań komunalnych w zasobie mieszkaniowym Gminy	4.1. Tworzenie miejskiego zasobu mieszkań komunalnych na wynajem	-
	CH.2.	5.Systemy wsparcia służące możliwości łączenia życia zawodowego z rodzinnym	Odsetek dzieci w wieku do 3 lat objętych opieką w żłobkach	5.1. Stworzenie systemu wsparcia organizacyjnego dla pracujących i wielodzietnych rodzin	-
	CH.2.	6.System aktywnych form poprawy sytuacji na rynku pracy (szczególnie wobec absolwentów szkół wyższych)	Udział bezrobotnych z wyższym wyksz. w liczbie bezrobotnych	6.1. STARTuj z Rzeszowem	6.1. Wsparcie absolwentów lokalnych uczelni, którzy mają pomysł na własny biznes oparty na innowacyjnej idei.
	CH.2.	7. Dobra dostępność do usług i opieki zdrowotnej, m.in. w szpitalach oraz na rzecz osób starszych	Liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszk. regionu	7.1. Poprawa jakości i dostępności usług medycznych w Szpitalu Miejskim w Rzeszowie poprzez inwestycję w infrastrukturę ochrony zdrowia i zakup wysokospecjalistycznej aparatury medycznej	7.1. Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Rzeszowa i infrastruktury publicznej poprzez realizację 3 zadań m.in. dot. Zakładu Wodolecznictwa,

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				7.2. Rozbudowa Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego	modernizacji bloku operacyjnego oraz trzech specjalistycznych oddziałów ZOZ Nr1. 7.2. Celem przedsięwzięcia jest dostosowanie opieki zdrowotnej do potrzeb szybko rosnącej populacji osób przewlekle chorych, niesamodzielnych oraz osób starszych.
	CH.2.	8.Sprawny system wsparcia osób z grup nieuprzywilejowanych	Liczba miejsc w dziennych ośrodkach wsparcia	8.1. Poprawa jakości i zakresu usług świadczonych w instytucjach pomocy społecznej na terenie miasta Rzeszowa: Ośrodek Wsparcia przy ul. Litewskiej, Pogotowie Opiekuńcze, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze 8.2. Poprawa jakości i zakresu usług świadczonych w DPS-ach: ul. Powstańców Śląskich 4, ul. Powstańców Styczniowych 37, ul. Załęska 7a, ul. Sucharskiego 1, Adaptacja budynku przy ul. Marszałkowskiej 24 8.3. Poprawa jakości i zakresu usług społecznych poprzez tworzenie na terenie miasta Rzeszowa ośrodków wsparcia dla osób starszych	8.1-3. Poprawa infrastruktury pomocy społecznej
	CH.3.	9. Poprawa bezpieczeństwa w Mieście – likwidacja zagrożeń naturalnych	Liczba osuwisk	9.1. Likwidacja zagrożeń osuwiskami na terenie Gminy Miasto Rzeszów 9.2. Budowa i modernizacja zabezpieczeń przeciwpowodziowych	9.1. Zabezpieczenie terenów przed osuwiskami 9.2. Ochrona przeciwpowodziowa terenów zalewowych Wisłoka
	CH.3.	10. Wykorzystanie sieci społecznościowych do wsparcia grup społecznie marginalizowanych (m.in. osób niepełnosprawnych) i poprawy bezpieczeństwa w mieście	Liczba zainstalowanych nowych aplikacji w instytucjach publicznych	10.1. Opracowanie przez samorząd Rzeszowa aplikacji internetowych, kompatybilnych z sieciami społecznościowymi 10.2. Coroczne kampanie informacyjne finansowane przez samorząd Miasta	-
	CH.3.	11.Wspieranie działań na rzecz utrzymania regionalnej i lokalnej tożsamości oraz kultury	Środki Miasta kierowane na budżet obywatelski	11.1. Działania Miasta w sferze promocji kultury i tożsamości regionalnej i lokalnej 11.2. Kulturowo-rekreacyjne zagospodarowanie Kopca Konfederatów Barskich i jego otoczenia.	11.2. Zagospodarowanie terenów szczególnych dla Miasta i jego mieszkańców pod względem historyczno-kulturowym, w tym archeologicznym oraz krajobrazowym i wypoczynkowo-rekreacyjnym
	CH.3.	12.Platforma współpracy organizacji społecznych	Liczba NGO's na 10 tys.	12.1. Działania Miasta w sferze współpracy z organizacjami pozarządowymi	-

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
			mieszkańców		
	CH.3.	13.Promocja modelu ekonomii społecznej, jako formy integracji społecznej	Liczba podmiotów ekonomii społecznej	13.1. Działania promocyjne Miasta	-
	CH.4.	14.Wizerunek Rzeszowa jako miejsca dynamicznego, twórczego, przedsiębiorczego niezależnego i odważnego, które łączy ludzi z dużym potencjałem i pomysłowością w działaniu	Liczba międzynarodowych i krajowych nagród, otrzymanych przez Miasto	14.1. Rewitalizacja i adaptacja Zamku Lubomirskich w Rzeszowie dla potrzeb utworzenia centrum kultury 14.2. Rewitalizacja (w części rekonstrukcja) i adaptacja dawnej kordegardy Pałacu Letniego Lubomirskich 14.3. Budowa Opery/Teatru Muzycznego (opracowanie koncepcji i przedsięwzięcia, budowa gmachu, powołanie nowej instytucji kultury, zgromadzenie zespołu artystycznego). 14.4. Lobbing na rzecz utworzenia w Rzeszowie Muzeum Narodowego Polskich Kresów Wschodnich	14.2. Rewitalizacja (w części rekonstrukcja) i adaptacja istotnego zabytku Rzeszowa, pozostającego aktualnie w ruinie. Stworzenie kolejnej atrakcji turystycznej, powiązanej bezpośrednio historycznie, przestrzennie i kulturowo z zespołem rezydencjonalnym dawnych właścicieli Rzeszowa. Przedsięwzięcie dotyczące kordegardy rozszerzało będzie przedsięwzięcie nr 14.1 „Rewitalizacja i adaptacja Zamku Lubomirskich w Rzeszowie dla potrzeb utworzenia centrum kultury”. 14.3. Utworzenie obiektu kultury najwyższej. Rozszerzenie wachlarza dostępnych usług kultury. Rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa. Podniesienie prestiżu miasta. Rzeszów, będąc miastem o aspiracjach metropolitalnych, jest jedynym polskim członkiem Unii Metropolii Polskich i Stowarzyszenia Eurocities nieposiadającym tego typu usługi kultury 14.4. Rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa w dziedzinie kultury. Wykorzystanie trendu ostatnich lat jakim jest budowa wielkich ogólnopolskich tematycznych muzeów

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
					finansowanych z budżetu państwa, w największych miastach Polski. Muzeum poświęcone byłoby Kresom, które zostały włączone do Ukrainy, Białorusi i Litwy. Uniwersalny aspekt logistyczny: bliskość Kresów Wschodnich i ludności tam zamieszkującej (możliwość wybrania się do Rzeszowa na 1 dzień np. ze Lwowa i zachodniej Ukrainy), która jeżdżąc do Polski czy Europy Zachodniej Rzeszów mija po drodze. Duża liczba mieszkańców Rzeszowa i ich potomków również pochodzi z Kresów Wschodnich
	CH.4.	15.Promocja nowych kierunków studiów odpowiadających zapotrzebowaniu na rynku pracy, zarówno w przypadku uczelni publicznych, jak i prywatnych	Liczba absolwentów uczelni wyższych Rzeszowa	15.1. Działania promocyjne Miasta	-
	CH.4.	16.Ugruntowane poczucie tożsamości z miastem	Frekwencja w wyborach samorządowych do Rady Miasta Rzeszowa	16.1. Działania Miasta w sferze promocji kultury i tożsamości regionalnej i lokalnej	-
C3. Mobilność miejska i infrastruktura-Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej	CH.1. - CH.2.	1.Dobra dostępność transportowa i komunikacyjna Rzeszowa z Warszawy - realizacja bezpośredniego szybkiego połączenia kolejowego oraz lobbing na rzecz wprowadzenia do strategicznych i planistycznych dokumentów rządowych nowej drogi ekspresowej S9 relacji Rzeszów – Radom	Czas przejazdu koleją na linii Rzeszów – Warszawa (PKP)	1.1. Bezpośrednie szybkie połączenie kolejowe Rzeszowa z Warszawą, 1.2. Prowadzenie akcji lobbingowej na rzecz nowej drogi ekspresowej S9 relacji Rzeszów – Radom o standardzie dwujezdniowym	-
	CH.1. - CH.2.	2. Dobre skomunikowanie Rzeszowa z północą i południem Europy oraz z regionami Polski Wschodniej - lobbing na rzecz realizacji całej drogi ekspresowej S19 w standardzie	Czas przejazdu samochodem z centrum Rzeszowa do centrum Białegostoku	2.1. Budowa drogi od ul. Podkarpackiej do węzłaS-19 Rzeszów Południe.	2.1. Rozwój drogowej sieci transportowej wzmacniającej zewnętrzną dostępność komunikacyjną Rzeszowa oraz środków subregionalnych w wymiarze krajowym i

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
		dwujezdniowym oraz ujęcia w strategicznych i planistycznych dokumentach rządowych transeuropejskiego korytarza transportowego Via Carpatia – z uwzględnieniem wewnętrznej infrastruktury drogowej Miasta		<p>2.2. Budowa drogi od ul. Podkarpackiej do ul. Sikorskiego wraz z mostem na rzece Wisłok</p> <p>2.3. Budowa drogi od ul. Lubelskiej do ul. Warszawskiej</p> <p>2.4. Budowa drogi od ul. Warszawskiej do ul. Krakowskiej</p> <p>2.5. . Budowa ulicy głównej przelotowej, mającej połączyć planowaną drogę pomiędzy ul. Warszawską i Krakowską z ul. Okulickiego</p> <p>2.6. Podjęcie działań mających na celu zmianę przez GDDKiA nazw węzłów na drodze ekspresowej S19 na nazwy korzystne dla Rzeszowa. Proponujemy docelową zmianę nazw węzłów (lub nadanie nazw węzłom) na drodze ekspresowej S19 w MOF Rzeszów (kolejno od północy):</p> <ul style="list-style-type: none"> - węzeł Stobierna, - węzeł „Jasionka” -> zmiana na Rzeszów Lotnisko, - węzły Rzeszów Wschód, Rzeszów Północ, Rzeszów Zachód - bez zmian, nazewnictwo prawidłowe, - węzeł „Świlecza” -> zmiana na Rzeszów Dworzysko, - węzeł „Kielanówka” -> zmiana na Rzeszów Południe (zmiana mamy nadzieję już zaakceptowana przez GDDKiA), - węzeł Boguchwała, - węzeł „Babica” -> zmiana na Czudec. 	<p>międzynarodowym</p> <p>2.2. Połączenie drogi ekspresowej S19 z południową częścią miasta Rzeszowa z pominięciem centrum miasta, poprawa dostępności komunikacyjnej terenów przyległych, poprawa bezpieczeństwa ruchu komunikacyjnego i bezpieczeństwa pieszych</p> <p>2.3-4. Kontynuacja budowy układu komunikacyjnego łączącego wschodnie i zachodnie tereny Rzeszowa, wzrost funkcjonalności regionalnego systemu transportowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu</p> <p>2.5. Połączenie przestrzenno-komunikacyjne przyszłej obwodnicy północnej z obecnym układem tranzytowych ulic głównych. Inwestycja nie do przecenienia w domykaniu układu komunikacyjnego Rzeszowa</p> <p>2.6. Na drodze ekspresowej S19 występują niewłaściwe nazwy istniejących i planowanych węzłów. Należy zastosować nazwy proponowane przez Miasto Rzeszów. Zaproponowane przez Rzeszów nazwy są właściwe i zgodne z ogólnopolskimi zasadami nazewnictwa węzłów, stosowanymi przez GDDKiA w innych regionach Kraju. Aspekt orientacyjno-komunikacyjny: nazwy węzłów muszą ułatwiać trafienie do głównego celu dla większości korzystających zjeżdżających w danym węźle (a więc nie będzie to Świlecza czy Babica). Aspekt przestrzenny: nazwa powinna być</p>

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				<p>2.7. Lobbying na rzecz idei utworzenia kolejowej Magistrali Wschodniej (Rail Carpatii) wzdłuż regionów Polski Wschodniej (wg Dokumentu Implementacyjnego do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 z perspektywą do 2030).</p>	<p>marketingowa/prestiżowa (w sensie marketingu przestrzeni). Administracyjne położenie węzła na obszarze danego sołectwa w tym kontekście nie ma żadnego znaczenia.</p> <p>2.7. Skomunikowanie kolejowe po raz pierwszy w historii wschodnich regionów Polski i ich stolic. Umożliwienie wprowadzenia bezpośrednich połączeń kolejowych.</p>
	<p>CH.1. - CH.2.</p>	<p>3.Dobre skomunikowanie drogowe Rzeszowa z południowo-wschodnią częścią ROF-u i południowo-wschodnią częścią województwa</p>	<p>Czas przejazdu samochodem z Rzeszowa do Ustrzyk Dolnych</p>	<p>3.1 Rozbudowa DW Nr 878</p> <p>3.2. Rozbudowa ul. Podkarpackiej</p> <p>3.3. Rozbudowa ulicy Jana Pawła II</p> <p>3.4. Lobbying na rzecz budowy południowej obwodnicy miejscowości Kielnarowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 878</p> <p>3.5. Lobbying na rzecz przedłużenia (ustanowienia) drogi krajowej nr 97 z Rzeszowa do Krościenka przez Tyczyn i Dynów, a jednocześnie lobbying na rzecz wykreowania wariantowego, uzupełniającego południowo-wschodniego odgałęzienia III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Via Regia relacji Rzeszów - Krościenko - Kiszyniów - Odessa i docelowe wpisanie całej trasy do sieci TEN-T</p>	<p>3.1. Wzrost funkcjonalności regionalnego systemu transportowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu</p> <p>3.2. Wzrost funkcjonalności regionalnego systemu transportowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu</p> <p>3.3. Poprawa warunków komunikacyjnych wszystkich uczestników ruchu w szczególności rowerzystów i pieszych, zwiększenie nośności i przepustowości zmodernizowanego odcinka, podniesienie parametrów technicznych i eksploatacyjnych drogi</p> <p>3.4. Likwidacja tzw. wąskiego gardła przy wylocie Rzeszowa, w miejscu bardzo krętej drogi przechodzącej przez Kielnarową</p> <p>3.5. propozycja podniesienia kategorii na drogę krajową i docelowo po rozbudowach na klasę GP na ciągu drogi wojewódzkiej nr 878 oraz dróg kontynuujących wojewódzkich i powiatowych wraz z budową nowych fragmentów dróg na relacji Rzeszów - Krościenko.</p> <p>Proponowany przebieg kontynuacji</p>

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				<p>3.6. Lobbng na rzecz budowy przez PKP PLK łącznicy kolejowej (nowej krótkiej linii kolejowej) relacji Przybówka - Krosno Turaszówka, pomiędzy liniami nr 106 (Rzeszów - Jasło) i 108 (Jasło - Zagórz).</p>	<p>drogi krajowej nr 97 w Polsce: Rzeszów - Tyczyn - Hyżne - Dynów - Wara - Bodnarów - Lipa - Malawa - Leszczawa Dolna i Górna - Wojtkowa - Krościenko (przejsie graniczne). Aby móc lobbować w sprawie wpisania do sieci TEN-T po swojej stronie (polskiej) zapewnić należy kategorię drogi krajowej i klasę drogi GP. Propozycja kontynuacji poza granicami kraju przez południowo-zachodnią Ukrainę, Mołdawię do południowej Ukrainy (konieczne porozumienie z partnerami z zagranicy): Krościenko - Sambor - Drohobycz - Stryj - Kałusz - Ivano-Frankiwnsk - Kołomyja - Czerniowce - Edinet - Bielce - Kiszyniów - Tighina - Tyraspol - Odessa (port). Przedmiotowe przedsięwzięcie byłoby ponadto stworzeniem alternatywnej drogi z Rzeszowa i z głębi kraju w Bieszczady(omijającej nieprzepustowe odcinki dk nr 19 Rzeszów - Babica i dk nr 84 Sanok - Lesko na których następuje kumulacja potoków ruchu z kilku dróg). Podniesienie jakości dojazdu z Rzeszowa i autostrady A4 (III PKT) do Krościenka. Aktywizacja kontaktów gospodarczych, turystycznych, kulturalnych, naukowych Rzeszów / Podkarpacie / Polska / UE z południowo-wschodnią Ukrainą i Mołdawią. 3.6. Budowa łącznicy kolejowej znacznie skracającej odległość, czas przejazdu i obniżającej koszty, a podnoszącej rentowność na trasie z</p>

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				3.7. Budowa i rozbudowa dróg łączących Miasto Rzeszów z gminami ościennymi	Rzeszowa i z głębi kraju do Krosna, Sanoka, w Bieszczady i na Słowację. Budowa łącznicy znajduje się w planach PKP PLK. 3.7. Wzrost funkcjonalności regionalnego systemu transportowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej regionu.
	CH.1. - CH.2.	<p>4. Zintegrowane systemy zrównoważonego transportu zbiorowego w skali ROF, wykorzystujące intermodalne węzły, powiązane z transportem rowerowym (P&R, B&R, K&R¹) oraz alternatywne formy kołowego i szynowego transportu publicznego, a w tym –</p> <ul style="list-style-type: none"> Rzeszowskie Centrum Komunikacyjne jako zintegrowany intermodalny węzeł przesiadkowy dla wszystkich rodzajów komunikacji zbiorowej Rzeszowska Kolej Aglomeracyjna wraz z linią kolejową do terminalu pasażerskiego na lotnisku 	<p>Liczba pasażerów transportu zbiorowego ZTM na liniach komunikacyjnych ROF w Rzeszowie</p> <p>Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pyłami PM10 i</p> <p>Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pyłami PM 2,5</p> <p>Udział ruchu rowerowego w podróżach w mieście</p>	<p>4.1. Kompleksowa przebudowa Dworca Komunikacji Lokalnej pod Wiaduktem Śląskim, jako uzupełnienie idei RCK.</p> <p>4.2. Rozwój i rozbudowa systemu transportu publicznego w Rzeszowie</p> <p>4.3. Integracja różnych form publicznego transportu zbiorowego w Rzeszowie</p> <p>4.4. Utworzenie sieci Rzeszowskiej Kolei Aglomeracyjnej wraz z budową nowych przystanków na obszarze Rzeszowa i poza nim. Integracja istniejących i nowych przystanków z innymi środkami transportu zbiorowego i z transportem indywidualnym</p> <p>4.5. Wymiana autobusów i poszerzenie oferty przewozowej z rozbudową infrastruktury przystankowej</p> <p>4.6. Lobbing na rzecz podjęcia przez PKP PLK kompleksowej modernizacji węzła kolejowego Rzeszów na odcinku pomiędzy stacją Rzeszów Zachodni, a mostem kolejowym na Wisłoku (wraz z budową koniecznych bezkolizyjnych skrzyżowań z ruchem drogowym i pieszym oraz budową nowej stacji pasażerskiej i dworca Rzeszów Zachodni).</p>	<p>4.1. Istniejący dworzec o substandardowych rozwiązaniach. Realizacja przebudowy wg zwycięskiej Koncepcji w konkursie urbanistyczno-architektonicznym</p> <p>4.2-5. Efektywne zarządzanie jakością publicznego transportu pasażerskiego w ramach lokalnego transportu zbiorowego oraz procesami ruchu w systemie transportowym miasta, a poprzez sterowanie procesami integracji gałęzi transportu oraz mobilności systemu poprawa warunków życia mieszkańców i standardów podróży osób przemieszczających przez obszar Gminy Miasta Rzeszowa</p> <p>4.6. Modernizacja przedmiotowego odcinka będzie uzupełnieniem modernizacji i rewitalizacji magistrali kolejowej nr E-30. W opinii kolejarzy węzła rzeszowskiego jest ona niezbędna. Nie została dotychczas jednak ujęta w aktualnie realizowanych przedsięwzięciach przebudowy linii</p>

¹ P&R – Park & Ride (samochód osobowy – transport zbiorowy); B&R – Bike & Ride (rower – transport zbiorowy); K&R – Kiss & Ride (pożegnaj się i jeźdź transportem zbiorowym).

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				<p>4.7. Realizacja idei RCK poprzez modernizację i rozbudowę zespołu stacyjno-dworcowego Rzeszów Główny - budowa wysokich i zadaszonych w całości peronów, budowa/rozbudowa przejść podziemnych/nadziemnych, przywrócenie historycznej architektury gmachowi dworca kolejowego, budowa nowego głównego dworca autobusowego wraz z nowym/rozbudowanym placem manewrowym, budowa parkingów, wprowadzenie usług komercyjnych i publicznych, generalna poprawa dostępności komunikacyjnej drogowej.</p> <p>4.8. Budowa nadziemnej kolejki Monorail na obszarze Rzeszowa.</p>	<p>E-30 (realizowana jest modernizacja do prędkości 160 km/h odcinka Kraków - Rzeszów Zachodni oraz rewitalizacja do prędkości 120 km/h odcinka od mostu na Wisłoku w Rzeszowie do Medyki).</p> <p>4.7. Realizacja wg wybranej Koncepcji urbanistyczno-architektonicznej</p> <p>4.8. Wskazane jest precyzyjne, niepozostawiające wątpliwości rozdzielenie przedsięwzięć na Rzeszowską Kolej Aglomeracyjną oraz na kolejkę Monorail.</p>
	<p>CH.1. - CH.2.</p>	<p>5. Dobrze skomunikowany infrastrukturą kolejową, drogową i transportem publicznym Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka</p>	<p>Czas przejazdu</p>	<p>5.1. Budowa DW 878 od ul. Rejtana w Rzeszowie do DW 869 w Jasionce:</p> <p>5.2. Lobbing na rzecz budowy południowej obwodnicy Jasionki, jako przedłużenia drogi wojewódzkiej nr 869 (tzw. Trasy Lotniskowej) do węzła Jasionka na drodze ekspresowej S19, wraz z rozbudową Trasy Lotniskowej na dwie jezdnie.</p>	<p>5.1. Wzrost funkcjonalności regionalnego systemu transportowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu, zmniejszenie zatłoczenia i ograniczeń przepustowości infrastruktury drogowej na terenie Rzeszowa w wyniku wyprowadzenia ruchu z centrum miasta</p> <p>5.2. Uzasadnienie: Inwestycja ta jest nie do przecenienia dla poprawy dostępności komunikacyjnej do Międzynarodowego Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka, do Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego AEROPOLIS i związanych z nim podstref specjalnych stref ekonomicznych i stref aktywności gospodarczej. Południowa obwodnica Jasionki</p>

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				<p>5.3. Budowa linii kolejowej od linii nr 71 do Międzynarodowego Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka. Budowa kolejowego dworca czołowego w bezpośrednim sąsiedztwie terminalu pasażerskiego. Uruchomienie pierwszej linii kolei metropolitalnej na trasie z lotniska do dworca głównego. Budowa bocznicy kolejowej od nowej linii do terminalu cargo na lotnisku</p>	<p>połączyć może drogę wojewódzką nr 869 (tzw. Trasę Lotniskową), przechodząc tunelem pod bazą Aeroklubu Rzeszowskiego i pod dawną drogą krajową nr 19, omijając od południa miejscowość Jasionkę i doprowadzając do istniejącego węzła Jasionka na drodze ekspresowej S19 (a poprzez S19 umożliwiając dogodną dostępność do istniejącego węzła Rzeszów Wschód na autostradzie A4). Południowa obwodnica Jasionki pozwoli na uzyskanie znakomitej dostępności komunikacyjnej lotniska i wszystkich przylotniskowych terenów inwestycyjnych (polegającej na tym, że zjeżdżając z węzła Jasionka na S19 do wszystkich w/w obiektów prowadzić będzie prosta, przepustowa, wygodna i bezpieczna droga, bez konieczności dwukrotnego skręcania, oczekiwania na zakorkowanym skrzyżowaniu DW 869 i d. DK 19 oraz przejazdu wąską i krętą drogą przez wieś, tak jak jest dotychczas). Poza autostradą A4 i drogą ekspresową S19 zdaniem BRMR jest to najważniejsza inwestycja drogowa dla rozwoju gospodarczego, jaką w ROF-ie należy wybudować.</p> <p>5.3. Budowa pozadrogowego, korkoodpornego połączenia lotniska oraz Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego Aeropolis ze Śródmieściem Rzeszowa. Budowa linii kolejowej na lotnisko oraz uruchomienie linii kolei aglomeracyjnej jest w planach</p>

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
					<p>Urzędu Marszałkowskiego i PKP PLK Południowa obwodnica Jasionki pozwoli na uzyskanie znakomitej dostępności komunikacyjnej lotniska i wszystkich przylotniskowych terenów inwestycyjnych (polegającej na tym, że zjeżdżając z węzła Jasionka na S19 do wszystkich w/w obiektów prowadzić będzie prosta, przepustowa, wygodna i bezpieczna droga, bez konieczności dwukrotnego skręcania, oczekiwania na zakorkowanym skrzyżowaniu DW 869 i d. DK 19 oraz przejazdu wąską i krętą drogą przez wieś, tak jak jest dotychczas). Poza autostradą A4 i drogą ekspresową S19 zdaniem BRMR jest to najważniejsza inwestycja drogowa dla rozwoju gospodarczego, jaką w ROF-ie należy wybudować.</p> <p>5.3. Budowa pozadrogowego, korkoodpornego połączenia lotniska oraz Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego Aeropolis ze Śródmieściem Rzeszowa. Budowa linii kolejowej na lotnisko oraz uruchomienie linii kolei aglomeracyjnej jest w planach Urzędu Marszałkowskiego i PKP PLK</p>
	CH.1. - CH.2.	6.Wyrównane standardy zaopatrzenia w podstawową infrastrukturę techniczną w odniesieniu do terenów przyłączonych po 2005 r.	Odsetek ludności korzystający z wodociągów/kanalizacji	6.1. Rozbudowa kanalizacji deszczowej w Rzeszowie 6.2. Modernizacja magistral wodociągowych "O", Nr III i w Słocinie	6.1. Odwodnienie terenów Gminy Miasto Rzeszów - poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta 6.2. Modernizacja głównej magistrali wodociągowej zapewniającej dostawę wody pitnej dla mieszkańców oraz rozbudowa sieci wodociągowej

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				6.3. Budowa i modernizacja zbiorników wody pitnej, sieci wodociągowej, wraz z pompowniami wody oraz sieci kanalizacji sanitarnej na terenie m. Rzeszowa 6.4. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Rzeszowie	6.3. Rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej na terenie m. Rzeszowa 6.4. Modernizacja istniejących oraz budowa nowych obiektów na terenie oczyszczalni ścieków, budowa suszarni mechanicznej osadów
	CH.1. - CH.2.	7.Rozbudowana bezprzewodowa miejska sieć internetowa, dostępowa	Liczba punktów dostępowych	<i>7.1. Rozbudowa bezprzewodowej miejskiej sieci internetowej, dostępowej.</i>	-
	CH.3.	8.Zaspokajający w sposób zrównoważony potrzeby mieszkańców i przyjezdnych system parkowania w Mieście	Liczba nowych parkingów w węzłach przesiadkowych	8.1. Budowa 5 nowych parkingów w węzłach przesiadkowych (P&R, B&R) 8.2. Budowa parkingów wielokondygnacyjnych i podziemnych w Śródmieściu Rzeszowa	8.2. Zgodnie z Katalogiem Terenów Inwestycyjnych Rzeszowa oraz ze wskazaniami lokalizacyjnymi dla konkretnych inwestorów Miasto promuje kilka dobrych śródmiejskich lokalizacji pod parkingi wielokondygnacyjne i podziemne. Zainwestowana została dotychczas tylko jedna tj. parking podziemny przed gmachem Filharmonii
	CH.3.	9.Promocja alternatywnych do paliwa stałego proekologicznych sposobów ogrzewania mieszkań	Liczba dni w roku z przekroczonymi dobowymi stężeniami PM10	<i>9.1. Działania promocyjne Miasta</i>	-
	CH.4.	10.Polityka marketingowa miasta, wykorzystująca tranzytowe położenie miasta i posiadanie nowoczesnego portu lotniczego	Liczba targów, na których prezentuje się Rzeszów	<i>10.1. Działania promocyjne Miasta</i>	-
C4 Wykorzystanie zasobów- Czysta energia i Bogate dziedzictwo- Ochrona i zagospodarowanie walorów i zasobów	CH.1.	1.Miasto dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatu	Szacunkowy efekt ekologiczny - redukcja CO ₂	1.1. Zmniejszenie zagrożeń w celu dostosowania do zmian klimatu na obszarze ROF	-
	CH.1.	2.Zachowane bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i walory krajobrazowe Miasta	Obszary prawnie chronione	2.1. Kompleksowa poprawa bioróżnorodności fauny i flory na terenie ROF 2.2. Remonty obiektów zabytkowych na terenie Miasta, w tym – architektury i urbanistyki modernistycznej	

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
<p>środowiska przyrodniczego i kulturowego</p>				<p>2.3. Kompleksowe zagospodarowanie parków miejskich z przywracaniem historycznych kompozycji przestrzennych, tam gdzie to możliwe i uzasadnione:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ogrodu Miejskiego im. Solidarności, - parku dworskiego na Zalesiu, - zespołu dworsko-parkowego na Załężu, - zespołu dworsko-parkowego wraz z zespołem folwarcznym na Słocinie. 	<p>2.3. Zagospodarowanie terenów szczególnych dla Miasta i jego mieszkańców pod względem historyczno-kulturowym, krajobrazowym oraz wypoczynkowo-rekreacyjnym.</p>
	<p>CH.1.</p>	<p>3.Dobry potencjał ekologiczny wód powierzchniowych oraz zachowane zasoby wód podziemnych, w szczególności wód mineralnych.</p>	<p>Stan jednolitych części wód powierzchniowych</p>	<p>3.1. <i>Poprawa stanu wód powierzchniowych oraz zachowane zasoby wód podziemnych, w szczególności wód mineralnych</i></p> <p>3.2. Kompleksowe odmulenie Zalewu Rzeszowskiego z powodu potrzeby utrzymania prawidłowej funkcji ujęcia wody pitnej</p> <p>3.3. Zmiana funkcji, rewaloryzacja i zagospodarowanie zespołu pałacowo-parkowego Jędrzejowiczów: Etap I: budowa tężni solankowej w parku, rekompozycja i rewaloryzacja parku na park zdrojowy, Etap II docelowy: zmiana funkcji, rewaloryzacja i adaptacja pałacu na pijalnię wód mineralnych (w parterze) i zakład przyrodoleczniczy. Jednoczesne przeniesienie szpitala gruźliczo-płucnego do nowego budynku - alternatywnie w sąsiedztwo Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 2 lub do Górna k. Sokołowa Młp. (wraz ze zdecydowanym podniesieniem standardu szpitala).</p>	<p>3.2. Istnieje natychmiastowa konieczność kompleksowego odmulenia Zalewu Rzeszowskiego. Jeżeli się go nie odmuli, straci całkowicie funkcje turystyczno-rekreacyjną, sportową, a przede wszystkim retencyjno-przeciwpowodziową</p> <p>3.3. Uzasadnienie: pałac Jędrzejowiczów wymaga natychmiastowego remontu. Standard znajdującego się w nim szpitala jest fatalny. Tymczasem bezpośrednio w parku Jędrzejowiczów znajduje się odwiert b.wartościowej pod względem leczniczym solanki. Byłoby to więc wykorzystanie istniejących w tym miejscu uwarunkowań. Rada Osiedla 1000-lecia od wielu lat postuluje zmianę funkcji i pełniejsze udostępnienie zespołu zabytkowego społeczeństwu. Zespół zabytkowy znajduje się zaledwie kilka minut pieszo od głównych dworców kolejowego i autobusowego. Proponujemy wobec tego docelową zmianę funkcji i kompleksową rewaloryzację zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego Jędrzejowiczów. Polegałaby ona na:</p>

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
					<p>utworzeniu pijalni wód mineralnych i zakładu przyrodoleczniczego w pałacu, rewaloryzacji i przekształceniu parku na park zdrojowy wraz z budową tężni solankowej (budowa tężni solankowej znajduje się w planach Miasta, przy wykorzystaniu transzy finansowania unijnego na lata 2014-2020). Natomiast szpital gruźliczo-płucny aktualnie zajmujący pałac - przeniesiony mógłby zostać do Górna (k. Sokołowa Młp.) gdzie od dawna w otoczeniu kompleksów leśnych Puszczy Sandomierskiej funkcjonuje Sanatorium Gruźliczo-Płucne lub w bezpośrednie sąsiedztwo Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 2, gdzie występują rezerwy terenowe pod budowę dodatkowego oddziału lub nowego szpitala. Jednocześnie zdecydowanej poprawie uległby standard szpitala gruźliczo-płucnego.</p>
	CH.2.	4.Ograniczona emisyjność gospodarki miejskiej, dzięki wykorzystaniu środków UE i budżetu Państwa i innych środków zewnętrznych	Szacunkowy efekt ekologiczny - redukcja CO ₂ [Mg]	<p>4.1. Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF, m.in. poprzez wykonanie instalacji fotowoltaicznej dla budynków użyteczności publicznej w Gminie Miasto Rzeszów</p> <p>4.2. Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych na terenie ROF, w tym w Rzeszowie</p> <p>4.3. Poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacja) budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych (gminnych i wspólnotowych) na obszarze Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym – termomodernizacja budynku Przychodni Specjalistycznej nr 2 i 3 w Rzeszowie</p>	<p>4.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków na terenie miasta Rzeszowa</p> <p>4.2. Poprawa infrastruktury mieszkaniowej i edukacyjnej Miasta Rzeszowa</p> <p>4.3. Poprawa stanu technicznego, estetyki i funkcjonalności obiektów, skutkująca zmniejszeniem zapotrzebowania oraz zużycia energii cieplnej i w konsekwencji przyczyniająca się do poprawy stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa energetycznego. Obniżenie poziomu zużycia energii oraz ograniczenie kosztów</p>

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				<p>4.4. Likwidacja ogrzewania piecowego i wprowadzenie instalacji c.o. i c.w.u. zasilanych z sieci w budynkach będących własnością Gminy Miasto Rzeszów oraz w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych</p> <p>4.5. Centrum Administracyjne Rzeszowa przy ul. Piłsudskiego</p> <p>4.6. Ograniczenie niskiej emisji poprzez wsparcie zmiany systemów grzewczych przez mieszkańców (osoby fizyczne).</p>	<p>wytwarzania energii.</p> <p>4.4. Poprawa jakości powietrza w Rzeszowie poprzez ograniczenie niskiej emisji.</p> <p>4.5. Wspieranie efektywności energetycznej wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych Rzeszowa</p> <p>4.6. Zadanie wynika z „Programu ograniczenia niskiej emisji dla miasta Rzeszowa” i ma charakter strategiczny dla miasta, ze względu na konieczność zapewnienia w nim czystego powietrza</p>
	CH.2.	5.Sprawny system gospodarki odpadami, przy minimalizacji u źródła wytwarzania oraz przy zapewnieniu wysokiego stopnia odzysku i bezpiecznych dla środowiska procesów unieszkodliwiania	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	<p>5.1. Rozbudowa systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych i przekazanie zebranych odpadów do recyklingu.</p> <p>5.2. Budowa nowoczesnego punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych wraz z punktem przygotowania wskazanych frakcji odpadów do ponownego użycia oraz zbierania i przekazywania kolejnym użytkownikom rzeczy używanych.</p> <p>5.3. Budowa kompostowni odpadów zielonych w celu użytecznego zagospodarowania selektywnie zbieranych odpadów</p> <p>5.4. Zbiórka elektrośmieci</p>	5.4. Usuwanie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami
	CH.2.	6.Wyeliminowanie wyrobów zawierających materiały i substancje szkodliwe dla zdrowia	Masa wyrobów azbestowych pozostających do utylizacji	6.1. Sukcesywne oczyszczanie miasta Rzeszowa z wyrobów zawierających azbest	-
	CH.2.	7.Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego dzięki wykorzystaniu środków zewnętrznych	Liczba nowych przedsięwzięć promujących zachowanie zasobów	<p>7.1 Rozbudowa Podziemnej Trasy Turystycznej w Rzeszowie – etap III, wraz z wystawami</p> <p>7.2. Ochrona i modernizacja obiektów zabytkowych w celu dostosowania ich do innowacyjnej działalności kulturalnej</p> <p>7.3. Utworzenie w Rzeszowie Muzeum Techniki Centralnego Okręgu Przemysłowego (MTCOP).</p>	<p>7.1. Poprawa infrastruktury kulturalnej miasta Rzeszowa</p> <p>7.3. Wykorzystanie atutu jakim była stolica COP. Rozwój turystyki krajoznawczej/kulturowej/technicznej. Obiekt również o charakterze edukacyjno-dydaktycznym. Pokazanie wpływu COP na rozwój</p>

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
				7.4. Lobbying na rzecz utworzenia w Rzeszowie Narodowego Centrum Teatrolologii „Szajna-Grotowski-Kantor”.	Rzeszowa. Muzeum podzielone byłoby na działy: techniki (główny dział), urbanistyki i architektury, dokumentalny. Muzeum prezentowałoby m.in.: produkty COP-owskie w tym zbrojeniowe i lotnicze, maszyny i obrabiarki, dokumenty, fotografie, mapy i plany, makiety fabryk, osiedli i miast COP-owskich. 7.4. wykorzystanie powstałej kilka lat temu w Wydziale Kultury Urzędu Miasta Rzeszowa idei. Powołanie instytucji poświęconej trzem wybitnym twórcom teatru pochodzącym z Rzeszowa i Podkarpacia: Józefowi Szajnie, Jerzemu Grotowskiemu, Tadeuszowi Kantorowi, a przede wszystkim w praktyce upowszechniającej ich dorobek, kształcąc młode talenty z całej Polski. Rozwój kultury najwyższej. Rozwój funkcji metropolitalnych w dziedzinie kultury. Byłaby to instytucja o charakterze narodowym i randze ogólnopolskiej, więc powinna być finansowana z budżetu państwa.
	CH.3.	8.Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa, szczególnie w sferze ochrony powietrza i wód powierzchniowych	Stężenie średnioroczne B(a)P		-
	CH.3.	9.Wysoka świadomość mieszkańców z zakresie potrzeby ustanawiania form ochrony przyrody (użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) – zgodnie z założeniami SUiKZP	Liczba przeprowadzonych przez Miasto spotkań i konsultacji	8-9.1. Edukacja ekologiczna w placówkach oświatowych Miasta	-
	CH.4.	10. Wizerunek uwzględniający	Liczba	10.1. Rzeszów za pół dobranocki	10.1. Rozszerzenie oferty

Cel główny	Cel horyzontalny	Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie	Cel przedsięwzięcia/działania
		walory obiektów zabytkowych, zachowanego krajobrazu kulturowego oraz dziedzictwa historycznego. Utworzenie w Rzeszowie Centrum Polonia 3.0	obiektów przeznaczonych do remontu i modernizacji w ramach działań rewitalizacyjnych	<p>10.2. Utworzenie w Rzeszowie Centrum Polonii i studiów nad migracjami – Polonia 3.0</p> <p>10.3. Realizacja inwestycji na obszarze Rzeszowa związanych z budową Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo.</p> <p>10.4. Wyznaczanie kolejnych turystycznych szlaków rowerowych i pieszych, ogólnych (określona relacja) i tematycznych (przyrodniczych, historycznych, kulturowych, edukacyjnych) we współpracy z innymi samorządami i organizacjami pozarządowymi.</p> <p>10.5. Przebudowa/rewaloryzacja deptaków w Śródmieściu Rzeszowa</p> <p>10.6. Wprowadzenie iluminacji obiektów zabytkowych i dóbr kultury współczesnej lub modernizacja iluminacji już działających</p>	<p>turystycznej Rzeszowa</p> <p>10.2. Przedsięwzięcie bazujące na historii regionu w zakresie procesów migracyjnych. Utworzenie Centrum zapisane zostało w Strategii Marki Rzeszowa na lata 2014-2020</p> <p>10.3. Konieczność dogodnego udostępnienia wyznaczonej trasy przejazdu i wprowadzenia oznakowań. Ponadto konieczność utrzymania ciągłości szlaku biegnącego przez 5 województw Polski Wschodniej</p> <p>10.4. Rozwój turystyki, aktywne zagospodarowanie czasu wolnego, edukacja. Opracowywanie i wyznaczenie nowych szlaków. Uczytelnienie i poprawa oznakowania szlaków istniejących. Ustawienie kolejnych tablic drogowskazowych do atrakcji turystycznych, w szczególności w Śródmieściu Rzeszowa.</p> <p>10.5. Planuje się przebudowę deptaków wg zwycięskiej koncepcji po rozstrzygniętym już konkursie urbanistyczno-architektonicznym</p> <p>10.6. Wprowadzenie dodatkowych iluminacji lub modernizacja już działających, z iluminacji z zewnątrz na budynki - na instalacje iluminacyjne rozpięte na elewacjach lub dachach, doświetlające poszczególne detale architektoniczne</p>

W prognozie zostaną poddane analizie pod kątem oddziaływania na środowisko główne cele strategiczne wraz z celami szczegółowymi. Ponadto ocena oddziaływania na środowisko zostanie wykonana dla wyznaczonych do realizacji działań i przedsięwzięć tak by obraz oceny OOS był kompletny.

4 STAN ŚRODOWISKA ORAZ ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU

Aktualny stan środowiska miasta oparty został o dostępne dane pochodzące z takich opracowań jak: raporty o stanie środowiska województwa podkarpackiego i powiatu rzeszowskiego, roczne raporty oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim, raporty z monitoringu pól elektromagnetycznych itp. opracowania WIOŚ Rzeszów. Przy opracowywaniu stanu aktualnego wykorzystano także dane Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Wykorzystano dane z Rejestru Form Ochrony Przyrody oraz dane Ministra Środowiska dotyczące obszarów Natura 2000 (Standardowe Formularze Danych). Posiłowano się również aktami prawa miejscowego uchwalanymi przez radę miasta.

4.1 Stan środowiska, w tym na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

WODY

Wody powierzchniowe

Miasto Rzeszów położone jest w zlewni rzeki Wisłoka, która dopływając do miasta ma charakter rzeki górskiej, a po minięciu miasta – charakter rzeki nizinnej. Na obszarze miasta rzeka przyjmuje następujące dopływy prawobrzeżne: Strug, Hermanówka i Młynówka oraz dopływy lewobrzeżne: Paryja, Lubcza, Mikośka i Przyrwa.

W celu zabezpieczenia zapewnienia odpowiedniej rzędnej dla zakładów uzdatniania wód oraz zapewnienia dostaw wody dla ujęć wykorzystywanych przez Pratt & Whitney Rzeszów S.A. wybudowano w 1974 r. stopień wodny, tworząc zbiornik zaporowy – Zalew Rzeszowski. Dodatkowo miał on pełnić funkcję przeciwpowodziową oraz podnosić walory rekreacyjne miasta. Ze względu na duże zamulenie zbiornika, znacznie zmniejszyła się jego objętość oraz pogorszyła się jakość wody. Pełni on jednak funkcję enklawy dla licznych gatunków roślin i zwierząt.

Na terenie miasta zlokalizowane jest 12 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP): Hermanówka (PLRW20006226554), Wisłok od Stobnicy do Zbiornika Rzeszów (PLRW200015226559), Strug od Chmielniczej Rzeki do ujścia (PLRW2000142265699), Lubcza (PLRW200062265589), Zbiornik Rzeszów (PLRW20000226579), Wisłok od Zbiornika Rzeszów do Starego Wisłoka (PLRW200019226739), Malawka (Młynówka) (PLRW20006226594), Strug do Chmielniczej Rzeki (PLRW2000122265689), Stary Wisłok (PLRW200017226749), Przyrwa (PLRW20006226596), Mrowla (PLRW20001722669) oraz Lubenia (PLRW2000122265529). „W planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” scharakteryzowano te JCWP oraz wskazano cele środowiskowe. Dla wszystkich JCWP Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych wskazała, że osiągnięcie celów

środowiskowych, czyli co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego do 2015 r., nie jest zagrożone.

Tabela 4.1 Charakterystyka jednolitych części wód zlokalizowanych w Rzeszowie, na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Nazwa JCWP	Europejski kod JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu
Hermanówka	PLRW20006 226554	Potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych (6)	naturalna część wód	zły
Wisłok od Stobnicy do Zbiornika Rzeszów	PLRW20001 5226559	Średnia rzeka wyżynna - wschodnia (15)	silnie zmieniona część wód	zły
Strug od Chmielnickiej Rzeki do ujścia	PLRW20001 42265699	Mała rzeka fliszowa (14)	silnie zmieniona część wód	zły
Lubcza	PLRW20006 2265589	Potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych (6)	silnie zmieniona część wód	zły
Zb. Rzeszów	PLRW20000 226579	Typ nieokreślony (0)	silnie zmieniona część wód	zły
Wisłok od Zb. Rzeszów do Starego Wisłoka	PLRW20001 9226739	Rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta (19)	silnie zmieniona część wód	zły
Malawka (Młynówka)	PLRW20006 226594	Potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych (6)	naturalna część wód	zły
Strug do Chmielnickiej Rzeki	PLRW20001 22265689	Potok fliszowy (12)	silnie zmieniona część wód	dobry
Stary Wisłok	PLRW20001 7226749	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna część wód	zły
Przywra	PLRW20006 226596	Potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych (6)	silnie zmieniona część wód	zły
Mrowla	PLRW20001 722669	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona część wód	zły
Lubenia	PLRW20001 22265529	Potok fliszowy (12)	silnie zmieniona część wód	zły

Źródło: „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, KZGW, Warszawa 2011

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w ostatnich latach przeprowadził badania pięciu z powyższych JCWP.

Tabela 4.2 Jakość jednolitych części wód zlokalizowanych w Rzeszowie w 2012 i 2013 r.

Nazwa JCWP	Status	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu
Wisłok od Stobnicy do Zbiornika Rzeszów	silnie zmieniona część wód	słaby	dobry	zły
Strug od Chmielnickiej Rzeki do ujścia	silnie zmieniona część wód	umiarkowany	-	zły
Zb. Rzeszów	silnie zmieniona część wód	dobry	-	zły
Wisłok od Zb. Rzeszów do Starego Wisłoka	silnie zmieniona część wód	dobry	dobry	dobry
Mrowla	silnie zmieniona część wód	słaby	-	zły

Źródło: „Ocena stanu wód powierzchniowych w 2012 i 2013 r.”, WIOŚ w Rzeszowie

Głównym źródłem zanieczyszczenia rzeki Wisłok są ścieki komunalne oraz ścieki przemysłowe. Wykonane przez WIOŚ Rzeszów badania wykazały, że prowadzone w ostatnich latach modernizacje systemu zrzutów oczyszczonych ścieków komunalnych (realizacja

Krajowego Programu oczyszczania ścieków komunalnych) i przemysłowych spowodowały zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń, jaki trafiał ze ściekami do wód rzeki Wisłok. Zaobserwowano stopniowe zmniejszenie zawartości związków biogenych w wodzie [^{2,3,4,5}].

Wody podziemne

Miasto Rzeszów zlokalizowane jest na dwóch poziomach hydrogeologicznych: mioceńskim poziomie wodonośnym i czwartorzędowym piętze wodonośnym. W obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego, w północnej części Rzeszowa, znajduje się niewielki fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425 „Dębica-Stalowa Wola- Rzeszów”, o powierzchni ok. 6 km². Wody zbiornika pochodzą z utworów czwartorzędowych w dolinach i pradolinach. Zasoby zbiornika oszacowane zostały na 140 tys. m³/dobę i wykorzystywane są do ujmowania przez sąsiednie gminy.

Polska została podzielona na tereny jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z tym podziałem, Rzeszów położony jest na obszarze oznaczonym numerem JCWPd 127 (kod PLGW2200127), JCWPd 157 (kod PLGW2200157) oraz JCWPd 158 (kod PLGW2200158). Wody JCWPd 127 są to głównie wody utworów czwartorzędowych, izolowane w średnim stopniu, które cechuje zróżnicowana miąższość. Wody JCWPd 157 są to głównie wody utworów czwartorzędowych, w których występuje jeden poziom wodonośny, związany z utworami akumulacji rzecznej. Natomiast piętro wodonośne paleogeńskie i kredowe (fliszowe) zbudowane jest z utworów piaskowcowo – łupkowych. Wody JCWPd 158 są to wody utworów czwartorzędowych, w których występuje jeden poziom wodonośny, związany z utworami akumulacji rzecznej. Piętro wodonośne paleogeńskie i kredowe (fliszowe) zbudowane jest z utworów piaskowcowo – łupkowych. Poziomy fliszowe występują w utworach paleogenu i kredy oraz paleogeńsko-kredowych – nierozdzielnych. Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” ocena stanu ilościowego i ocena stanu chemicznego wszystkich JCWPd jest dobra. Osiągnięcie celów środowiskowych (utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego) jest niezagrażone. Wg nowego podziału miasto Rzeszów zlokalizowane jest w obrębie dwóch JCWPd o numerach: 152 i 153.

Wody podziemne na terenie miasta są zadowalającej jakości. Badania WIOŚ w Rzeszowie w punkcie oznaczonym numerem 758 wskazały, że większość parametrów kwalifikuje wodę do III klasy jakości. Jedynie w przypadku żelaza ponadnormatywne stężenie spowodowało zakwalifikowanie do IV klasy jakości. Jest to jednak parametr pochodzenia geogenicznego i jego stężenie nie jest związane z emisją pochodzącą z zewnątrz [^{6,7,8}].

POWIETRZE

² „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

³ „Ocena stanu wód powierzchniowych w 2012 r.”, WIOŚ w Rzeszowie, Rzeszów 2013r.;

⁴ „Ocena stanu wód powierzchniowych w 2013 r.”, WIOŚ w Rzeszowie, Rzeszów 2014r.;

⁵ „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, KZGW, Warszawa 2011;

⁶ „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

⁷ „Wody podziemne miast wojewódzkich Polski, pod red. Zb. Nowickiego, PIG - PSH, Warszawa 2007r.;

⁸ „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, KZGW, Warszawa 2011r.;

Miasto Rzeszów jest, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012r., poz. 914), strefą, w której prowadzone są badania i dokonywana jest coroczna ocena jakości powietrza. Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.), organem, który dokonuje tej oceny jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Oceny wykonane w 2012 i 2013 r. wskazały, że miasto Rzeszów zakwalifikowane zostało do klasy A (wartości nie przekraczają poziomu dopuszczalnego; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz jakości poprawy powietrza) w zakresie następujących substancji: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, metali ciężkich (arsenu, kadmu, niklu i ołowiu) zawartych w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz ozonu. Od kilku lat na terenie miasta przekroczenia dopuszczalnych stężeń występują w przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu, przez co miasto zaliczone zostało do strefy C i wymagało opracowania dla tych parametrów programu ochrony powietrza. Przyczyną przekroczeń pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM_{2,5} jest emisja związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków, tzw. „niska emisja” oraz emisja związana z komunikacją. Wykorzystywanie starych niskoenergetycznych pieców, spalanie paliw niskiej jakości, spalanie odpadów komunalnych przez mieszkańców oraz wzmożony ruch samochodowy powoduje przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłów zawieszonych PM₁₀, PM_{2,5}. Szczególnie widać to w okresie jesienno – zimowym, gdy następuje spadek temperatury powietrza. Emisja zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych (pochodząca z niskich emitorów) wyniosła w 2013 r. – 11 014,15 Mg/rok, a w 2014 r. – 8 679,11 Mg/rok.

Wpływ na jakość powietrza w mieście mają również zakłady przemysłowe zlokalizowane w Rzeszowie. Wśród głównych przemysłowych źródeł zanieczyszczeń powietrza wymienić można zakłady: Fenice Poland Sp. z o.o., PGE Elektrociepłownia Rzeszów S.A., Zakład Metalurgiczny WSK Rzeszów Sp. z o.o. oraz ICN Polfa Rzeszów S.A.

Tabela 4.3 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/r.]				Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/r.]						Zanieczyszczenia zatrzymane [Mg/r.]	
	ogółem	nie zorganizowana	ze spalania paliw	węglowo-grafitowe, sadza	ogółem	nie zorganizowana	SO ₂	NO _x	CO	CO ₂	pyłowe	gazowe
2013	202 (0,41%)	12	173	2	368276	431	1123	491	180	366426	6826 (97,1%)	70 (3,6%)
2014	221 (0,47%)	b.d.	190	b.d.	355541	379	974	372	286	353852	5471 (53%)	53 (3%)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Zgodnie z danymi WIOŚ w Rzeszowie, wielkość emisji ze źródeł punktowych wyniosła w 2013 r. 7 249,55 Mg/rok, a w 2014 r. – 6 926,24 Mg/rok.

Samochody poruszające się po drogach Rzeszowa również wpływają na jakość powietrza, które są głównym źródłem emisji dwutlenku azotu i benzenu. Ponadto komunikacja jest również źródłem pyłów zawieszonych. W latach 2013- 2014 wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych wyniosła: w 2013 r. 7 159,83 Mg/rok, a w 2014 r. – 7 417,47 Mg/rok [⁹, ¹⁰, ¹¹, ¹², ¹³].

ODPADY

Odpady komunalne

Odpady komunalne, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. 2013 poz. 21, ze zm.), są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych; zmieszane odpady komunalne pozostają zmieszanymi odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości. Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. *o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2011 r., Nr 152, poz.987), wprowadziła zasadnicze zmiany w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi na terenach gmin. Ustawa wprowadziła zmianę w własnościach odpadów. Obecnie gmina stała się właścicielem odpadów odbieranych z nieruchomości, a mieszkańcy ponoszą tylko opłaty za gospodarowanie odpadami. Ponadto ustawa nałożyła na gminy obowiązek gospodarowania odpadami komunalnymi poprzez organizację systemu odbioru odpadów komunalnych. Odpady komunalne z terenu miasta zbierane i odbierane są obecnie przez konsorcjum, którego liderem jest Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej – Rzeszów Sp. z o.o. Z nieruchomości odpady komunalne odbierane są w podziale na frakcje: „mokrą”, „suchą” i szkło (w przypadku złożenia deklaracji selektywnego zbierania) lub frakcję zmieszaną (w przypadku złożenia deklaracji nieselektywnego zbierania). Na terenie miasta Rzeszowa w 2013 r. odebrano 51 255,8 Mg zmieszanych odpadów komunalnych oraz zebrano selektywnie w punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) 4 578,9 Mg odpadów. W 2014 r. odebrano natomiast 44 828,3 Mg zmieszanych odpadów komunalnych oraz 6 288,8 Mg selektywnie zebranych odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji, wielkogabarytowych, itp. Odbiór odpadów zielonych i innych odpadów komunalnych zbieranych selektywnie odbywa się w następujących punktach:

- punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych – al. Gen. W Sikorskiego 428 w Rzeszowie,

⁹ Bank Danych Lokalnych, GUS

¹⁰ Dane WIOŚ Rzeszów

¹¹ „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

¹² „Ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2012”, WIOŚ Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

¹³ „Ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2013”, WIOŚ Rzeszów, Rzeszów 2014r.;

- punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych – ul. Ciepłownicza 1 w Rzeszowie,
- punkt selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych – ul. Rynek 1 w Rzeszowie – 433 punktów,
- punkty selektywnego zbierania przeterminowanych leków – Apteki, ul. Rynek 1 w Rzeszowie – 25 punktów,
- obwoźne punkty zbiórki odpadów niebezpiecznych (w wybranych punktach miasta),
- obwoźne punkty zbiórki elektro-śmieci, odbiór dużych elektro-śmieci z domu.

Odebrane i zebrane odpady komunalne przekazywane są do instalacji wykazanych w uchwale Nr XXIV/410/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2012r. w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego dla Centralnego Regionu Gospodarowania Odpadami, a także do innych instalacji zapewniających ich odzysk i recykling (odpady surowcowe). Miasto Rzeszów, zgodnie z przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego „Planem gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego”, położony jest w obrębie Centralnego Regionu Gospodarowania Odpadami. W regionie tym nie ma Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK). Znajdują się jedynie instalacje zastępcze, które funkcjonować mają do rozpoczęcia pracy RIPOK-ów. Odpady komunalne odebrane od mieszkańców unieszkodliwiane są na składowiskach odpadów komunalnych lub zagospodarowane w instalacjach zagospodarowania odpadów. Na terenie miasta brak jest czynnych, zamkniętych, czy rekultywowanych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, dlatego unieszkodliwianie odpadów odbywa się na składowiskach odpadów poza miastem. Odpady komunalne zagospodarowywane są również w zastępczej instalacji do mechaniczno - biologicznego przetwarzania zebranych od mieszkańców odpadów komunalnych, która zarządzana jest przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej - Rzeszów Sp. z o.o. W 2014 r. wszystkie odpady zebrane nieselektywnie zagospodarowane oraz odpady ulegające biodegradacji zagospodarowane były w instalacjach zastępczych. Na składowisku odpadów komunalnych w Kozodrzy unieszkodliwiono jedynie frakcję pozostałą po mechanicznej obróbce odpadów komunalnych. W regionie Centralnym planuje się wybudowanie przez PGE GiEK S.A. Oddział Elektrociepłownia Rzeszów Instalacji Termicznego Przetwarzania z Odzyskiem Energii (ITPOE), która pełnić będzie funkcję RIPOK i zagospodarowywać będzie odpady zmieszane i frakcja mokra. Natomiast MPGK-Rzeszów Sp. z o.o. powinien wybudować RIPOK dla odpadów zielonych [¹⁴, ¹⁵].

Odpady przemysłowe

Na terenie miasta Rzeszowa znajdują się zakłady, które wytwarzają odpady inne niż komunalne. W 2013 r. wytworzonych zostało 97,8 tys. Mg odpadów innych niż komunalne. Odpady te w przeważającej większości poddawane były procesom odzysku (73,0 tys. Mg).

¹⁴ „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

¹⁵ „Plan gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego”, PBPP, Rzeszów 2012r.;

Pozostałe 25% odpadów było czasowo magazynowane. W 2014 r. wytworzonych zostało 89,7 tys. Mg odpadów innych niż komunalne, z czego 90% przekazane zostało do zagospodarowania innym odbiorcom. Procesom odzysku poddano jedynie 3,1 tys. Mg odpadów, w tym kompostowaniu – 0,3 tys. Mg. W 2014 r. unieszkodliwionych zostało 0,9 tys. Mg odpadów w procesach innych niż składowanie odpadów, a czasowo magazynowano 4,5 tys. Mg odpadów. Na terenie miasta brak jest czynnych, zamkniętych, czy rekultywowanych składowisk odpadów niebezpiecznych i obojętnych. W Rzeszowie eksploatowana jest obecnie jedna instalacja do termicznego przekształcania odpadów, o zdolnościach przerobowych sięgających 2518,5 Mg/rok. Instalację prowadzi Firma Usługowo-Handlowa „EKO-TOP” Sp. z o.o. Na terenie miasta znajduje się jedna stacja demontażu samochodów, którą jest - EKOLOGIA II Sp. z o. o. sp. komandytowa, ul. Ciepłownicza 8A. W Rzeszowie brak jest zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego [16, 17].

KLIMAT AKUSTYCZNY, PEM

Klimat akustyczny

Ze względu na położenie miasta w pasie europejskiej przestrzeni komunikacyjnej wschód – zachód, miasto narażone jest na ponadnormatywną emisję hałasu. Zgodnie z wynikami pomiarów prowadzonych w 2011r., na potrzeby opracowania mapy akustycznej miasta Rzeszowa, którą aktualizowano w 2013r. pod kątem nowych przepisów w zakresie dopuszczalnych norm hałasu, największą liczbę przekroczeń generowanych do środowiska powoduje hałas drogowy. Hałas przemysłowy, kolejowy czy też lotniczy stanowi drugorzędne źródło hałasu, stanowiąc hałas którego oddziaływanie ogranicza się do najbliższego otoczenia. Na etapie tworzenia mapy akustycznej miasta, liczba mieszkańców narażonych na długookresowe oddziaływanie hałasu drogowego w ciągu dnia, dla wskaźnika L_{DWN} wyższego niż 55dB wynosiła 89 500, tj. 50% mieszkańców miasta, natomiast dla pory nocnej, wskaźnika $L_N = 50dB$, wynosiła 41 400 mieszkańców i stanowiła 25% ogólnej liczby mieszkańców.

Liczba ludności narażonej na ponadnormatywną emisję hałasu dla pory dziennej, dla wskaźnika L_{DWN} wynosiła ok. 12%, natomiast dla pory nocnej, dla wskaźnika L_N wynosiła już tylko 4%. W strefie złych i bardzo złych warunków w porze nocnej zlokalizowanych było 100 lokali mieszkalnych, które były zamieszkałe przez 300 mieszkańców. Mapa akustyczna i zdiagnozowane obszary zagrożone, była punktem wyjścia do opracowania „Programu ochrony środowiska przed hałasem w Gminie Miasto Rzeszów”, w którym zostały określone cele oraz krótko i długookresowe działania naprawcze, a także działania edukacyjne mające na celu poprawę stanu klimatu akustycznego miasta.

W ramach tych działań realizowane są przedsięwzięcia drogowe mające na celu wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrum miasta, uspokojenie ruchu drogowego, a także przedsięwzięcia zapewniające rozwój komunikacji zbiorowej, ograniczające ruch, prędkość

¹⁶ Bank Danych Lokalnych, GUS

¹⁷ Dane WIOŚ Rzeszów

i tonaż poruszających się pojazdów. Prowadzone działania edukacyjne dotyczą między innymi promowania komunikacji zbiorowej czy ruchu rowerowego^[18].

Pole elektromagnetyczne

Monitoring promieniowania elektromagnetycznego w środowisku na terenie miasta Rzeszów, prowadzony jest przez pracowników Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Pomiarom monitoringu objęte jest 15 punktów. Na każdym terenie wyznaczone zostało 15 punktów pomiarowych w roku, w miejscach dostępnych dla mieszkańców. Pomiarów w tych samych punktach powtarza się co 3 lata. Monitoring prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, w sposób zgodny z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U Nr 221, poz.1645).

Pomiary prowadzone są na terenie osiedla Przybyszówka, 1000-lecia, Staromieścia, ul. Dąbrowskiego, Mieszka I, Śródmieście, Krakowskie Południe, Staroniwa, Gen. Andersa, Baranówka, Pobitno, Grota Roweckiego, Paderewskiego. Poziom pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych w latach 2010 - 2013, wynosił 0,38 V/m, co stanowi 3-4% poziomu dopuszczalnego.

W 2013 r. najwyższe poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku – wyższe od progu czułości sondy - zanotowano na osiedlu Mieszka I – 1,52 V/m +/- 0,32 V/m. W pozostałych punktach na terenie miasta poziomy pól elektromagnetycznych był niższy od wartości 0,4 V/m, czyli wartości odpowiadającej czułości sondy pomiarowej. W 2014 r. najwyższe poziomy zanotowano na osiedlu Śródmieście w rejonie ul. Przesmyk. Wartość wyniosła 0,65 V/m +/- 0,13 V/m. Na osiedlu Gen. Andersa zanotowano nieznacznie niższą wartość, wynoszącą 0,42 V/m +/-0,08 V/m. W pozostałych punktach nie przekroczyła wartości 0,2 V/m. Zarówno w 2013, jak i 2014 roku badania nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, które wynoszą dla pól o częstotliwości od 3 MHz do 300 MHz i dla częstotliwości od 300 MHz-300 GHz - 7V/m [¹⁹,²⁰].

POWIERZCHNIA ZIEMI

Znacząca część miasta Rzeszowa, w tym dzielnica śródmiejska oraz znaczna część starych dzielnic zlokalizowana jest w dolinie Wisłoka. Południowa i południowo-wschodnia część miasta położona jest w obrębie wznoszącego się nad doliną Wisłoka, od 250 do 270 m n.p.m., mezoregionu Pogórza Dynowskiego, charakteryzującego się stokami o dużych nachyleniach z licznymi dolinkami. Rejon ten jest narażony na powstawanie osuwisk. Północna i północno-wschodnia część miasta leży w obrębie mezoregionu Pradoliny Podkarpackiej, która charakteryzuje się mało urozmaiconą rzeźbą terenu oraz łagodnymi nachyleniami w kierunku

¹⁸ „Program ochrony środowiska przed hałasem” dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów, plan na lata 2012-2017

¹⁹ „Stan środowiska w województwie podkarpackim w latach 2004-2013”, WIOŚ Rzeszów, Rzeszów 2015r.

²⁰ „Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w roku 2013” WIOŚ Rzeszów, Rzeszów 2014r.

północno-wschodnim. Centralna część Rzeszowa znajduje się w zasięgu mezoregionu Podgórze Rzeszowskiego, którego cechuje dość urozmaicona rzeźba płaskich garbów trzeciorzędowych przykrytych piaskami i glinami oraz lessami. W strukturze użytkowania powierzchni miasta wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r., 64,18% stanowią użytki rolne, grunty leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzaczone, z czego 59,6% stanowiły użytki rolne. Tereny zurbanizowane zajmują ponad 30% powierzchni miasta. Struktura użytkowania gruntów ulega ciągłym zmianą. Według danych GUS w porównaniu z rokiem 2013, w 2014 roku zaobserwowano spadek powierzchni użytków rolnych o 24 ha. Zmniejszeniu uległa powierzchnia gruntów ornych, łąk, pastwisk i sadów, a zwiększeniu uległa ilość gruntów zabudowanych. Przyczyną zmian w strukturze użytkowania gruntów jest rozwój miasta, a w ostatnim czasie zmiany w układzie komunikacyjnym miasta [21].

Gleby

Gleby w granicach administracyjnych miasta są zróżnicowane pod względem bonitacyjnym. Większość gleb stanowią gleby zaliczane do dobrych i średnich - klasa bonitacyjna I, II, IIIa i IIIb. Miejscami występują gleby słabe należące do klasy bonitacyjnej IVa i IVb oraz sporadycznie gleby klasy bonitacyjnej V. W obrębie wysoczyzny lessowej Podgórze Rzeszowskiego występują gleby brunatne właściwe, kwaśne i wylugowane, czarnoziemy deluwialne i zdegradowane oraz gleby bielcowe. Natomiast w dolinie Wisłoka występują mady oraz czarnoziemy deluwialne. Na terenie miasta nie prowadzi się monitoringu jakości i stanu gleb. Aktualna wiedza na temat stanu i jakości gleb występujących na terenie miasta opiera się o badania agrochemiczne gleb prowadzone w latach 2008-2011 na terenie gospodarstw rolnych województwa podkarpackiego przez Okręgową Stację Chemiczną – Rolniczą w Rzeszowie. Badania gleb województwa podkarpackiego pozwoliły stwierdzić, że z roku na rok rośnie ilość gleb silnie zakwaszonych, które stanowią 29% wszystkich gleb. Pomimo rosnącego zakwaszenia gleb i dużych zmian antropogenicznych, zawartość metali ciężkich w glebach na terenie miasta Rzeszowa nie przekracza wartości określonych w Rozporządzeniu w sprawie standardów jakości gleb oraz standardów jakości ziemi [22].

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Miasto Rzeszów jest miastem, gdzie zaobserwować można postępującą urbanizację. Pomimo tego, na jego terenie znajdują się obszary przyrodnicze, które zachowały swój naturalny charakter. W celu ochrony, obszary te objęte zostały ochroną zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2014 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.). Na terenie miasta Rzeszowa występują następujące formy ochrony przyrody (stan na koniec 2014r.):

- rezerwat przyrody „Lisia Góra”,
- planowany obszar Natura 2000 - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Wisłok Środkowy z Dopływami” na Zalewie Rzeszowskim wraz z fragmentem Wisłoka od

²¹ Bank Danych Lokalnych, GUS

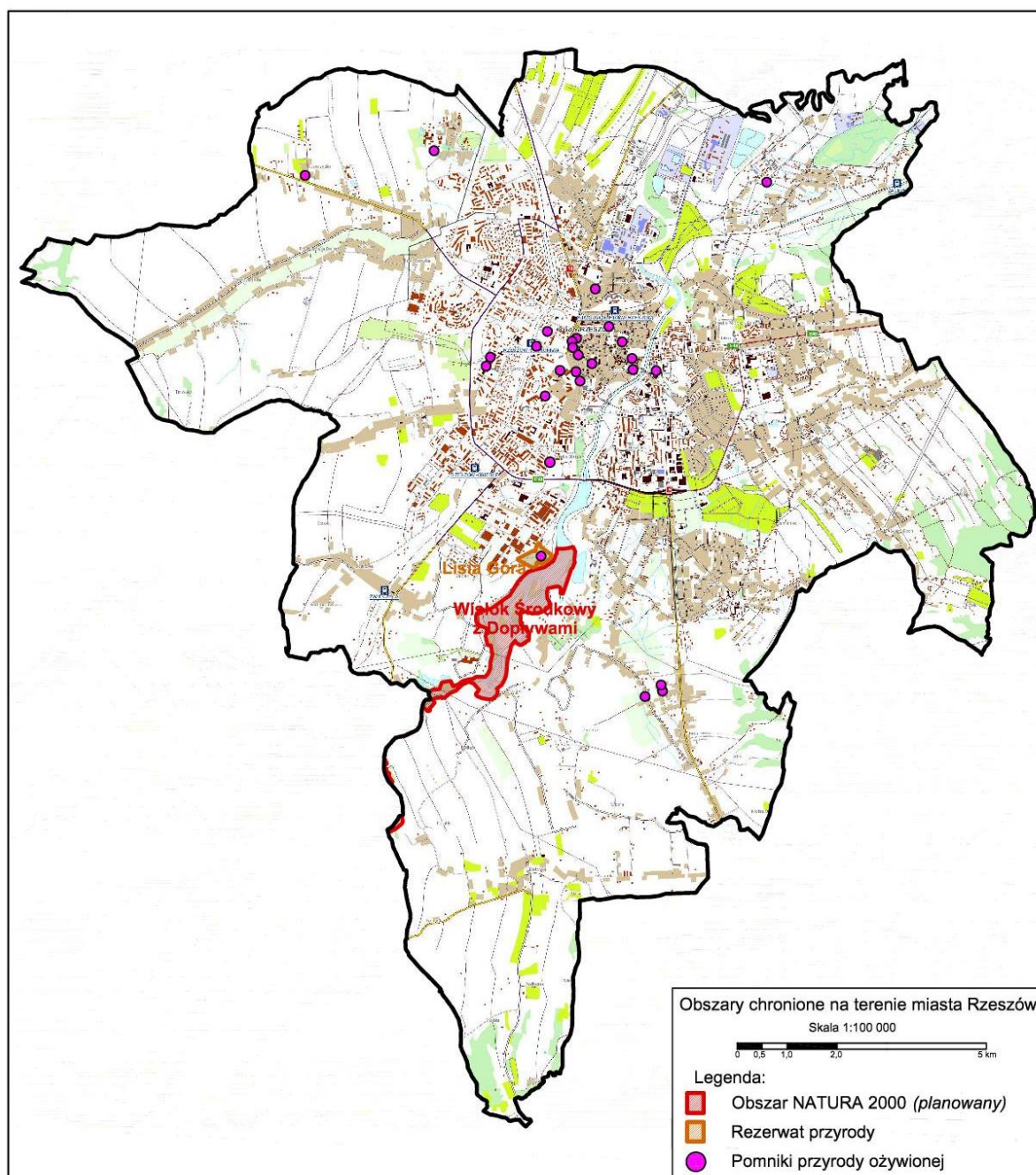
²² „Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2013 roku”, WIOŚ w Rzeszowie, Rzeszów 2014r.;

Zalewu w górę biegu rzeki (kod obszaru PLH180030), który nie został jeszcze zatwierdzony rozporządzeniem Ministra Środowiska,

- pomniki przyrody żywej (53, w tym 45 pojedynczych pomników przyrody, 8 zbiorowych pomników przyrody, w skład których wchodzi 37 szt. drzew). Łącznie na terenie miasta znajduje się 82 drzewa chronione prawem jako pomniki przyrody,
- rośliny i zwierzęta objęte ochroną gatunkową.

Lokalizacja obszarów chronionych przedstawiona została na rysunku poniżej.

Rysunek 4.1 Mapa przedstawiająca istniejące formy ochrony przyrody na terenie miasta Rzeszowa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gov.pl oraz „Programu ochrony środowiska...”

Rezerwat przyrody Lisia Góra utworzony został w 1998 r. i zajmuje powierzchnię 8,11 ha. Zlokalizowany jest w południowej części miasta, w sąsiedztwie Zalewu Rzeszowskiego. Jest to rezerwat leśny, w którym przedmiotem ochrony jest starodrzew dębowy z licznymi sędziwymi, o okazałych rozmiarach dębami szypułkowatymi.

Na terenie miasta Rzeszowa znajduje się fragment planowanego obszaru Natura 2000 mającego znaczenie dla Wspólnoty (OZW) „Wisłok Środkowy z Dopływami” o kodzie: PLH 180030 i całkowitej powierzchni wynoszącej 1064,64 ha. Na terenie miasta znajduje się część obszaru o powierzchni 130 ha. Obszar jest ostoją wielu cennych z przyrodniczego punktu widzenia gatunków ryb. Stwierdzono tu ponad 30 gatunków ryb, w tym 10 gatunków objętych ochroną gatunkową na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2014 r., poz. 1348). Na odcinku dolnym Wisłoki, do zalewu w Rzeszowie najliczniejsze są świnka (*Chondrostoma nasus*), kleń (*Squalius cephalus*), brzana (*Barbus peloponnesius*), płoć (*Rutilus rutilus*) i ukleja (*Alburnus alburnus*). Spośród gatunków ryb wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG zaobserwowano ryby z gatunków: boleń (*Aspius aspius*), różanka (*Rhodeus sericeus*), piskorz (*Misgurnus fossilis*), brzana (*Barbus peloponnesius*), głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*) oraz koza (*Cobitis taenia*). Siedliska zaliczane do siedlisk naturalnych (wymienione w Załączniku I powyższej Dyrektywy), będące pod ochroną w tym obszarze, zlokalizowane są w dolinie rzeki Wisłoka, na obszarach powyżej miasta Rzeszowa.

Zgodnie z danymi Urzędu Miasta, na terenie miasta występują 3 gatunki roślin objętych ochroną ścisłą, i są to: zimowit jesienny na obecnym stanowisku w Parku Papieskim wzdłuż al. Sikorskiego, grązel żółty na Zalewie Rzeszowskim i bluszcz pospolity znajdujący się w rezerwacie „Lisia Góra”. Ponadto występują 2 gatunki roślin objętych ochroną częściową są to: kopytnik pospolity i kruszyna pospolita mające swoje stanowiska w rezerwacie „Lisia Góra”. Natomiast wśród chronionych zwierząt wyróżnić można m.in.: kumaka nizinny (*Bombina bombina*), zaskrońca zwyczajnego (*Natrix natrix*), bobra europejskiego (*Castor fiber*).

Równie ważnymi terenami w Rzeszowie są tereny zieleni urządzonej, które stanowią enklawy dla gatunków roślin i zwierząt, wzbogacając w ten sposób różnorodność biologiczną miasta. Zieleń urządzona to przede wszystkim rewitalizowane parki i zieleńce miejskie oraz zieleń i skwery przy obiektach użyteczności publicznej (np. przy obiektach sportowych). Powierzchnię terenów zieleni urządzonej przedstawiono w tabeli poniżej (Tabela 4.4).

Tabela 4.4 Tereny zieleni urządzonej w Rzeszowie w 2012 i 2013r.

Tereny zieleni	Jednostka	2012 r.	2013 r.
parki spacerowo - wypoczynkowe	szt.	12	12
	ha	76,2	76,2
zieleńce	szt.	77	81
	ha	63,3	64,4
zieleń uliczna	ha	178,0	218,0
tereny zieleni osiedlowej	ha	195,5	166,4
parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	335,0	306,9
cmentarze	szt.	15	15
	ha	47,0	47,0

lasy gminne	ha	9,0	9,0
-------------	----	-----	-----

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS oraz UM w Rzeszowie

W 2013 r. na terenie miasta znajdowało się 13 parków: Park Aktywnego Wypoczynku, Park Inwalidów Wojennych, Park Jedności Polonii z Macierzą, Park Jędrzejewiczów przy ul. Rycerskiej, Park Kmity, Park Kultury i Wypoczynku, Park Miłocin, Ogród Miejski im. Solidarności, Olszynki, Park Papieski, Park im. Wł. Szafera na osiedlu Słocina, Park Sybiraków i Rezerwat przyrody „Lisia Góra”. W 2014 r. ustanowiono jeszcze jeden park – park Bł. Karoliny Kózki. Zwiększa się również ilość zieleńców. W 2013 r. na terenie miasta znajdowały się 93 zieleńce, a w 2014 r. – 95.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Rzeszowa wskazano tereny, które ze względu na ich bogactwo przyrodnicze powinny zostać objęte ochroną. Do objęcia ochroną jako użytki ekologiczne wskazano: Zalew na Wisłoku, oczko wodne (w północno – zachodnim krańcu miasta) oraz obszar użytków zielonych (łąk) (w południowo – wschodniej części miasta, w rejonie osiedla Drabinianka i Zimowit). Do terenów cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, które powinny zostać objęte ochroną w formie zespołów przyrodniczo – krajobrazowych zaliczono: dolinę Wisłoka w północnej części, w rejonie Pobitnego, teren Pobitnego w rejonie Kopca Konfederatów Barskich, zespół parkowo – dworski w Słocinie w powiązaniu z sąsiadującym obszarem doliny Młynówki, tereny Pogórza Dynowskiego w południowo – wschodnich krańcach miasta, ujściowy odcinek doliny Strugu, wcinającej się i meandrującej w terasie Wisłoka oraz ostaniec denudacyjny przy ul. Załęskiej. Licznie wskazano również drzewa o znacznych walorach przyrodniczych (74 obiekty), które powinny zostać objęte ochroną pomnikową [23, 24, 25].

KRAJOBRAZ I ZABYTKI

Krajobraz

Rzeszów jest największą aglomeracją miejską południowo-wschodniej Polski. Położony jest w obrębie dwóch krain geograficznych. Centralna część miasta leży w obrębie mezoregionu Podgórze Rzeszowskiego, który charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą płaskich garbów trzeciorzędowych. Tereny północne i północno - wschodnie usytuowane są w zasięgu mezoregionu Pradoliny Podkarpackiej, która jest obszarem o mało urozmaiconej rzeźbie i łagodnych nachyleniach w kierunku północno-wschodnim. Obie jednostki należą do makroregionu Kotliny Sandomierskiej. Południowa i południowo-wschodnia część miasta stanowi fragment mezoregionu Pogórza Dynowskiego należącego do makroregionu Pogórze Środkowobeskidzkie. Tereny Pogórza Dynowskiego charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem rzeźby, stokami o różnych nachyleniach oraz szeregiem dolinek przecinających teren.

²³ „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

²⁴ „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Rzeszowa”, wersja ujednolicona, Biuro Rozwoju Miasta Rzeszowa;

²⁵ „Standardowy Formularz Danych Obszaru Natura 2000 Wisłok Środkowy z Dopływami PLH180030”, GDOŚ;

Krajobraz Rzeszowa kształtował się przez stulecia. Obecnie tereny zabudowane miasta stanowią ponad 30% jego powierzchni. Zabudowa Rzeszowa ma charakter zwarty. W centrum miasta intensywna zabudowa łągodzona jest przez zielen miejską. Większą część miasta stanowią typowe blokowiska, pośród których widać nową zabudowę mieszkaniową. Na obrzeżach Rzeszowa występują pola uprawne, pomiędzy którymi zaobserwować można skupiska nowych domów jednorodzinnych. Współczesna zabudowa Rzeszowa powstaje w coraz to szybszym tempie, wywierając zróżnicowany wpływ na odbiór wizualny otoczenia, interakcje z istniejącą zabudową i przyrodą [²⁶,²⁷].

Zabytki

Rzeszów jest miastem, którego udokumentowana historia sięga roku 1354. Jest to miasto, które szczyci się wieloma zabytkami. Na terenie miasta zlokalizowanych jest 1100 zabytków, wśród których znajdują się:

- układy urbanistyczne i ruralistyczne – 7,
- zespoły obiektów sakralnych – 40,
- nieruchomości – 1035,
- parki i cmentarze – 18.

Zabytki najliczniej rozmieszczone są w Śródmieściu Rzeszowa, a do najbardziej interesujących zaliczyć można: XV-wieczny Ratusz, XIV-wieczny Kościół Farny, XVI-wieczny Zamek Lubomirskich, pochodzące z XVII wieku klasztor oo. Bernardynów, Zespół Klasztorny Popijarski oraz letni pałacyk Lubomirskich, XVIII-wieczny kościół i klasztor oo. Reformatorów, a także kamienice w Rynku. Społeczność zamieszkująca Rzeszów przez wieki była mieszanką kultur i narodów. Dowodem zamieszkiwania tutaj ludności różnej narodowości są do dziś zachowane Synagogi - Staromiejska z XVII i Nowomiejska z XVIII wieku, Cerkiew greko-katolicka pw. Soboru Przesławnej Bogurodzicy (ob. kościół rzym.-kat., par. pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny) [²⁸].

ZASOBY NATURALNE

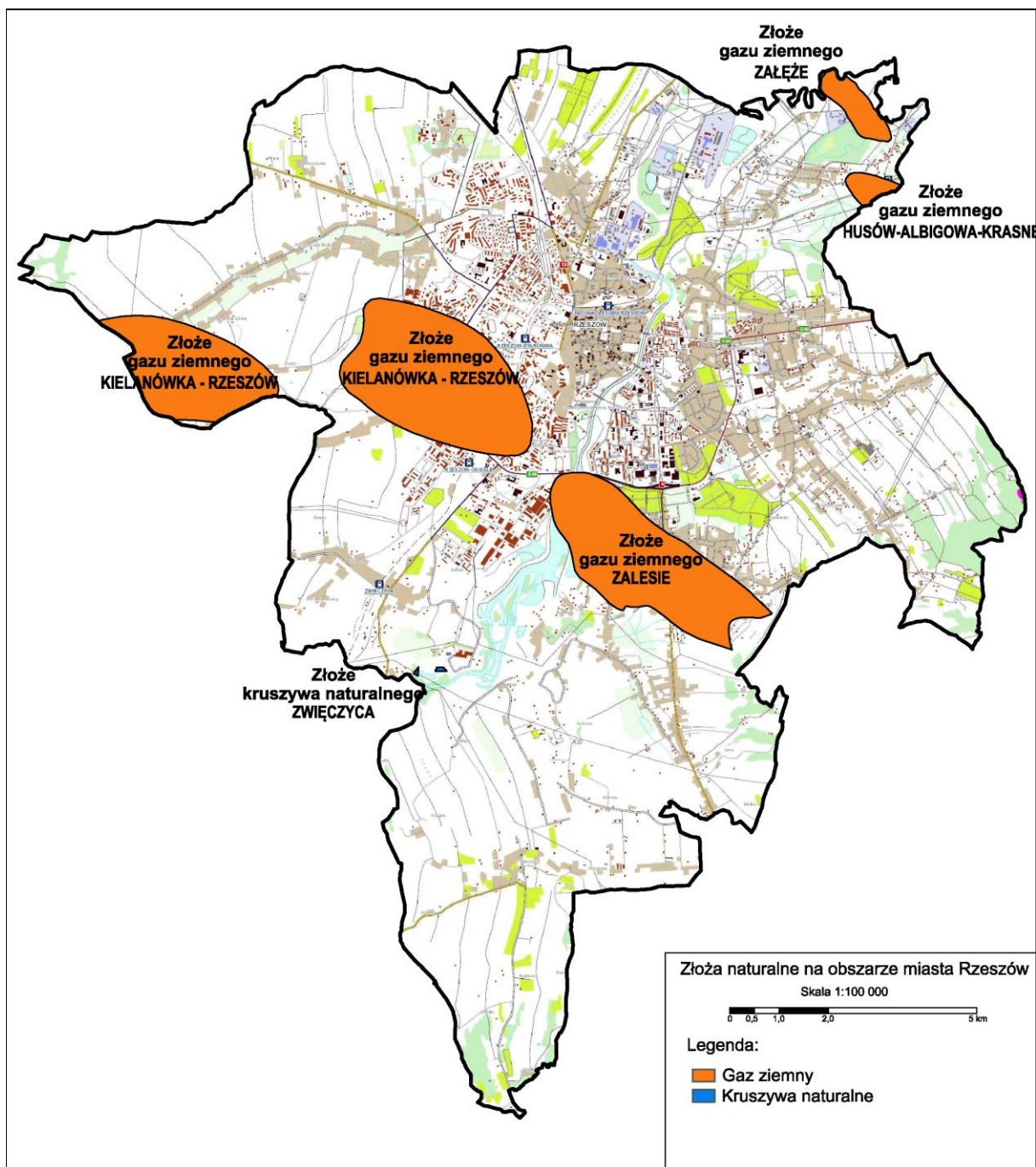
Na obszarze zajmowany przez miasto Rzeszów występuje gaz ziemny, dla którego zostały utworzone cztery obszar górnicze: „Kielanówka –Rzeszów 1”, „Zalesie”, „Husów-Albigowa-Krasne 1” i „Załęże”, a także złoża wód mineralizowanych siarczkowych w rejonie ul. Warszawskiej i Rycerskiej. Wykaz złóż, ich wydajność oraz lokalizację przedstawiają rysunek oraz tabele poniżej (Tabela 4.5, Tabela 4.6).

²⁶ „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

²⁷ „Historyczna i współczesna zabudowa wysoka Rzeszowa a planowanie krajobrazu miasta”, Barbara Krupa, Karolina Konieczna

²⁸ Zarządzenie Nr VII/168/2015 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa;

Rysunek 4.2 Lokalizacja złóż naturalnych na terenie miasta Rzeszowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych (Państwowy Instytut Geologiczny)

Tabela 4.5 Występowanie gazu ziemnego na terenie miasta Rzeszowa.

Nazwa złoża	Typ złoża	Zasoby geologiczne bilansowe mln m ³		Wydobycie mln m ³ /rok
		Zasoby wydobywane	Zasoby przemysłowe	
Kielanówka – Rzeszów 1	E	2 301,74	111,46	61,22
Zalesie	E	2 239,38	333,64	158,41
Załęże	P	152,31	134,70	0,0
Husów-Albigowa- Krasne 1	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Razem		4 693,43	579,80	219,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31.12.2014r.

Legenda:

E – złoża eksploatowane

P- złoża o zasobach rozpoznawalnych wstępnie.

Tabela 4.6 Występowanie złóż wód zmineralizowanych siarczkowych na terenie miasta Rzeszowa.

Nazwa złoża	Typ wody	Zasoby geologiczne bilansowe		Pobór m ³ /h
		Zasoby dyspozycyjne m ³ /h	Zasoby eksploatowane m ³ /h	
Rzeszów (S-1, S-2)	Lz	-	1,80	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31.12.2014r.

Legenda:

Lz - wody lecznicze zmineralizowane (mineralizacja >1g/dm³)

Miasto Rzeszów położone jest na granicy dwóch okręgów geotermalnych: przedkarpackiego i karpackiego. Łączne zasoby energii cieplnej zawartej w wodach geotermalnych szacowane są na poziomie 45,5 mln tpu (ton paliwa umownego) przy odbiorze ciepła do 20°C i 59,0 mln tpu przy odbiorze ciepła do 40°C [29].

KLIMAT

Klimat obszaru, na którym zlokalizowany jest Rzeszów, determinuje położenie na krawędzi dwóch jednostek geograficznych: Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego. Klimat w tym rejonie kształtowany jest przez ciepłe i wilgotne masy powietrza polarnomorskiego napływające z zachodu oraz masy powietrza zaliczane do grupy polarno-kontynentalnej. Latem na klimat w mieście mają wpływ napływające masy powietrza polarno-morskiego, a w okresie zimowo-wiosennym masy powietrza polarno-kontynentalnego. Zgodnie z podziałem stref klimatycznych Romera, północna część miasta Rzeszowa należy do klimatu podgórskich nizin i kotlin, charakteryzującego się upalnymi latami, ciepłą zimą i stosunkowo małą ilością opadów wynoszącą od 565 mm do 700 mm. Średnia temperatura w roku kształtuje się na poziomie +8°C, latem temperatura w dzień osiąga ok. 18°C, a w zimie -3°C. Ilość dni pogodnych wynosi ok. 45. Dni pochmurne stanowią ok. 150 dni. Pokrywa śnieżna zalega tu przez okres

²⁹ Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31.12.2014r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2015

ok. 70 dni. Dominują tu wiatry zachodnie. Część południowa miasta należy do klimatu górskiego, gdzie średnie roczne temperatury są nieco niższe. Średnia temperatura w roku wynosi $+6^{\circ}\text{C}$, natomiast w ciągu lata wynosi $+17^{\circ}\text{C}$, a w zimie -5°C . Pokrywa śnieżna może zalegać nawet do 150 dni. W tej części miasta przeważają wiatry południowe.

Klimat, na terenie miasta, jest modyfikowany w dużej mierze przez samo miasto. Przyczyną modyfikacji klimatu jest: postępujący rozwój miasta pochłaniający coraz większe powierzchnie biologicznie czynne, wysoki stopień zaludnienia oraz uprzemysłowienie miasta. Modyfikacje te dotyczą głównie stopnia zanieczyszczenia powietrza, zmiany warunków termicznych i wilgotnościowych, zmiany kierunku i prędkości wiatrów oraz wielkości i częstotliwości opadów, co wiąże się z występowaniem zjawiska powodzi czy podtopień.

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

W mieście występuje charakterystyczne dla terenów zurbanizowanych, zjawisko wyższych temperatur niż w otaczającym go terenie. Średnie różnice temperatur pomiędzy miastem, a otaczającym go terenem mogą wynosić nawet kilka stopni. Zjawisko to nazwane zostało „miejską wyspą ciepła”. Obejmuje ono zasadniczo centrum miasta, gdzie występuje zawarta zabudowa, duża liczba powierzchni utwardzonych (ulice, place, place parkingowe), duży ruch uliczny, zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, duża liczba osób mieszkających i pracujących korzystających z dóbr cywilizacji (klimatyzacja latem, opalanie mieszkań zimą, korzystanie z komunikacji miejskiej). Duża powierzchnia terenów zabudowanych i utwardzonych powoduje, że procesy ochładzające, tj. parowanie, są mniej sprawne, a woda opadowa zamiast wsiąkać w powierzchnię ziemi, spływa do sieci kanalizacyjnej. Zjawisko „wyspy ciepła” przyczynia się również do spadku jakości wód występujących w obrębie miasta. Woda opadowa ogrzana na rozgrzanych powierzchniach dachowych, powierzchniach placów, ulic wpływa bezpośrednio do rzek i podnosi ich temperaturę, tym samym oddziałuje na żyjące w nich organizmy.

Pozytywnym efektem występowania „wyspy ciepła” jest złagodzenie temperatur w okresach jesienno – zimowych, a tym samym zmniejszenie liczby dni śnieżnych lub zalegania pokrywy śniegowej, wydłużenie okresu wegetacyjnego roślin w miejskich obszarach zieleni czy w końcu zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło do ogrzewania budynków w okresie zimy .

Sposobem przeciwdziałania negatywnym skutkom występowania miejskiej wyspy ciepła jest przede wszystkim wprowadzanie planów adaptacji do zmian klimatu. Uwzględnianie adaptacji do zmian klimatów w planach zagospodarowania przestrzennego miasta, poprzez zachowanie w centrach miast terenów zielonych, wprowadzanie nowych terenów zielonych, dokonywanie nasadzeń zieleni wysokiej, zachowanie w przestrzeni miasta terenów niezabudowanych. Wprowadzanie zieleni wysokiej wzdłuż ulic, chodników, miejsc parkingowych, skwerów czy placów zabaw. Należy uwzględnić również możliwość wprowadzania tzw. zielonych ścian budynków, czy też budowania zielonych dachów na istniejących i nowobudowanych budynkach. Działania takie przyczynią się do naturalnego ich zacienienia, do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery, zmniejszenia emisji pyłów, zwiększenia wilgotności, poprawy jakości wód w rzekach przepływających przez miasto, do retencjonowania wody

opadowej, co ma bezpośredni wpływ na zmniejszenia częstotliwości występowania zjawisk takich jak podtopienia i powodzie. Ponadto działania te pozwolą stworzyć w mieście przyjazną przestrzeń życia i wypoczynku dla mieszkańców.

W związku ze wzrostem występowania deszczy nawalnych, w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia powodzi, należy podjąć działania długoterminowe polegające na realizacji przedsięwzięć związanych z zatrzymaniem, oczyszczeniem i zagospodarowaniem wód deszczowych oraz z rozwojem indywidualnych systemów zatrzymania i zagospodarowania wód deszczowych i roztopowych w miejscu ich powstawania np. mała retencja.

W przypadku zmniejszenia ryzyka wystąpienia suszy należy podjąć kroki zmierzające do budowy lub przystosowania istniejących zbiorników wodnych do zgromadzenia wód w okresach jej niedoboru.

ZAGROŻENIA NATURALNE

- **Powódzie**

Rzeszów z uwagi na swoje położenie w dolinie Wisłoka, stanowi obszar o wysokim ryzyku wystąpienia powodzi rzecznej. Największe ryzyko wystąpienia powodzi dotyczy głównie starej części miasta, gdzie zagrożenie występuje od strony rzeki Wisłok i dopływających do niej rzek Przyrwy, Mikośki, Rudki, Strug i Młynówki. Zmniejszeniu fali powodziowej mógłby służyć zaporą i zbiornik na Wisłoku. Jednak głównym zadaniem zbiornika było zabezpieczenie pracy ujęcia wody dla miasta, a jedynie w niewielkim stopniu funkcja przeciwpowodziowa. Zapora wraz ze zbiornikiem zaporowym powstała w latach 70-tych XX wieku. Zbiornik, którego powierzchnia w chwili powstania wynosiła ponad 60 ha, a max głębokość wynosiła 10m, w chwili obecnej jest silnie zamulony i w połowie - ok. 30 ha powierzchni - zarośnięty szuwarami.

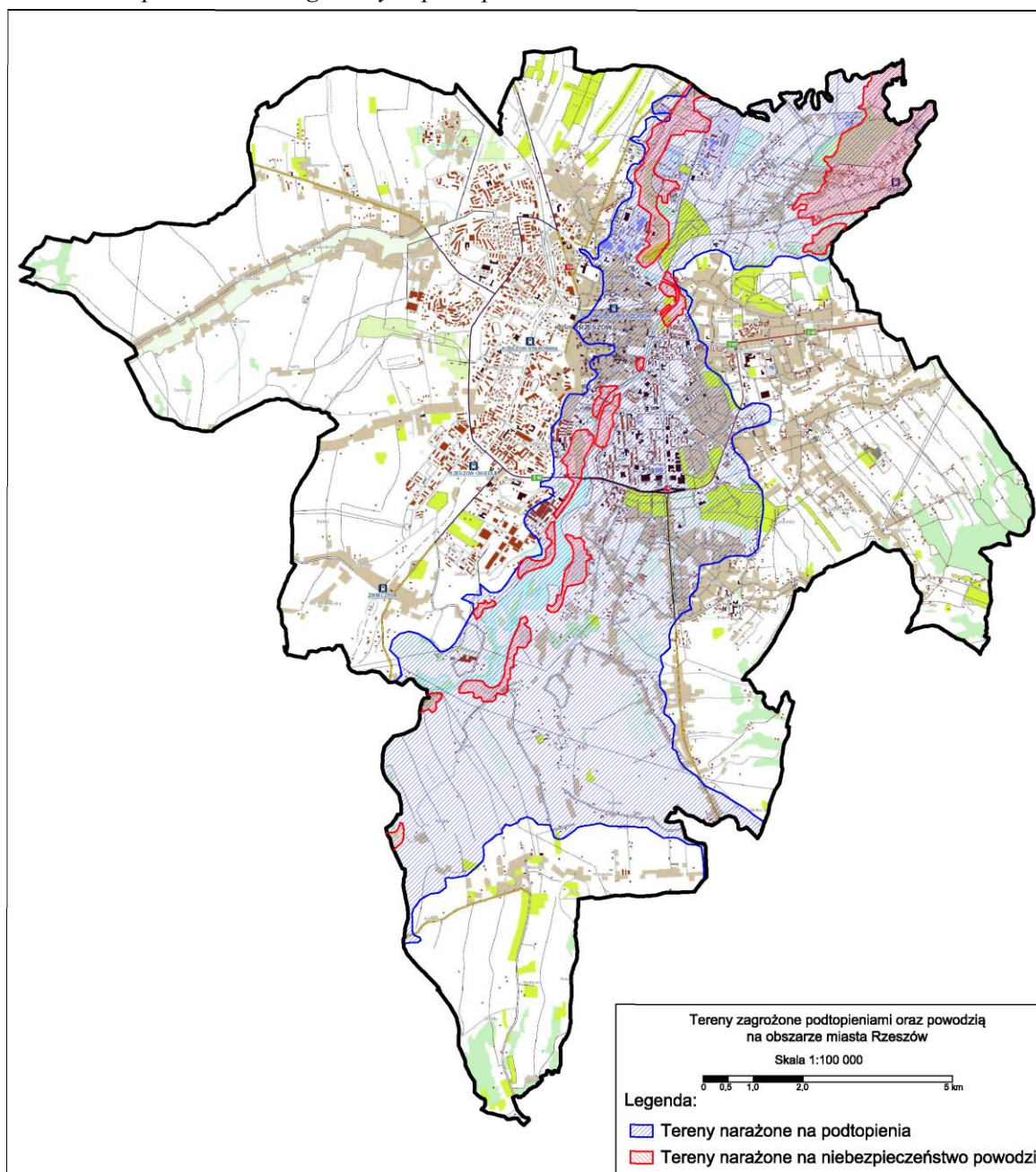
W latach 2011-2013 wykonane zostały prace w ramach I etapu regulacji rzeki Strug, mające na celu ochronę przeciwpowodziową miasta. Prace obejmowały między innymi rozbiórkę stopnia betonowego oraz dwóch budynków, wykonanie śluzy, odcinkowe ubezpieczenie brzegów faszyną i biowłókniną oraz ubezpieczenie lewego koryta rzeki materacami siatkowo-kamiennymi. Obecnie trwa postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację II etapu prac, który pozwoli na zabezpieczenie zlewni rzeki Młynówki. Przedsięwzięcia pn. „Zabezpieczenie przed powodzią miasta Rzeszowa i Gm. Tyczyn poprzez kształtowanie koryta rzeki Strug” oraz „Zabezpieczenie przed powodzią terenów zlokalizowanych w zlewni potoku Młynówka na terenie gminy Miasto Rzeszów oraz Gminy Krasne, woj. podkarpackie”, zostały uwzględnione przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

Na terenie miasta funkcjonuje system monitoringu i ostrzegania przeciwpowodziowego na rzekach stwarzających zagrożenie powodziowe dla miasta Rzeszowa. W ramach monitoringu

zainstalowane zostały urządzenia monitorujące poziom wody na rzekach Wisłok, Strug i Młynówka [30, 31, 32].

Tereny zagrożone podtopieniami w mieście Rzeszowie przedstawione zostały na rysunku poniżej.

Rysunek 4.3 Mapa obszarów zagrożonych podtopieniami

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska Miasta Rzeszowa... oraz „Wstępna ocena ryzyka powodziowego dla województwa podkarpackiego”, KZGW

³⁰ http://czk.rzeszow.uw.gov.pl/images/Dokumenty/powodzie_prawdopodobne_woj_podkarpackie.jpg (dostęp na dzień 18.09.2015r.)

³¹ <http://www.nowiny24.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20141228/RZESZOW/141229773> (dostęp na dzień 18.09.2015r.)

³² Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Rzeszów

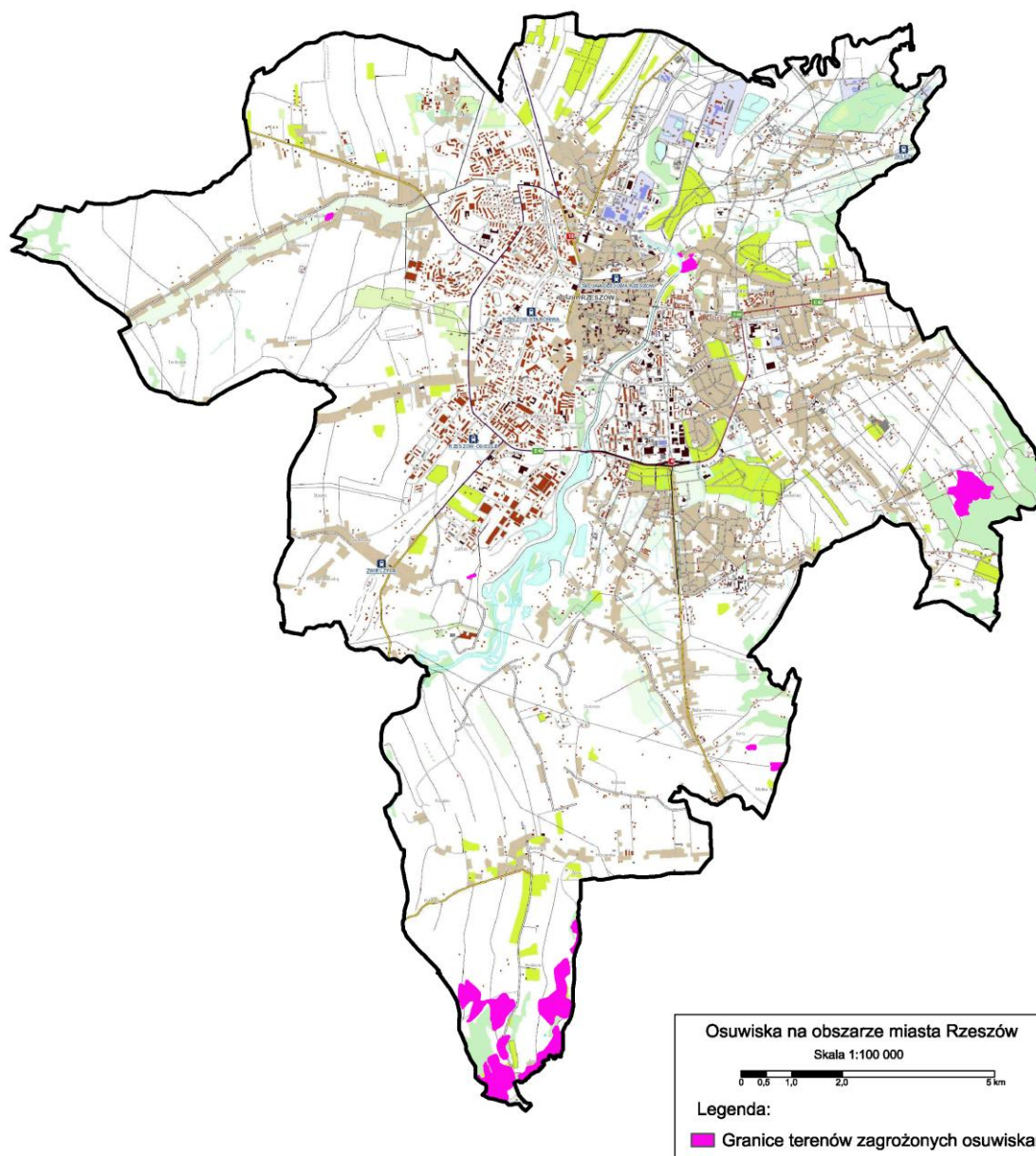
- **Osuwiska**

Tworzeniu osuwisk sprzyjają intensywne opady i przesylenie gruntu wodą. Terenami zagrożonymi ich występowaniem są tereny położone w części południowej miasta.

W 2010r. na terenie miasta zlokalizowano 6 osuwisk, z których dla 5 opracowano karty dokumentacyjne, w ramach projektu Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej (SOPO)³³. Obszary, na których wystąpiło zniszczenie lub uszkodzenie obiektów budowlanych w wyniku osunięcia ziemi, przedstawione zostały na załącznikach graficznych do uchwały nr LXXXIII/1489/2010 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie wyznaczenia obszarów, na których nastąpiło zniszczenie lub uszkodzenie obiektów budowlanych w wyniku osunięcia ziemi. Ich lokalizację wskazano na rysunku poniżej

³³ „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

Rysunek 4.4 Obszary osuwiskowe w mieście Rzeszowie

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr LXXXIII/1489/2010 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 9 listopada 2010 r.

- **Erozja wietrzna i wodna gleb**

Powodowana jest ukształtowaniem terenu miasta (spadki/nachylenia terenu) oraz budową podłoża z utworów lessowych i pyłowych [34].

³⁴ „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

DOBRA MATERIALNE

Gospodarka wodna

Wody do celów zaopatrzenia mieszkańców Rzeszowa w wodę pitną, ujmowane są z rzeki Wisłok. Zgodnie z kategoriami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (*Dz. U z 2002 r., nr 204 poz. 1728*) wody ujmowane z rzeki Wisłok zaliczane są do kategorii A3. Ze względu na stopień zanieczyszczenia, wody te wymagają wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego oraz dezynfekcji. Pobierane wody uzdatniane są w Zakładzie Uzdatniania Wody Zwięczyca, który dzięki przeprowadzonej w latach 2007 – 2008, w ramach „Programu poprawy wody pitnej dla aglomeracji rzeszowskiej” modernizacji, zapewnia mieszkańcom wodę pitną o bardzo dobrych właściwościach. W ramach projektu przeprowadzono również modernizację systemu gospodarki osadami, co przyczyniło się do zwiększenia ochrony wód rzeki Lubczy i Wisłoka przed zanieczyszczeniami powstającymi w procesie uzdatniania wody. Ujęcie wody posiada strefę ochronną, która ustanowiona została Rozporządzeniem Nr 6/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 10 maja 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej dla ujęcia wody powierzchniowej „Zwięczyca” z rzeki Wisłok w km 67+750 i 68+000 w Rzeszowie na potrzeby Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie. W 2015 r. Rozporządzeniem Nr 6/2015 z dnia 1 kwietnia 2015 r. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie wprowadził zmiany w ustanowionej strefie.

Woda dostarczana jest mieszkańcom siecią wodociągową, którą tworzą sieć magistralna, rozdzielcza oraz przyłącza. Długość sieci wodociągowej z roku na rok wzrasta. W 2012 roku długość sieci wodociągowej wynosiła 872,5 km (w tym przyłącza – 328,8 km), a w 2013 r. o 5,9 km więcej – 878,4 km. Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie eksploatuje również: 32 przepompownie wody (hydrofornie), 12 zbiorników wyrównawczych wody czystej o łącznej pojemności 34,1 tysięcy m³, 187 studni publicznych oraz 12 źródeł ulicznych.

Pobierane wody wykorzystywane są do zaopatrywania mieszkańców oraz zakładów przemysłowych. Ogółem w 2012 r. zużyto 10584,2 dm³ wody, z czego na cele przemysłowe wykorzystano mniej niż 10%. W 2013 r. zużycie wody wyniosło 10336,2 dm³, z czego na cele przemysłowe wykorzystano mniej niż 8%^[35,36].

Gospodarka ściekowa

Ścieki powstające na terenie miasta Rzeszowa odprowadzane są siecią kanalizacji do oczyszczalni ścieków komunalnych. Na terenie miasta w przeważającej większości występuje rozdzielcza sieć sanitarna. Jedynie w lewobrzeżnej części miasta funkcjonuje jeszcze

³⁵ Bank Danych Lokalnych, GUS;

³⁶ „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

ogólnospławna sieć kanalizacyjna. Realizacja projektu „Porządkowanie gospodarki wodno – ściekowej na terenie miasta Rzeszowa” powoduje systematyczne wzrastanie długości sieci kanalizacyjnej na terenie miasta. W 2012 r. długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 619,3 km (w tym przyłącza – 107,2 km). W 2013 r. wybudowano 2,0 km nowej sieci kanalizacji sanitarnej oraz 4,6 km sieci kanalizacji wód opadowych. Długość sieci kanalizacyjnej wskazuje na skanalizowanie na koniec 2013 roku 98,5% mieszkańców Rzeszowa. Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie eksploatuje również 81 przepompowni ścieków.

Powstające ścieki odprowadzane są do mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków, zlokalizowanej w Rzeszowie. Procesy oczyszczania ścieków obejmują procesy mechaniczne, biologiczne wraz z usuwaniem związków azotu i fosforu. Przepustowość oczyszczalni wynosi $Q_{\text{śr.d.}} = 62,5 \text{ tys. m}^3/\text{d}$. Oczyszczone ścieki odprowadzane są grawitacyjnie do oddalonego o 100 m odbiornika, którym jest rzeka Wisłok. Oczyszczalnia ścieków w Rzeszowie charakteryzuje się rozbudowaną gospodarką osadową. W skład jej wchodzi instalacja do fermentacji osadu, suszarnie słoneczne osadu, instalacje odsiarczania oraz ujmowania biogazu na cele energetyczne i ciepłe. Ustabilizowane i wysuszone osady wykorzystywane są w rekultywacji terenów oraz na cele rolnictwa przemysłowego (uprawa rzepaku, wikliny, wierzby energetycznej). W następnych latach planowane są kolejne modernizacje oczyszczalni ścieków, obejmujące m.in. budowę suszarni mechanicznej i modernizację części biologicznej, remont przepompowni, sieci wodno - kanalizacyjnej oraz rozbudowę i remont ciągu technologicznego na oczyszczalni ścieków. W 2013 r. MPWiK w Rzeszowie odprowadził do odbiornika 15 760 334 m³ ścieków, natomiast w 2014 – 14 530 163 m³.

Wody opadowe z terenu Rzeszowa odprowadzane są siecią kanalizacji deszczowej, eksploatowaną przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie, przede wszystkim do rzeki Wisłok. Lokalnymi odbiornikami wód deszczowych są również: kolektor Baranówka, kolektor przechodzący przez Staromieście i ulicę Trembeckiego, potoki: Hermanówka, Przyrwa, Mikośka, Lubcza, Paryja, Strug i Młynówka. Długość sieci kanalizacji deszczowej w 2012 r. wynosiła 335,6 km. W 2013 r. jej długość wzrosła o 4,6 km i wyniosła 340,2 km [^{37, 38, 39}].

Energetyka

Na terenie miasta wykorzystywane są konwencjonalne źródła energii elektrycznej oraz źródła energii odnawialnej. Energia elektryczna produkowana jest przez:

- ✓ PGE Elektrociepłownia Rzeszów S.A.,
- ✓ Fenic Poland Sp. z o.o., Jednostka Operatywna Podkarpacie w Rzeszowie.

Oba źródła pracują na wspólną sieć, tworząc układ pierścieniowy, przez co prawie każda dzielnica miasta ma dwustronne zasilanie. Całkowita długość sieci ciepłowniczej wynosiła

³⁷ Bank Danych Lokalnych, GUS

³⁸ „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

³⁹ Dane WIOŚ Rzeszów

w końcu 2014 r. 236,5 km. Liczba mieszkań ogrzewanych przez miejski system ciepłowniczy wynosiła w końcu 2014 r. 1754, w tym 1067 budynków mieszkalnych. Cała sprzedaż ciepła jest objęta pomiarem (liczniki ciepła).

Źródłem energii odnawialnej jest słońce, wiatr, woda i biogaz. Na terenie miasta funkcjonują następujące instalacje wykorzystujące OZE:

- ✓ elektrownia wiatrowa Staroniwa (zgodnie z Programem ochrony środowiska Miasta Rzeszowa... oraz Raportem o stanie miasta...)
- ✓ mała elektrownia wodna o mocy 0,66MW, zlokalizowana na zaporze na Wisłoku,
- ✓ biogazownia na terenie miejskiej oczyszczalni ścieków.
- ✓ ogniwa fotowoltaniczne.

Energia wytwarzana z OZE dostarczana jest do istniejącej sieci PGE Rzeszowskiego Zakładu Energetycznego S.A.

Energia pozyskiwana ze słońca wykorzystywana jest na terenie miasta do oświetlenia ulic, przejść dla pieszych, ogrzewania wody czy budynków [40, 41].

Sieć gazowa

Miasto Rzeszów zasilane jest gazem ziemnym wysokometanowym grupy E systemem sieci gazowej dystrybucyjnej średniego ciśnienia. Przez miasto przebiegają dwa magistralne gazociągi systemowe wysokiego ciśnienia. Bezpośrednio do odbiorców gaz tłoczony jest poprzez 20 stacji redukcyjno – pomiarowych II-go stopnia. Długość sieci gazowej wynosiła w 2013 r. 651,97 km, z czego sieć przesyłowa 33,21 km, a rozdzielcza 618,76 km. W 2013 r. podłączonych do sieci gazowniczej było 17 571 obiektów. Gaz wykorzystywany jest przez mieszkańców m. in. do ogrzewania mieszkań. Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań wyniosło w 2013 r. 21 679,7 tys. m³, co stanowi 66% całkowitego zużycia gazu [42, 43].

Transport

Miasto Rzeszów położone jest w III-Panuropejskim Korytarzu Transportowym, łączącym drogi kołowe, wodne i linie kolejowe na kierunku wschód – zachód oraz w obszarze Euroregionu Karpackiego. W obrębie miasta krzyżują się trasy komunikacji drogowej i kolejowej o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Położenie miasta na szlaku głównych dróg transportowych spowodowało utrudnienia w komunikacji na terenie miasta. Sieć drogową w Rzeszowie tworzą drogi o sumarycznej długości 290,5 km, w tym:

- ✓ 26,7 km dróg krajowych;
- ✓ 5,1 km dróg wojewódzkich;

⁴⁰ „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

⁴¹ „Raport o stanie miasta. Przekształcenia strukturalne i tendencje rozwoju społeczno-gospodarczego Rzeszowa w 2015 r.”, Aleksander Noworól Konsulting, Rzeszów 2015r.

⁴² „Program ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013- 2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017-2020”; UM Rzeszów, Rzeszów 2013r.;

⁴³ Bank Danych Lokalnych GUS

- ✓ 131,2 km dróg powiatowych (w tym 130,9 o nawierzchni twardej ulepszonej);
- ✓ 127,5 km utwardzonych dróg gminnych (w tym 127,1 km o nawierzchni twardej ulepszonej).

W celu przeniesienia ruchu tranzytowego z centrum miasta, opracowany został „Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego Rzeszowa na lata 2010-2015”, który zakładał budowę sprawnego układu komunikacyjnego miasta zapewniającego odpowiednią przepustowość komunikacyjną. Przystąpiono do realizacji i zrealizowano następujące trasy w układzie europejskim i krajowym:

- ✓ autostrada A4, po północnej stronie miasta, w odległości ok. 8 km od centrum – obecnie w trakcie realizacji pozostaje ostatni odcinek autostrady - Rzeszów Wschód – Jarosław
- ✓ częściowo droga ekspresowa S-19 – na odcinkach od węzła Rzeszów Wschód do Stobiernej oraz Rzeszów Zachód – Świlcza (zachodnia obwodnica Rzeszowa) stanowi drogę ekspresową S19; pozostałe odcinki S19 na terenie ROF są w fazie przygotowań, z wyjątkiem odcinka od węzła Stobierna na północ (obwodnica Sokołowa Małopolskiego) oraz odcinka węzeł Świlcza – Rzeszów Południe Kielanówka, które obecnie są w fazie realizacji,
- ✓ północna obwodnica miasta,
- ✓ połączenie drogi krajowej Nr 9 z obwodnicą miasta.

Najważniejsze inwestycje drogowe obecnie realizowane przez GDDKiA, zwiększające dostępność zewnętrzną Rzeszowa, to:

- ✓ budowa brakującego odcinka autostrady A4 od węzła Rzeszów Wschód do węzła Jarosław Zachód;
- ✓ budowa odcinka drogi ekspresowej S19 od węzła Świlcza (DK4) do węzła Rzeszów Południe Kielanówka z węzłem o długości 6,3 km, budowa kolejnego odcinka w kierunku przejścia granicznego w Barwinku znalazła się na liście podstawowej Kontraktu Terytorialnego;
- ✓ budowa obwodnicy Sokołowa Małopolskiego, stanowiącej część drogi ekspresowej S19 w kierunku Lublina.

W Rzeszowie przystąpiono do realizacji projektów pn. „Poprawa funkcjonowania komunikacji publicznej w centrum miasta Rzeszowa poprzez ograniczenie ruchu tranzytowego i wprowadzenie strefy płatnego parkowania”, „Budowa systemu integrującego transport publiczny miasta Rzeszowa i okolic”. Celem projektów miała być poprawa funkcjonalności infrastruktury transportu miejskiego. Dzięki realizacji w/w projektów wprowadzone zostały rozwiązania pozwalające na wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miasta na północną obwodnicę miasta, uregulowanie kwestii miejsc parkingowych w śródmieściu, poprawę jakości usług komunikacji zbiorowej, realizację ciągów rowerowo-piesznych oraz budowę 480-metrowego mostu na rzece Wisłok, który jest najdłuższym mostem w Rzeszowie. Znaczącym przedsięwzięciem było wdrożenie Rzeszowskiego Inteligentnego Systemu Transportowego, składającego się z czterech podsystemów: Obszarowego Sterowania Ruchem Drogowym, Zarządzania Transportem Publicznym, Informacji Pasażerskiej i Elektronicznego poboru opłat. W ramach projektu zakupiono również ekologiczne autobusy dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Na terenie miasta znajduje się również sieć kolejowa o sumarycznej długości 19,9 km. Główną linią kolejową jest dwutorowa, zelektryfikowana linia kolejowa nr 91 (E30) Kraków-Medyka należąca do sieci bazowej TEN-T. Aktualnie, zarówno w kierunku Krakowa, jak i Przemysła/Medyki trwają prace modernizacyjne w ramach projektów „Modernizacja linii kolejowej E 30/C-E 30, odcinek Kraków-Rzeszów, etap III” oraz „Modernizacja linii kolejowej nr 91 Kraków Główny Osobowy - Medyka i linii nr 92 Przemysł – Medyka, odcinek Rzeszów – granica państwa”. Realizacja tego projektu przyczyni się do zwiększenia prędkości szlakowej do 160 km/h. Pozostałe linie kolejowe dochodzące do Rzeszowa to:

- ✓ linia kolejowa nr 71 (Rzeszów Główny – Ocice), na której prowadzone są obecnie prace elektryfikacyjne (planowane zakończenie w 2017 r.);
- ✓ linia kolejowa nr 106 (Rzeszów Główny – Jasło), w większości niezelektryfikowana.

Rzeszów posiada również port lotniczy, z drugim co do długości pasem startowym w Polsce. Mając na uwadze dostępność do usług portu lotniczego, stworzono „Koncepcję obsługi transportem kolejowym Portu Lotniczego Rzeszów - Jasionka”, której przedmiotem jest propozycja bezpośredniego połączenia kolejowego Rzeszowa z lotniskiem [^{44, 45, 46, 47}].

LUDZIE

Miasto Rzeszów zamieszkuje ok. 186 tys. mieszkańców i wartość ta systematycznie wzrasta. Przyrost naturalny w ostatnich dwóch latach wynosił wśród mężczyzn 285 w 2013 r. i 329 w 2014 r., a wśród kobiet – 275 w 2013 r. i 281 w 2014r. W 2013 r. liczba mieszkańców wynosiła 183 108 osób, z czego mężczyzn było 86 456, a kobiet 96 652. W 2014 r. wartości te nieznacznie wzrosły i wynosiły odpowiednio: 185 123, 87 580 i 97 543. Wzrost liczby mieszkańców warunkuje gęstość zaludnienia w mieście. Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców zwiększa się gęstość zaludnienia Rzeszowa. W 2014 r. gęstość zaludnienia wynosiła 1589 osób na km² i była większa o 1,08% w porównaniu z 2013 r. Strukturę wieku mieszkańców Rzeszowa przedstawiają tabela i rysunek poniżej (Tabela 4.7, Rysunek 4.5). Wynika z niej, że w wieku przedprodukcyjnym jest ok. 16,5 tys. mężczyzn i 16,0 tys. kobiet, w wieku produkcyjnym jest natomiast ok. 60,5 tys. mężczyzn i 58,3 tys. kobiet, a w wieku poprodukcyjnym – 10,6 tys. mężczyzn i 23,4 tys. kobiet. W mieście zaobserwować można zjawisko starzenia się społeczeństwa. Znacząco zwiększa się ilość osób w wieku poprodukcyjnym. Natomiast ilość młodych osób w wieku przedprodukcyjnym nie wzrasta w sposób znaczący i jest mniejsza od ilości osób starszych w wieku poprodukcyjnym.

⁴⁴ „Poprawa funkcjonowania komunikacji publicznej w centrum miasta Rzeszowa poprzez ograniczenie ruchu tranzytowego i wprowadzenie strefy płatnego parkowania”

⁴⁵ „Budowa systemu integrującego transport publiczny miasta Rzeszowa i okolic”

⁴⁶ „Raport o stanie miasta. Przekształcenia strukturalne i tendencje rozwoju społeczno-gospodarczego Rzeszowa w 2015 r.”, Aleksander Noworól Konsulting, Rzeszów 2015r.

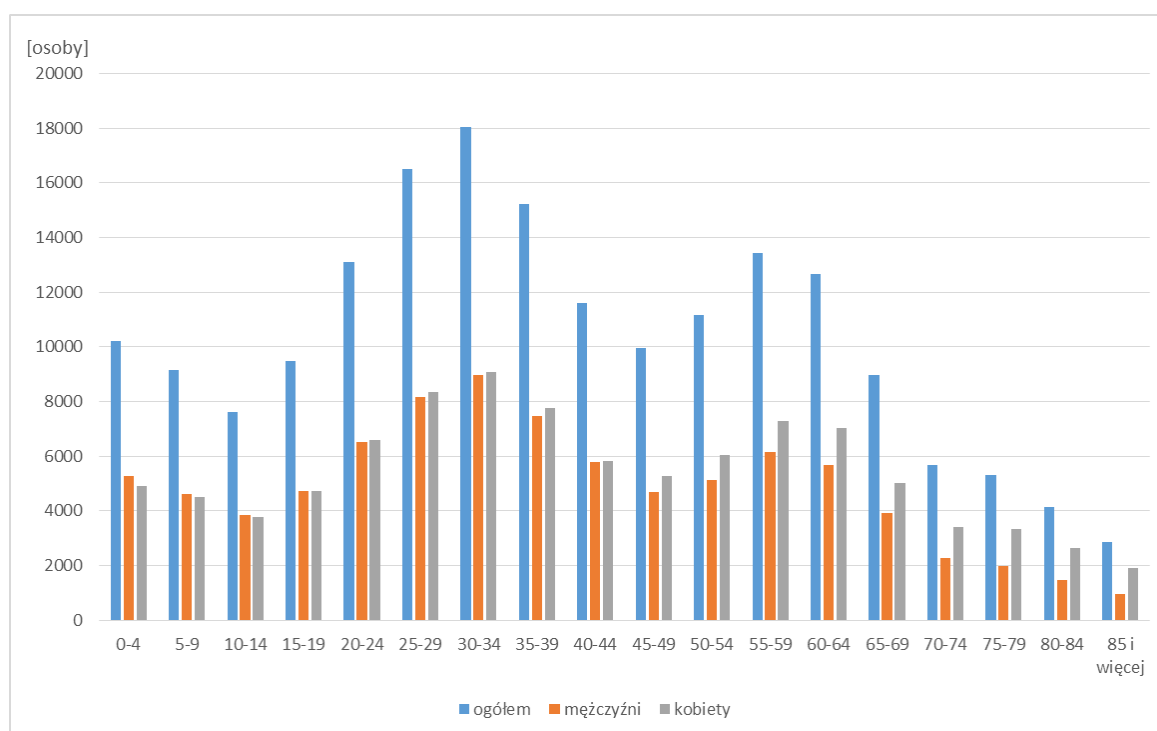
⁴⁷ „Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego Rzeszowa na lata 2010-2015”, Rzeszów 2011r.

Tabela 4.7 Struktura wieku mieszkańców Rzeszowa w 2014 r.

	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
	osób									
ogółem	10199	9144	7622	9477	13108	16506	18027	15218	11618	9944
mężczyźni	5280	4622	3836	4742	6507	8168	8953	7452	5778	4679
kobiety	4919	4522	3786	4735	6601	8338	9074	7766	5840	5265
	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 i więcej	ogółem	
	osób									
ogółem	11169	13443	12679	8955	5683	5330	4126	2875	185123	
mężczyźni	5140	6146	5663	3931	2275	1977	1467	964	87580	
kobiety	6029	7297	7016	5024	3408	3353	2659	1911	97543	

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Rysunek 4.5 Struktura wieku mieszkańców Rzeszowa

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W ciągu ostatnich dwóch lat zaobserwować można zmniejszenie całkowitego salda migracji w Rzeszowie, pomimo zwiększenia ilości osób meldujących się i wymeldowujących się. W 2014 r. saldo migracji wewnętrznych wyniosło 477 i było mniejsze niż w 2013 r. o ok. 1%. Zauważyć należy, że saldo migracji zagranicznych nadal jest ujemne, czyli więcej mieszkańców wyjeżdża na stałe za granicę, niż z niej wraca. W 2014 r. wyemigrowało na stałe 79 osób. Jest to jednak wartość znacznie mniejsza niż w 2013 r., w którym wyemigrowało na stałe 121 osób. W 2014 r. zameldowało się jedynie 29 kobiet i mężczyzn i w porównaniu z 2013 r. wartość się tylko nieznacznie zmieniła. Nastąpił wzrost o 2 osoby. Szczegółowe informacje dotyczące migracji mieszkańców Rzeszowa w 2013 i 2014 r. przedstawia tabela poniżej.

Tabela 4.8 Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały w mieście Rzeszowie w latach 2013 -2014

	zameldowania w ruchu wewnętrznym		zameldowania z zagranicy		wymeldowania w ruchu wewnętrznym		wymeldowania za granicę		saldo migracji wewnętrznych		saldo migracji zagranicznych	
	osoba											
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
ogółem	2202	2269	27	29	1720	1792	121	76	482	477	-94	-47
mężczyźni	996	1038	18	19	818	827	57	37	178	211	-39	-18
kobiety	1206	1231	9	10	902	965	64	39	304	266	-55	-29

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Stopa bezrobocia w Rzeszowie charakteryzuje się tendencją spadkową. W 2013 roku udział bezrobotnych wynosił 7,9 % wśród mężczyzn i 8,0% wśród kobiet. W 2014 roku nastąpił spadek stopy bezrobocia. Zarejestrowanych, niezatrudnionych było 7,1 % mężczyzn w wieku produkcyjnym oraz 7,6 % kobiet. Szczegółowe informacje na temat liczby zarejestrowanej, bezrobotnej ludności przedstawia tabela poniżej^[48, 49].

Tabela 4.9 Bezrobocie w Rzeszowie w latach 2013 – 2014.

	Bezrobotni zarejestrowani wg płci			Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci		
	Jednostka	2013	2014	Jednostka	2013	2014
ogółem	osoba	9380	8715	%	7,9	7,3
mężczyźni	osoba	4714	4298	%	7,9	7,1
kobiety	osoba	4666	4417	%	8,0	7,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

4.2 Najważniejsze problemy ochrony środowiska miasta, w tym dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Najważniejsze problemy środowiskowe występujące na terenie miasta Rzeszowa, zgodnie z zapisami „Programu ochrony środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2013-2016 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2013 roku oraz perspektywą na lata 2017 – 2020, związane są między innymi z zanieczyszczeniem powietrza, nadmierną emisją hałasu, degradacją gleb, stanem i jakością wód powierzchniowych oraz zagrożeniem powodziowym i podtopieniami, odpadami porzucanymi przez mieszkańców, sukcesją obcych gatunków roślin czy postępującą emigracją.

⁴⁸ <http://www.rzeszow.pl/miasto-rzeszow/dane-statystyczne/rzeszow-w-liczbach>

⁴⁹ Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 4.10 Zidentyfikowane problemy środowiskowe dla miasta Rzeszowa

Lp.	Zidentyfikowany problem środowiskowy	Źródło
1	Zanieczyszczenie powietrza	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niska emisja, której źródłem jest spalanie niskiej jakości paliwa w piecach domowych i lokalnych kotłowniach węglowych, ✓ emisja liniowa, związana z ruchem drogowym i intensywnym ruchem tranzytoym, ✓ emisja punktowa, związane z przemysłem.
2	Nadmierna emisja hałasu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost liczby pojazdów, ✓ intensywny ruch tranzytowy.
3	Jakość wody pitnej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zwiększona zawartość Fe i Mg.
4	Stan i jakość wód powierzchniowych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niekontrolowane zrzuty ścieków komunalnych przemysłowych, ✓ dopływ nieoczyszczonych wód opadowych i roztopowych do kanalizacji, ✓ ogólnospławna kanalizacja deszczowa i sanitarna, ✓ składowanie odpadów w miejscach na ten cel nie przystosowanych i nie przygotowanych, ✓ chemizacja rolnictwa, niewłaściwa gospodarka nawozami.
5	Zagrożenie powodziowe i podtopienia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zły stan techniczny zbiornika Rzeszowskiego, ✓ ogólnospławna kanalizacja deszczowa i sanitarna, ✓ nie uporządkowana gospodarka wodami opadowymi i roztopowymi, ✓ modyfikacja klimatu spowodowana zjawiskiem „miejskiej wyspy ciepła”.
6	Zanikanie siedlisk przyrodniczych i sukcesja obcych gatunków roślin,	<ul style="list-style-type: none"> ✓ postępująca urbanizacja, ✓ zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, ✓ nielegalne składowanie odpadów na powierzchni ziemi, ✓ miejska wyspa ciepła, ✓ zanieczyszczenia wód powierzchniowych, ✓ naturalna i chemiczna degradacja gleb.
7	Zanikanie gatunków, dla których wyznaczony został obszar Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wędkarstwo.
8	Ludzie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ujemne saldo migracji zagranicznej mieszkańców, ✓ starzenie się społeczeństwa, ✓ bezrobocie w mieście.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie POŚ

4.3 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Strategii

Dokument Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r. został opracowany, jako jedno z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego, swoim zasięgiem programowym obejmuje obszar miasta Rzeszowa i ma na celu wskazanie priorytetów oraz konkretnych działań, których realizacja przyczyni się do rozwoju tego obszaru. Należy zauważyć, że Strategia jest dokumentem strategicznym, stanowiącym element bazowy do wykorzystania przez miasto Rzeszów środków zewnętrznych (w tym m.in. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Wykonanie zapisów zawartych w Strategii lub ich zaniechanie, będzie skutkowało pewnymi ingerencjami w stan istniejący, zarówno środowiska naturalnego jak i bezpośredniego otoczenia bytowania ludzi zamieszkujących rejon proponowane do przekształceń. W niniejszym rozdziale oszacowano oddziaływania na liczne elementy środowiska w przypadku zaniechania realizacji Strategii, przeanalizowano możliwości wprowadzenia rozwiązań alternatywnych do proponowanych w treści Strategii, a także oceniono ich ewentualny wpływ na elementy środowiska.

Wariant „zerowy”, czyli zaniechanie wykonania zapisów Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r. to sytuacja, która mogłaby wystąpić w przypadku odstąpienia od uchwalenia i wdrożenia Strategii przez Prezydenta i Radę Miasta Rzeszowa. Możliwość taka wymusza konieczność przeprowadzenia oceny potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku zaniechania realizacji poszczególnych działań dla wymienionych celów strategicznych. Można przewidzieć, że brak realizacji zapisów Strategii będzie skutkowało utrudnieniem w pozyskiwaniu środków na niezbędne inwestycje w regionie, co przełoży się na niedostateczne efekty ekologiczne i spowoduje brak lub spowolnienie pozytywnych zmian w środowisku otaczającym mieszkańców. W głównej mierze za taki stan odpowiadać będzie brak wdrożeń, nie tylko działań prośrodowiskowych, ale działań z zakresu nowych i innowacyjnych technologii oraz niewystarczalność i zaległości w szkolnictwie i edukacji. Biorąc pod uwagę dzieci, młodzież szkolną i studencką, brak realizacji działań Strategii, będzie skutkowało przez okres wielolecia, co w konsekwencji nie przełoży się na minimalizację złych przyzwyczajzeń oraz propagację wiedzy ekologicznej, co mogłoby przyczynić się do poprawy świadomości ekologicznej i tożsamości socjologiczno-społecznej ludności. Wspomniane skutki są długofalowe i możliwe do eliminacji jedynie w przypadku wymiany pokoleniowej, a i to w przypadku nieodpowiedniego systemu edukacji nie zawsze jest możliwe.

Przewiduje się, że (z pominięciem negatywnych oddziaływań na elementy środowiska, jakie wystąpią w przypadku realizacji zapisów Strategii, co zostało wykazane w niniejszej prognozie) brak wdrażania przedsięwzięć realizowanych w ramach przyjętych celów strategicznych, spowoduje inne potencjalne skutki środowiskowe. Z podstawowych to brak poprawy:

- stanu jakości powietrza i wód,
- poprawy klimatu akustycznego,
- wymaganego poziomu odzysku odpadów,

- efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych,
- bezpieczeństwa powodziowego,
- bezpieczeństwa i niezawodności transportu drogowego i kolejowego,

Ponadto przewiduje się, że nie zostanie osiągnięty główny cel Strategii, czyli podniesienie poziomu życia mieszkańców Miasta Rzeszowa oraz poprawa konkurencyjności regionu w oparciu o zrównoważony rozwój. Brak realizacji wyznaczonych w Strategii działań inwestycyjnych związanych z infrastrukturą transportową, techniczną i środowiskową, może powodować negatywne skutki dla całej gospodarki w regionie, które będą się objawiały przede wszystkim brakiem nowych miejsc pracy. Następstwem zwiększonego bezrobocia jest m.in. mniejszy popyt i podaż, zmniejszenie standardów bytowania oraz prawdopodobna większa zachorowalność i zmniejszona liczba urodzeń. Poza tym przewiduje się, że mniejsze pozyskanie środków finansowych na rewitalizację miasta, będzie skutkowało jego degradacją, mniejszym napływem potencjalnych inwestorów oraz zwiększoną suburbanizację, co może przyczyniać się do rozwoju budownictwa na terenach wiejskich i cennych przyrodniczo.

W przypadku scenariusza negatywnego, czyli braku uchwalenia i wdrożenia założeń Strategii należy przypuszczać, że w obrębie gospodarczym małe i średnie przedsiębiorstwa nie będą w pełni wykorzystywać swojego potencjału i spadnie liczba inwestycji w innowacje, ponadto nie zwiększy się znacząco ich aktywność międzynarodowa. Potencjał naukowo-badawczy regionu nie zostanie ukierunkowany na cele gospodarcze, co będzie się przekładać na niski poziom transferu i komercjalizacji wiedzy w gospodarce regionu. W obszarze edukacji nie przewiduje się znaczącej poprawy ilości i jakości kształcenia dzieci – zwłaszcza w edukacji przedszkolnej. Ponadto nie poprawi się system współpracy i koordynacji szkolnictwa zawodowego, a dodatkowo system ten nie będzie się odznaczać wyższą jakością i elastycznością względem zmienności gospodarczej regionu. Oprócz tego obecny, relatywnie niski poziom współpracy uczelni w regionie i niski poziom ich umiędzynarodowienia, również nie ulegnie poprawie.

Kolejny obszar, który ucierpi na braku wdrożenia założeń Strategii, to system transportu zwłaszcza drogowego, lotniczego oraz komunikacji miejskiej. Obecny jego brak spójności i dostępności oraz niezadowalający stan techniczny, generuje niski poziom bezpieczeństwa i niewystarczającą jakość oferowanych usług, co przypuszczalnie może się pogłębiać, nie redukując negatywnego wpływu na środowisko. Środowisko naturalne oraz związana z nim m.in. branża energetyczna to ostatnie z obszarów narażonych szczególnie na odrzucenie zapisów Strategii. Powodem tego jest bezpośredni wpływ stanu środowiska na jakość życia i zdrowie mieszkańców regionu. Brak racjonalizacji zużycia energii, niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz minimalizacja niskiej emisji, będą powodować wzrost zanieczyszczenia powietrza, niedostatek mocy wytwórczej a w konsekwencji brak wzrostu gospodarczego w regionie. Na terenie Miasta będzie nadal występować brak wystarczającej liczby miejsc wypoczynku dla mieszkańców, będą występować nadal deficyty rozwoju systemów kanalizacji sanitarnej, systemu selektywnego zbierania i zagospodarowania odpadów, a brak inwestycji w systemy kanalizacji deszczowej

i retencję wód opadowych i roztopowych docelowo spowoduje rosnące zagrożenie powodziowe.

Wszystko powyższe będzie przyczyną odstąpienia od sukcesywnego wdrażania i pozyskiwania środków (m.in. pochodzących z UE) na działania zaproponowane w dokumencie Strategii. Istnieją duże możliwości poprawy kondycji gospodarczej i społecznej oraz stanu środowiska naturalnego w mieście, poprzez skuteczną edukację i transfer wiedzy do mieszkańców regionu. Ograniczone wykorzystanie środków pozyskiwanych z UE, będzie skutkować negatywnymi zmianami lub ich brakiem.

5 OCENA UWZGLĘDNIANIA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM ORAZ PROBLEMÓW ŚRODOWISKA Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU STRATEGII

5.1 Analiza i ocena uwzględniania celów ochrony środowiska ustanowionych w obowiązujących dokumentach szczebla międzynarodowego i unijnego (w tym wspólnotowego pakietu energetyczno – klimatycznego „20-20-20”)

Strategiczne cele główne rozwoju Miasta Rzeszowa skonstruowano w oparciu o Wizję i Misję rozwoju Miasta. Uwzględniono zasadę zrównoważonego rozwoju uwzględniającą rozwój działalności gospodarczej, rozwój edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury, poprawę warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego oraz rozwój i poprawę funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej, przy poszanowaniu i ochronie środowiska naturalnego i zasobów przyrodniczych. Odpowiednie zdefiniowanie celów głównych i szczegółowych zapewnia spójność Strategii z dokumentami wyższego rzędu. Zapisy Strategii uwzględniają cele zawarte w następujących dokumentach szczebla unijnego:

- ✓ Traktat Lizboński,
- ✓ Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „EUROPA 2020”,
- ✓ Unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny,
- ✓ Wspólnotowy pakiet energetyczno – klimatycznego „20-20-20”.

Poniższa tabela przedstawia syntezę oceny uwzględniania zapisów zawartych w dokumentach rangi europejskiej, w projekcie.

Tabela 5.1 Ocena uwzględniania w projekcie Strategii zapisów zawartych w dokumentach rangi europejskiej

Dokument unijny	Cel/Priorytet		Cel strategiczny/horyzontalny w Projekcie Strategii	Cel szczegółowy w Projekcie Strategii
Traktat Lizboński	Solidarność energetyczna	a) zapewnienie funkcjonowania rynku energii;	C.3./CH.3.	9.
		b) zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii w Unii;		
		c) wspieranie efektywności energetycznej i oszczędności energii, jak również rozwoju nowych i odnawialnych form energii;	C.4./CH.2.	4.
		d) wspieranie wzajemnych połączeń między sieciami energii.		
Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „EUROPA 2020”	1. Wzrost inteligentny 2. Wzrost zrównoważony 3. Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu	Cel 1: osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%	C.1./ CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe
		Cel 2: poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej		
		Cel 3: zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z 1990 r.; ...	C.3./CH.3.	9.
		Cel 4: podniesienie poziomu wykształcenia	C.4./CH.2.	4.
		Cel 5: wspieranie włączenia społecznego	C.1. / CH.2.	7., 8.
Unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny	Cele – uwzględnianie różnorodności biologicznej we wszystkich dziedzinach polityki UE	Ochrona i przywrócenie stanu przyrody	C.4./CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4.	2., 3., 7., 8., 9., 10.
		Utrzymanie i odbudowa ekosystemów i usług ekosystemowych		
		Zmiana klimatu	C.3./CH.3.	9.
Wspólnotowy pakiet energetyczny – klimatyczny o „20-20-20”	<ul style="list-style-type: none"> ograniczenie o 20% emisji gazów cieplarnianych, wzrost o 20% efektywności energetycznej, osiągnięcie 20% udziału energii produkowanej z odnawialnych źródeł energii 		C.3./CH.3.	9.
			C.4./CH.2.	4.

Źródło: Opracowanie własne.

5.2 Analiza i ocena uwzględniania celów ochrony środowiska ustanowionych w obowiązujących dokumentach szczebla krajowego

Analiza i ocena uwzględniania celów ochrony środowiska ustanowionych w obowiązujących dokumentach szczebla krajowego oparta została o dokumenty:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR),
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (DSRK),
- Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK 2020),
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r. (STR),
- Strategia „Sprawne Państwo 2020” (SSP),
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (SRKS),
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL),
- Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (KPGO),
- Umowa Partnerstwa (UP),
- Strategii Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

Powyższe strategie mają na celu przede wszystkim rozwój państwa we wszystkich dziedzinach życia, przy zachowaniu dóbr naturalnych oraz różnorodności biologicznej. Projekt Strategii w swoich celach sektorowych i horyzontalnych uwzględnia cele szczegółowe i przedsięwzięcia, których realizacja przyczynić się może do osiągnięcia poszczególnych celów wyznaczonych w powyższych dokumentach. Synteza oceny uwzględniania zapisów zawartych w dokumentach krajowych przedstawiona została w tabeli poniżej.

Tabela 5.2 Ocena uwzględniania w projekcie Strategii zapisów zawartych w dokumentach rangi krajowej

Dokument unijny	Cel/Priorytet		Cel sektorowe/ horyzontalny w Projekcie Strategii	Cel szczegółowy w Projekcie Strategii
Strategia Rozwoju Kraju 2020	I – Sprawne i efektywne państwo		CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4	Wszystkie strategiczne cele horyzontalne odnoszą się do podsystemu zarządzania miastem i przyczyniają się do stworzenia sprawnego i efektywnego miasta
	II – Konkurencyjna gospodarka		C.1. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4	Wszystkie cele szczegółowe
			C.3. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4	Wszystkie cele szczegółowe
			C.4. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3.	1., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9.
III – Spójność społeczna i terytorialna		C.2. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4	Wszystkie cele szczegółowe	
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	I. obszar strategiczny: konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja)		C.1. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4	Wszystkie cele szczegółowe
			C.4. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4	Wszystkie cele szczegółowe
	II. obszar strategiczny: równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja)		C.1. / CH.2.	9.
			C.2. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4	Wszystkie cele szczegółowe
			C.3. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4	Wszystkie cele szczegółowe
	III. efektywność i sprawność państwa		CH.1.+ CH.2.+ CH.3.+ CH.4	Wszystkie strategiczne cele horyzontalne odnoszą się do podsystemu zarządzania miastem i przyczyniają się do stworzenia sprawnego i efektywnego miasta
			C.1. / CH. 2. + CH.3. +CH.4.	7., 8., 12., 13., 16., 17.
			C.2. / CH.3. +CH.4.	11., 14.
Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	CEL GŁÓWNY: Wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy	Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki	CH.2.	Strategiczny cel horyzontalny 2 Bogate (Zasobne) Miasto ma za zadanie zapewnienie zdolności finansowania rozwoju Miasta z wykorzystaniem środków publicznych i prywatnych i dostosowanie ich do instrumentów wsparcia ujętych w polityce

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

				spójności Unii Europejskiej i Umowie Partnerstwa oraz innych instrumentów publicznych i publiczno-prywatnych dostępnych w ramach polityk państwa.
		Cel 2: Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy	C.1. / CH.2. + CH.3. C.3. / CH.1. + CH.2.	7., 8., 10., 11., 12., 13. 7.
		Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców	C.3. / CH.3 C.4./ CH.1. + CH.3.	9. 4., 8.
		Cel 4: Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki	C.1. / CH.3. + CH.4.	17., 18., 19.
Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r.	CEL GŁÓWNY: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskimi globalnym	CEL STRATEGICZNY 1: Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego	C.3./ CH.1.+ CH.2.+ CH.3.	1., 2., 3., 4., 5., 6., 8.
		CEL STRATEGICZNY 2: Stworzenie warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych	C.3./ CH.4	10.
			C.1./ CH.1 + CH.2.	2., 3., 4., 5., 8.
Strategia „Sprawne Państwo 2020”	CEL GŁÓWNY: Zwiększenie skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami	CEL 2. Zwiększenie sprawności instytucjonalnej państwa	CH.3.	Wszystkie cele szczegółowe wyznaczone w ramach strategicznego celu horyzontalnego 3. Miasto współpracy - – Zapewnienie sprawnej komunikacji społecznej i współpracy Miasta z podmiotami publicznymi, gospodarczymi, społecznymi i mieszkańcami
		CEL 5. Efektywne świadczenie usług publicznych		
		CEL 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	C.2. / CH.1.	
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	CEL GŁÓWNY: Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno - gospodarczym Polski	Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji	C.1. / CH.2. + CH.3.	7., 8., 10., 11., 12., 13.
		Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne		
		Usprawnienie procesów komunikacji	C.2. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	

		społecznej oraz wymiany wiedzy		społecznie spójne i zintegrowane mają za zadanie poprawę warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego
		Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego		
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	CEL GŁÓWNY: Rozwijanie kapitału ludzkiego przez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.	Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia	C.1. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe określone dla strategicznego celu sektorowego C.1. Inteligentne Miasto ma za zadanie tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury, a tym samym wzrostu zatrudnienia w mieście
			C.2. / CH.2. + CH.3.	6., 15.
		Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych	C.2. / CH.2.	8.
		Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	C.2. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	2., 5., 10., 12., 13.
		Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej	C.2. / CH.2.	7.
		Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli	C.1. / CH.2.	7., 8.
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności. Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego		C.1. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe określone dla strategicznego celu sektorowego C.1. Inteligentne Miasto ma za zadanie tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury, a tym samym wzrostu konkurencyjności miasta
			C.2. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe określone dla strategicznego celu sektorowego C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane mają za zadanie poprawę warunków życia

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

	wszystkich terytoriów		mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego
	Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej	C.3./ CH.1.+ CH.2.+ CH.3.	1., 2., 3., 4., 5., 6., 8.
	Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski	C.4. / CH.1. + CH.2. + CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe mają za zadanie ochronę i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturalnego
	Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa	C.3./CH.3.	9.
		C.4./CH.2.	4.
Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016	Udział społeczeństwa w dziedzinach na rzecz ochrony środowiska	C.4. / CH.1. + CH.2. + CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe mają za zadanie ochronę i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturalnego
		C.3./CH.3.	9.
	Rozwój badań i postęp techniczny	C.4./CH.2.	4.
	Ochrona przyrody	C.4./ CH.1. + CH.2. + CH.3. + CH.4.	2., 7., 9., 10.
	Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi	C.3./CH.1. + CH.2.	6.
	Środowisko a zdrowie	C.1. / CH.2.	9.
		C.2. / CH.2.	3., 7.
	Jakość powietrza	C.4./ CH.1. + CH.3.	4., 8.
	Ochrona wód	C.4./ CH.1. + CH.3.	3., 8.
Gospodarka odpadami	C.4./ CH.2. + CH.3.	5., 6., 8.	
	Substancje chemiczne w środowisku	C.4./ CH.2.	6.
Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	Poprawa efektywności energetycznej	C.1. / CH.2. + CH.3.	7., 10., 12.
		C.4./ CH.1. + CH.2.	1., 4.
	Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw	C.3./ CH.3.	9.
		C.4./ CH.2.	4.
Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	Cel. Spójność gospodarcza	C.1. + C.2. + C.3. + C.4. / CH.1. + CH.2. + CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe
	Cel. Spójność społeczna		
	Cel. Spójność terytorialna		
Krajowy plan gospodarki odpadami 2014	CEL GŁÓWNY: Dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju	C.4./ CH.2.	5., 6.

Projektowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa	CEL GŁÓWNY: Zwiększenie konkurencyjności gospodarki	Poprawa jakości badań oraz wzmocnienie współpracy sektora nauki i gospodarki	C.1. / CH. 2. + CH.3. +CH.4.	7., 8., 12., 13., 17.
		Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw	C.1. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe określone dla strategicznego celu sektorowego C.1. Inteligentne Miasto ma za zadanie tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury, a tym samym zwiększenia konkurencyjności miasta
		Lepsze wykorzystanie kadr gospodarki		
		Bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy		
		Zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim i krajowym	C.3./ CH.1.+ CH.2.+ CH.3.	2., 5.
		Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju	C.1. / CH.3. + CH.4.	18.
			C.3./CH.3.	9.
		Zmniejszenie emisyjności gospodarki	C.4./CH.2.	4.
			C.3./CH.3.	9.
		Poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu	C.4./CH.2.	4.
	C.4./ CH.1. + CH.2.		1., 4.	
	Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych	C.2. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe określone dla strategicznego celu sektorowego C.4. Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo mają na celu ochronę i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego	
	Zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno komunikacyjnych	C.3. / CH.1. + CH.2.	7.	
	CEL GŁÓWNY: Poprawa spójności społecznej i terytorialnej	Zmniejszenie poziomu ubóstwa	C.1. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe określone dla strategicznego celu sektorowego C.1. Inteligentne Miasto ma za zadanie tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej, a tym samym zwiększenia konkurencyjności miasta i zwiększenia zatrudnienia w mieście
Zwiększenie dostępu do usług publicznych		CH.3.	Wszystkie cele szczegółowe wyznaczone w ramach strategicznego celu horyzontalnego 3. Miasto współpracy - – Zapewnienie sprawnej	

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

				komunikacji społecznej i współpracy Miasta z podmiotami publicznymi, gospodarczymi, społecznymi i mieszkańcami
		Zwiększenie wewnątrzregionalnej dostępności transportowej	C.3./ CH.1.+ CH.2.+ CH.3.	1., 2., 3., 4., 5., 6., 8.
			C.3./ CH.4	10.
			C.1./ CH.1 + CH.2.	2., 3., 4., 5., 8.
Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”	CEL GŁÓWNY: Zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną.	Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	C.4./ CH.1. + CH.2. + CH.3. + CH.4.	1., 2., 7., 9., 10.
			C.3./CH.1. + CH.2.	6.
		Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię	C.4./ CH.1. + CH.2.	1., 4.
			C.3./ CH.3.	9.
		Cel 3. Poprawa stanu środowiska	C.3./CH.1. + CH.2. + CH.3.	6., 9.
			C.4./ CH.1. + CH.2. + CH.3. + CH.4.	3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10.

Źródło: Opracowanie własne.

5.3 Analiza i ocena uwzględniania celów ochrony środowiska ustanowionych w obowiązujących dokumentach szczebla wojewódzkiego

W ramach opracowywania Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025 r.”, przeanalizowano dokumenty rangi wojewódzkiej, pod kątem uwzględnienia w projekcie Strategii celów, zawartych w tych dokumentach. Przeanalizowano następujące dokumenty:

- Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020 (SRWP),
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego z 2002 r. (PZP WP),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020 (RPO WP 2014-2020),
- Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 r. (POŚ WP),
- Plan gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego (WPGO).

Ocena uwzględniania w projekcie Strategii zapisów zawartych w wojewódzkich dokumentach przedstawiona została w tabeli poniżej.

Tabela 5.3 Ocena uwzględniania w projekcie Strategii zapisów zawartych w dokumentach rangi wojewódzkiej

Dokument unijny	Cel/Priorytet		Cel sektorowe/horyzontalny w Projekcie Strategii	Cel szczegółowy w Projekcie Strategii
Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020	1. KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA	1.1. Przemysł CEL: Przemysł nowoczesnych technologii wzmacniający konkurencyjność regionalnej gospodarki.	C.1. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe określone dla strategicznego celu sektorowego C.1. Inteligentne Miasto ma za zadanie tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury, a tym samym wzrostu zatrudnienia w mieście
		1.2. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe: CEL: Rozwój konkurencyjnego szkolnictwa wyższego i sfery badawczo-rozwojowej jako kluczowych czynników stymulujących rozwój regionu		
		1.3. Turystyka: CEL: Budowa konkurencyjnej, atrakcyjnej oferty rynkowej opartej na znacznym potencjale turystycznym regionu	C.4./ CH.1. + CH.2. + CH.4.	
	2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZ	2.1. Edukacja: CEL: Dostosowanie systemu edukacji do aktualnych potrzeb i wyzwań przyszłości	C.1. / CH.2. + CH.3.	7., 8., 13.

NY	2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe: CEL: Rozwinięty i efektywnie wykorzystany potencjał kulturowy regionu	C.1. / CH.3. +CH.4.	16., 17.
	2.3. Społeczeństwo obywatelskie CEL: Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne	CH.3.	Wszystkie cele szczegółowe wyznaczone w ramach strategicznego celu horyzontalnego 3. Miasto współpracy mają za zadanie zapewnienie sprawnej komunikacji społecznej i współpracy Miasta z podmiotami publicznymi, gospodarczymi, społecznymi i mieszkańcami.
	2.4. Włączenie społeczne CEL: Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie	C.2. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	2., 5., 10., 12., 13.
	2.5. Zdrowie publiczne CEL: Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia	C.2. / CH.2.	7.
	2.6. Sport powszechny CEL: Zwiększenie aktywności ruchowej oraz rozwoju psychofizycznego społeczeństwa	C.1. / CH.2.	9.
		C.2. / CH.2.	3.
3. SIEĆ OSADNICZA	3.1. Dostępność komunikacyjna CEL: Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności przestrzennej województwa ze szczególnym uwzględnieniem Rzeszowa jako ponadregionalnego ośrodka wzrostu.	C.3./ CH.1.+ CH.2.+ CH.3.	1., 2., 3., 4., 5., 6., 8.
	3.2. Dostępność technologii informacyjnych: CEL: Rozbudowa wysokiej jakości sieci telekomunikacyjnej oraz zwiększenie wykorzystania technologii informacyjnych na terenie całego województwa.	C.3. / CH.1. + CH.2.	7.
	3.3. Funkcje metropolitalne Rzeszowa CEL: Wzmacnianie pozycji Rzeszowa w przestrzeni krajowej i europejskiej dynamizujące procesy rozwojowe w obrębie województwa.	C.1. + C.2. + C.3. + C.4. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe
	3.5. Spójność przestrzenna i wzmocnienie funkcji biegunów wzrostu CEL: Wzmacnianie podstaw rozwojowych oraz dywersyfikacja funkcji biegunów wzrostu, w tym ośrodków subregionalnych w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym.	C.2. / CH.1.	2.

	4. ŚRODOWISKO I ENERGETYKA	4.1. Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków	C.1./ CH.1	3.
			C.2./ CH.1.	1.
			C.4./ CH.1.	1.
		4.2. Ochrona środowiska CEL: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa.	C.4./ CH.1. + CH.3.	1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10.
		4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii	C.3./CH.3.	9.
			C.4./CH.2.	4.
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego z 2002 r.	Ogólnym celem polityki przestrzennej województwa jest sterowanie rozwojem przestrzennym, podejmowanie działań oraz określenie i realizacja zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym		C.1. + C.2. + C.3. + C.4. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe uwzględniają uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego, wśród których znajduje się wiele założeń określonych dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2012 – 2020	2.A.1 Oś priorytetowa I - KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA		C.1. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe określone dla strategicznego celu sektorowego C.1. Inteligentne Miasto mają za zadanie tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury, a tym samym wzrostu zatrudnienia w mieście
	2.A.1 Oś priorytetowa II - CYFROWE PODKARPACKIE		C.3. / CH.1. + CH.2.	7.
	2.A.1 Oś priorytetowa III - CZYSTA ENERGIA		C.4./ CH.2..	4., 8.
			C.3./CH.3.	9.
	2.A.1 Oś priorytetowa IV – OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO		C.1. / CH.3. +CH.4.	16., 17.
			C.3./ CH.1. + CH.2.	6.
			C.4./ CH.1. + CH.3.	1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10.
	2.A.1 Oś priorytetowa V – INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA		C.3./ CH.1.+ CH.2.+ CH.3.	1., 2., 3., 4., 5., 6., 8.
	2.A.1 Oś priorytetowa VI – SPÓJNOŚĆ PRZESTRZENNA I SPOŁECZNA		C.1. / CH.3. +CH.4.	16., 17.
			C.2. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	2., 7., 11., 16.
2.A.1 Oś priorytetowa VII – REGIONALNY RYNEK PRACY		C.1. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe określone dla strategicznego celu sektorowego C.1. Inteligentne Miasto mają za zadanie tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako	

			atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury, a tym samym wzrostu zatrudnienia w mieście
	2.A.1 Oś priorytetowa VIII – INTEGRACJA SPOŁECZNA	C.1. / CH.2.	8.
		C.2. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	5., 10., 12. 13., 14.
	2.A.1 Oś priorytetowa IX – JAKOŚĆ EDUKACJI I KOMPETENCJI W REGIONIE	C.1. / CH.2. + CH.3.	7., 8., 13.
		C.2. / CH.3	15.
Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 r.	<u>Priorytety ekologiczne:</u> Priorytet 1. Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych Priorytet 2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska Priorytet 3. Gospodarka odpadami Priorytet 4. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu Priorytet 5. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność Priorytet 6. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów Priorytet 7. Ochrona przed hałasem Priorytet 8. Ochrona zasobów kopalin Priorytet 9. Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb Priorytet 10. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	C.4./ CH.1. + CH.3.	1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10.
		C.3./ CH.1. + CH.2. + CH.3.	6., 9.
Plan gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego	<u>Odpady komunalne:</u> CEL GŁÓWNY: 1. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów, 2. Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych wszystkich mieszkańców województwa. 3. Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów <u>Odpady niebezpieczne:</u> Cel szczegółowy: Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” oraz „Wojewódzkim programie usuwania azbestu na lata 2009 – 2032”	C.4./ CH.2. + CH.3.	5., 6., 8.

Źródło: Opracowanie własne

5.4 Analiza i ocena uwzględniania celów ochrony środowiska ustanowionych w obowiązujących dokumentach szczebla regionalnego

Projekt „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025 r.” uwzględnia cele zawarte w następujących dokumentach szczebla regionalnego:

- Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego Rzeszowa na lata 2010 – 2015,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla miasta Rzeszów
- Program ochrony środowiska miasta Rzeszowa na lata 2013-2016 z uwzględnieniem zadań realizowanych w 2013 r. oraz perspektywą na lata 2017 – 2020.

Realizacja celów w projekcie Strategii przyczynić się może do realizacji osiągnięcia celów określonych w powyższych dokumentach.

Ocena uwzględniania w projekcie Strategii zapisów zawartych w regionalnych dokumentach przedstawiona została w tabeli poniżej.

Tabela 5.4 Ocena uwzględniania w projekcie Strategii zapisów zawartych w dokumentach rangi wojewódzkiej

Dokument unijny	Cel/Priorytet	Cel sektorowe/horyzontalny w Projekcie Strategii	Cel szczegółowy w Projekcie Strategii
Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego Rzeszowa na lata 2010 – 2015	Celem Planu jest wyznaczenie priorytetów oraz ustalenie zasad realizacji elementów polityki transportowej Miasta, dla stworzenia sprawnego systemu transportowego jako rozwijającego się regionalnego centrum gospodarki, nauki, usług i przemysłu, dla przyciągnięcia inwestycji zagranicznych i rozwoju kapitału lokalnego.	C.3. / CH.1.+ CH.2.+ CH.3. + CH.4.	Wszystkie cele szczegółowe określone dla strategicznego celu sektorowego C.3. Mobilność miejska i infrastruktura mają za zadanie rozwój i poprawę funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej, a tym samym stworzenie sprawnego funkcjonowania transportowego
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Cel strategiczny: 1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki	1.1. Wsparcie wytwarzania i dystrybucji energii poprzez zwiększenie udziału energii produkowanej ze źródeł odnawialnych.	9.
		1.2. Rozwój oraz wsparcie efektywności energetycznej oraz	9.

		korzystania z odnawialnych źródeł energii, działaniami na rzecz redukcji gazów cieplarnianych oraz energii finalnej.		
		1.3. Promowanie, rozwijanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych w infrastrukturze publicznej.	C.4./CH.2.	4., 8.
	2. Ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowego, w tym adaptacja do zmian klimatu	2.1. Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na określone rodzaje zagrożeń przy równoległym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy oraz rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.	C.4./ CH.1.+ CH.3.	1., 8.
		2.2. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój zasobów kultury oraz ochrona zabytków Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.	C.4./ CH.1. + CH.3.	2., 9.
		2.3. Podejmowanie zadań mających na celu poprawę stanu jakości środowiska na terenie ROF.	C.4./CH.2. + CH.3.	4., 8.
Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla miasta Rzeszów	Celem przedmiotowego opracowania jest określenie planu działań w zakresie obniżenia poziomu niskiej emisji spowodowanej spalaniem paliw w indywidualnych źródłach ciepła		C.3./CH.3.	9.
			C.4./CH.2. + CH.3.	4., 8.
Program ochrony środowiska miasta Rzeszowa na lata 2013-2016 z uwzględnieniem zadań realizowanych w 2013 r. oraz perspektywą na lata 2017 – 2020	Cel główny: Rozwój i zwiększenie atrakcyjności Rzeszowa poprzez poprawę stanu środowiska, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju	6.1 środowisko a zdrowie Cel ekologiczny: Poprawa stanu środowiska jako czynnika determinującego jakość życia mieszkańców	C.3./CH.3.	9.
		6.2 ochrona wód Cel ekologiczny: Osiągnięcie dobrego potencjału/stanu ekologicznego wód powierzchniowych oraz ochrona zasobów wód podziemnych	C.4./ CH.1. + CH.2. + CH.3.	1., 4., 8.
		6.4 gospodarka odpadami Cel ekologiczny: Funkcjonowanie sprawnego systemu gospodarki odpadami w oparciu o zasadę minimalizacji u źródła wytwarzania oraz zapewnienie wysokiego stopnia odzysku i bezpiecznych dla środowiska procesów unieszkodliwiania	C.4. / CH.1. + CH.3.	3., 8.
		6.6 ochrona przyrody Cel ekologiczny: Zachowanie bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych	C.4. / CH.2.	5., 6.
		6.6 ochrona przyrody Cel ekologiczny: Zachowanie bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych	C.4. / CH.1. + CH. 2. + CH.3.	2., 7., 9.
		6.7 edukacja ekologiczna Cel ekologiczny: Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa	C.4. / CH.3.	8., 9., 10.

Źródło: Opracowanie własne

5.5 Analiza i ocena uwzględniania problemów środowiska

Ocena uwzględnienia problemów ochrony środowiska w projekcie Strategii przedstawiona została w tabeli poniżej.

Tabela 5.5 Ocena uwzględnienia zidentyfikowanych problemów ochrony środowiska w projekcie Strategii

Lp.	Zidentyfikowany problem środowiskowy	Cele sektorowe/horyzontalne uwzględniające problem	Cel szczegółowy uwzględniający problem
1	Zanieczyszczenie powietrza	C.3./CH.1. + CH.2.	4
		C.3./CH.3	9
		C.4./CH.2.	4
		C.4./CH.3.	8
2	Nadmierna emisja hałasu	C.3./CH.1. + CH.2.	4
		C.3./CH.3.	8
3	Jakość wody pitnej	C.3./CH.1. + CH.2.	6
4	Stan i jakość wód powierzchniowych	C.3./CH.1. CH.2.	6
		C.4./CH.1.	3
		C.4./CH.2.	5, 6
		C.4./CH.3.	8
5	Zagrożenie powodziowe i podtopienia	C.3./CH.1. + CH.2.	6
		C.4./CH.1.	1
6	Zanikanie siedlisk przyrodniczych i sukcesja obcych gatunków roślin,	C.4./CH.1.	2
		C.4./CH.3.	7
		C.4./CH.4.	9
7	Zanikanie gatunków, dla których wyznaczony został obszar Natura 2000	C.4./CH.1.	2
		C.4./CH.3.	7
		C.4./CH.4.	9
8	Ludzie	C.1. + C.2.	Wszystkie cele

Źródło: Opracowanie własne na podstawie projektu Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r.

5.6 Analiza i ocena zgodności zapisów projektu Strategii z zasadą zrównoważonego rozwoju

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232 z późn. zm.) przez pojęcie zrównoważony rozwój rozumie się: *taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.*

Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju dążenie do ciągłej poprawy jakości życia, dobrobytu aktualnego i przyszłych pokoleń, realizowane jest przez łączenie rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska i sprawiedliwości społecznej⁵⁰.

Zrównoważony rozwój stał się podstawowym celem UE. W 2006 roku Rada Europejska przyjęła Odnowioną Strategię Zrównoważonego Rozwoju, której kluczowym celem jest *określenie i rozwój działań, dzięki którym UE będzie mogła zapewnić pokoleniom obecnym i przyszłym stały wzrost jakości życia przez tworzenie społeczności wydajnie gospodarujących zasobami i z nich korzystających, czerpiących z potencjału gospodarki w zakresie innowacji ekologicznej i społecznych i przez to zapewniających dobrobyt, ochronę środowiska naturalnego i spójność społeczną* (Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju).

W Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r., wyznaczone zostały główne cele dotyczące ochrony środowiska naturalnego, sprawiedliwości i spójności społecznej, dobrobytu gospodarczego, realizacji zobowiązań w skali międzynarodowej oraz przedstawiono osiem głównych celów strategicznych, do których przypisano cele szczegółowe i działania.

Główne wyzwania odnoszą się do zagadnień dotyczących zmian klimatu i czystej energii, zrównoważonego transportu, zrównoważonej konsumpcji i produkcji, zdrowia publicznego, ochrony zasobów naturalnych i gospodarowania nimi, integracji społecznej, demografii i migracji, wyzwań w zakresie globalnego ubóstwa i trwałego rozwoju.

Zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju istotnym elementem jest (...) *propagowanie innowacyjnej, konkurencyjnej gospodarki opartej na bogatej wiedzy i racjonalnie wykorzystującej zasoby środowiska naturalnego* (...). Zatem cele szczegółowe dotyczące wsparcia i rozwoju ośrodka akademickiego, szkolnictwa zawodowego oraz rozwój nowoczesnego zaplecza badawczego są zgodne z celami wyznaczonymi w OSZR. Wsparcie innowacyjnych rozwiązań w przedsiębiorstwach oraz inwestycji rozwojowych, służących m.in. zastosowaniu/wdrożeniu nowych technologii, rozwijanie działalność we współpracy z uczelniami i jednostkami naukowymi oraz preferencja dla projektów z zakresu oszczędności surowców, energii oraz ograniczania emisji szkodliwych substancji do środowiska, prowadzić powinna do kształtowania gospodarki wykorzystującej wiedzę, nowe technologie bardziej przyjazne środowisku naturalnemu.

Wedle zapisów tejże Strategii *uczelnie, instytuty badawcze, przedsiębiorstwa mają kluczową rolę do odegrania w celu zapewnienia realizacji badań wspierających wysiłki pozwalające na wzajemne wzmocnienie się wzrostu gospodarczego i ochrony środowiska*.

Zgodnie z prezentowanymi założeniami OSZR istotny jest element budowania społeczeństwa „opartego na wiedzy” oraz rozwój badań naukowych i edukacji. Duże znaczenie dla zrównoważonego rozwoju Miasta Rzeszowa mają uwzględnione w Strategii, działania dotyczące podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa uwzględniające aspekt środowiska naturalnego, mają one ważne znaczenie dla rozwoju zrównoważonego.

⁵⁰ Zrównoważony rozwój w Unii Europejskiej Raport monitorujący z 2011 r. w sprawie strategii zrównoważonego rozwoju UE

5.7 Analiza i ocena zapisów projektu Strategii w stosunku do zmian klimatycznych

Zmiany klimatu stanowią jedno z największych aktualnych zagrożeń w aspekcie środowiskowym, społecznym, gospodarczym. Podejmowanie działań adaptacyjnych, umożliwiających dostosowanie do bieżących i przyszłych skutków zmian klimatu, minimalizujących wpływ tych zmian, jest istotnym wyzwaniem, przed jakim stoi nasz kraj.

Kluczowymi dokumentami dotyczącymi zmian klimatycznych jest Konwencja Ramowa Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UN Framework Convention on Climate) oraz Protokół z Kioto. W Europie opublikowana została Biała księga: Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działań, COM(2009) 147, wyznaczająca ramy działań w zakresie zmniejszania wrażliwości krajów UE na zmiany klimatu. Polska opracowała dokument - Strategia adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu – SPA 2020⁵¹, z perspektywą 2030, który bezpośrednio analizuje problemy związane ze zmianami klimatycznymi.

W dokumencie SPA 2020 przedstawiono cele i kierunki działań adaptacyjnych konieczne do realizacji w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach do roku 2020 m.in.: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej, obszarach Natura 2000, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, gospodarce przestrzennej, obszarach zurbanizowanych.

Głównym celem SPA 2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatycznych (SPA 2020, 2013 r.).

SPA 2020 zawiera wyznaczone cele szczegółowe w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska, skutecznej adaptacji do zmian klimatu na obszarach wiejskich, rozwoju transportu w warunkach zmian klimatu, zapewnienia zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu, stymulowania innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, kształtowania postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

W dokumencie Strategii wyzwania, przed jakim stoi miasto, w aspekcie zmian klimatu. określono w celu strategicznym 4(C4) – *Wykorzystanie zasobów –Czysta energia Bogate dziedzictwo- ochrona i zagospodarowanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego*. W ramach tego celu sformułowane zostały następujące cele szczegółowe: „Miasto dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatu”, „Ograniczenie emisyjności ...” „Promocja alternatywnych do paliwa stałego, proekologicznych sposobów ogrzewania miasta”, „Wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa szczególnie w ochronie powietrza i wód powierzchniowych” czy cele szczegółowe dotyczące budowy nowych dróg, obwodnic miasta czy rewitalizacji terenów znajdujących się na terenie miasta z uwzględnieniem zwiększenia bioróżnorodności.

⁵¹ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów, w dniu 20.10.2013 r.

Wsparcie w zakresie wzmocnienia odporności miasta na zagrożenia naturalne, obejmować będą bezpośrednio projekty przewidziane do realizacji między innymi w następujących działaniach: likwidacja zagrożeń naturalnych na terenie miasta, rewitalizacja terenów gminnych, w tym podwórek oraz przestrzeni blokowych, budowa nowych miejsc rekreacji i parków, rozbudowa ulic czy budowa obwodnicy miasta, które są działaniami mającymi znaczący wpływ na łagodzenie efektu ” miejskiej wyspy ciepła”

Ponadto w ramach celu C4, przewiduje się realizację projektów dotyczących edukacji ekologicznej, zwiększania świadomości na rzecz zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałaniu zmianom klimatu ze szczególnym uwzględnieniem ochrony wód powierzchniowych i ochrony powietrza.

W Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025, podejmowane są również kluczowe kwestie dotyczące rozwoju systemów odprowadzania wód opadowych, roztopowych, które będą miały pozytywny, bezpośredni wpływ na procesy adaptacyjne miasta. Ważnym elementem będzie również proces zwiększania świadomości mieszkańców w zakresie ochronie powietrza i wód powierzchniowych, który powinien prowadzić do kształtowania odpowiednich postaw społeczeństw wobec problemu zagrożeń związanych ze zmianami klimatu, „*tak, aby każdy miał świadomość konieczności podejmowania działań adaptacyjnych w sferze działalności, jaką podejmuje*” (KLIMAT).

6 INFORMACJE O PROGNOZACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTÓW POWIĄZANYCH Z PROJEKTEM STRATEGII

Podstawowym celem rozdziału jest sprawdzenie spójności treści prognozy oddziaływania na środowisko aktualizowanej Strategii Rozwoju miasta Rzeszowa z zapisami prognoz oddziaływania na środowisko dokumentów wyższego szczebla. Prognozy oddziaływania na środowisko, z którymi powinna być zgodna niniejsza prognoza dotyczą następujących dokumentów:

- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku),
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Polityka energetycznej Polski do 2030 roku,
- Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 r.,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego.

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Kraju 2020

Prognoza analizuje potencjalny wpływ na środowisko skutków realizacji zamierzeń „Strategii Rozwoju Kraju 2020”, czyli średniookresowej strategii rozwoju kraju (dalej ŚSRK).

W prognozie zidentyfikowano problemy związane ze stanem środowiska przyrodniczego i sferą społeczno-gospodarczą w Polsce, wśród których są m.in.:

- niekorzystne zmiany demograficzne w kraju, a także problem bezrobocia,
- wysoka eutroficzność zbiorników jeziornych,
- problemy kraju w zakresie przeciwdziałania niekorzystnym skutkom oddziaływania klimatu i ekstremalnych zjawisk,
- nieodpowiednia struktura źródeł wytwarzania energii w Polsce i niezadowalający stan elektrowni, sieci przesyłowych oraz infrastruktury transportu.

W prognozie stwierdzono, że w przeważającej mierze Strategia Rozwoju Kraju 2020 będzie miała pozytywne oddziaływanie. Nie zidentyfikowano ani jednego celu, który oddziaływałby tylko negatywnie na poszczególne komponenty środowiska.

Cele określone w I obszarze strategicznym w większości będą pozytywnie oddziaływać na środowisko. Sprzyjać będą prośrodowiskowym zmianom w strukturze gospodarki, efektywnemu zrównoważonemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu oraz prośrodowiskowemu zarządzaniu krajem. Ich realizacja przyczyni się m.in. do poprawy warunków życia społeczeństwa, poprawy stanu i jakości wód, stanu bioróżnorodności, prowadzenia racjonalnej i zrównoważonej gospodarki przestrzenną, prowadzenia efektywnej ochrony przeciwpowodziowej, ograniczania negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na powierzchnię ziemi, a także zachowania niepowtarzalności krajowych form krajobrazowych. Przy realizacji celów z I obszaru wystąpić może również oddziaływanie hamujące, które odnosi się do kwestii rozwoju i promocji transportu publicznego, do kwestii zwiększenia nakładów na działania rozwojowe w ochronie środowiska, do kwestii bezpieczeństwa ekologicznego i precyzyjnych propozycji zwiększenia skuteczności egzekwowania prawa ochrony środowiska.

Najwięcej negatywnych oddziaływań zidentyfikowano dla celów II obszaru strategicznego, jakim jest konkurencyjna gospodarka. W obszarze tym wyznaczono potencjalne przedsięwzięcia inwestycyjne. Z tego powodu ich realizacja niesie ze sobą najwięcej negatywnych oddziaływań. W Prognozie zauważono jednak, że dla tych celów zidentyfikowano więcej pozytywnych niż negatywnych oddziaływań. Poprzez optymalizację sektora energetyki i transportu, stymulowanie rozwoju edukacji i badań naukowych w dziedzinie ochrony środowiska, wzrost świadomości ekologicznej obywateli, poprawę dostępu do usług publicznych i informacji nastąpi wprowadzenie prośrodowiskowych zmian w strukturze gospodarki, w zarządzaniu krajem zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz przyczyni się do wzrostu odporności systemu gospodarczego na zmiany klimatu. Wprowadzenie takich zmian wpłynie na racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych, poprawę stanu środowiska przyrodniczego i warunków życia człowieka.

Cele III obszaru strategicznego Spójność społeczna i terytorialna będą oddziaływać przede wszystkim pozytywnie na środowisko i człowieka. Przyczynią się głównie do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ludzi i poprawy warunków i jakości ich życia. Potencjalne negatywne oddziaływanie może dotyczyć jedynie obniżenia unikatowych walorów

przyrodniczych i krajobrazowych w obszarach podmiejskich i wiejskich w wyniku procesów urbanizacji.

Jedynie w przypadku dwóch celów z II obszaru strategicznego (efektywność energetyczna i poprawa stanu środowiska, zwiększenie efektywności transportu,) stwierdzono możliwość wystąpienia oddziaływań transgranicznych. Związane jest to z szerokim zasięgiem oddziaływań i skalą inwestycji w sektorze energetyki i transportu.

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)”

Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku) wyznacza ramy i główne cele nowej polityki transportowej w kraju, przewidziane do wdrożenia w perspektywie najbliższych 20 lat. Z tego powodu opracowana została dla niej prognoza oddziaływania na środowisko. W Prognozie wskazano główne problemy ochrony środowiska, wśród których znalazły się:

- Problemy z dotrzymaniem standardów emisyjnych i rosnących wymagań w zakresie redukcji emisji jednostkowych oraz w zakresie ograniczania udziału w strukturze głównych źródeł emisji sektora transportu, stanowiącego jedno z głównych źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych (tlenków azotu, dwutlenku węgla) oraz pyłów (pylenie wtórne, emisje z silników) do powietrza w Polsce;
- Brak planów zadań ochronnych obszarów sieci Natura 2000 i związane z tym utrudnienia w zakresie możliwości, efektywności i sposobu prowadzenia procesów inwestycyjnych (w tym także inwestycji z zakresu infrastruktury transportowej) na terenach chronionych w ramach sieci Natura 2000;
- Wieloletnie z niedbania w planowaniu przestrzennym i związany z tym brak uporządkowania sytuacji planistycznej, w tym zwłaszcza chaotyczny rozwój procesów suburbanizacyjnych, pociągający za sobą nieuporządkowaną i nie do końca kontrolowaną rozbudowę zwłaszcza lokalnej sieci infrastruktury drogowej, stanowiącą istotne potencjalne zagrożenie dla porządku przestrzennego również w układach ponadlokalnych.

Z przeprowadzonych dla potrzeb Prognozy analiz wynika, iż nie ma praktycznej możliwości uniknięcia działań wynikających z realizacji celów wskazanych w Strategii, które mogą potencjalnie negatywnie wpłynąć na środowisko przyrodnicze lub pogorszyć warunki równoważenia rozwoju. Ograniczenie i/lub złagodzenie konfliktów pomiędzy wymogami ochrony środowiska, a oddziaływaniem sektora transportu będzie można osiągnąć poprzez wprowadzanie odpowiednich rozwiązań planistycznych, technologicznych i architektoniczno-krajobrazowych, jako elementów zrównoważonej gospodarki przestrzennej. W prognozie większość kierunków działań uznana została za sprzyjającą łagodzeniu presji transportowych, zatem nie determinującą konieczności rozważenia rozwiązań alternatywnych. Pozostała część uznana została za zgodną z przyjętymi dokumentami strategicznymi, w przypadku, których alternatywne rozwiązania zostały już rozważone i wybrane, bądź możliwe będą do ustalenia na

etapie oceny oddziaływania na środowisko konkretnych przedsięwzięć lub prognoz dla lokalnych lub subregionalnych programów rozwoju sieci transportowych.

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko wskazuje skoordynowane działania w obszarze energetyki i środowiska, które ułatwią „zielony” wzrost gospodarczy w Polsce. Dla dokumentu przygotowana została prognoza oddziaływania na środowisko, która wskazuje generalnie na pozytywny efekt realizacji dokumentu. Przy jego realizacji wystąpią także negatywne oddziaływania. W dokumencie przedstawiono zalecenia, które przyczynić się mogą do przyspieszenia wdrożenia zakładanych kierunków interwencji. Wśród nich znajdują się między innymi:

- uwzględnienie priorytetowych problemów ochrony środowiska i energetyki m.in. kwestie: środowiska miejskiego i zarządzania zrównoważonym rozwojem miast; zagrożeń dla zasobów glebowych; hałasu, promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych; substancji chemicznych w środowisku, ochrony różnorodności krajobrazowej;
- zapewnienie zgodności Strategii z:
 - zasadą zrównoważonego rozwoju i koniecznością jej wdrażania,
 - zasadą kompleksowości w ochronie środowiska,
 - zasadą przezorności;
- opracowanie zasad kryteriów i zasad racjonalnego gospodarowania surowcami i ochrona złóż niezagospodarowanych;
- sprawdzenie zaawansowania prac nad sporządzaniem map zagrożenia i ryzyka powodziowego we wszystkich dorzeczach;
- wprowadzanie działań związanych z ochroną krajobrazu do procesu planowania przestrzennego;
- redukcję strat przy produkcji energii oraz jej przesyłu;
- opracowanie regionalizacji Polski na strefy optymalne do pozyskiwania energii z poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii (OZE);
- wspieranie rozwoju lokalnych instalacji energetycznych opartych na biomasie;
- prowadzenie spójnej polityki integracji programów energetycznych oraz środowiskowych z polityką rozwoju badań naukowych.

Prognoza oddziaływania na środowisko Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Prognoza określa potencjalny wpływ polityki przestrzennej kraju na osiągnięcie bardziej zrównoważonego użytkowania przestrzeni, zmniejszenie obciążenia środowiska kumulacją oddziaływań negatywnych i niekorzystnych trendów towarzyszących rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Generalnie Prognoza wskazała, że mimo istniejących potencjalnych zagrożeń związanych z procesem rozwoju, rozwiązania przyjęte w dokumencie wspierają ład przestrzenny i przyczynią się do realizacji rozwoju zrównoważonego. Podstawowym zarzutem w stosunku do KPZK 2030 określonym w Prognozie była wewnętrzna sprzeczność między opisanymi w dokumencie poszczególnymi celami rozwojowymi, zwłaszcza między Celem 4.,

poświęconym kształtowaniu struktur odpowiedzialnych za dobry stan zasobów naturalnych i ich zdolność do generowania usług środowiskowych, a celami dotyczącymi różnych działań wspierania spójności wewnętrznej kraju, budowania przestani dostępnej, konkurencyjnej i bezpiecznej. Ponadto negatywnie oceniono całkowite pominięcie resortu środowiska wśród pomiotów, które powinny mieć istotny wpływ na zagospodarowanie przestrzenne Polski.

Prognoza oddziaływania na środowisko Polityki energetycznej Polski do 2030 roku

Projekt Polityki energetycznej Polski do 2030 roku zawiera ważne postanowienia, dopełniające i uszczegółowiające koncepcję docelowego kształtu krajowego systemu elektroenergetycznego, rozwijane i konkretyzowane w trakcie trwających od dziesiątków lat procesów planistycznych i realizacyjnych. W Prognozie dla tego dokumentu nie zostało jednoznacznie przesądzone, czy ewentualna realizacja przyszłych, dziś jedynie zarysowanych w poszczególnych działaniach priorytetowych inwestycji będzie źródłem oddziaływań, które mogłyby zagrozić spójności obszarów chronionych, względnie doprowadzić do zniszczenia siedlisk priorytetowych. W Prognozie wskazano, że zaproponowany w projekcie Polityki zestaw działań generalnie przyczynia się do zmniejszenia presji na środowisko, a założone cele kierunkowe określono na możliwym do osiągnięcia, ale mającym jeszcze pewne rezerwy poziomie. W związku z czym wprowadzono zapis, że konieczne jest podkreślenie:

1. Działania w zakresie efektywności energetycznej powinny być z jednakową intensywnością prowadzone w dwóch komplementarnych obszarach - możliwie szybkiej poprawy efektywności wykorzystania energii pierwotnej oraz redukcji zapotrzebowania na energię finalną, zwłaszcza w sektorze usług i gospodarstw domowych oraz w transporcie.
2. Kwestii poprawy efektywności należy podporządkować przyjmowane na potrzeby realizacji polityki instrumentarium, w tym standardy środowiskowe i energetyczne, oraz elastyczne mechanizmy bilansowania najważniejszych emisji (CO₂, SO₂, NO_x)
3. Rozwój energetyki jądrowej w skali porównywalnej ze średnią unijną wydaje się być sposobem na zapewnienie równowagi bilansowej, zmniejszenie emisji CO₂ i istotną redukcję ilościowego zapotrzebowania na nieodnawialne nośniki energii.
4. Koncepcja rozwoju sektora OZE została w projekcie Polityki uwypuklona, jednak przyjęty cel kierunkowy - 15% udziału OZE w bilansie energii w 2020 roku i 20% w 2030 należy uznać za ekstensywny, choć biorąc pod uwagę rzeczywiste tempo rozwoju sektora, różnorodne bariery ekonomiczne, prawne i przyrodnicze oraz obecny stan wyjściowy, jest to cel sformułowany „realistycznie”.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020

Prognoza oddziaływania na środowisko opracowywana dla Strategii z założenia nie jest dokumentacją szczegółową, odnoszącą się do skutków oddziaływania poszczególnych inwestycji. Jej głównym celem jest odniesienie treści planistycznej dokumentu do krajowych

dokumentów strategicznych oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także określenie trendu rozwoju województwa. W prognozie przedstawiono wnioski, wśród których znajdują się:

- realizacja części działań, w szczególności przewidzianych w ramach dziedziny działań strategicznych: Środowisko i energetyka, spowoduje trwałe zmiany i przekształcenia środowiska w wymiarze lokalnym, ale efekt ekologiczny ich realizacji będzie pozytywny w dłuższym horyzoncie czasowym i w wymiarze ponadlokalnym.
- Z przeprowadzonej analizy wynika, że najbardziej korzystna dla środowiska i zdrowia ludzi będzie realizacja następujących kierunków działań: 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.5.1., 1.5.2., 1.5.3., 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.2.1., 2.2.3., 2.4.1., 2.4.3., 3.3.4., 3.5.4., 4.2.1., 4.2.4., 4.3.2., 4.3.4., dotyczą one badań, nauki i szkolnictwa wyższego, instytucji otoczenia biznesu, edukacji, kultury, włączenia społecznego, rewitalizacji i uporządkowania przestrzennego, ochrony środowiska, bezpieczeństwa energetycznego i racjonalnego wykorzystania energii
- Najwięcej potencjalnie negatywnych oddziaływań na środowisko będzie wiązać się z realizacją kierunków działań: związanych z dostępnością komunikacyjną oraz spójnością przestrzenną. Oddziaływanie negatywne na środowisko będzie związane z realizacją zamierzonych przedsięwzięć, które będą związane robotami budowlanymi w terenach, które nie są jeszcze zainwestowane.
- Proponuje się, aby ze względu na ochronę środowiska, w projekcie Strategii, w kierunku działań 1.3.1. Rozwój atrakcji turystycznych oraz infrastruktury turystycznej obecne zapisy uzupełnić w sposób następujący:
 - „rozwój i poprawa stanu infrastruktury dla turystyki wypoczynkowej, uzdrowskiej (w tym leczniczej), krajoznawczej, aktywnej, przygranicznej i biznesowej, w tym zwłaszcza dla turystów zmotoryzowanych” na następujący: „rozwój i poprawa stanu infrastruktury dla turystyki wypoczynkowej, uzdrowskiej (w tym leczniczej), krajoznawczej, aktywnej, przygranicznej i biznesowej, w tym zwłaszcza dla turystów zmotoryzowanych, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych”,
 - „budowa i rozwój wielofunkcyjnych wysoko standardowych kompleksów rekreacyjno-wypoczynkowych i leczniczych” na następujący: „budowa i rozwój wielofunkcyjnych wysoko standardowych kompleksów rekreacyjno-wypoczynkowych i leczniczych przy uwzględnieniu ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych”.
- Planowane zamierzenia, realizowane w ramach kierunku związanego z dostępnością komunikacyjną, powinny być wykonywane z zapewnieniem minimalizacji ingerencji w tereny o dużym potencjale przyrodniczym i krajobrazowym oraz turystycznym.

Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020

W prognozie stwierdzono, że realizacja projektu RPO będzie głównie w sposób pozytywny oddziaływać na środowisko. Najwięcej pozytywnych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi związanych będzie z realizacją projektów w ramach osi:

- I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka (priorytety 1.1, 1.2 i 3.4),
- III. Czysta energia (priorytety 4.3, 4.5, 4.7),
- IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego (priorytety 6.1, 6.4, 6.5),
- VI. Regionalny rynek pracy (priorytet 8.9),
- VII. Integracja społeczna, (priorytet 9.2.).

Pozytywne oddziaływanie na zdrowie ludzi będzie miała przede wszystkim realizacja działań w ramach priorytetu 6 tj. Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej, a także realizacja działań z zakresu infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, infrastruktury przeciwpowodziowej.

W wyniku przeprowadzonych w prognozie analiz i ocen stwierdzono, że istotne niekorzystne oddziaływania na środowisko, zabytki, zdrowie ludzi będą związane głównie z realizacją działań w ramach priorytetów:

- I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka (priorytet 3.1.),
- III. Czysta energia, (priorytet 4.1.),
- IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, (priorytet 5.2.),
- V. Infrastruktura komunikacyjna, (priorytety 7.2. i 7.4.).

Przeprowadzone w Prognozie analizy wskazały także, że szczególnie niekorzystne zmiany w aspekcie skutków środowiskowych wystąpią w przypadku odstąpienia od realizacji celu sformułowanego dla osi priorytetowej IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego: *Ochrona środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej i oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla zwiększenia atrakcyjności regionu*. Negatywne skutki środowiskowe mogą także wystąpić przy braku realizacji celu osi priorytetowej III. Czysta energia – *Poprawa efektywności energetycznej oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii*.

Inwestycje związane z rozwojem energetyki odnawialnej mogą negatywnie oddziaływać na środowisko, ale projekt RPO wyklucza inwestowanie farm wiatrowych na terenach objętych różnymi formami ochrony przyrody oraz w pobliżu zabudowy związanej ze stałym pobytem ludzi. Również brak realizacji celu określonego w ramach osi priorytetowej I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka – *Wzrost poziomu przedsiębiorczości oraz poprawa zewnętrznej konkurencyjności regionu*, może spowodować wystąpienie skutków negatywnych dla środowiska.

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 r.

W Prognozie przeanalizowano, w jaki sposób realizacja wszystkich działań zawartych w Programie Ochrony Środowiska wpłynie na środowisko przyrodnicze. Z przeprowadzonej w Prognozie analizy wynika, że najczęściej potencjalnie niekorzystnych oddziaływań na środowisko będzie wiązać się z realizacją działań/przedsięwzięć w ramach priorytetów:

- Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych.
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska.
- Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.
- Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność.
- Ochrona przed hałasem.
- Ochrona zasobów kopalin (dotyczy koncesjonowanego wydobycia kopalin).

Natomiast najwięcej korzystnych i potencjalnie korzystnych oddziaływań na środowisko związanych będzie z realizacją działań w ramach priorytetów:

- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów.
- Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb.
- Gospodarka odpadami.
- Ochrona przed promieniowaniem elektroenergetycznym.

Przeprowadzona w prognozie analiza wykazała, że nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko oraz na cele, przedmioty ochrony i integralność obszarów Natura 2000, nie nastąpi także pogorszenie powiązań pomiędzy obszarami Natura 2000, jeżeli dla przedsięwzięć będzie dokonany właściwy wybór lokalizacji i rzetelnie zostanie przeprowadzona procedura ocen oddziaływania na środowisko każdego przedsięwzięcia, a zwłaszcza tych, które będą związane z:

- ochroną przeciwpowodziową (np. realizacja infrastruktury przeciwpowodziowej m.in. budowle hydrotechniczne, wały przeciwpowodziowe),
- ochroną wód i poprawą warunków życia ludzi jak: zbiorniki retencyjne, inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej (m.in. wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków),
- ochroną przed hałasem i poprawą klimatu akustycznego jak np. realizacja nowych inwestycji drogowych,
- ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu tj. inwestycje wykorzystujące do produkcji energii odnawialne źródła energii (farmy wiatrowe, biogazownie, elektrownie wodne);
- ochroną środowiska przed odpadami (np. instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych).

Prognoza oddziaływania na środowisko Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego.

Prognoza oddziaływania na środowisko wskazuje, że realizacja planu gospodarki odpadami spowoduje, że gospodarka odpadami województwa spełniać będzie wymagania Unii Europejskiej oraz prawa polskiego. Dzięki realizacji planu zapewniona zostanie możliwość m.in.:

- zapobieganiu powstawania odpadów i zmniejszeniu ilości wytwarzania odpadów,

- odzysku materiałów z odpadów poprzez ich recykling, ponowne wykorzystanie, regenerację lub przez jakikolwiek inny proces mający na celu odzyskanie surowców wtórnych lub wykorzystanie odpadów jako źródła energii,
- zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji deponowanych na składowisku,
- zagospodarowanie odpadów ulegających biodegradacji,
- minimalizacja ilości odpadów wytwarzanych i deponowanych na składowisku odpadów komunalnych,
- bezpiecznego dla środowiska końcowego unieszkodliwiania odpadów pozbawionych wartości materiałowych i energetycznych.

W przypadku rezygnacji z realizacji Planu, autorzy wskazali na następujące skutki środowiskowe, np.:

- utrzymanie się stanu, w którym podstawowym sposobem zagospodarowania odpadów komunalnych jest ich unieszkodliwianie na składowiskach,
- wzmożona emisja odorów i biogazu ze składowisk odpadów, na których gromadzone byłyby odpady ulegające biodegradacji
- zanieczyszczenie środowiska, w tym metalami ciężkimi pochodzącymi z odpadów niebezpiecznych zawartych w odpadach komunalnych,
- zbyt mała ilość zbieranych odpadów selektywnych,
- niedostateczna przepustowość instalacji zagospodarowania odpadów komunalnych,
- brak działań zapobiegających wytwarzaniu odpadów,
- zbyt powolny proces usuwania urządzeń zawierających PCB
- brak działań w zakresie uporządkowania systemu gospodarowania odpadami, tj.: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, pojazdy wycofane z eksploatacji, odpady budowlane, zużyte opony.

Przeprowadzona Prognoza nie wykazała konieczności zmian głównego dokumentu.

7 ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ PROJEKTU STRATEGII NA ŚRODOWISKO ORAZ OBSZARY NATURA 2000

7.1 Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań projektu Strategii na środowisko

Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko została przeprowadzona dla głównych celów strategicznych powiązanych z celami horyzontalnymi z uwzględnieniem celów szczegółowych oraz w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska w tym na zdrowie i życie ludzi.

CEL GŁÓWNY C.1. INTELIGENTNE MIASTO - tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury.

Oddziaływanie na środowisko wspieranych przedsięwzięć/działań.

Przedsięwzięcia/działania realizowane w ramach celu 1, będą głównie działaniami tzw. miękkimi, które mają za zadanie przygotowanie administracyjne przedsięwzięć, wspieranie rozwoju myśli technicznej, rozwój intelektualny społeczeństwa. Przedsięwzięcia te będą miały pośredni lub wtórny wpływ na stan i jakość środowiska, który w zależności od rodzaju i wielkości przedsięwzięcia będzie miał różny wpływ na poszczególne komponenty środowiska. Wiadomo jednak, że wpływ ten będzie pozytywny gdyż w tym celu te działania są podejmowane - w celu poprawy stanu i jakości środowiska z uwzględnieniem jakości życia ludzi. Do przedsięwzięć tych należą między innymi, przedsięwzięcia realizowane w ramach *Celu szczegółowego Nr 10-Samorząd Miasta, jako źródło innowacyjnych i kreatywnych koncepcji rozwojowych, Cel Nr 17 - Wizerunek Rzeszowa jako „inteligentnego miasta”, Cel nr 18 –Wysoka rozpoznawalność miasta na arenie międzynarodowej- czy Cel Nr 15 – Współpraca trans graniczna*. Podobnie będzie z realizacją przedsięwzięć/działań realizowanych w ramach *Celu szczegółowego Nr 12- Aktywne współdziałanie w ramach tworzenia platform współpracy biznes-nauka - administracja, gdzie wsparciem objęte zostaną m.in. projekty przyczyniające się do oszczędności surowców i energii oraz ograniczania emisji szkodliwych substancji do środowiska, wprowadzające na rynek innowacyjne wyroby lub usługi i /lub nowe rozwiązania z zakresu technologii cyfrowych. Wdrożenie innowacyjnych rozwiązań w przedsiębiorstwach, przyczyni się do pośrednich i wtórnych pozytywnych, długotrwałych zmian w środowisku. Rozmiar tych oddziaływań będzie zależał od charakteru i wielkości przedsięwzięcia. Należy potencjalnie przyjąć, że realizacja niektórych innowacyjnych technologii będzie wiązała się z koniecznością ingerencji w poszczególne komponenty środowiska, co będzie związane np. z koniecznością zajęcia znacznych powierzchni biologicznie czynnych czy emisją zanieczyszczeń do powietrza czy emisją hałasu i wytwarzaniem odpadów. Będą to jednak oddziaływania mające najczęściej charakter krótkotrwały i odwracalny, których negatywne oddziaływanie na środowisko ustanie wraz z ustaniem prac związanych z ich realizacją. Ze stałym negatywnym oddziaływaniem na powierzchnię ziemi i gleby należy się liczyć w przypadku realizacji przedsięwzięć realizowanych w ramach *Celu szczegółowego Nr 1, Nr 2, Nr 3 i Nr 9, których realizacja będzie wiązała się z zapewnieniem miastu nowych terenów dla dalszego rozwoju funkcji metropolitalnych w tym nowych terenów inwestycyjnych czy rekreacyjnych*. Wspierane będą m.in. projekty dotyczące przygotowania (w tym uzbrojenie) terenów inwestycyjnych i tworzenia stref przemysłowych oraz domknięcia układu komunikacyjnego ulic miejskich i udostępniania nowych terenów rozwojowych, tzn. budowy ważnych dróg zbiorowych oraz bocznic kolejowej. Przygotowanie nowych terenów dla miasta oraz terenów inwestycyjnych będzie wymagało trwałego zajęcia powierzchni ziemi i jej zabudowania, spowoduje to szereg*

negatywnych oddziaływań, na wszystkie komponenty środowiska, w tym: glebę, powietrze, wody, klimat akustyczny, krajobraz, siedliska roślin i zwierząt. Niezbędne będzie zdjęcie wierzchniej warstwy ziemi, co spowoduje niszczenie siedlisk fauny i flory, zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, zwiększoną emisję hałasu, zmiany środowiska gruntowo-wodnego i trwałe zmiany krajobrazu. Zmianie ulegnie stan środowiska gruntowo-wodnego. Będzie dochodziło do chwilowego płoszenia zwierząt zasiedlających obszary sąsiadujące z terenem objętym pracami budowlanymi. Źródłem nadmiernej emisji hałasu i emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego będą pracujące maszyny i transport samochodowy. W trakcie awarii pracującego sprzętu będzie mogło dochodzić do zanieczyszczenia olejami i paliwem gleb. Po zakończeniu prac budowlanych ustanie nadmierna emisja hałasu i emisja zanieczyszczeń do powietrza powodowana prowadzonymi pracami, a miejsca realizacji prac liniowych (wykopy pod sieci kanalizacyjne, kable energetyczne, linie ciepłownicze itp.) zostaną przywrócone do poprzedniego stanu, z uwzględnieniem zadarnienia terenu i dokonania nasadzeń zieleni niskiej i wysokiej. Trwałe zmiany wystąpią jedynie w przypadku budowy dróg. Zwiększy się emisja hałasu oraz powietrza do otoczenia. Trwale również ulegnie zmianie krajobraz, a zniszczeniu - wierzchnia warstwa ziemi.

Kompleksowe zagospodarowanie terenu daje możliwości intensywnego zagospodarowania przestrzeni m.in. poprzez wykonanie wspólnej infrastruktury technicznej, tj. kanalizacja wodno-ściekowa, kanalizacja deszczowa, linie ciepłownicze, linie energetyczne, parkingi, drogi, itp. Wspólna infrastruktura techniczna będzie pośrednio przyczyniała się do występowania długotrwałego, pozytywnego, pośredniego oddziaływanie takich obszarów na środowisko.

Na etapie eksploatacji oddziaływanie przedsięwzięć będzie miało charakter pozytywny poprzez podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców. Oczywiście eksploatacja nowych terenów metropolitalnych będzie generowała emisję do środowiska, tj. emisję zanieczyszczeń do powietrza, hałas, powstawanie odpadów, wytwarzanie ścieków komunalnych i deszczowych. Biorąc pod uwagę przyjęte do realizacji w Strategii Rozwoju Miasta pozostałe przedsięwzięcia, które mają być realizowane w ramach pozostałych celów strategicznych, emisje generowane przez nowe tereny miasta zostaną tak „zagospodarowane” by ich negatywny wpływ na stan środowiska był jak najmniejszy. Ponadto należy przyjąć, że do zagospodarowania tych terenów zostaną zastosowane najlepsze dostępne technologie, w tym technologie proekologiczne, a sama realizacja prac będzie tak prowadzona by emisja zanieczyszczeń do środowiska była jak najmniejsza.

CEL GŁÓWNY C.2. MIASTO SPOŁECZNIE SPÓJNE I ZINTEGROWANE – poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego.

Oddziaływanie na środowisko wspieranych przedsięwzięć/działań.

Realizacja celu głównego będzie się opierała na realizacji przedsięwzięć/działań tzw. miękkich. Można założyć, że efekt jaki przyniesie realizacja tych projektów spowoduje pośredni lub wtórny pozytywny wpływ na stan środowiska, który w zależności od rodzaju i wielkości przedsięwzięcia będzie miał różny wpływ na poszczególne komponenty środowiska. Do przedsięwzięć tych należą przedsięwzięcia realizowane w ramach *Celu szczegółowego Nr 1, Nr 16, Nr 15, Nr 12, Nr 9*, których realizacja będzie dotyczyła: *ukształtowania wizerunku miasta Rzeszowa, promocji nowych kierunków studiów, ugruntowania poczucia tożsamości mieszkańców z miastem, przeprowadzenia kampanii na rzecz poprawy bezpieczeństwa w mieście czy też wspierania działań na rzecz utrzymania regionalnej tożsamości oraz kultury*. Bezpośredni wpływ na stan i jakość poszczególnych komponentów środowiska będzie miała między innymi realizacja takich celów szczegółowych jak: *Wyeliminowanie obszarów uznanych za kryzysowe w kontekście potrzeb rewitalizacyjnych obszarów miejskich (Cel 2), Rzeszów jako atrakcyjne miejsce zamieszkania dla młodych profesjonalistów...Cel 3), Rozwój mieszkalnictwa komunalnego (cel 4) oraz Wykorzystanie społecznościowych do wsparcia grup społecznie marginalizowanych (cel 10)*. Negatywne oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska będzie najbardziej odczuwalne w trakcie prowadzonych prac budowlanych i montażowych. Realizacja przedsięwzięć będzie wiązała się z trwałym zajęciem powierzchni biologicznie czynnej, możliwością usunięcia drzew i krzewów, nadmierną emisją zanieczyszczeń do powietrza, nadmierną emisją hałasu do środowiska, możliwymi krótkotrwałymi zakłóceniami stosunków wodnych w trakcie prowadzenia prac ziemnych – wykopy pod fundamenty, sieci kanalizacyjne, możliwością zanieczyszczenia gleby i wód powierzchniowych i podziemnych ewentualnymi wyciekami paliwa i olejów oraz krótkotrwałą zmianą krajobrazu lokalnego. W okresie budowy, w wyniku zwiększonej emisji hałasu, nastąpi pogorszenie klimatu akustycznego, co powodować będzie chwilowe płoszenie żyjących na tym terenie zwierząt oraz będzie stanowiło znaczną uciążliwość dla okolicznych mieszkańców. Oddziaływanie to będzie miało charakter krótkotrwały i odwracalny, a jego skala będzie zależała od charakteru i wielkości przedsięwzięcia.

Realizacja *Celu Nr 10 Wykorzystanie sieci społecznościowych...*, będzie potencjalnie wiązała się z koniecznością budowy i podniesienia standardu sieci szkieletowo - dystrybucyjnych oraz na budowie i podniesieniu standardu sieci dostępowych. Realizacja tych przedsięwzięć może potencjalnie negatywnie oddziaływać na niektóre komponenty środowiska. Rodzaj tych oddziaływań będzie zależał od wprowadzanej technologii (beziprzewodowa, przewodowa). Technologia przewodowa będzie wymagała ingerencji w powierzchnię ziemi (budowa kanalizacji teletechnicznych, studni kablowych, węzłów telekomunikacyjnych). W trakcie prowadzonych prac będzie dochodziło do chwilowego zajęcia powierzchni ziemi, niezbędnego

na wykonanie wykopów, zwiększonej emisji zanieczyszczeń do powietrza, nadmiernej emisji hałasu powodowanej przez pracujący sprzęt i tabor samochodowy. Ze względu na rodzaj i charakter prac oraz fakt, że mogą one być realizowane równocześnie z innymi przedsięwzięciami liniowymi, należy uznać, iż nie będą to znaczące oddziaływania. W przypadku rozwoju technologii bezprzewodowych, oddziaływanie negatywne będzie związane z promieniowaniem elektromagnetycznym. W chwili obecnej brak jest jednoznacznych badań dotyczących wpływu promieniowania elektromagnetycznego na poszczególne komponenty środowiska.

CEL GŁÓWNY C.3. MOBILNOŚĆ MIEJSKA I INFRASTRUKTURA –rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej.

Oddziaływanie na środowisko wspieranych przedsięwzięć/działań.

Wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia, które przyczynią się do rozwoju i poprawy funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej miasta oraz do budowy sprawnego systemu transportowego.

Budowa nowej infrastruktury drogowej - *Celu szczegółowego Nr 1, Nr 2 - Dobra dostępność transportowa i komunikacyjna Rzeszowa* - wprowadza istotne i przeważnie nieodwracalne zmiany w środowisku tj. wykorzystanie nowych dużych powierzchni ziemi w sposób trwały, fragmentacje ekosystemów, obniżenie walorów estetycznych krajobrazu. Ponadto budowa dróg w sposób trwały negatywnie oddziałuje na zasoby kruszyw naturalnych, które wykorzystywane są do ich realizacji. Eksploatacja dróg wiąże się ze zwiększonym zanieczyszczeniem, metalami ciężkimi gleb występujących wzdłuż szlaków komunikacyjnych, a w okresie zimowych dodatkowo przyczynia się do ich zasolenia. Na etapie eksploatacji drogi są również źródłem nadmiernej emisji hałasu, emisji zanieczyszczeń do powietrza, a także powstawania odpadów w tym odpadów niebezpiecznych powstających w wyniku wypadków samochodowych. Realizacja tego celu - *Dobra dostępność transportowa i komunikacyjna Rzeszowa*- będzie miała również pozytywny wpływ na stan i jakość środowiska miasta. Przyczyni się do zmniejszenia ruchu pojazdów, w tym pojazdów transportowych w mieście, co pozytywnie wpłynie na jakość powietrza, na jakość klimatu akustycznego, a tym samym przyczyni się do zmniejszenia zjawiska miejskiej wyspy ciepła. Dobra dostępność transportowa i komunikacyjna miasta przyczyni się do rozwoju miasta, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość życia mieszkańców. Celem działań, *Celu szczegółowego Nr 3, Nr 4, Nr 5 - Zintegrowane systemy zrównoważonego transportu zbiorowego, Dobrze skomunikowany infrastrukturą drogową, kolejową i transportem publicznym Międzynarodowy Lotniczy Rzeszów-Jasionka*, jest wsparcie ukierunkowane na wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych w transporcie zbiorowym. Przedsięwzięcia będą dotyczyły modernizacji istniejących i budowy nowych elementów liniowej infrastruktury transportu komunikacji zbiorowej oraz zakupu nowego taboru. Efekt ekologiczny jaki zostanie uzyskany, w związku z realizacją tych

przedsięwzięć, będzie dotyczył zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, zmniejszenia emisji hałasu oraz poprawy bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Realizacja działania pośrednio przyczyni się do poprawy stanu zdrowia mieszkańców, zmniejszając stopień zachorowalności na choroby spowodowane zanieczyszczeniem środowiska. Realizacja przedsięwzięć pośrednio pozytywnie wpłynie na walory krajobrazowe oraz estetykę miasta - nowy i nowoczesny tabor komunikacji zbiorowej, mniejsza presja emisji zanieczyszczeń na zabytki, lepsza jakość nawierzchni dróg w mieście.

Oddziaływania negatywne pojawiające się na etapie realizacji/budowy, będą głównie związane z chwilowym dyskomfortem życia mieszkańców spowodowanym utrudnieniami w ruchu komunikacyjnym, nadmierną emisją hałasu i emisją zanieczyszczeń do powietrza. Prowadzone prace spowodują chwilowe zakłócenia lokalnego krajobrazu. Prawdopodobnie będzie zachodziła również potrzeba wycinki drzew czy zakrzaczeń. Wycinka drzew będzie kompensowana nasadzeniami w innym miejscu. Oddziaływanie te będą krótkotrwałe, nie powodujące trwałych zmian w środowisku i ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Ewentualne trwałe zmiany w stanie środowiska miejskiego, spowoduje trwałe zajęcie powierzchni ziemi w celu lokalizacji infrastruktury towarzyszącej.

Realizacja *Celu szczegółowego Nr 7- Rozbudowana bezprzewodowa miejska sieć internetowa*, będzie powodowała oddziaływanie o charakterze lokalnym, liniowy lub punktowy, a oddziaływania negatywne związane będzie z promieniowaniem elektromagnetycznym. W chwili obecnej brak jest jednoznacznych badań dotyczących wpływu promieniowania elektromagnetycznego na poszczególne komponenty środowiska. Prowadzone badania wykazują oddziaływanie negatywne na zdrowie ludzi i zwierzęta. W związku z tym, że przedsięwzięcia będą realizowane w większości w terenie zurbanizowanym, do montażu infrastruktury technicznej będą mogły być wykorzystane istniejące obiekty. Realizacja tego przedsięwzięcia może potencjalnie negatywnie oddziaływać na niektóre komponenty środowiska takie jak powietrze, gleba czy krajobraz. W związku z tym, że przedsięwzięcie to może być realizowane z innymi działaniami, to oddziaływanie negatywne może być minimalizowane. W trakcie eksploatacji przedsięwzięcie będzie pozytywnie oddziaływało na środowisko poprzez podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców. Bardzo pozytywne oddziaływanie na stan i jakość środowiska w mieście wywrze realizacja przedsięwzięć realizowanych w ramach *Celu szczegółowego Nr 9- Promocja alternatywnych do paliwa stałego proekologicznych sposobów ogrzewania mieszkań*. Realizacja tego celu zapewni pozytywne oddziaływanie na środowisko, poprzez modernizację i wymianę niskosprawnych, indywidualnych systemów zaopatrzenia w ciepło, szczególnie w sytuacji ograniczenia lub wyeliminowania w tych systemach węgla jako nośnika energii, na rzecz gazu ziemnego czy energii słonecznej. Zastosowanie technologii niskoemisyjnych prowadzi będzie do redukcji emisji CO₂ oraz pyłów do atmosfery, co pozytywnie oddziaływać będzie na powietrze, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz ograniczenie zakwaszania gleb.

CEL GŁÓWNY - C.4. - WYKORZYSTANIE ZASOBÓW-CZYSTA ENERGIA I BOGATE DZIEDZICTWO – ochrona i zagospodarowanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacja celu 4, będzie się wiązała z realizacją celów o projektów tzw. miękkich tj. edukacja ekologiczna oraz przedsięwzięć, których realizacja będzie wymagała ingerencji w poszczególne komponenty środowiska. Podstawowym działaniem będzie dostosowanie miasta do zmian klimatu, działanie to będzie realizowane w ramach *Celu szczegółowy Nr 1- Miasto dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatu*. Działanie to będzie polegało głównie na realizacji przedsięwzięć przyczyniających się do minimalizacji skutków ekstremalnych zjawisk klimatycznych. Realizowane będą przedsięwzięcia związane z rozwojem systemów gromadzenia, oczyszczania i odprowadzania wód opadowych i roztopowych, rewitalizacją terenów śródmiejskich (place zabaw), prowadzeniem prac termomodernizacji budynków publicznych i mieszkalnych oraz wymianą instalacji sieci ciepłowniczej i grzewczej. Budowa i modernizacja systemów kanalizacji deszczowej przyczyni się do zmniejszenia oddziaływania zanieczyszczeń spływających wraz z wodami opadowymi i roztopowymi do odbiorników, a tym samym pozwoli na dalszą stopniową poprawę stanu wód powierzchniowych oraz ochronę zasobów wód podziemnych w tym zasobów wód mineralnych, co jest bardzo istotną kwestią dla miasta. (*Cel szczegółowy nr 3*). Budowa systemu kanalizacji deszczowej umożliwi odprowadzanie wód deszczowych i roztopowych, przyczyni się do minimalizacji występowania zjawiska podtopień, a tym samym przyczyni się do adaptacji terenu do zjawiska zmian klimatycznych. Wpłynie na poprawę komfortu i bezpieczeństwa życia mieszkańców oraz na stan zabytków i dóbr materialnych. Oddziaływania negatywne związane będą z realizacją przedsięwzięcia i będą się wiązały z utrudnieniami charakterystycznymi dla każdego placu budowy. Oddziaływania te ustąpią wraz z zakończeniem prac. Lokalnych zmian krajobrazu można spodziewać się w wyniku regulacji rzek stanowiących dopływy rzeki Wisłok. Zmiany te będą związane z koniecznością wycinki drzew i regulacją przekrojów rzek. Będą to zmiany długotrwałe jednak nie muszą one być zmianami negatywnymi. Krótkotrwałe zmiany krajobrazu będą związane z etapem budowy i będą wiązały się z koniecznością składowania wybranej ziemi, wyciętych drzew i zakrzaceń czy też pracującym sprzętem i transportem dowożącym materiały, pracowników oraz wywożącym wytwarzane odpady. W trakcie prowadzonych prac będzie dochodziło do chwilowego płoszenia zwierząt, krótkotrwałej emisji zanieczyszczeń do powietrza, nadmiernej emisji hałasu oraz zmętnienia wód powierzchniowych co będzie mogło wpłynąć na obniżenie zawartości tlenu rozpuszczonego i pogorszenia warunków tlenowych to jednak oddziaływanie które nie wpłynie na potencjał ekologiczny wód i ustąpi w krótkim okresie czasu po zakończeniu prac.

Będą to jednak oddziaływania, które ustaną po zakończeniu prac. Na etapie prowadzenia prac budowlanych, w przypadku powstania awarii sprzętu może potencjalnie dojść do skażenia wody substancjami ropopochodnymi (np. z maszyn budowlanych, pojazdów.). Realizacja zadań dotyczących ograniczania zagrożeń naturalnych będzie miała również pozytywny istotny

wpływ na ochronę zabytków regionu i dóbr materialnych, a przede wszystkim na adaptację terenu do zmian klimatycznych.

Cel szczegółowy nr 3- Dobry potencjał ekologiczny wód powierzchniowych- realizowany będzie między innymi poprzez: budowę i rozbudowę zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, budowę i rozbudowę systemów kanalizacji deszczowej (nowe tereny miasta, tereny inwestycyjne), modernizację istniejącej oczyszczalni ścieków. Etap budowy przedsięwzięć liniowych potencjalnie może się wiązać z możliwością wystąpienia ich kolizji z obszarami istniejącej zieleni w tym obszarów cennych przyrodniczo, z koniecznością usunięcia powierzchni biologicznie czynnej czy wycięciem drzew i krzewów. Ze względu na istniejące możliwości technologiczne (technologie bezwykopowe) oraz lokalizację (lokowanie w pasie drogowym, na terenach zurbanizowanych i na terenie istniejących instalacji) zakłada się, że podjęte działania nie spowodują znaczącego negatywnego oddziaływania na stan środowiska w miejscu ich realizacji. Prace te będą mogły powodować obniżenie komfortu życia mieszkańców poprzez emisję zanieczyszczeń do powietrza, nadmierną emisję hałasu czy utrudnienia w ruchu drogowym. Potencjalny negatywny wpływ na wody powierzchniowe i podziemne prowadzonych prac budowlanych może być spowodowany wyciekami paliwa w przypadku wystąpienia awarii sprzętu czy pojazdów obsługujących budowę. W związku z czym, należy zadbać by prowadzone prace były z wykorzystaniem sprawnego technicznie sprzętu i pojazdów oraz należy zadbać o prawidłową organizację miejsca prowadzonych prac. W przypadku przedsięwzięć liniowych może zaistnieć potrzeba odwodnienia terenu, co może skutkować czasowym obniżeniem zwierciadła wód gruntowych i zmianą stosunków wodnych. Na etapie eksploatacji potencjalne negatywne oddziaływanie przedsięwzięć na stan i jakość środowiska, będzie związane z ewentualnymi awariami i uszkodzeniami sieci kanalizacyjnych czy awariami urządzeń oczyszczalni ścieków. Eksploatacja tych przedsięwzięć bezpośrednio wpłynie na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, poprzez poprawę parametrów wód opadowych, pośniegowych i ścieków oczyszczonych odprowadzanych do odbiorników. Ponadto realizacja przedsięwzięć przyczyni się do adaptacji terenu do zmian klimatu oraz do minimalizacji zjawiska podtopień i złagodzenia skutków powodzi.

Negatywny wpływ na powierzchnię ziemi, stan i jakość wód oraz stan i jakość powietrza będą miały przedsięwzięcia realizowane w ramach Celu szczegółowego Nr 5 – dotyczącego wprowadzenia sprawnego systemu gospodarki odpadami. W ramach działania realizowane będą wyłącznie projekty prowadzące do osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu i odzysku odpadów komunalnych, w tym odpadów zielonych. Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia związane z rozwojem infrastruktury selektywnego zbierania odpadów komunalnych, m.in. punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzące z gospodarstw domowych oraz zagospodarowaniem odpadów zielonych. Przedsięwzięcia te będą realizowane na terenie zurbanizowanym, w związku z czym nie spowodują one znaczących zmian w środowisku, a zmiany krajobrazu będą mało odczuwalne dla społeczeństwa. Oddziaływania negatywne będą występowały w trakcie trwania prowadzonych związanych z realizacją

wspieranych przedsięwzięć i będą to głównie oddziaływania charakterystyczne dla placu budowy. W trakcie prowadzonych prac może dojść do zanieczyszczenia gruntu w wyniku awarii pracującego sprzętu i samochodów. Nadmierna emisja hałasu wpłynie na pogorszenie jakości życia okolicznych mieszkańców oraz będzie mogła przyczynić się do płoszenia zwierząt. Uciążliwe oddziaływania, związane z etapem budowy, ustąpią wraz z zakończeniem prac i nie spowodują trwałych negatywnych oddziaływań na środowisko. W związku z tym, że przedsięwzięcia będą zlokalizowane w bliskiej odległości i w pobliżu istniejącej oczyszczalni ścieków, na etapie eksploatacji, potencjalnie może dochodzić do kumulacji emisji zanieczyszczeń do powietrza (odorów), dlatego też ważna będzie taka eksploatacja przedsięwzięć, która nie będzie źródłem konfliktów społecznych. Uciążliwe dla środowiska, szczególnie dla okolicznych mieszkańców, może być dowóz odpadów (hałas, emisja zanieczyszczeń, uciążliwości w ruchu drogowym). Będą to emisje długotrwałe uzależnione od czasu pracy instalacji i sposobu transportu dowożonych odpadów. Etap eksploatacji przedsięwzięć będzie miał pozytywny, długotrwały wpływ na stan powierzchni ziemi dzięki ograniczeniu ilości powstających odpadów i zmniejszeniu ilości odpadów deponowanych na składowisku odpadów

Eksploatacja przedsięwzięć, przyczyni się do likwidacji zjawiska porzucania odpadów i składowania ich, w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych, co wpłynie pozytywnie na jakość krajobrazu oraz stan stosunków gruntowo-wodnych (brak migracji zanieczyszczeń wypływających z odpadów w głąb gleby). W sposób pośredni przyczyni się do ochrony zasobów naturalnych. Mniejsza ilość odpadów deponowanych na składowisku odpadów przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, a tym samym przyczyni się do łagodzenia efektu zmian klimatu.

Działania informacyjno - edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, właściwego postępowania z odpadami oraz odzysku i recyklingu, w sposób pośredni pozytywnie wpłyną na stan jakości powierzchni ziemi i jakość gleb. Będą to działania długotrwałe. Wszystkie prowadzone w ramach celu przedsięwzięć będą bezpośrednio, długoterminowo, pozytywnie oddziaływać na powierzchnię ziemi, środowisko gruntowo-wodne oraz rośliny, zwierzęta i krajobraz.

Podejmowane działania wpłyną również w sposób pośredni i długoterminowy, na stan zdrowia mieszkańców oraz przyczynią się do podniesienia komfortu życia.

Cel szczegółowy Nr 2- Zachowane bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i walory krajobrazowe- w ramach tego celu realizowane będą przedsięwzięcia związane z kompleksową poprawą różnorodności biologicznej. Poprawa zasobów różnorodności biologicznej realizowana będzie przez przedsięwzięcia, które dążyć będą do poprawy stanu siedlisk przyrodniczych oraz powiększenia ich potencjału np. poprzez rewitalizacje terenów miejskich. Zwiększanie powierzchni obszarów zieleni spowoduje utworzenie nowych siedlisk przyrodniczych, które będą stanowić dogodne miejsce do rozwoju i życia nowych gatunków roślin i zwierząt. Tereny zielone stanowią „naturalny filtr oczyszczający powietrze natomiast drzewa i krzewy sadzone wzdłuż ulic są naturalnymi kurtynami dźwiękoszczelnymi i ostoją niezbędną dla zachowania różnorodności biologicznej. Efektem przywracania wartości

ekologicznych środowiska miejskiego będzie poprawa wizerunku zdegradowanych terenów miejskich, co pośrednio przyczyni się do wzrostu sprawności funkcjonowania środowiska przyrodniczego miasta oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Zwiększanie obszarów zieleni wpłynie na złagodzenie zjawiska miejskiej wyspy ciepła, przyczyniając się do adaptacji miasta do zmian klimatu, a tym samym przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców. Realizacja przedsięwzięć pośrednio wpłynie na poprawę estetyki krajobrazu miasta. Powiększeniu potencjału różnorodności biologicznej służyć będzie również prowadzona edukacja ekologiczna., która realizowana będzie w ramach *Celu szczegółowego Nr 8 i Nr 9- Wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa w sferze ochrony powietrza i wód powierzchniowych oraz potrzeby ustanawiania form ochrony przyrody* - realizowane będą projekty dotyczące edukacji ekologicznej, mających na celu zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców. Dzięki niej zwiększy się świadomość mieszkańców pod kątem konieczności ochrony siedlisk przyrodniczych, ochrony powietrza i ochrony wód. Ukształtowanie właściwych postaw ekologicznych pozwoli na kształtowanie świadomości mieszkańców w zakresie zrównoważonego rozwoju miasta oraz konieczności podjęcia działań związanych z łagodzeniem zmian klimatu. Działania te potencjalnie przyczynią się do podniesienia świadomości mieszkańców w zakresie ich roli w podejmowanych decyzji i konstruktywnego wprowadzania uwag, wniosków i opinii w czasie prowadzonych konsultacji społecznych, i pozwolą wyeliminować lub złagodzić udział społeczeństwa w życiu miasta polegający jedynie na blokowaniu inwestycji.

W obszarze *Celu szczegółowego Nr 4- Ograniczona emisyjność-* zaplanowano inwestycje podnoszące efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych, w tym realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych. Wspierane projekty koncentrować się będą na modernizacji systemów grzewczych i źródeł ciepła, instalacji systemów elektroenergetycznych, szerszego wykorzystania OZE w modernizowanych energetycznie budynkach. Dodatkowo, realizowane będą projekty obejmujące modernizację oświetlenia zewnętrznego oraz zastosowanie systemów zarządzania energią, które sprzyjać będą zwiększeniu efektywności elektroenergetycznej. Dzięki realizacji celów Strategii Rozwoju Miasta, należy spodziewać się pozytywnego bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na środowisko w aspekcie powietrza oraz wykorzystania zasobów naturalnych. Zmniejszenie energochłonności modernizowanych instalacji pozwoli na racjonalne zużycie energii cieplnej i elektrycznej, a tym samym ograniczenie surowców niezbędnych do jej produkcji oraz redukcję emisji gazów cieplarnianych do atmosfery. Pozytywne, wtórne oddziaływanie na powietrze/klimat oraz wykorzystanie zasobów naturalnych będą miały również działania promocyjno - informacyjne prowadzone wśród mieszkańców województwa, które przyczynią się do zwiększenia świadomości ekologicznej. Utrwalanie postaw proekologicznych sprzyjać będzie świadomemu ograniczeniu zużycia energii, co prowadzić będzie do zmniejszenia zapotrzebowania i wykorzystania surowców niezbędnych do jej produkcji.

7.2 Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań projektu Strategii na cele środowiskowe

Spośród działań zaproponowanych do realizacji w ramach Strategii należy wskazać te, które oddziałują negatywnie bądź pozytywnie na wody powierzchniowe oraz na cele środowiskowe wyznaczone dla JCWP. Wśród tych działań znajdują się: działania dotyczące kompleksowego odmulenia Zalewu Rzeszowskiego z powodu potrzeby utrzymania prawidłowej funkcji ujęcia wody pitnej; działania dotyczące rekreacyjno – sportowego zagospodarowania akwenów i terenów przybrzeżnych Zalewu Rzeszowskiego i Jeziora Żwirownia (kontynuacja dotychczasowych działań); działania związane z wyrównywaniem standardów zaopatrzenia w podstawową infrastrukturę techniczną oraz działania związane z budową i modernizacją zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

Ze względu na potrzebę utrzymania prawidłowej funkcji ujęcia wody pitnej, istnieje natychmiastowa konieczność kompleksowego odmulenia Zalewu Rzeszowskiego. Z kompleksowym odmuleniem wiązać się będzie szereg oddziaływań, które powinny zostać szczegółowo zdiagnozowane w etapie projektowania i realizacji wszystkich prac. Zmianie ulegną przede wszystkim elementy biologiczne oraz fizyko-chemiczne wód zalewu i, co bardzo istotne, elementy hydromorfologii zbiornika, tj. struktura denna i brzegowa. Ważne jest również, że roślinność i istniejące ekosystemy ulegną zmianie lub zniszczeniu. Podczas prowadzenia prac, w zależności od przyjętego rozwiązania, dochodzić może do zmiany struktury i liczebności fitoplanktonu, fitobentosu, makrofitów oraz makrobezkręgowców bentosowych występujących w zbiorniku. Zniszczone elementy biologiczne z biegiem czasu się zregenerują i odtworzą, jednak jest to proces długotrwały, a jego efekt zależy od bardzo wielu czynników biologicznych, hydrologicznych i atmosferycznych. Usunięcie osadów dennych wpływać będzie na stan fizyko-chemiczny wód zbiornika oraz na liczebność organizmów żyjących w jego wodach. Prawdopodobnie nastąpi przede wszystkim spadek zawiesiny i zanieczyszczeń biologicznych, a w konsekwencji zminimalizowanie wystąpienia eutrofizacji w zbiorniku. Powyższe oraz pogłębienie i powiększenie objętości zbiornika, będzie miało wpływ na poprawę jakości wody w samym zbiorniku jak i poniżej progu wodnego na Wisłoku, co może przyczynić się do osiągnięcia dobrego stanu/potencjału ekologicznego wody.

Z jednej strony działania prowadzone na zbiorniku mogą przyczynić się do osiągnięcia celu środowiskowego, jakim jest osiągnięcie dobrego stanu wód Zbiornika Rzeszów, a z drugiej strony mogą spowodować pogorszenie elementów biologicznych zbiornika, a tym samym osiągnięcie celów środowiskowych może być opóźnione. Szczegółowa analiza wpływu kompleksowego odmulenia Zalewu Rzeszowskiego na wody powierzchniowe oraz określone dla niego cele środowiskowe, możliwa będzie dopiero na etapie ustalania konkretnych rozwiązań projektowych, określających zakres i sposób realizacji prac przewidzianych do wykonania. Jednak ze względu na kontynuowanie użytkowania zbiornika w funkcji magazynu wody pitnej oraz jako retencja i rekreacja konieczne jest jego odmulenie, gdyż rzeka Wisłok w dalszym ciągu niosąc namuły wypłyci zalew, co w konsekwencji może spowodować jego zanik i wzrost m.in. zagrożenia powodziowego.

Sugeruje się takie planowanie podejmowanych działań, w konsultacji z odpowiednimi jednostkami samorządowymi i naukowymi, aby konsekwencją ich realizacji, były minimalne możliwe do osiągnięcia oddziaływania negatywne. Potencjalnie najmniejszy stopień ingerencji w stan istniejący powinien przynieść wymierne korzyści dla ludzi oraz środowiska naturalnego.

Działania dotyczące rekreacyjno – sportowego zagospodarowania akwenów i terenów przybrzeżnych Zalewu Rzeszowskiego i Jeziora Żwirownia (kontynuacja dotychczasowych działań) będą potencjalnie negatywnie wpływać na wody powierzchniowe. Charakter, rodzaj i typ oddziaływania uzależniony będzie od sposobu zagospodarowania akwenów i rodzaju inwestycji podejmowanych w celu nadania zbiornikom funkcji rekreacyjno – sportowych. Jednak konsekwencją takiego postępowania polegającego na wzmacnianiu charakteru rekreacyjno-turystycznego będzie ochrona zbiorników przed zabudową oraz ochrona walorów krajobrazowych, co jest znaczącym oddziaływaniem pozytywnym. Aby zachować równowagę pomiędzy istniejącym środowiskiem naturalnym i możliwością wykorzystywania zbiornika do celów rekreacyjnych, podejmowane w przyszłości działania nie powinny wpływać niekorzystnie na pasy brzegowe zalewu oraz ich bezpośrednie otoczenie. Do dostosowania istniejących warunków do rekreacji proponuje się w minimalnym stopniu ingerować i zmieniać naturalne siedliska roślinności nadbrzeżnej i wodnej oraz nie zmniejszać powierzchni roślinnych pasów brzegowych. Istotne jest ich utrzymanie oraz ewentualne wykorzystanie jako elementu rekreacji i turystyki.

Nadanie akwenom funkcji rekreacyjno-sportowej może powodować okresowe pogorszenie jakości wody, spowodowane chwilowym zmętnieniem wody, przedostawaniem się do niej zanieczyszczeń substancjami pochodzącymi z użytkowania sprzętu motorowodnego (paliwa, oleje) oraz pozostałe odpady pozostające efektem przebywania ludzi (odpady komunalne, opakowania, resztki żywności, itp.). Powyższe może być ograniczone lub przypuszczalnie nie będzie miało miejsca w przypadku poprawnego zarządzania środowiskowego (monitoring, tablice informacyjne i edukacja). Będą to zatem działania, które mogą częściowo wpłynąć na ocenę stanu wód w zbiornikach i osiągnięcie wyznaczonych celów środowiskowych.

Pozytywnie na ilość wód oraz w konsekwencji również jakość będą wpływać działania związane z budową sieci kanalizacyjnych, modernizacją oczyszczalni ścieków oraz przystosowaniem systemu dystrybucji wody wodociągowej i ujęcia wody surowej do poprawy racjonalizacji wykorzystywania zasobów wodnych wód powierzchniowych i podziemnych.

Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Rzeszowie pozwoli na skuteczniejsze oczyszczanie ścieków odprowadzanych do rzek, a co za tym idzie przyczyni się do poprawy ich jakości. Optymalizacja procesu poboru, uzdatniania i dystrybucji wody do celów pitnych poprzez zmniejszenie strat wody, poprawę jej jakości i racjonalne jej wykorzystywanie, również przyczyni się znacząco do poprawy bilansu wodnego w rejonie. Głównym źródłem zanieczyszczenia rzeki Wisłok, są ścieki komunalne oraz ścieki przemysłowe. Wykonane przez WIOŚ Rzeszów badania wykazały, że prowadzone w ostatnich latach modernizacje systemu zrzutów oczyszczonych ścieków komunalnych (realizacja Krajowego Programu oczyszczania ścieków komunalnych) i przemysłowych spowodowały zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń, jaki trafiał ze ściekami do wód rzeki Wisłok. Zaobserwowano stopniowe zmniejszenie

zawartości związków biogenych w wodzie. Realizacja tego działania przyczyni się zatem do dalszej poprawy stanu chemicznego wód, a tym samym przyczyni się do osiągnięcia celów środowiskowych, jakim jest osiągnięcie dobrego stanu wód.

Działanie związane z budową i modernizacją zabezpieczeń powodziowych nie będzie stanowiło zagrożenia dla celów środowiskowych. Działanie będzie miało niewielki wpływ na stan/potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny JCWP. Elementy biologiczne, tj. fitobentos, makrofity zniszczone w strefie przybrzeżnej szybko się zregenerują/odtworzą. Nie ulegnie znaczącej zmianie także skład, liczebność i struktura wiekowa ichtiofauny oraz skład i liczebność makrobezkręgowców bentosowych. Działanie wpłynąć może jedynie na elementy hydromorfologiczne (warunki morfologiczne). Charakter i wielkość wpływu uzależniona będzie od podejmowanych rozwiązań. Działanie może wpływać również na parametry fizykochemiczne. Jednak będzie to oddziaływanie krótkotrwałe związane z etapem realizacji prac wpisujących się w to działanie. Podczas prowadzonych inwestycji podwyższone mogą być wówczas wskaźniki takie jak zawiesina ogólna lub wskaźniki opisujące warunki tlenowe (w tym tlen rozpuszczony). Działanie nie powinno zatem wpłynąć znacząco negatywnie na realizację wyznaczonych celów środowiskowych, czyli osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód.

Część działań prowadzona będzie w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Wśród nich największy wpływ na wody powierzchniowe mogą mieć działania związane z budową nowych i rozbudową istniejących ciągów drogowych. Możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych zawiesinami oraz substancjami ropopochodnymi nastąpi w okresie wystąpienia z koryta rzeki Wisłok i zalania infrastruktury drogowej wodami powodziowymi. Nagromadzone na powierzchni dróg i przynależnej infrastruktury (parkingi, stacje paliw) pyły i substancje ropopochodne (olej, benzyna) przedostaną się do wód powierzchniowych. Ponadto w okresie silnych opadów lub topnienia śniegu następować będzie spływanie soli po okresie zimowym, co może spowodować chwilowe podwyższenie stężenia chlorków w wodach podziemnych i powierzchniowych. Będzie to jednak oddziaływanie chwilowe i nie wpłynie znacząco na stan tych wód i określone dla nich cele środowiskowe.

Opisane powyżej działania nie mają charakteru powodującego zagrożenia dla środowiska naturalnego, a jedynie są próbą poprawy stanu istniejącego, co w konsekwencji jest znaczące i kluczowe dla ilości i jakości wód powierzchniowych oraz pozostałych wyznaczonych dla nich celów środowiskowych. Poprawne przeprowadzenie wszystkich inwestycji z dotrzymaniem standardów jakościowych i odpowiedzialności, co do zrównoważenia pracy i jej skutków względem istniejącego środowiska naturalnego oraz mieszkańców, będzie podstawową do zminimalizowania negatywnych oddziaływań zarówno krótkoterminowych - powstałych podczas realizacji inwestycji jak i długoterminowych - powstałych na skutek błędnie zaplanowanych rozwiązań technicznych lub pominięcia ochrony ekosystemów wodnych i lądowych.

Należy jednak zauważyć, że szczegółowe analizy wpływu inwestycji na JCW i cele środowiskowe powinny zostać przeprowadzane na etapie prowadzenia prac koncepcyjnych, projektowych i administracyjnych. Konieczne jest uzyskanie stosownych decyzji, w tym

decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, kiedy będą znane konkretne propozycje i zaakceptowane przez społeczeństwo i ekspertów rozwiązania. Jeżeli w toku analiz i ekspertyz nie zostaną wykazane pogorszenia stanu/potencjału ekologicznego wód, wówczas inwestycja powinna być bez zastrzeżeń realizowana z warunkiem stałego i rzetelnie prowadzonego nadzoru eksperckiego.

7.3 Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań projektu Strategii na obszary Natura 2000

Na terenie miasta Rzeszowa znajduje się fragment projektowanego obszaru Natura 2000 „Wisłok Środkowy z Dopływami”. Przedmiotem ochrony w obszarze są następujące gatunki ryb: boleń, różanka, brzanka, głowacz białopłetwy oraz koza. Siedliska przyrodnicze, które chronione są w obszarze na podstawie dyrektywy Siedliskowej, zlokalizowane są poza obszarem miasta Rzeszowa. Obszar Natura 2000 obejmuje fragment rzeki Wisłok wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz zalew Rzeszowski i jego najbliższe otoczenie.

Generalnie cele szczegółowe nie będą znacząco lub będą w sposób pozytywny wpływać na obszar Natura 2000. Jedynie w przypadku realizacji przedsięwzięcia: Kompleksowe odmulenie Zalewu Rzeszowskiego z powodu potrzeby utrzymania prawidłowej funkcji ujęcia wody pitnej, może wystąpić znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000. Charakter, typ i czas trwania oddziaływania uzależniony będzie jednak od przyjętej koncepcji odtwarzania pierwotnej pojemności zbiornika i analizowany będzie na etapie wydawania stosownych pozwoleń, w tym decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Jeżeli zidentyfikowane zostanie negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000 zaproponowana powinna zostać kompensacja przyrodnicza, która zrekompensuje straty spowodowane realizacją inwestycji. Przewidziane przez Gminę przedsięwzięcia i działania w obszarze ochrony środowiska zapewnią zgodną z normami jakość środowiska i sprawność systemu ochrony.

Pozytywne oddziaływanie na obszar Natura 2000 wiązać się będzie z realizacją celów szczegółowych, których efektem będzie poprawa jakości powietrza atmosferycznego, poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych, stworzenie sprawnego systemu gospodarowania odpadami oraz ochrona bogactwa przyrodniczego miasta. Ograniczenie emisyjności gospodarki miejskiej oraz promocja alternatywnych do paliwa stałego proekologicznych sposobów ogrzewania mieszkań przyczyni się do poprawy jakości powietrza w mieście, a tym samym w obszarze Natura 2000. Wyrównanie standardów zaopatrzenia w podstawową infrastrukturę techniczną wiąże się z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej, co pozwoli na zmniejszenie ilości zbiorników bezodpływowych, które bardzo często są zbiornikami nieszczelnymi, co przyczynić się może do poprawy jakości wód gruntowych oraz wód powierzchniowych również na terenie chronionym. Stworzenie sprawnego systemu gospodarki odpadami przyczyni się do minimalizacji wytwarzania odpadów u źródła oraz do właściwego postępowania z odpadami, co w efekcie spowoduje zmniejszenie zagrożenia, jakim są dzikie wysypiska odpadów. Również prowadzenie działań związanych ze świadomością ekologiczną mieszkańców przyczyni się do ochrony zasobów przyrodniczych Obszaru Natura 2000. Wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa wpływa na ochronę obszarów

przyrodniczych. Prowadzona edukacja ekologiczna uświadomi mieszkańcom o walorach przyrodniczych miasta, zagrożeniach, jakie zostały identyfikowane dla obszarów chronionych oraz zaletach i powodach ochrony terenów cennych przyrodniczych. Zagrożeniem zidentyfikowanym dla obszaru Natura 2000 jest m.in. wędkarstwo. Uświadomienie mieszkańcom skutków nadmiernego połowu ryb, przyczynić się może do zminimalizowania nadmiernego wędkowania na terenie chronionym i ochrony gatunków ryb występujących na terenie chronionym.

Realizacja celu sektorowego C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane, przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa. Przewidziane w ramach celów szczegółowych przedsięwzięcia nie będą znacząco wpływać na obszar Natura 2000.

Jedynie bezpośrednio znaczące negatywne oddziaływanie, jakie może wystąpić przy realizacji Strategii dotyczy celu sektorowego C.3. Mobilność miejska i infrastruktura, a w szczególności realizacji inwestycji drogowych kolejowych, które mogłyby przechodzić przez obszar Natura 2000. Dochodzić będzie wówczas do fragmentacji siedlisk przyrodniczych i płoszenia zwierząt zarówno na etapie budowy, jak i eksploatacji. Szczególnie dotyczyć to może celu szczegółowego: Dobre skomunikowanie Rzeszowa z północą i południem Europy oraz z regionami Polski Wschodniej - lobbing na rzecz realizacji całej drogi ekspresowej S19 w standardzie dwujezdniowym oraz ujęcia w strategicznych i planistycznych dokumentach rządowych całego transeuropejskiego korytarza transportowego Via Carpatia. Wystąpienie negatywnych oddziaływań wiązać się tutaj będzie z realizacją przedsięwzięcia, którym jest budowa obwodnicy południowej Rzeszowa, która przechodzić będzie przez obszar Natura 2000 „Wisłok Środkowy z Dopływami”. Budowa obwodnicy południowej obejmuje również budowę mostu na rzece Wisłok. Największe negatywne oddziaływanie wiązać się będzie z jego realizacją. Na etapie prowadzenia prac budowlanych dochodzić może do fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz do płoszenia zwierząt, co spowodowane będzie wykorzystaniem ciężkiego sprzętu budowlanego emitującego hałas. Na etapie eksploatacji wystąpić może ryzyko zanieczyszczenia powietrza spalinami pochodzącymi z pojazdów przejeżdżających przez obszar Natura 2000 i obniżenia jakości powietrza w obszarze. Ponadto dochodzić będzie do płoszenia zwierząt, spowodowanego przejazdem pojazdów, które emitować mogą znaczne poziomy hałasu.

Negatywnie na obszar Natura 2000 może wpłynąć również realizacja celu sektorowego C.1. Inteligentne Miasto, jedynie w przypadku lokalizacji nowych przedsięwzięć w obrębie obszaru Natura 2000 lub na obszarach inwestycyjnych w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Negatywne oddziaływanie wiązać się będzie z zanieczyszczeniem najważniejszych komponentów środowiska, tj. powietrza, gleby, wód powierzchniowych i podziemnych. Wystąpienie negatywnych skutków spowodowane może być działalnością przedsiębiorstw, które wpisują się w realizację tego celu, a które realizowane będą w strefach zwiększonej aktywności gospodarczej. Z tego też powodu w procesie planowania i wyznaczania nowych terenów inwestycyjnych należy unikać kolizji z obszarami chronionymi, w tym z obszarami Natura 2000. Pozostałe cele szczegółowe, które związane są z rozwojem edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury nie będą wiązać się bezpośrednio z ingerencją w środowisko roślin

i zwierząt obszaru Natura 2000. Rozwój zaplecza badawczego i dydaktycznego uczelni oraz współpraca uczelni z sektorem biznesowym przyczynić się może do wprowadzania technologii i rozwiązań prośrodowiskowych, uwzględniających rozwiązania sprzyjające oszczędzaniu surowców, energii oraz ograniczające emisję zanieczyszczeń do środowiska, a tym samym chronić będą pośrednio środowisko obszaru Natura 2000.

Należy podkreślić, że szczegółowe oddziaływanie inwestycji realizowanych w ramach celów szczegółowych, na środowisko przyrodnicze analizowane będzie na etapie uzyskiwania stosownych pozwoleń i decyzji.

7.4 Bilans oddziaływań

Bilansu oddziaływań dokonano na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska miasta Rzeszowa oraz wyników analizy wpływu realizacji Strategii na poszczególne komponenty środowiska. Podsumowującą ocenę oddziaływania na środowisko poszczególnych zapisów Strategii przedstawiono w formie tabeli pn. „Macierz oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r.” Ocenę oddziaływania na środowisko określono w podziale na charakter oddziaływania, typ oddziaływania oraz czas trwania oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska. Definicje i kryteria określające charakter oddziaływania, typ oddziaływania oraz czas trwania oddziaływania:

Charakter oddziaływania

- **Negatywne** – oddziaływanie, które spowoduje niekorzystną zmianę w środowisku, w stosunku do stanu obecnego lub wprowadzające nowy niepożądany czynnik.
- **Pozytywne** – oddziaływanie, które spowoduje poprawę w stosunku do stanu obecnego lub wprowadzające nowy pożądaný czynnik.

Typ oddziaływania

- **Bezpośrednie** — oddziaływanie będące wynikiem bezpośredniej interakcji między planowanym działaniem w ramach projektu Strategii, a środowiskiem przyrodniczym.
- **Pośrednie** – oddziaływania wynikające z innych działań, mających miejsce w związku z realizacją projektu Strategii.
- **Wtórne** — oddziaływania wynikające z oddziaływań bezpośrednich lub pośrednich, będące skutkiem późniejszych interakcji ze środowiskiem.
- **Skumulowane** – oddziaływania występujące w połączeniu z innymi oddziaływaniami (w tym związanymi z obecnymi lub planowanymi działaniami stron trzecich), które wspólnie potęgują wpływ na środowisko.

Czas trwania oddziaływania

- **Chwilowe** - oddziaływania będą trwały krótko, będą nieregularne i sporadyczne.

- **Krótkookresowe** - oddziaływania będą trwać jedynie przez ograniczony czas i ustaną po zakończeniu danego działania bądź na skutek wykorzystania środków łagodzących lub prac rekultywacyjnych lub też naturalnego powrotu do stanu wyjściowego.
- **Średniookresowe** - oddziaływania będą trwać przez dłuższy czas po zakończeniu etapu realizacji, ale ustaną na etapie eksploatacji (etap eksploatacji – ok. 25 lat).
- **Długoterminowe** – oddziaływania będą utrzymywać się przez dłuższy czas (etap eksploatacji – 50 lat), ale przestaną występować po zakończeniu okresu eksploatacyjnego projektu. Takie oddziaływania mogą mieć charakter bardziej sporadyczny lub powtarzalny niż trwałe, jeśli występują przez dłuższy czas.
- **Trwałe** - oddziaływania występujące w trakcie realizacji projektu Strategii i powodujące trwałe zmiany w środowisku przyrodniczym lub oddziaływania utrzymujące się przez dłuższy czas po zakończeniu okresu eksploatacji.

Tabela 7.1 Macierz oddziaływania na środowisko celów szczegółowych zawartych w projekcie Strategii

Cele w Strategii		Komponent środowiska																	
Sektorowe i horyzontalne	Cele szczegółowe	Wody powierzchniowe i podziemne		Różnorodność biologiczna, fauna, flora, obszary chronione		Gleby, powierzchnia ziemi		Zasoby naturalne		Krajobraz		Powietrze, klimat		Klimat akustyczny (hałas)		Zdrowie i jakość życia ludzi		Zabytki	
		+/-R	B/P/W	+/-R	B/P/W/Sk	-	B/P/W/Sk	-R	P/Sk	+/-R	B/W/Sk	-/+	B/W/Sk	-	B/W/Sk	+/-R	B/W	+/-	W
C1	Zapewnienie Miastu terenów dla dalszego rozwoju funkcji metropolitalnych ...	+/-R	B/P/W	+/-R	B/P/W/Sk	-	B/P/W/Sk	-R	P/Sk	+/-R	B/W/Sk	-/+	B/W/Sk	-	B/W/Sk	+/-R	B/W	+/-	W
		S	S	S	S	S	S	S	S	K(R)/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S
	Lokalizacja – w skali ROF – stref zwiększonej aktywności gospodarczej	+/-R	W	+/-R	P/Sk	-	B/Sk	-R	P/Sk	+/-R	B/Sk	-/+	B/Sk	-	B/W/Sk	+/-R	B/W	+/-	P/W
		K	S	K/S	S	K/S	S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	K/S	S
	Skoordynowana polityka przestrzenna w skali ROF	+	P	+	P	+	P	+	P	+	P	+	P/W	+	P/W	+	W	+	P/W
		S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S
	Polityka przestrzenna uwzględniająca potrzeby sektorów BPO/SSC/ITO	+	P	+	P	-	B	-R	P	+/-R	P	-	P/W	-	P/W	+	W	+/-	P/W
		S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S
	Lokalizacja centrum logistyczno-dystrybucyjnego	+/-R	B	+/-R	B/Sk	-	B/Sk	-R	B/Sk	+/-R	B/Sk	+/-R	B/Sk	+/-R	B/Sk	+	B	0	0
		S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	DT	DT	0	0
	Zasób gruntów dla celów rozwojowych, jako element programu aktywizacji działalności	+/-R	W	+/-R	W	+	W	-	W	+/-R	W	+/-R	W	+/-R	W	+	W	+	W
		DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S
	Rozwinięte i nowoczesne zaplecze badawcze i infrastruktura dydaktyczna uczelni	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	0	0
		DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT
	Rozwinięte i dostosowane do rynku pracy szkolnictwo zawodowe	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W
		DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT/S	DT	DT
	Atrakcyjne dla mieszkańców i przyjezdnych tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ,sportowe i turystyczne	+/-R	W	+/-R	W	-	B	-R	P	+	B	+/-	W	-	W	+	W	0	0
		DT	DT	DT	DT	ST	Ch/K	ST	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT
	Samorząd Miasta, jako źródło innowacyjnych i kreatywnych koncepcji rozwojowych	+	P/W	+	P	+	P	+	P	+	P	+	P	+	P	+	W	+	P/W
		S/DT	S/DT	S/DT	S	S	S	S	S	S/DT	S/DT	S/DT	S/DT	S/DT	S/DT	S/DT	S/DT	S/DT	DT
Współpraca w ramach ROF krokiem ku wzmocnieniu funkcji metropolitalnych Miasta	+	P	+	P	+	P	+	P	+	P	+	P	+	P	+	W	+	P/W	
	S	S/DT	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S/DT	S/DT	S/DT	S/DT	S/DT	S/DT	DT	
Aktywne współdziałanie w ramach tworzenia platform współpracy ...	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	P/W	
	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	
Polityka wspierania rozwoju ośrodka akademickiego	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	P/W	
	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	
Utrzymanie w Rzeszowie prestiżowych	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	P/	

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Cele w Strategii		Komponent środowiska																		
Sektorowe i horyzontalne	Cele szczegółowe	Wody powierzchniowe i podziemne		Różnorodność biologiczna, fauna, flora, obszary chronione		Gleby, powierzchni a ziemi		Zasoby naturalne		Krajobraz		Powietrze, klimat		Klimat akustyczny (hałas)		Zdrowie i jakość życia ludzi		Zabytki		
	podmiotów gospodarczych.....																			W
	Współpraca transgraniczna ...	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+	W	+/-	P/W	
	Platforma integrująca rzeszowskie środowiska kulturalno-artystyczne i lokalnych twórców	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	W	+	W
	Wizerunek Rzeszowa jako „inteligentnego miasta”..., innowacyjna kultura i sztuka.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	W	+	W	
	Wysoka rozpoznawalność miasta na arenie międzynarodowej.....	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+	W	+	W	
	Promocja rozwoju firm z sektora BPO/SSC/ITO	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	
		DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT
C2 CH.1. CH.2. CH.3. CH.4.	Sprawni i dostosowany do struktury przestrzennej miasta system placówek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne Wyliminowanie obszarów uznawanych za kryzysowe	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	0	0	
		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		0
	Rzeszów, jako atrakcyjne miejsce zamieszkania dla młodych profesjonalistów	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	
		DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT
	Rozwój mieszkalnictwa komunalnego	+/-	B	+/-R	B	-	B	-R	B	+/-R	B	-R	B	-R	B	+	W	0	0	
		S		K/S		S		S		K/R, S		K/S		K/S		S		S		0
	Systemy wsparcia służące możliwości łączenia życia zawodowego z rodzinnym	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	
		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	System aktywnych form poprawy sytuacji na rynku pracy (szczególnie wobec absolwentów szkół wyższych)	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	
		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S		DT/S
Dobra dostępność do opieki zdrowotnej, m.in. w szpitalach oraz na rzecz osób starszych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	B	0	0
	0		0		0		0		0		0		0		0		DT		0	
Sprawni system wsparcia osób z grup nieuprzywilejowanych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	B	0	0
	0		0		0		0		0		0		0		0		DT		0	
Poprawa bezpieczeństwa w Mieście – likwidacja zagrożeń naturalnych	+/-R	B	+/-R	B/R/P	+/-R	B	0	0	+/-R	B	-R	B/R	-R	B/R	+/-R	B	+/-R	B	+/-R	P
	DT/S		DT/S		K/R DT		0		K/DT		K/Ch		K/Ch		DT		DT		DT	
Wykorzystanie sieci społecznościowych do wsparcia grup społecznie marginalizowanych (m.in. osób niepełnosprawnych) i poprawy...	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+	B	0	0		
	DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT		DT/S		0	
Wspieranie działań na rzecz utrzymania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	W	+	W

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Cele w Strategii		Komponent środowiska																		
Sektorowe i horyzontalne	Cele szczegółowe	Wody powierzchniowe i podziemne		Różnorodność biologiczna, fauna, flora, obszary chronione		Gleby, powierzchni a ziemi		Zasoby naturalne		Krajobraz		Powietrze, klimat		Klimat akustyczny (hałas)		Zdrowie i jakość życia ludzi		Zabytki		
	regionalnej i lokalnej tożsamości oraz kultury	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	DT/S	DT/S			
	Platforma współpracy organizacji społecznych	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+	W	0	0	
	Promocja modelu ekonomii społecznej, jako formy integracji społecznej	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S			
	Promocja modelu ekonomii społecznej, jako formy integracji społecznej	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	0	0	
	Wizerunek Rzeszowa jako miejsca dynamicznego ... które łączy ludzi z dużym potencjałem i pomysłowością w działaniu	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	0		
	Wizerunek Rzeszowa jako miejsca dynamicznego ... które łączy ludzi z dużym potencjałem i pomysłowością w działaniu	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	
	Promocja nowych kierunków studiów odpowiadających zapotrzebowaniu na rynku pracy.....	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Promocja nowych kierunków studiów odpowiadających zapotrzebowaniu na rynku pracy.....	+	P/W	+	P/W	+	P/W	+	P/W	+	P/W	+	P/W	+	P/W	+	B	+	P/W	
	Ugruntowane poczucie tożsamości z miastem	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT	DT	DT	DT		
	Ugruntowane poczucie tożsamości z miastem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	B	0	0
	Ugruntowane poczucie tożsamości z miastem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	S	S	0	0	
C3 CH.1. CH.2. CH.3. CH.4.	Dobra dostępność transportowa i komunikacyjna Rzeszowa z Warszawy	-R	B/P	+/-	B/P	-	B	-R	B	+/-	B	+	B/P	+/-	P	+	B	0	0	
	Dobra dostępność transportowa i komunikacyjna Rzeszowa z Warszawy	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	kKS	DT	DT	DT	DT	DT	0	0	
	Dobre skomunikowanie Rzeszowa z północą i południem Europy oraz z regionami Polski Wschodniej ... Via Carpatia	-R	P	+/-	P	-	B	-R	B	+/-	B	+	P	+/-	P	+	B	+/-	W	
	Dobre skomunikowanie Rzeszowa z północą i południem Europy oraz z regionami Polski Wschodniej ... Via Carpatia	K	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	
	Dobre skomunikowanie Rzeszowa z południowo-wschodnią częścią ROF-u i południowo-wschodnią częścią województwa	-R	P	+/-	P	-	B	-R	B	+/-	B	+	P	+/-	P	+	B	+/-	W	
	Dobre skomunikowanie Rzeszowa z południowo-wschodnią częścią ROF-u i południowo-wschodnią częścią województwa	K	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	
	Zintegrowane systemy zrównoważonego transportu zbiorowego w skali ROF,	-R	P	+/-	P	-	B	-R	B	+/-	B	+	P	+/-	P	+	B	+/-	W	
	Zintegrowane systemy zrównoważonego transportu zbiorowego w skali ROF,	K	S	S	S	S	S	S	S	S	S	DT	DT	DT	DT	S	S	S	S	
	Dobrze skomunikowany infrastruktura kolejową, ... Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka	-R	P	+/-	P	-	B	-R	B	+/-	B	+	P	+/-	P	+	B	+/-	W	
	Dobrze skomunikowany infrastruktura kolejową, ... Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka	K	S	S	S	S	S	S	S	S	S	DT	DT	DT	DT	S	S	DT	DT	
	Wyrównane standardy zaopatrzenia w podstawową infrastrukturę techniczną w odniesieniu do terenów przyłączonych po 2005	-R	B	+/-	B	-R	B	-R	B	-R	B	-R	B	-R	B	+	B	0	0	
	Wyrównane standardy zaopatrzenia w podstawową infrastrukturę techniczną w odniesieniu do terenów przyłączonych po 2005	K	K	K	K	S	K	K	K	K	K	K	K	K	S	S	0	0		
	Rozbudowana bezprzewodowa miejska sieć internetowa, dostępowa	+/-	B	+/-	B	+/-	B	-	B	-	B	-R	B	-R	B	+/-	P	0	0	
Rozbudowana bezprzewodowa miejska sieć internetowa, dostępowa	DT	DT	DT	DT	S	DT	K	K	K	K	K	K	DT	DT	DT	DT	0	0		
Zaspokajający ... zrównoważony system parkowania w Mieście	-	B	0	0	-	B	-R	B	-R	B	-	B	+/-	P	+	B	0	0		
Zaspokajający ... zrównoważony system parkowania w Mieście	S	0	S	S	S	S	S	S	S	S	DT	DT	DT	DT	DT	DT	0	0		
Promocja proekologicznych sposobów ogrzewania mieszkań	0	0	+	W	+	W	+	W	+	P	+	B	+	P	+	P	+	W		
Promocja proekologicznych sposobów ogrzewania mieszkań	0	0	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT	DT		
Polityka marketingowa miasta, wykorzystująca	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W	+/-	W		

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Cele w Strategii		Komponent środowiska									
Sektorowe i horyzontalne	Cele szczegółowe	Wody powierzchniowe i podziemne	Różnorodność biologiczna, fauna, flora, obszary chronione	Gleby, powierzchni a ziemi	Zasoby naturalne	Krajobraz	Powietrze, klimat	Klimat akustyczny (hałas)	Zdrowie i jakość życia ludzi	Zabytki	
	transytowe położenie miasta i posiadanie nowoczesnego portu lotniczego	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	DT/S	
C4	Miasto dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatu	+ B	+ B	+ B	+ B/P	+ W	+ B	++ P	++ W	++ W	
	Zachowane bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i walory krajobrazowe Miasta	++ B	++ B	++ B	++ B	++ B	+ B	+ B	+ W	+ P/W	
	Dobry potencjał ekologiczny wód powierzchniowych ... podziemnych, w szczególności wód mineralnych.	+ B	+ P	+ P/W	+ B	+ P	+ P	0 0	+ P/B	0 0	
	Ograniczona emisyjność gospodarki miejskiej, ...	0 0	+ P	+ P	+ P	+ P	+ B	+ P	+ P/W	+ P/W	
	Sprawny system gospodarki odpadami,	+ W	+ W	+ P	+ W	+ W	+ W	0 0	+ W	0 0	
	Wylimowanie wyrobów zawierających materiały i substancje szkodliwe dla zdrowia	0 0	0 0	+ W	+ P	+/- P	+/- P	0 0	+ P	0 0	
	Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego ...	++ B	++ B	++ B	++ B	++ B	++ B	++ B	+ W	++ B	
	Wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa, szczególnie w sferze ochrony powietrza i wód powie...	+ P	+ P	+ P	+ P	+ P	+ P	+ P	+ P	+ P	
	Wysoka świadomość mieszkańców z za-kresie potrzeby ustanawiania form ochrony przyrody....	+ P	+ P	+ P	+ P	+ P	+ P	+ P	+ W	+ W	
	Wizerunek uwzględniający walory obiektów zabytkowych oraz zachowanego krajobrazu kulturowego	0 0	+ P	+ W	0 0	+ B	0 0	0 0	0 0	+ B	
			0	DT	DT/S	0	DT/S	0	0	0	DT

Charakter oddziaływania:		Rodzaj oddziaływania		: Czas trwania oddziaływania	
+	Pozytywne	B	Bezpośrednie	KT	Krótkoterminowe
-	Negatywne	P	Pośrednie	ŚT	Średnioterminowe
R	Etap budowy	W	Wtórne	DT	Długoterminowe
O	Brak	Sk	Skumulowane	S	Stale
				C	Chwilowe

Tabela 7.2 Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań projektu Strategii na środowisko

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
C.1. Inteligentne Miasto - Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury, Cele horyzontalne - CH.1, CH.2, CH.3, CH.4.					
1.1. Kontynuacja poszerzania granic Miasta.	Wszystkie komponenty środowiska w tym zdrowie i życie ludzi.	<p>Potencjalne negatywne: trwałe zajęcie powierzchni biologicznie czynnej, wycinka drzew i krzewów, zmiana przeznaczenia gruntów, zmiana profili glebowych. W trakcie prowadzenia prac budowlanych, nastąpi: płoszenie zwierząt, zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększona emisja hałasu, wydobycie surowców budowlanych (zubożenie zasobów naturalnych), powstawanie dużych ilości odpadów budowlanych i mas ziemnych, zmiana stosunków wodnych (wykopy ziemne), zanieczyszczenie gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych wyciekami olejów i paliwa z pracującego taboru samochodowego i maszyn, spadek jakości życia okolicznych mieszkańców, zmiany w lokalnym krajobrazie. W trakcie eksploatacji terenów: nowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza, emisji hałasu, wytwarzania odpadów, powstawania ścieków komunalnych i deszczowych, zakłócenia w funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych.</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców: stworzenie nowych miejsc pracy w tym „zielonych miejsc pracy”, budowa nowych osiedli mieszkaniowych, stworzenie nowych terenów rekreacyjnych, wprowadzenie nowych technologii i</p>	B, P,W, Sk	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe	<p>Potencjalne oddziaływania skumulowane wystąpią w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji na obszarach przeznaczonych pod nowe tereny miasta.</p> <p>W trakcie eksploatacji do oddziaływań skumulowanych może dochodzić w trakcie prac budowlanych lub modernizacyjnych prowadzonych w tym samym czasie na terenach blisko zlokalizowanych.</p>
				W trakcie eksploatacji: stałe, długo-średnio-krótka terminowe, chwilowe	

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		rozwiązań proekologicznych, nowych miejsc zieleni - zwiększenie bioróżnorodności, nowe tereny rekreacyjne, zwiększenie powierzchni retencyjnej.			
<p>1.2. Budowa istotnych dla domykania układu komunikacyjnego ulic miejskich oraz udostępniania nowych terenów rozwojowych, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa ważnej ulicy zbiorczej północ-południe mającej połączyć ul. Anny German z ul. 9 Dywizji Piechoty, - budowa ważnej ulicy zbiorczej zachód-wschód mającej połączyć ul. Bohaterów 10 Sudeckiej Dywizji Piechoty z ul. Lwowską, - budowa ważnej ulicy lokalnej wzdłuż Wisłoka mającej połączyć ul. Kopisto (Most Zamkowy) z ul. Wierzbową (Most Narutowicza), która poprawi dostępność komunikacyjną prawobrzeżnego Śródmieścia, - budowa ważnej ulicy lokalnej mającej połączyć ul. Langiewicza z ul. ks. Sodeja, która przebiegając przez obecne tereny kolejowe, odciąży ulice Śródmieścia, - budowa ważnej ulicy zbiorczej mającej połączyć ul. Podkarpacką z ul. Chmaja (z wiaduktem nad al. Batalionów Chłopskich), umożliwiającą budowę zintegrowanego węzła przesiadkowego w oparciu o przystanek kolejowy Rzeszów Osiedle, - budowa ważnej ulicy zbiorczej mającej połączyć ul. Żółkiewskiego z 	<p>Gleba , powierzchnia ziemi, krajobraz, powietrze, woda</p> <p>Ludzie</p>	<p>Potencjalne negatywne: chwilowe zajęcie i przekształcenie powierzchni ziemi , składowanie mas ziemnych i wytwarzanych odpadów, zmiana profili glebowych, zakłócenia w lokalnym krajobrazie, zwiększona emisja zanieczyszczeń do powietrza , zwiększona emisja hałasu, zanieczyszczenie gleby , wód powierzchniowych i podziemnych ewentualnymi wyciekami paliwa i olejów.(praca maszyn i urządzeń , tabor samochodowy), trwałe zajęcie powierzchni ziemi, zmniejszenie powierzchni retencyjnej ,</p> <p>Potencjalne pozytywne- poprawa, poprawa wizerunkowa miasta, poprawa bezpieczeństwa drogowego</p> <p>Potencjalne negatywne: w trakcie realizacji - zwiększona emisja hałasu i zanieczyszczenia powietrza, utrudnienia w ruchu pojazdów.</p> <p>Potencjalne pozytywne: polepszenie jakości życia mieszkańców w tym warunków zdrowotnych.</p>	B, P, Sk	<p>W trakcie realizacji: krótkoterminowe i chwilowe . W trakcie eksploatacji: stałe.</p>	<p>Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie.</p>

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
<i>ul. Głowackiego, z budową nowego wiaduktu kolejowego i rozbudową ul. Styki.</i>					
<p>2.1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Rzeszów-Dworzysko: sieć wodociągowa + pompownia + zbiorniki wody oraz sieć kanalizacji sanitarnej + sieć kanalizacji deszczowej wraz ze zbiornikami retencyjnymi</p> <p>2.2. Uzbrojenie terenu pod inwestycje, w tym drobną przedsiębiorczość</p> <p>2.3. Budowa dróg udostępniających tereny inwestycyjne w strefach aktywności gospodarczej: Dworzysko, w rejonie ul. Ciepłowniczej (wraz z uzupełnieniem infrastruktury technicznej), w rejonie ul. Przemysłowej (wraz z uzupełnieniem infrastruktury technicznej).</p> <p>2.4. Budowa bocznic kolejowej do Strefy Aktywności Gospodarczej Rzeszów-Dworzysko w przypadku zainteresowania inwestorów)</p> <p>2.5. Podjęcie działań lobbingowych na rzecz powiększenia Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec o pozostałe tereny w sąsiedztwie Podstref Dworzysko i Ciepłownicza oraz utworzenia nowej podstrefy przy ul. Przemysłowej</p>	<p>Gleba , powierzchnia ziemi, krajobraz, powietrze, Wody</p>	<p>Potencjalne negatywne: w trakcie realizacji składowanie mas ziemnych i wytwarzanych odpadów, zmiana profili glebowych, zakłócenia w lokalnym krajobrazie, zwiększona emisja zanieczyszczeń do powietrza, zwiększona emisja hałasu, zanieczyszczenie gleby ewentualnymi wyciekami paliwa i olejów.(praca maszyn i urządzeń , tabor samochodowy) Trwałe zajęcie powierzchni ziemi w tym powierzchni biologicznie czynnej.</p>	B, P, Sk	<p>W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: Długoterminowe.</p>	-
Ludzie	<p>Potencjalne negatywne: w trakcie realizacji zwiększona emisja hałasu i zanieczyszczenia powietrza, utrudnienia w ruchu pojazdów. Potencjalne pozytywne: polepszenie jakości życia mieszkańców.</p>				
Ludzie	<p>Potencjalne negatywne: w trakcie realizacji zwiększona emisja zanieczyszczeń do powietrza , zwiększona emisja hałasu. Potencjalne pozytywne: zwiększenie bezpieczeństwa i jakości życia, ochrona dóbr materialnych,</p>				
<p>3.1 Współpraca ze Stowarzyszeniem Rzeszowski Obszar Metropolitalny w sferze koordynacji polityki przestrzennej.</p> <p>4.1. – 6.1. Realizacja zadań własnych miasta w sferze gospodarki przestrzennej</p>	<p>Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi</p>	<p>Efekty współpracy oraz działań własnych miasta będą miały potencjalnie pozytywny wpływ na ; polepszenie jakości życia mieszkańców, warunków zdrowotnych , zachowanie lub polepszenie jakości poszczególnych</p>	P, W	<p>W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe</p>	<p>Kumulacja oddziaływań będzie dotyczyła między innymi uzyskanego efektu ekologicznego , co powinno potencjalnie wpłynąć pozytywnie na stan i jakość środowiska w tym poziom i jakość życia mieszkańców.</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		komponentów środowiska, zwiększenie bioróżnorodności, adaptacja miasta do zmian klimatu, zrównoważony rozwój miasta.			
7.1. Współpraca samorządu z uczelniami Rzeszowa	Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi	Potencjalne pozytywne: zwiększenie badań naukowych, rozwój technologii proekologicznych, wzmocnienie współpracy uczelni z przedsiębiorstwami, spowoduje wdrożenie technologii proekologicznych do przemysłu, co przyczyni się do poprawy jakości środowiska w regionie, umożliwi stworzenie zielonych miejsc pracy	P, W	W trakcie eksploatacji : długoterminowe i stałe	--
8.1. Poprawa infrastruktury oświatowo-dydaktycznej w Rzeszowie, ...	Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi	Potencjalne negatywne: w trakcie realizacji zwiększona emisja zanieczyszczeń do powietrza , zwiększona emisja hałasu, zajęcie powierzchni biologicznie czynnej, wytwarzanie odpadów. Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców w tym dzieci i rewitalizacja placów zabaw i boisk, zwiększenie bioróżnorodności, zwiększenie powierzchni retencyjnej, zmniejszenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła”, zwiększenie adaptacji miasta do zmian klimatu.	P, W	W trakcie eksploatacji : długoterminowe i stałe	Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian klimatu.
8.2. Realizacja kompleksowych zadań w zakresie szkolnictwa zawodowego w celu dostosowania do rynku pracy	Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi	Potencjalne pozytywne: wprowadzenie na rynek pracy osób ze zwiększoną świadomością ekologiczną, co będzie miało pozytywny wpływ na wszystkie komponenty środowiska. Stworzenie zielonych miejsc pracy.	P, W	W trakcie eksploatacji : długoterminowe i stałe	-
9.1. Rewitalizacja terenów leśnych Dębina w dzielnicy Załęże z funkcją edukacji przyrodniczo-ekologicznej. 9.2. Urządzenie (budowa) pola kempingowego nad zalewem 9.3. Rekreacyjno-sportowe	Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi	Potencjalne negatywne: w trakcie prowadzenia prac budowlanych, nastąpi: zubożenie warstwy biologicznie czynnej, zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększona emisja hałasu, wydobyć	B, P,Sk	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie. Podczas eksploatacji

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
<p>zagospodarowanie akwenów i terenów przybrzeżnych Zalewu Rzeszowskiego i Jeziora Żwirownia - kontynuacja dotychczasowych działań.</p> <p>9.4. Rekreacyjno-sportowe zagospodarowanie terenów przybrzeżnych Wisłoka i Strugu - kontynuacja działań oraz tam gdzie to możliwe i uzasadnione dolin ich dopływów.</p> <p>9.5. Rozbudowa systemu ścieżek/tras rowerowych obejmujących całe miasto, zintegrowanych z innymi podsystemami komunikacji w mieście oraz z gminami sąsiednimi.</p> <p>9.6. Budowa kładek pieszo-rowerowych, poprawiających m.in. dostępność terenów rekreacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przez Wisłok mającej połączyć ulice Długosza i Podwisłocze, - przez Zalew mającej połączyć ulice Żeglarską i Grabskiego (ewentualnie przeprawa mostowa), - nad linią kolejową oraz ulicami ks.Sondeja i Wyspiańskiego, w ciągu ulic Pułaskiego - Chelmońskiego, z ewentualną możliwością obsługi peronu dworca kolejowego Rzeszów Staroniwa 		<p>surowców budowlanych (zubożenie zasobów naturalnych), powstawanie dużych ilości odpadów budowlanych i mas ziemnych, zmiana stosunków wodnych(wykopy ziemne), zanieczyszczenie gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych wyciekami olejów i paliwa z pracującego taboru samochodowego i maszyn, spadek jakości życia okolicznych mieszkańców, zmiany w lokalnym krajobrazie.</p> <p><u>W trakcie eksploatacji terenów:</u> nowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza, emisji hałasu, wytwarzania odpadów, powstawania ścieków komunalnych i deszczowych.</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców: stworzenie nowych miejsc pracy w tym „zielonych miejsc pracy”, stworzenie nowych miejsc wypoczynku, wprowadzenie nowych rozwiązań technologicznych z uwzględnieniem rozwiązań proekologicznych w trakcie prac rewitalizacyjnych, stworzenie nowych miejsc zieleni - zwiększenie bioróżnorodności, przystosowanie miasta do adaptacji zmian klimatu.</p>		<p>eksploatacji: stałe i długotrwałe</p>	<p>poszczególnych zrealizowanych przedsięwzięć, kumulacja oddziaływań będzie miała pozytywny wpływ na jakość i stan środowiska oraz adaptacje miasta do zmian klimatu.</p>
<p>10.1. Realizacja zadań własnych miasta w duchu art. 6 Ustawy o samorządzie gminnym</p>	<p>Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi</p>	<p>Potencjalne negatywne: w trakcie realizacji przedsięwzięć (w zależności od ich rodzaju), zwiększona emisja zanieczyszczeń do powietrza , zwiększona emisja hałasu.</p> <p>Potencjalne pozytywne; polepszenie jakości życia mieszkańców, warunków zdrowotnych , bezpieczeństwa mieszkańców, zachowanie lub polepszenie jakości</p>	<p>B, P, W</p>	<p>W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe</p>	<p>W trakcie realizacji przedsięwzięć. Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie.</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		poszczególnych komponentów środowiska, zwiększenie bioróżnorodności, adaptacja miasta do zmian klimatu, zrównoważony rozwój miasta.			
11.1. Współpraca ze Stowarzyszeniem Rzeszowski Obszar Metropolitalny w sferze koordynacji polityki subregionalnej	Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi	Potencjalne pozytywne; polepszenie jakości życia mieszkańców, warunków zdrowotnych, zachowanie lub polepszenie jakości poszczególnych komponentów środowiska, zwiększenie bioróżnorodności, adaptacja miasta do zmian klimatu, zrównoważony rozwój miasta.	B, P, W	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie.
12.1., 1, 2, 3 Rzeszów – nauka, praca, życie”	Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi	Potencjalne pozytywne: zwiększenie badań naukowych, rozwój technologii proekologicznych, wzmocnienie współpracy uczelni z przedsiębiorstwami, wprowadzenie linii pilotażowych, wcześniejszej wadolizacji produktu, poprawa jakości stanu środowiska w regionie, promocja miasta na arenie międzynarodowej, możliwość sprowadzenia kapitału zagranicznego	P, W	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie.
12.2. Rzeszów Convention Bureau	Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi				
12.3. Lobbing na rzecz tworzenia i wsparcie powstawania w Rzeszowie placówek dyplomatycznych państw (konsulatów generalnych, konsulatów, konsulatów honorowych).	Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi				
13.1. Współpraca samorządu z uczelniami Rzeszowa	Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi	Potencjalne pozytywne: zwiększenie badań naukowych, rozwój technologii proekologicznych, poprawa jakości środowiska w regionie, edukacja proekologiczna,	P, W	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
14.1. Cluster COOP – kontynuacja	Wszystkie komponenty środowiska w tym życie i zdrowie ludzi	Potencjalne negatywne: związane są z działalnością poszczególnych przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem wytwarzania odpadów, emisji zanieczyszczeń do powietrza i emisji hałasu, wytwarzania ścieków komunalnych i deszczowych. Potencjalne pozytywne: wprowadzanie innowacyjnych technologii,	P, W	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie..

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		środowiskowych systemów zarządzania typu ISO 14001 i EMAS.			
15.1. Współpraca międzynarodowa Miasta z zagranicznymi ośrodkami sąsiedzkimi	Ludzie	Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców	P, W	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
16.1. Rzeszowskie Centrum Sztuki Współczesnej	Ludzie	Potencjalne negatywne: związane są z działalnością poszczególnych przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem wytwarzania odpadów, emisji zanieczyszczeń do powietrza i emisji hałasu, wytwarzania ścieków komunalnych i deszczowych. Potencjalne pozytywne: stworzenie miejsca pełniącego funkcję edukacyjno-kulturalną wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, na estetykę życia, a pośrednio na poprawę warunków zdrowotnych – zdrowia psychicznego szczególnie oraz na łagodzenie obyczajów.	P, W	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
17.1. Ambasado RES	Ludzie	Potencjalne pozytywne: stworzenie nowych miejsc pracy, podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz przedsiębiorców, wprowadzanie innowacyjnych technologii do przemysłu, sprowadzenie nowych inwestorów, stworzenie nowych miejsc pracy w tym „zielonych miejsc pracy”, poprawa stanu i jakości środowiska.	B, P, W	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
17.2. „Innowator RES”					
18.1. RES Days w Miastach Partnerskich					
19.1. Bieżąca działalność Miasta w sferze promocji gospodarczej					
20.1. Działalność miasta w sferze promocji i informacji turystycznej					
C.2. Miasto społecznie spójne i zintegrowane – Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego, Cele horyzontalne - CH.1, CH.2, CH.3, CH.4.					
1.1. Koordynacja działania służb miejskich (powiatowych i gminnych) oraz Policji Państwowej	Ludzie	Potencjalne pozytywne: wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców, usprawnienie akcji ratowniczych,	B	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
2.1. Rewitalizacja istniejących obiektów gminnych oraz ich adaptacja na cele społeczne i kulturalne, a także dla potrzeb utworzenia mieszkań socjalnych	Wszystkie komponenty środowiska ze szczególnym uwzględnieniem	Potencjalne negatywne: w trakcie prowadzenia prac budowlanych, nastąpi: chwilowe zajęcie terenu, zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększona emisja hałasu,	B, P	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie.

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
	życia i zdrowia ludzi	wydobycie surowców budowlanych (zubożenie zasobów naturalnych), powstawanie dużych ilości odpadów budowlanych i mas ziemnych, zmiana stosunków wodnych(wykopy ziemne), zanieczyszczenie gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych wyciekami olejów i paliwa z pracującego taboru samochodowego i maszyn, spadek jakości życia okolicznych mieszkańców, zmiany w lokalnym krajobrazie. W trakcie eksploatacji terenów: nowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza, emisji hałasu, wytwarzania odpadów, powstawania ścieków komunalnych i deszczowych. Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców: budowa nowych mieszkań, stworzenie nowych miejsc pracy w tym „zielonych miejsc pracy”, stworzenie nowych miejsc wypoczynku, wprowadzenie nowych rozwiązań technologicznych z uwzględnieniem rozwiązań proekologicznych w trakcie prac rewitalizacyjnych, stworzenie nowych miejsc zieleni - zwiększenie bioróżnorodności.		W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe, D	
2.2. Rewitalizacja terenów gminnych , na obszarze Śródmieścia, Osiedla Dąbrowskiego i Osiedla gen. W. Andersa.	Wszystkie komponenty środowiska w tym ludzie	Potencjalne negatywne: w trakcie prowadzenia prac budowlanych, nastąpi: zajęcie chwilowe i trwałe powierzchni ziemi, zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększona emisja hałasu, wydobycie surowców budowlanych (zubożenie zasobów naturalnych), powstawanie dużych ilości odpadów budowlanych i mas ziemnych, zmiana stosunków wodnych(wykopy ziemne),	B, P, W	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe,	Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian klimatu.
2.3. Rewitalizacja osiedla Staromieście i Tysiąclecia					
2.4. Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF, Działania rewitalizacyjne służące poprawie warunków jakości życia mieszkańców obszarów zagrożonych					

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
<i>ubóstwem i wykluczeniem społecznym na Os. Gen. Andersa i Śródmieściu Rzeszowa</i>		zanieczyszczenie gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych wyciekami olejów i paliwa z pracującego taboru samochodowego i maszyn, spadek jakości życia okolicznych mieszkańców, zmiany w lokalnym krajobrazie. Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców w tym poprawa zdrowotności, stworzenie nowych miejsc wypoczynku, miejsc zieleni - zwiększenie bioróżnorodności, złagodzenie skutków zjawiska tzw. „miejskiej wyspy ciepła” tym samym adaptacja miasta do zmian klimatu poprzez zwiększenie powierzchni retencyjnej – większa ilość terenów zielonych, zapobieganie bezdomności i wykluczenia społecznego, wzmocnienie świadomości ekologicznej mieszkańców, wzmocnienie własnej tożsamości i poszanowania dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców, zmiany w krajobrazie miasta, zmniejszenie zanieczyszczeń pozytywnie wpłynie na stan zabytków w mieście.			
<i>2.5. Rewitalizacja terenów kolejowych w Rzeszowie oraz ich adaptacja na nowoczesne centrum industrialne o funkcjach kulturalnych, naukowych i edukacyjnych</i>	Wszystkie komponenty środowiska w tym ludzi	Potencjalne negatywne: w trakcie prowadzenia prac budowlanych, nastąpi: zubożenie warstwy biologicznie czynnej, zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększona emisja hałasu, wydobywanie surowców budowlanych (zubożenie zasobów naturalnych), powstawanie dużych ilości odpadów budowlanych i mas ziemnych, zmiana stosunków wodnych(wykopy ziemne), zanieczyszczenie gruntu, wód	B, P, W	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie
<i>3.1.Przebudowa basenów sportowo-rekreacyjnych Rzeszowskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji</i>					
<i>3.2. Przebudowa stadionu miejskiego w Rzeszowie - etap II + Rozbudowa</i>					

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
<p>Regionalnego Centrum Sportowo - Widowskiego "Podpromie"</p> <p>3.3. Budowa euroboiska w Rzeszowie + Budowa aquaparku w Rzeszowie</p> <p>3.4. Budowa sztucznego krytego lodowiska o parametrach hokejowych</p> <p>3.5. Budowa Innowacyjnego Parku Nauki i Rekreacji z elementami ogrodu zoologicznego na Osiedlu Zalesie w Rzeszowie wraz z budową drogi komunikującej z ul. Sikorskiego</p>		<p>podziemnych i powierzchniowych wyciekami olejów i paliwa z pracującego taboru samochodowego i maszyn, spadek jakości życia okolicznych mieszkańców, zmiany w lokalnym krajobrazie.</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem ich stanu zdrowia fizycznego i psychicznego,</p>			
<p>3.4. Tworzenie miejskiego zasobu mieszkań komunalnych na wynajem</p>	<p>Wszystkie komponenty środowiska w tym ludzi</p>	<p>Potencjalne negatywne: stałe zajęcie powierzchni biologicznie czynnej, zmiana profilu glebowego, w trakcie prowadzenia prac budowlanych, nastąpi: usuwanie i mechaniczne uszkodzenia drzew i krzewów, zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększona emisja hałasu, wydobywanie surowców budowlanych (zubożenie zasobów naturalnych), powstawanie dużych ilości odpadów budowlanych i mas ziemnych, zmiana stosunków wodnych (wykopy ziemne), zanieczyszczenie gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych wyciekami olejów i paliwa z pracującego taboru samochodowego i maszyn, spadek jakości życia okolicznych mieszkańców, zmiany w lokalnym krajobrazie, zwiększenie emisji ścieków komunalnych, zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców,</p>	<p>B, P, W</p>	<p>W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe</p>	<p>Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie</p>

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		zwiększenie obszarów miasta objętych systemem kanalizacyjnym, termomodernizacja budynków, zmniejszenie zapotrzebowania na tradycyjne paliwa stałe, zmniejszenie zużycia energii.			
5.1. Budowa Innowacyjnego Parku Nauki i Rekreacji z elementami ogrodu zoologicznego na Osiedlu Zalesie w Rzeszowie wraz z budową drogi komunikującej z ul. Sikorskiego	Wszystkie komponenty środowiska w tym ludzi	<p>Potencjalne negatywne: stałe zajęcie powierzchni biologicznie czynnej, zmiana profilu glebowego, w trakcie prowadzenia prac budowlanych, nastąpi: usuwanie i mechaniczne uszkodzenia drzew i krzewów, zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększona emisja hałasu, wydobycie surowców budowlanych (zubożenie zasobów naturalnych), powstawanie dużych ilości odpadów budowlanych i mas ziemnych, zmiana stosunków wodnych (wykopy ziemne), zanieczyszczenie gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych wyciekami olejów i paliwa z pracującego taboru samochodowego i maszyn, spadek jakości życia okolicznych mieszkańców, zmiany w lokalnym krajobrazie.</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców, zwiększenie różnorodności biologicznej, zwiększenie możliwości adaptacyjnych miasta do zmian klimatu poprzez stworzenie nowych miejsc zieleni, zwiększenie powierzchni retencyjnej oraz złagodzenie „zjawiska miejskiej wyspy ciepła.”</p>	B, P, W	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian klimatu
6.1. START-uj z Rzeszowem	ludzie	Potencjalne pozytywne: stworzenie nowych miejsc pracy, poprawa jakości życia mieszkańców, zmniejszenie emigracji absolwentów,	B, P	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		wprowadzenie innowacyjnych technologii ze szczególnym uwzględnieniem technologii proekologicznych, stworzenie „zielonych miejsc pracy”.			
7.1. Poprawa jakości i dostępności usług medycznych w Szpitalu Miejskim w Rzeszowie poprzez inwestycję w infrastrukturę ochrony zdrowia i zakup wysokospecjalistycznej aparatury medycznej	Zdrowie i życie ludzi oraz poszczególne komponenty środowiska (na etapie realizacji prac) tj. powietrze, powierzchnia ziemi, wody, zasoby naturalne	Potencjalne negatywne , związane z realizacją prac budowlanych. Potencjalne pozytywne: wzmocnienie opieki zdrowotnej – poprawa jakości życia i zdrowia mieszkańców, dostosowanie opieki zdrowotnej do potrzeb osób przewlekle chorych oraz osób starszych.		W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	
7.2. Rozbudowa Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego					
8.1. Poprawa jakości i zakresu usług świadczonych w instytucjach pomocy społecznej na terenie miasta Rzeszowa: Ośrodek Wsparcia przy ul. Litewskiej, Ośrodek Wsparcia przy DPS ul. Powstańców Śląskich, Pogotowie Opiekuńcze, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze					
8.2. Poprawa jakości i zakresu usług świadczonych w DPS-ach: ul. Powstańców Śląskich 4, ul. Powstańców Styczniowych 37, ul. Załęska 7a, ul. Sucharskiego 1, Ośrodek Wsparcia dla osób z otępieniem w chorobie Alzheimera ul. Litewska 2a, Adaptacja budynku przy ul. Marszałkowskiej 24					
9.1. Likwidacja zagrożeń osuwiskami na terenie Gminy Miasto Rzeszów	Powierzchnia ziemi, krajobraz, bioróżnorodność, wody powierzchniowe i podziemne z uwzględnieniem wód mineralnych.	Potencjalne negatywne: w trakcie realizacji składowanie wytwarzanych odpadów, zakłócenia w lokalnym krajobrazie, zwiększona emisja zanieczyszczeń do powietrza, zwiększona emisja hałasu, zanieczyszczenie gleby ewentualnymi wyciekami paliwa i olejów. (praca maszyn i urządzeń, tabor samochodowy), chwilowe zakłócenia	B,P,W,Sk	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	Potencjalne oddziaływania skumulowane wystąpią w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji na obszarach przeznaczonych pod nowe tereny miasta. Podczas eksploatacji poszczególnych zrealizowanych przedsięwzięć, kumulacja oddziaływań będzie miała pozytywny wpływ na jakość i stan środowiska oraz adaptacje miasta do zmian klimatu.
9.2. Ochrona przeciwpowodziowa terenów zalewowych Wisłoka					

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		w stosunkach wodnych, chwilowe zmętnienie wód rzek Potencjalne pozytywne: zabezpieczenie przed zmianą struktury gleb, użytkowania terenu, zmiana w krajobrazie i zubożenia powierzchni biologicznie czynnej, ochrona ekosystemów roślinnych i zwierzęcych, ochrona zabytków, dóbr materialnych, życia i zdrowia mieszkańców			
10.1. Opracowanie przez samorząd Rzeszowa aplikacji internetowych, kompatybilnych z sieciami społecznościowymi	Ludzie	Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych i osób starszych, likwidacja lub zapobieganie wykluczeniu społecznemu np. łatwiejszy dostęp do usług medycznych, stworzenie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,	B	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
10.2. Coroczne kampanie informacyjne finansowane przez samorząd Miasta	Ludzie	Potencjalnie pozytywne: Podniesienie świadomości mieszkańców o postępach w rozwoju miasta, działaniach na rzecz miasta, podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	B,P	Długotrwałe	
11.1. Działania Miasta w sferze promocji kultury i tożsamości regionalnej i lokalnej	Ludzie	Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia kulturalnego mieszkańców, będą to działania polegające na organizacji koncertów, festynów sztuki regionalnej, wernisaży, prowadzenie działań edukacyjnych mających za zadanie wzmocnienie tożsamości regionalnej	B	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
11.2. Kulturowo-rekreacyjne zagospodarowanie Kopca Konfederatów Barskich i jego otoczenia.		Potencjalne negatywne, związane z realizacją prac budowlanych. Potencjalne pozytywne: zwiększenie miejsc rekreacyjnych na terenie miasta, zwiększenie bioróżnorodności, poprawa jakości	B	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		życia mieszkańców			
12.1. Działania Miasta w sferze współpracy z organizacjami pozarządowymi	Ludzie	Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, zmniejszenie zjawiska bezrobocia	B, P	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
13.1. Działania promocyjne Miasta	Ludzie oraz pozostałe komponenty środowiska	Potencjalne pozytywne: działania mają na celu zainicjowanie społecznej odpowiedzialności biznesu, które spowodują przekazanie części zysków na działalność społeczną np. tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku.	P, W	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
14.1. Rewitalizacja i adaptacja Zamku Lubomirskich w Rzeszowie dla potrzeb utworzenia centrum kultury		Potencjalne negatywne, związane z realizacją prac budowlanych. Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem życia kulturalnego.			-
14.2. Rewitalizacja (w części rekonstrukcja) i adaptacja dawnej koredgardy Pałacu Letniego Lubomirskich na cele kulturalne, wystawienniczo-muzealne, informacyjno-promocyjne	Powietrze, powierzchnia ziemi, zasoby naturalne, ludzie	Potencjalne negatywne, związane z realizacją prac budowlanych. Potencjalne pozytywne poprawa wizerunku miasta, zmiana w krajobrazie miasta, poprawa jakości życia mieszkańców, stworzenie nowych miejsc pracy,	B, P	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
14.3. Budowa Opery/Teatru Muzycznego (opracowanie koncepcji i projektu, budowa gmachu, powołanie nowej instytucji kultury, zgromadzenie zespołu artystycznego).					
14.4. Lobbng na rzecz utworzenia w Rzeszowie Muzeum Narodowego Polskich Kresów Wschodnich					
15.1. Działania promocyjne Miasta	ludzie	Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych, poprzez promowanie nowych kierunków studiów.	B	W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	
16.1. Działania Miasta w sferze promocji kultury i tożsamości	Ludzie	Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia kulturalnego	B	W trakcie eksploatacji:	

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
<i>regionalnej i lokalnej</i>		mieszkańców, będą to działania polegające na organizacji koncertów, festynów sztuki regionalnej, wernisaży , prowadzenie działań edukacyjnych mających za zadanie wzmocnienie tożsamości regionalnej		długotrwałe	
C.3. Mobilność miejska i infrastruktura – Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej, Cele horyzontalne - CH.1, CH.2,CH.3, CH4.					
<i>1.1. Bezpośrednie szybkie połączenie kolejowe Rzeszowa z Warszawą</i>	Wszystkie komponenty środowiska w tym ludzi	Potencjalne negatywne , związane z realizacją prac związanych z realizacją przedsięwzięcia. Potencjalne pozytywne: oprawa jakości życia mieszkańców, skrócenie czasu przejazdu umożliwi mieszkańcom pracę poza terenem miasta, ułatwi dostęp do instytucji publicznych, urzędów, placówek medycznych, znajdujących się w stolicy kraju.	B, P	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	-
<i>1.2. Prowadzenie akcji lobbingsowej na rzecz nowej drogi ekspresowej S9 relacji Rzeszów – Radom</i>	-	Oddziaływanie na komponenty środowiska będą widoczne po wprowadzenie do dokumentów rządowych nowej drogi, co umożliwi jej realizację.			
<i>2.1. Budowa obwodnicy południowej Rzeszowa – etap I, wraz z węzłem Rzeszów Południe na drodze ekspresowej S19 - ul. Podkarpacka (DK nr 19).</i>	Wszystkie komponenty środowiska w tym ludzi	Potencjalne negatywne: trwałe zajęcie powierzchni biologicznie czynnej, wycinka drzew i krzewów, zmiana przeznaczenia gruntów, zmiana profili glebowych. W trakcie prowadzenia prac budowlanych, nastąpi: płoszenie zwierząt, zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększona emisja hałasu, wydobycie surowców budowlanych (zubożenie zasobów naturalnych), powstawanie dużych ilości odpadów budowlanych i mas ziemnych, zmiana stosunków wodnych(wykopy ziemne), zanieczyszczenie gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych wyciekami olejów i paliwa z pracującego taboru		Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie. Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian klimatu	
<i>2.2. Budowa obwodnicy południowej Rzeszowa – etap II od DK19 ul. Podkarpacka do DW Nr 878 ul. Sikorskiego wraz z mostem na rzece Wisłok</i>					
<i>2.3. Budowa obwodnicy północnej miasta Rzeszowa od ul. Lubelskiej do ul. Warszawskiej (Etap II)</i>					
<i>2.4. „Budowa obwodnicy północnej miasta Rzeszowa od ul. Warszawskiej do ul. Krakowskiej (Etap III),</i>					
<i>2.5. Budowa ulicy głównej przelotowej, mającej połączyć etap</i>					

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
<p>III (po jego wybudowaniu) na południe do al. Okulickiego</p> <p>3.1. Rozbudowa DW Nr 878 (ul. Sikorskiego w Rzeszowie) do skrzyżowania z DP Nr 1404 R w m. Tyczyn wraz z budową mostu na rzece Strug,</p> <p>3.2. Rozbudowa ul. Podkarpackiej na odcinku od ul. Dywizji Piechoty do granic miasta Rzeszowa,</p> <p>3.3. Rozbudowa ulicy Jana Pawła II</p> <p>3.4. Lobbng na rzecz budowy południowej obwodnicy miejscowości Kielnarowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 878</p> <p>3.5. Lobbng na rzecz przedłużenia (ustanowienia) drogi krajowej nr 97 z Rzeszowa do Krościenka przez Tyczyn i Dynów, a jednocześnie lobbng na rzecz wykreowania wariantowego, uzupełniającego południowo-wschodniego odgałęzienia III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Via Regia relacji Rzeszów - Krościenko - Kiszyniów - Odessa i docelowe wpisanie całej trasy do sieci TEN-T</p> <p>3.6. Lobbng na rzecz budowy przez PKP PLK łącznicy kolejowej (nowej krótkiej linii kolejowej) relacji Przybówka - Krosno Turaszówka, pomiędzy liniami nr 106 (Rzeszów - Jasło) i 108 (Jasło - Zagórz).</p> <p>3.7. Zwiększenie potencjału rozwojowego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez budowę i rozbudowę dróg wraz z budową mostu narzece Wisłok, łączących Miasto Rzeszów z Gminą Boguchwała, Gminą Lubenia w powiecie rzeszowskim</p>		<p>samochodowego i maszyn, spadek jakości życia okolicznych mieszkańców, zmiany w lokalnym krajobrazie. W trakcie eksploatacji terenów: nowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza, emisji hałasu, wytwarzania odpadów, powstawania ścieków komunalnych i deszczowych, zakłócenia w funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych.</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców, poprawa jakości wody pitnej, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i emisji hałasu w centrum miasta, zwiększenie ilości miejsc parkingowych, dywersyfikacja transportu miejskiego, zwiększenie dostępu do Internetu, polepszenie jakości ścieków oczyszczonych odprowadzanych oczyszczalni ścieków do wód powierzchniowych, zmniejszenie strat wody, likwidacja zbiorników bezodpływowych na ścieki, likwidacja zagrożenia punktowego skażenia gleb ściekami z nieszczelnych zbiorników tzw. ”szamb”. Poprawa jakości powietrza w mieście oraz złagodzenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła” ,a tym samym zwiększenie adaptacji miasta do zmian klimatu.</p>			

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
4.1. Kompleksowa przebudowa Dworca Komunikacji Lokalnej pod Wiaduktem Śląskim, jako uzupełnienie idei RCK.					
4.2. Rozwój i rozbudowa systemu transportu publicznego w Rzeszowie					
4.3. Integracja różnych form publicznego transportu zbiorowego w Rzeszowie,					
4.4. Utworzenie sieci Rzeszowskiej Kolei Aglomeracyjnej wraz z budową nowych przystanków na obszarze Rzeszowa i poza nim. Integracja istniejących i nowych przystanków z innymi środkami transportu zbiorowego i z transportem indywidualnym					
4.5. Wymiana autobusów i poszerzanie oferty przewozowej z rozbudową infrastruktury przystankowej					
4.6. Lobbing na rzecz podjęcia przez PKP PLK kompleksowej modernizacji węzła kolejowego Rzeszów na odcinku pomiędzy stacją Rzeszów Zachodni, a mostem kolejowym na Wisłoku (wraz z budową koniecznych bezkolizyjnych skrzyżowań z ruchem drogowym i pieszym oraz budową nowej stacji pasażerskiej i dworca Rzeszów Zachodni).					
5.1. Budowa DW 878 od ul. Rejtana w Rzeszowie do DW 869 w Jasionce: • od ul. Rejtana do ul. Lubelskiej, w tym rozbudowa ul. Ciepłowniczej z mostem Załęskim i ul. Gen. Maczka – Gmina Miasto Rzeszów • od ul. Lubelskiej do DW 869 – Województwo Podkarpackie					
5.2. Lobbing na rzecz budowy					

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
południowej obwodnicy Jasionki, jako przedłużenia drogi wojewódzkiej nr 869 (tzw. Trasy Lotniskowej) do węzła Jasionka na drodze ekspresowej S19, wraz z rozbudową Trasy Lotniskowej na dwie jezdnie.					
5.3. Budowa linii kolejowej od linii nr 71 do Międzynarodowego Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka. Budowa kolejowego dworca czołowego w bezpośrednim sąsiedztwie terminalu pasażerskiego. Uruchomienie pierwszej linii kolei metropolitalnej na trasie z lotniska do dworca głównego. Budowa bocznic kolejowej od nowej linii do terminalu cargo na lotnisku					
6.1. Rozbudowa kanalizacji deszczowej w Rzeszowie					
6.2. Modernizacja magistral wodociągowych "O", Nr III i w Słocinie	Wszystkie komponenty środowiska w tym ludzi	Potencjalne negatywne: trwałe zajęcie powierzchni biologicznie czynnej, wycinka drzew i krzewów, zmiana przeznaczenia gruntów, zmiana profili glebowych. W trakcie prowadzenia prac budowlanych, nastąpi: płoszenie zwierząt, zwiększona emisja zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększona emisja hałasu, wydobywanie surowców budowlanych (zubożenie zasobów naturalnych), powstawanie dużych ilości odpadów budowlanych i mas ziemnych, zmiana stosunków wodnych (wykopy ziemne), zanieczyszczenie gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych wyciekami olejów i paliwa z pracującego taboru samochodowego i maszyn, spadek jakości życia okolicznych mieszkańców, zmiany w lokalnym			Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie. Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian klimatu
6.3. Budowa i modernizacja zbiorników wody pitnej, sieci wodociągowej, wraz z pompowniami wody oraz sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Rzeszowa					
6.4. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Rzeszowie					
7.1. Rozbudowa bezprzewodowej miejskiej sieci internetowej, dostępowej.					
8.1. Budowa 5 nowych parkingów w węzłach przesiadkowych (P&R, B&R)					
8.2. Budowa parkingów wielokondygnacyjnych i podziemnych w Śródmieściu Rzeszowa					

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		<p>krajobrazie. W trakcie eksploatacji terenów: nowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza, emisji hałasu, wytwarzania odpadów, powstawania ścieków komunalnych i deszczowych, zakłócenia w funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych.</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców, poprawa jakości wody pitnej, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i emisji hałasu w centrum miasta, zwiększenie ilości miejsc parkingowych, dywersyfikacja transportu miejskiego, zwiększenie dostępu do Internetu, polepszenie jakości ścieków oczyszczonych odprowadzanych oczyszczalni ścieków do wód powierzchniowych, zmniejszenie strat wody, likwidacja zbiorników bezodpływowych na ścieki, likwidacja zagrożenia punktowego skażenia gleb ściekami z nieszczelnych zbiorników tzw. ”szamb”. Poprawa jakości powietrza w mieście oraz złagodzenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła” ,a tym samym zwiększenie adaptacji miasta do zmian klimatu.</p>			
C.4. Wykorzystanie zasobów – Czysta energia i Bogate dziedzictwo – Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego , Cele horyzontalne - CH.1, CH.2,CH.3, CH4.					
<p>1.1. <i>Zmniejszenie zagrożeń w celu dostosowania do zmian klimatu na obszarze ROF</i></p> <p>2.1. <i>Kompleksowa poprawa bioróżnorodności fauny i flory na terenie ROF</i></p> <p>2.2. <i>Remonty obiektów zabytkowych na terenie miasta, w tym – architektury i urbanistyki</i></p>	<p>Wszystkie komponenty środowiska w tym ludzi</p>	<p>Potencjalne negatywne, związane z realizacją prac związanych z realizacją przedsięwzięć.</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców, zwiększenie powierzchni retencyjnej gleb, zmniejszenie zjawiska” miejskiej wyspy ciepła, poprzez zwiększenie terenów zielonych,</p>	<p>B, P, W</p>	<p>W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe</p>	<p>Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie.</p> <p>Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
<p><i>modernistycznej</i></p> <p>2.3. Kompleksowe zagospodarowanie parków miejskich z przywróceniem historycznych kompozycji przestrzennych, tam gdzie to możliwe i uzasadnione:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ogrodu Miejskiego im. Solidarności, - parku dworskiego na Zalesiu, - zespołu dworsko-parkowego na Załężu, - zespołu dworsko-parkowego wraz z zespołem folwarcznym na Słocinie. 		zwiększenie retencyjności rzeki Wisłok i jej dopływów oraz Zalewu Rzeszowskiego, zmniejszona emisja gazów do atmosfery dzięki wprowadzeniu paliw alternatywnych zamiast paliw stałych oraz dzięki termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych, a tym samym zmniejszeniu zużycia energii i ciepła.			klimatu
<p>3.1. Poprawa stanu wód powierzchniowych oraz zachowane zasoby wód podziemnych, w szczególności wód mineralnych</p>	<p>Wody powierzchniowe, podziemne, zasoby naturalne-wody lecznicze, ludzie</p>	<p>Potencjalne negatywne, związane z realizacją prac związanych z realizacją przedsięwzięć.</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości wody pitnej w mieście, zabezpieczenie ujęć wód mineralnych, poprawa jakości życia mieszkańców, poprawa jakości zdrowia.</p>	P, W	<p>W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe</p> <p>W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe</p>	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie
<p>3.2. Kompleksowe odmulenie Zalewu Rzeszowskiego z powodu potrzeby utrzymania prawidłowej funkcji ujęcia wody pitnej</p>	<p>bioróżnorodność, wody, ludzie, krajobraz, klimat</p>	<p>Potencjalne negatywne, związane z prowadzeniem prac związanych z realizacją przedsięwzięcia, chwilowe zajęcie powierzchni ziemi, uszczuplenie powierzchni siedlisk przyrodniczych, krótkotrwałe zmętnienie wód zalewu,</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości wody pitnej w mieście, zabezpieczenie ujęć wód mineralnych, adaptacja terenu do zmian klimatycznych, pozyskanie materiału na warstwy pośrednie i izolacyjne na terenie składowiska odpadów,</p>	B, P, W	<p>W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe</p> <p>W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe</p>	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie
<p>3.3. Zmiana funkcji, rewaloryzacja i zagospodarowanie zespołu pałacowo-parkowego Jędrzejowiczów:</p>	<p>ludzie, krajobraz</p>	<p>Potencjalne negatywne, związane z prowadzeniem prac związanych z realizacją przedsięwzięcia tj. emisja zanieczyszczeń do powietrza, emisja</p>	B,P	<p>W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe</p>	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
<i>Etap I: budowa tężni solankowej w parku, rekompozycja i rewaloryzacja parku na park zdrojowy, Etap II docelowy: zmiana funkcji, rewaloryzacja i adaptacja palacu na pijalnię wód mineralnych (w parterze) i zakład przyrodolecznicy. Jednoczesne przeniesienie szpitala gruźliczo-płucnego do nowego budynku - alternatywnie w sąsiedztwo Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 2 lub do Górna k. Sokołowa Młp. (wraz ze zdecydowanym podniesieniem standardu szpitala).</i>		hałsu, chwilowe zaburzenie krajobrazu, trwałe zajęcie powierzchni ziemi. Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia i zdrowia mieszkańców, poprawa usług medycznych, poprawa mikroklimatu w miejscu realizacji tężni solankowej, poprawa bioróżnorodności		i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długotrwałe	
<i>4.1. Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF, m.in. poprzez wykonanie instalacji fotowoltaicznej dla budynków użyteczności publicznej w Gminie Miasto Rzeszów,</i>	Gleby, zasoby naturalne, klimat, ludzie	Potencjalne negatywne, związane z realizacją prac związanych z realizacją przedsięwzięć. Potencjalne pozytywne: ochrona zasobów naturalnych, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zmniejszenie zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi, wpływ na adaptację miasta do zmian klimatu, złagodzenie efektu miejskiej wyspy ciepła, poprawa wizerunku miasta, poprawa jakości życia mieszkańców	B,P	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długoterminowe	Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian klimatu
<i>4.2. Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych na terenie ROF, w tym w Rzeszowie,</i>	Zasoby naturalne klimat, powietrze, ludzie	Potencjalne negatywne: powstanie odpadów w tym zużytych źródeł światła tj. lampy sodowe i świetlówki Potencjalne pozytywne: zmniejszenie zużycia zasobów naturalnych paliw stałych, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, zmniejszenie efektu cieplarnianego i zjawiska miejskiej wyspy ciepła, poprawa jakości życia mieszkańców	B,P	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długoterminowe	Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian klimatu
<i>4.3. Poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacja) budynków</i>	Zasoby naturalne klimat, powietrze, ludzie, krajobraz	Potencjalne negatywne: powstanie odpadów, chwilowe zapylenie powietrza i zwiększona emisja hałasu.	B, P	W trakcie realizacji: krótkoterminowe	Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian klimatu

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
<p>użyteczności publicznej na obszarze Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym – termomodernizacja budynku Przychodni Specjalistycznej nr 2 i 3 w Rzeszowie</p> <p>4.6. Likwidacja ogrzewania piecowego i wprowadzenie instalacji c.o. i c.w.u. zasilanych z sieci w budynkach będących własnością Gminy Miasto Rzeszów oraz w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych.</p> <p>4.7. Centrum Administracyjne Rzeszowa przy ul. Piłsudskiego</p> <p>4.8. Ograniczenie niskiej emisji poprzez wsparcie zmian systemów grzewczych przez mieszkańców (osoby fizyczne)</p>		<p>Potencjalne pozytywne: zmniejszenie zużycia zasobów naturalnych paliw stałych, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, zmniejszenie efektu cieplarnianego i zjawiska miejskiej wyspy ciepła, poprawa jakości życia mieszkańców, poprawa lokalnego krajobrazu miasta.</p>		<p>i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długoterminowe</p>	
<p>5.1. Rozbudowa systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych i przekazywanie zebranych odpadów do recyklingu.</p> <p>5.2. Budowa nowoczesnego punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych wraz z punktem przygotowania wskazanych frakcji odpadów do ponownego użycia oraz zbierania i przekazania kolejnym użytkownikom rzeczy używanych</p> <p>5.3. Budowa kompostowni odpadów zielonych w celu użytecznego zagospodarowania selektywnie zbieranych odpadów</p> <p>5.4. Zbiórka elektrośmieci..</p>	<p>Powierzchnia ziemi, powietrze, ludzie, wody powierzchniowe i podziemne, krajobraz</p>	<p>Potencjalne negatywne: emisja hałasu, emisja zanieczyszczeń do powietrza w trakcie pracy maszyn i taboru samochodowego</p> <p>Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców, zmniejszenie zanieczyszczenia powierzchni ziemi, wyeliminowanie przedostawania się odcieków z odpadów do gruntu i wód podziemnych oraz do wód powierzchniowych, poprawa estetyki miasta, wyeliminowanie zjawiska spalania odpadów w paleniskach domowych i na powierzchni ziemi.</p>	<p>B,P</p>	<p>W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długoterminowe</p>	<p>Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie</p>
<p>6.1. Selektywne oczyszczanie Miasta Rzeszowa z wyrobów zawierających azbest</p>	<p>Powietrze, ludzie</p>	<p>Potencjalne negatywne: uszkodzenie płyt i przedostanie się azbestu do powietrza.</p> <p>Potencjalne pozytywne: likwidacja pyłu azbestowego przedostającego się z uszkodzonych płyt do powietrza, a</p>	<p>B</p>	<p>W trakcie realizacji: krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji:</p>	<p>-</p>

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		w raz z nim do płuc ludzi		stałe	
7.1 Rozbudowa Podziemnej Trasy Turystycznej w Rzeszowie – etap III, wraz z wystawami 7.2. Ochrona i rozbudowa obiektów zabytkowych w celu dostosowania ich do innowacyjnej działalności kulturalnej	Gleba, powietrze, ludzie, zabytki dobra materialne	Potencjalne negatywne: zwiększona emisja hałasu i zanieczyszczeń do powietrza z pracującego taboru samochodowego i maszyn budowlanych, wytwarzanie znacznych ilości odpadów, trwałe zajęcie powierzchni biologicznie czynnej, zmiana profili glebowych. Potencjalne pozytywne: rewitalizacja zabytków, poprawa jakości życia kulturalnego miasta, a tym samym jakości życia mieszkańców	B,P	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długoterminowe	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie
7.3. Utworzenie w Rzeszowie Muzeum Techniki Centralnego Okręgu Przemysłowego (MTCOP). 7.4. Lobbing na rzecz utworzenia w Rzeszowie Narodowego Centrum Teatrolologii „Szajna-Grotowski-Kantor”.	ludzie	Potencjalne negatywne: związane z prowadzeniem prac budowlanych Potencjalne pozytywne: poprawa jakości życia mieszkańców	B,P	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długoterminowe	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie
8-9.1. Edukacja ekologiczna w placówkach oświatowych Miasta	Wszystkie komponenty środowiska ze szczególnym uwzględnieniem powietrza i wód powierzchniowych	Potencjalne pozytywne: zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców na temat zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza i wód powierzchniowych oraz wpływem tych zmian na zmiany klimatu oraz potrzeby adaptacji miasta do zmian klimatu.	B, P	W trakcie eksploatacji: stałe	Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian klimatu
10.1. Rzeszów za pół dobranocki	Ludzie, powierzchnia ziemi, powietrze	Potencjalne negatywne: zwiększona ilość odpadów komunalnych, zanieczyszczenie powietrza i emisja hałasu z transportu samochodowego, wytwarzanie odpadów budowlanych pochodzących z modernizacji bazy noclegowej dla turystów Potencjalne pozytywne: stworzenie nowych miejsc pracy, zwiększenie terenów rekreacyjnych zwiększenie	B, P	W trakcie eksploatacji: długoterminowe	Kumulacja działania z innymi przedsięwzięciami wpływającymi na adaptację miasta do zmian klimatu

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do roku 2025”

Przedsięwzięcie	Komponent środowiska	Potencjalne oddziaływanie	Rodzaj oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Możliwe oddziaływanie skumulowane
		powierzchni retencyjnej,			
10.2. <i>Utworzenie w Rzeszowie Centrum Polonii i studiów nad migracjami -Polonia 3.0</i>	ludzie	Potencjalne pozytywne: stworzenie nowych miejsc pracy, poprawa jakości życia mieszkańców	B, P	W trakcie eksploatacji: długoterminowe	-
10.3. <i>Realizacja inwestycji na obszarze Rzeszowa związanych z budową Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo.</i>	Ludzie, powierzchnia ziemi, powietrze, krajobraz, bioróżnorodność	Potencjalne negatywne: związane z prowadzeniem prac budowlanych trwałe, zajęcie powierzchni ziemi Potencjalne pozytywne: zwiększenie terenów rekreacyjnych zwiększenie powierzchni retencyjnej, zwiększenie bioróżnorodności,	B,P	W trakcie realizacji: stałe, krótkoterminowe i chwilowe W trakcie eksploatacji: stałe i długoterminowe	Możliwe oddziaływania skumulowane na etapie realizacji w przypadku realizacji innych przedsięwzięć w tym samym czasie na tym samym terenie
10.4. <i>Wyznaczanie kolejnych turystycznych szlaków rowerowych i pieszych, ogólnych (określona relacja) i tematycznych (przyrodniczych, historycznych, kulturowych, edukacyjnych) we współpracy z innymi samorządami i organizacjami pozarządowymi.</i>					
10.5. <i>Przebudowa/rewaloryzacja deptaków w Śródmieściu Rzeszowa</i>					
10.6. <i>Wprowadzenie iluminacji obiektów zabytkowych i dóbr kultury współczesnej lub modernizacja iluminacji już działających</i>	Zabytki, krajobraz, ludzie	Poprawa wizerunku miasta, poprawa jakości życia mieszkańców	B	długotrwałe	-

7.5 Podsumowanie wpływu projektu Strategii na poszczególne komponenty środowiska

RÓŻNORODNOŚĆ BILOGICZNA, ROŚLINY, ZWIERZĘTA, OBSZARY CHRONIONE, W TYM OBSZARY NATURA 2000

Oddziaływanie pozytywne

- poprawa stanu cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych.
- ochrona wód i ekosystemów od wód zależnych,
- ochrona siedlisk przyrodniczych obszarów Natura 2000,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza, gospodarki odpadami, zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania zmianom klimatu
- ograniczenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych wraz ze ściekami do wód powierzchniowych i do gleby

Oddziaływania negatywne

- uszczuplenie siedlisk przyrodniczych związane z zajęciem terenu pod nowe przedsięwzięcia w tym wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych
- niezbędna wycinka drzew lub krzewów kolidujących z przedsięwzięciem
- płoszenie zwierząt na etapie prowadzenia prac budowlanych, spowodowane wykorzystaniem ciężkiego sprzętu budowlanego emitującego hałas, a w przypadku dróg również na etapie eksploatacji
- etapie eksploatacji
- fragmentacja siedlisk przyrodniczych w wyniku realizowania inwestycji drogowych

WODY (PODZIEMNE, POWIERZCHNIOWE)

Oddziaływania pozytywne

- poprawa parametrów jakości wód, poprzez budowę:
 - nowych sieci kanalizacji sanitarnej
 - budowę systemów gromadzenia, oczyszczania i odprowadzania wód opadowych i roztopowych
 - przedsięwzięć dotyczących ochrony przeciwpowodziowej oraz poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

Oddziaływania negatywne

- zwiększenie ilości ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych
- czasowe zanieczyszczenie wód powierzchniowych w trakcie prac związanych z realizacją przedsięwzięcia
- czasowa zmiana stosunków wodnych związana z realizacją przedsięwzięć liniowych
- nadmierne zasolenie wód występujących w sąsiedztwie infrastruktury drogowej
- zmiana warunków przepływu oraz ilość wody płynącej w odbiorniku, spowodowana zwiększeniem ilości odprowadzanych ścieków

ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

Oddziaływania pozytywne

- poprawa stanu obiektów zabytkowych w tym architektury i urbanistyki modernistycznej w wyniku prac konserwatorskich, restauratorskich.
- budowa/modernizacja infrastruktury, wpłynie pozytywnie na rozwój infrastruktury stanowiącej dobra materialne, z której korzystać będą mogli mieszkańcy
- pozytywny bezpośredni wpływ na zabytki i ich otoczenie, poprzez wsparcie działań z zakresu ochrony i ratowania cennych rozwiązań urbanistyki modernistycznej
- zwiększenie żywotność dróg publicznych poprzez zmniejszenie obciążenia ruchem pojazdów indywidualnych
- ograniczanie zagrożeń naturalnych pozytywnie wpłynie na ochronę zabytków i układów urbanistycznych
- budowa/rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowych wpłynie bezpośrednio, a także pośrednio poprzez polepszenie jakości wód, na zwiększenie wartości nieruchomości.
- inwestycje rozwojowe – poszerzenie granic miasta, inwestycje drogowe, promocja miasta, w bezpośrednio wpłyną na wzrost dóbr materialnych miasta oraz podniosą wartość dóbr materialnych

Oddziaływania negatywne

- potencjalny krótkookresowy negatywny wpływ na zabytki może wystąpić podczas prowadzenia prac budowlanych/adaptacyjnych poszczególnych przedsięwzięć oraz przedsięwzięć bezpośrednio dotyczących obiektów zabytkowych

POWIERZCHNIA ZIEMI, GLEBY

Oddziaływania pozytywne

- redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, przyczyni się do zmniejszenia ilości zanieczyszczeń przedostających się do gleby wraz z opadami atmosferycznymi oraz do zmniejszenia ilości pyłów występujących w powietrzu i na powierzchni ziemi w okresach bezdeszczowych,
- zwiększenie powierzchni retencyjnej gleb poprzez zwiększenie powierzchni terenów zielonych i rewitalizację terenów leśnych
- uzbrojenie terenów inwestycyjnych w sieci kanalizacji sanitarnej przyczyni się do likwidacji zbiorników bezodpływowych, stanowiących potencjalne źródło zanieczyszczenia gleb oraz umożliwi podłączenie nowych obiektów do istniejącej sieci sanitarnej
- budowa/rozbudowa systemów kanalizacji deszczowej przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia gleb substancjami ropopochodnymi występującymi w ściekach oraz ograniczy skutki lokalnych podtopień będących często przyczyną powstawania osuwisk
- właściwe planowanie przestrzenne przedsięwzięć, przyczyni się do właściwego wykorzystania powierzchni ziemi

- ochrona przeciwpowodziowa i likwidacja zagrożeń osuwiskami zabezpieczy tereny miasta przed erozją wodną

Oddziaływania negatywne

- zmiany sposobu użytkowania gruntów, dodatkowe wykorzystanie powierzchni i jej zabudowa
- zanieczyszczenie gleb występujących wzdłuż szlaków komunikacyjnych metalami ciężkimi
- zasolenie gleb zlokalizowanych wzdłuż szlaków komunikacyjnych w okresie zimy.
- zanieczyszczenie gleb spowodowane wyciekiem paliwa lub olejów ze sprzętu pracującego przy realizacji przedsięwzięć

KRAJOBRAZ

Oddziaływania pozytywne

- realizacja przedsięwzięć dotyczących adaptacji, modernizacji oraz termomodernizacji obiektów wpłynie na wzrost estetyki krajobrazu miasta
- budowa/modernizacja obiektów związanych z oczyszczaniem ścieków komunalnych, selektywną zbiórką odpadów,
- renowacja istniejących zabytków architektury, zespołów urbanistycznych, zespołu dworsko - pałacowego
- budowa i modernizacja infrastruktury liniowej i punktowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą
- realizacja projektów dotyczących rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, rewitalizacja terenów leśnych, urządzenie terenów przy zalewie Rzeszowskim
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza

Oddziaływania negatywne

- czasowe negatywne oddziaływanie na stan krajobrazu będzie miała organizacja placów budów oraz wykonywania prac
- nowe lokalizacje przedsięwzięć i poszerzenie terenu miasta spowoduje trwałe zmiany w krajobrazie

ZASOBY NATURALNE

Oddziaływania pozytywne

- ochrona zasobów naturalnych poprzez:
 - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
 - termomodernizację budynków
 - podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz właściwej gospodarki odpadami,

Oddziaływania negatywne

- zwiększone zapotrzebowanie na surowce naturalne typu piasek, żwir, pospółki, lokowanie infrastruktury drogowej/kolejowej na lub w obszarze występowania zasobów naturalnych.

POWIETRZE, KLIMAT

Oddziaływania pozytywne

- potencjalna poprawa jakości powietrza nastąpi dzięki:
 - wykorzystaniu nowych technologii spełniających najlepsze dostępne techniki, nowoczesnych maszyn i urządzeń posiadających obowiązujące atesty, wymianie starego taboru samochodowego w mieście na nowy
 - modernizacji dróg
 - rewitalizacji terenów miejskich i terenów leśnych
 - termomodernizacji budynków
 - zmniejszeniu zjawiska „niskiej emisji”
 - wprowadzeniu technologii wykorzystujących odnawialne źródła emisji

Oddziaływania negatywne

- podwyższona emisja komunikacyjna związana z transportem materiałów, surowców, pylenie z placu budowy, emisja spalin z maszyn budowlanych itp.
- włączenie do układu transportowego nowych odcinków drogowych np. obwodnic, spowoduje lokalną emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych na tych obszarach.

LUDZIE (WARUNKI ŻYCIA, ZDROWIE, ZACHOWANIE SPOŁECZNE)

Oddziaływania pozytywne

- stworzenie nowych miejsc rekreacji i wypoczynku,
- stworzenie nowych miejsc edukacji przedszkolnej umożliwi aktywizację zawodową rodziców i wzrost jakości ich życia.
- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych
- poprawa istniejącej oferty i programów kształcenia zawodowego na poziomie wyższym, zgodnie z potrzebami gospodarki regionu
- wzrost zatrudnienia i zwiększona integracja społeczna osób wykluczonych społecznie
- uporządkowanie, rozwój i dostosowanie do obowiązujących standardów regionalnej bazy usług opieki medycznej
- podniesienie atrakcyjności zdegradowanych obszarów miejskich
- rewitalizacja terenów leśnych
- wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych w transporcie zbiorowym
- budowa, przebudowa i rozbudowa układów drogowych, w tym wyprowadzenie ruchu tranzytowego poprzez budowę obwodnicy
- budowa i modernizacja infrastruktury w ramach gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki komunalnej, poprzez dostosowanie standardów do norm unijnych,

umożliwią poprawę stanu środowiska naturalnego, a tym samym będą miały pozytywny wpływ na stan zdrowia i jakość życia mieszkańców regionu.

- podnoszenie świadomości ekologicznej postaw i zachowań ludzi na bardziej proekologiczne sprzyja efektywnej ochronie środowiska i poprawie stanu zdrowia mieszkańców regionu.

Oddziaływania negatywne

- źle ukierunkowany rozwój przedsiębiorczości, która będzie negatywnie oddziaływać na środowisko, może mieć również pejoratywny wpływ na zdrowie i warunki życia mieszkańców miasta.
- szcążkowa realizacja dróg rowerowych, która byłaby niespójna z systemem wszystkich rodzajów transportu, może przyczynić się do utraty życia lub zdrowia rowerzystów.
- rozwój transportu drogowego może niekorzystnie wpłynąć na zdrowie mieszkańców, co jest wynikiem zwiększenia ruchu oraz wzrostu poziomu zanieczyszczeń i hałasu, zanieczyszczenia światłem, dużego natężenia ruchu. Wymienione oddziaływania odczuwać będą przede wszystkim ludzie mieszkający w bliskim sąsiedztwie modernizowanych lub budowanych tras.

8 ODDZIAŁYWANIE SKUMULOWANE

Przeprowadzona analiza oddziaływań na środowisko wspieranych działań, pozwoliła na stwierdzenie, że na etapie ich realizacji jak i eksploatacji będzie mogło dochodzić do kumulacji oddziaływań. Kumulacja będzie dotyczyła oddziaływań zarówno pozytywnych jak i negatywnych. Do kumulacji oddziaływań, najczęściej, będzie dochodziło w przypadku realizacji kilku działań lub realizacji/budowy/modernizacji kilku przedsięwzięć na jednym terenie lub na obszarach zlokalizowanych blisko siebie, w tym samym okresie czasu.. Na etapie realizacji/budowy będzie dochodziło głównie do kumulacji negatywnych oddziaływań, związanych z koniecznością trwałego zajęcia powierzchni ziemi w celu jej zabudowy. Oddziaływania te będą dotyczyły głównie powierzchni ziemi, gleb, zmiany stosunków gruntowo-wodnych, ekosystemów związanych z powierzchnią ziemi oraz krajobrazu.

Do kumulacji oddziaływań może również dochodzić w trakcie eksploatacji przedsięwzięć. Prognozuje się, że będą to oddziaływania głównie pozytywne, dotyczące takich komponentów środowiska jak: powietrze, woda, klimat, zasoby naturalne, człowiek, fauna i flora. Kumulacja pozytywnych oddziaływań dotyczących powierzchni ziemi będzie związana głównie z realizacją działań związanych głównie z zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, realizacją zadań dotyczących oczyszczania/odbioru i gromadzenia ścieków opadowych, budową sieci kanalizacyjnych, likwidacją zbiorników bezodpływowych, lokalizacją terenów zielonych w miastach czy w końcu realizacją działań związanych z „małą retencją”. W celu minimalizacji negatywnych oddziaływań będących konsekwencją realizacji działań Strategii, należy podjąć działania już na etapie oceniania i wyboru wniosków. Już na tym etapie należy konsekwentnie stosować kryteria środowiskowe. Pomocną w minimalizacji kumulacji

negatywnych oddziaływań będzie również rzetelnie przeprowadzona procedura OOŚ dla poszczególnych projektów.

Na tym etapie oceny dokumentu Strategii, należy stwierdzić, że negatywne oddziaływania będą występowały głównie na etapie realizacji przedsięwzięć i będą one dotyczyły takich komponentów środowiska jak: powierzchnia ziemi, różnorodność biologiczna, krajobraz, powietrze. Oddziaływanie te będą miały znaczący wpływ na obniżenie komfortu życia mieszkańców, żyjących lub chwilowo przebywających w obszarze realizowanych działań. Będą to jednak oddziaływania krótkotrwałe odwracalne, które ustana wraz z zakończeniem prowadzonych prac.

9 TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PROJEKTU STRATEGII

Podstawowym aktem prawa polskiego, regulującym wykonanie transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko, jest art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), zgodnie z którym *w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (...) przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.*

W przypadku Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r., należy stwierdzić, iż wykonanie transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko, nie jest konieczne, ze względu na lokalizację obszaru, którego Strategia dotyczy oraz rodzaj i charakter działań przyjętych do realizacji, których oddziaływanie będzie miało jedynie wpływ lokalny.

10 ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO REALIZACJI PROJEKTU STRATEGII

Jak zostało wspomniane powyżej w tekście, dokument Strategii charakteryzuje się dużą ogólnością zapisów i z tego powodu precyzja wyznaczonych w rozdziale 7 oddziaływań jego zapisów na komponenty środowiska jest przewidywaniem ogólnym. Również wskazywanie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, na tym etapie sporządzania dokumentacji, nie będzie dostatecznie precyzyjne. Jednak z uwagi na szereg wskazywanych oddziaływań istnieje potrzeba rozważenia rozwiązań zapobiegających, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz życie i zdrowie ludzi. Podjęto próbę zaproponowania działań, głównie związanych z budową i przebudową obiektów infrastruktury liniowej i punktowej, których realizacja skutkuje najpoważniejszym oddziaływaniem na poszczególne komponenty środowiska. Należy przy tym zwrócić uwagę, że najwięcej niekorzystnych oddziaływań występuje w okresie realizacji przedsięwzięć, a więc na placach budowy i w ich pobliskim sąsiedztwie oraz na trasach przejazdu pojazdów transportowych.

Wszystkie działania minimalizujące lub ewentualnie kompensujące zostaną szczegółowo rozpatrzone na etapach ocen oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji.

Poniżej ogólnie przedstawiono najistotniejsze działania minimalizujące negatywne oddziaływania:

- **na zdrowie i warunki życia ludzi**

Cele i działania zapisane w Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa, mają na celu poprawę stanu ekonomicznego, gospodarczego i środowiskowego miasta i ROF. W szczególności z realizacji wskazywanych działań korzyści będą czerpać mieszkańcy tego regionu. Często całkowite zapobiegnięcie wpływu inwestycji na środowisko jest niemożliwe, pozostaje więc ograniczenie negatywnych oddziaływań, a w ekstremalnych przypadkach wyrównanie szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia. Jednym z rozwiązań będzie stosowanie nowoczesnych, prośrodowiskowych technologii oraz metod (minimalizacja zużycia surowców naturalnych, m.in. energii i paliw, uwzględnienie energii odnawialnej). Ważne będzie również oszczędne korzystanie z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji, uwzględnianie transportochłonności i czasu trwania prac w porach dziennych, tam gdzie hałas i wibracje mogą niekorzystnie wpływać na mieszkańców. Emisję hałasu, zwłaszcza drogowego należy minimalizować, poprzez nasadzenia drzew i krzewów zimozielonych, a w przypadkach krytycznych, poprzez budowę ekranów akustycznych. We wszystkich pomieszczeniach, gdzie będą przebywać ludzie (mieszkania, biura, hale) należy zapewnić maksymalną izolację dźwiękochłonną urządzeń powodujących hałas (maszynowni agregatów chłodniczych, wentylatorów itp.) oraz eliminację wpływu hałasu z zewnątrz budowli.

- **na bioróżnorodność**

Po pierwsze należy dokonywać świadomego wyboru rozwiązań najmniej kolizyjnych ze środowiskiem naturalnym, zwłaszcza z ekosystemami zwierząt i roślin chronionych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów cennych przyrodniczo. W sytuacjach nieuniknionej kolizji z obszarami cennymi przyrodniczo, należy planować inwestycje w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu ingerowały i fragmentowały te obszary. Należy dążyć do organizowania nowych nasadzeń w postaci trawników, kwietników, drzew i krzewów. Zmiany te spowodują oddziaływanie pozytywne i długotrwałe. W obszarach, gdzie objęto ochroną zwierzęta i ptaki lub stwierdzono występowanie gatunków chronionych, prace mogące naruszać miejsca gniazdowania muszą być prowadzone bezwzględnie poza okresem lęgowym lub wegetacyjnym. Stwierdzone gniazda i legowiska należy przenieść lub odtworzyć albo stworzyć możliwość ich odtworzenia. Dotyczy to także siedlisk, na których bytują chronione gatunki roślin i grzybów. Ponadto należy zawsze dążyć do zapewnienia ciągłości korytarzy ekologicznych dla zwierząt lądowych (np. zalesienie przynajmniej jednego brzegu zbiornika lub rzeki) oraz dla wędrówki wstępującej i zstępującej ryb oraz innych organizmów wodnych.

- **na wody**

Podczas realizacji, a potem eksploatacji większości inwestycji będą powstawać ścieki bytowo-gospodarcze, przemysłowe lub deszczowe. Zarówno przed wprowadzeniem ich do kanalizacji

miejskiej oraz bezpośrednio do środowiska, powinny być podczyszczane. Przy zachowaniu tego warunku ścieki te nie będą stanowiły zagrożenia dla środowiska gruntowo-wodnego. W przypadku gromadzenia wody w zbiorniku należy zarządzać odpowiednio gromadzeniem wody, aby zapewnić odpowiedni reżim hydrologiczny w rzece poniżej zbiornika, niezbędny dla rozrodu ryb i innych organizmów wodnych. Istotne również będzie tworzenie efektywnych systemów przenoszenia rumowiska zatrzymywanego przez zaporę do koryta rzeki poniżej zapory.

- **na powietrze**

Proponuje się ograniczenie do niezbędnego minimum potrzeb transportowych wynikających z konieczności przewozu materiałów. Ponadto przewożone, składowane materiały i odpady powinny być zabezpieczone przed rozsypywaniem i pyleniem. Dodatkowo konieczne będzie używanie maszyn i urządzeń oraz środków transportowych powodujących jak najmniejsze negatywne oddziaływania związane z emisją spalin i hałasu. Wykorzystanie do ogrzewania budynków paliw ekologicznych.

- ✓ **na gleby**

Koniecznym jest wykorzystanie wierzchniej warstwy gleby na cele rekultywacyjne i odtworzeniowe po pracach ingerujących w podłoże. Pozostałe odkłady powinno się wykorzystać do innych użytecznych celów lub w ostateczności wywozić, jako materiał odpadowy na miejsce legalnego składowania. Powstałe w trakcie budowy i remontów odpady m.in. gruz oraz ewentualne odpady niebezpieczne zawsze muszą zostać posortowane, zabezpieczone i przekazane do unieszkodliwienia lub zdeponowania na legalnych składowiskach odpadów przez uprawnione podmioty gospodarcze.

- **na zabytki i dobra materialne**

Proponuje się, aby podczas prac ziemnych, uwzględniane były tereny ochrony archeologicznej, a wszelkie działania powinny być prowadzone pod nadzorem wojewódzkiego konserwatora zabytków. Należy również dążyć do adaptacji istniejących budynków, budowli i pomieszczeń, a ewentualne ich wyburzenie traktować jako ostateczność w przypadku braku funkcjonalności i całkowitego zużycia technicznego.

- **na obszary ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000**

Inwestycje, które nie wpisują się do grupy zadań związanych z ochroną danego obszaru, należy poddać bardzo szczegółowym analizom. Podstawą są wszechstronne rozpoznania ekofizjograficzne uwarunkowań obszaru, których celem jest stworzenie kompletnych dokumentacji funkcjonowania poszczególnych elementów przyrody i stwierdzających rozmiar oraz zakres planowanych inwestycji.

Z ogólnych wskazań zapobiegawczych, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko należy wymienić:

- Prowadzenie działań edukacyjnych o profilu ekologicznym i promowanie zachowań proekologicznych przez wszystkich pracowników mających kontakt ze społeczeństwem.
- Sezonowe przeprowadzanie prac inwentaryzacji przyrodniczej, na tej podstawie należy prowadzić dokumentację przyrodniczą wskazującą charakterystykę środowiska naturalnego w regionie.
- Wprowadzanie, zwłaszcza na terenach cennych przyrodniczo, przyjaznych i nowoczesnych technologii, np. w zakresie zaopatrzenia w energię, uwzględniające wykorzystanie energii odnawialnej, technologie wodoszczędne i niskoemisyjne.
- Monitorowanie i cykliczne raportowanie stanu środowiska poprzez instytucje do tego powołane.
- Łączenie inwestycji w infrastrukturę przesyłową, wykorzystywanie istniejących kanałów technicznych, stosowanie technik bezwykopowych.

11 ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROJEKCIE STRATEGII

Analizowanie rozwiązań alternatywnych jest trudne do zrealizowania ze względu na to, że strategiczne cele główne rozwoju Miasta Rzeszowa skonstruowano w oparciu o Wizję i Misję rozwoju Miasta. W Strategii przyjęto, że elementy Misji odnoszące się bezpośrednio do zarządzania miastem (i jego rozwojem) mają charakter horyzontalny w stosunku do elementu dotyczącego stwarzania warunków dla podnoszenia jakości życia mieszkańców. Przeprowadzona w Strategii analiza silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych Miasta pozwoliła na potwierdzenie aktualności celów strategicznych sformułowanych w Strategii Rozwoju Rzeszowa z 2008 r. Cele te zostały jedynie czasem przeformułowane i rozbudowane w relacji do aktualnych priorytetów polityki Unii Europejskiej i kraju, co potwierdza słuszność zaproponowanych rozwiązań.

12 NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Podczas sporządzania prognozy nie napotkano na szczególne trudności związane z niedostatkiem technik lub luk we współczesnej wiedzy. Jednak z uwagi na krótki termin sporządzenia Prognozy, pojawiły się trudności, które miały charakter organizacyjny, a nie merytoryczny.

13 METODY ANALIZY SKUTKÓW WDRAŻANIA PROJEKTU STRATEGII

Przedstawiona w Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r. lista wskaźników może być niewystarczająca do oceny skutków realizacji dokumentu w odniesieniu do aspektów środowiskowych, dlatego zaproponowano rozszerzenie listy wskaźników o wskaźniki środowiskowe, które pozwolą na ocenę stanu środowiska po wprowadzeniu działań zapisanych w Strategii.

Wskaźniki środowiskowe realizacji celów zawartych w celach strategicznych zawiera tabela poniżej.

Tabela 13.1 Wskaźniki środowiskowe zawarte w Strategii.

Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych
C.2.2. Wylimitowanie obszarów uznawanych za kryzysowe w kontekście potrzeb rewitalizacji obszarów miejskich	Powierzchnia obszarów zdegradowanych (wg.Prog.Rew.ROF)	BRMR Badania ewaluacyjne
C.3.6.Wyrównane standardy zaopatrzenia w podstawową infrastrukturę techniczną w odniesieniu do terenów przyłączonych po 2005 r.	Odsetek ludności korzystający z wodociągów	Statystyki Miasta
	Odsetek ludności korzystający z kanalizacji	
C.3.9.Promocja alternatywnych do paliwa stałego proekologicznych sposobów ogrzewania mieszkań	Liczba dni w roku z przekroczonymi dobowymi stężeniami PM10	Badanie ewaluacyjne
C.4.1.Miasto dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatu	Odsetek terenów zielonych i lasów ogółem w powierzchni miasta	Badanie ewaluacyjne
C.4.2.Zachowane bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i walory krajobrazowe Miasta	Realizacja zapisów SUIKZP w zakresie objęcia ochroną obszarową cennych przyrodniczo terenów	GUS
C.4.3. Dobry potencjał ekologiczny wód powierzchniowych oraz zachowane zasoby wód podziemnych, w szczególności wód mineralnych.	Stan jednolitych części wód powierzchniowych	GUS
C.4.4.Ograniczona emisyjność gospodarki miejskiej, dzięki wykorzystaniu środków UE i budżetu Państwa i innych środków zewnętrznych	Szacunkowy efekt ekologiczny - redukcja CO ² [Mg]	Badanie ewaluacyjne
C.4.5.Sprawny system gospodarki odpadami, przy minimalizacji u źródła wytwarzania oraz przy zapewnieniu wysokiego stopnia odzysku i bezpiecznych dla środowiska procesów unieszkodliwiania	Odsetek odpadów poddawanych recyklingowi Instalacja Termicznego Przetwarzania Odpadów	Statystyki Miasta
C.4.6. Wylimitowanie wyrobów zawierających materiały i substancje szkodliwe dla zdrowia	Masa wyrobów azbestowych pozostających do utylizacji	Statystyki Miasta
C.4.8.Wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa, szczególnie w sferze ochrony powietrza i wód powierzchniowych	Stężenie średnioroczne B(a)P	BRMR
C.4.10.Wizerunek uwzględniający walory obiektów zabytkowych oraz zachowanego krajobrazu kulturowego	Liczba obiektów przeznaczonych do remontu i modernizacji w ramach działań rewitalizacyjnych	Statystyki Miasta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy celów zawartych w Strategii

Tabela 13.2 Proponowane do uwzględnienia w Strategii środowiskowe wskaźniki realizacyjne.

Cel strategiczny/ szczegółowy w Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa	Proponowany środowiskowy wskaźnik realizacyjny	Źródło danych
C.1.2. Lokalizacja – w skali ROF – stref zwiększonej aktywności gospodarczej	Długość wybudowanej sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej (km lub mb)	Statystyki gmin ROF
C.1.3. Skoordynowana polityka przestrzenna w skali ROF	Powierzchnia terenów zabezpieczonych przed zagrożeniami naturalnymi (ha)	Dane własne
C.1.10.Samorząd Miasta, jako źródło innowacyjnych i kreatywnych koncepcji rozwojowych	Liczba projektów proekologicznych.(szt.)	Dane własne
C.1.11. Współpraca w ramach ROF krokiem ku wzmocnieniu funkcji metropolitalnych Miasta	Liczba projektów proekologicznych (szt.)	Dane własne

Cel strategiczny/ szczegółowy w Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa	Proponowany środowiskowy wskaźnik realizacyjny	Źródło danych
C.1.12. Aktywne współdziałanie w ramach tworzenia platform współpracy biznes-nauka administracja	Liczba projektów proekologicznych powstałych w wyniku współpracy biznesu i nauki, wprowadzonych do produkcji. Liczba powstałych „zielonych miejsc pracy”.	Badanie ewaluacyjne.
C.1.15 Współpraca transgraniczna wykorzystująca środki europejskie.	Liczba nowych projektów dotyczących współpracy w zakresie ochrony środowiska (szt.) Wielkość środków pozyskanych na projekty proekologiczne (PLN, Euro)	Dane własne
C.2.1. Sprawny i dostosowany do struktury przestrzennej miasta system placówek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne	Szacunkowy spadek wystąpienia zdarzeń o znamionach poważnej awarii, Szacunkowy spadek wypadków z udziałem transportu samochodowego i aut osobowych.	Komenda Policji
C.2.2. Wyeliminowanie obszarów uznawanych za kryzysowe w kontekście potrzeb rewitalizacji obszarów miejskich.	Kubatura obiektów zmodernizowanych energetycznie (m3) Powierzchnia terenów zrewitalizowanych uwzględniających zwiększenie bioróżnorodności	Dane własne
C.2.3. Rozwój mieszkalnictwa komunalnego uwzględniający zasady zrównoważonego rozwoju.	Kubatura budynków posiadających termoizolację.(m3) Liczba instalacji alternatywnych do paliwa stałego.(szt.) Liczba mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej i wodociągowej.(osoby).	Dane własne
C.4.1. Miasto dostosowane do wyzwań związanych ze zmianami klimatu	Długość wybudowanej, rozbudowanej i zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej (km,mb) Powierzchnia terenów zrewitalizowanych z uwzględnieniem zwiększenia bioróżnorodności (ha, m2) Liczba zbiorników małej retencji (szt.) Powierzchnia zrewitalizowanego Zalewu Rzeszowskiego jako zbiornika retencyjnego (ha) Ilość spotkań edukacyjnych dotyczących zmian klimatu i zagrożeń związanych z tym dla miasta(szt) Kubatura budynków poddanych termomodernizacji (m3).	Dane własne
C.4.2. Zachowane bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i walory krajobrazowe Miasta	Liczba projektów proekologicznych związanych z poprawą bioróżnorodności w mieście(szt) Liczba gatunków objętych ochroną(szt) Powierzchnia nowych terenów zielonych(ha,m2) Liczba jednostek ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratunkowych i usuwania skutków awarii przemysłowych i wypadków drogowych.(szt)	Dane własne GUS Policja Straż Pożarna
C.4.3. Dobry potencjał ekologiczny wód powierzchniowych oraz zachowane zasoby wód podziemnych, w szczególności wód mineralnych	Stan i jakość wód :podziemnych, powierzchniowych i zasobów wód mineralnych Stan i jakość wody pitnej.	Badania monitoringowe WIOŚ i PPIS.
C.4.4. Ograniczona emisyjność gospodarki miejskiej, dzięki wykorzystaniu środków UE i budżetu Państwa i innych środków zewnętrznych	Kubatura zmodernizowanych energetycznie budynków (m3) Zmniejszenie zużycie energii pierwotnej w publicznych systemach oświetleniowych miasta.(%/r) Liczba instalacji stanowiących alternatywne źródło energii dla paliw stałych(szt).	GUS Dane własne

Cel strategiczny/ szczegółowy w Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa	Proponowany środowiskowy wskaźnik realizacyjny	Źródło danych
C.4.5. Sprawny system gospodarki odpadami, przy minimalizacji u źródła wytwarzania oraz przy zapewnieniu wysokiego stopnia odzysku i bezpiecznych dla środowiska procesów unieszkodliwiania	Liczba osób objętych segregacją odpadów (osoby)	Dane własne
	Liczba Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów (szt.)	
	Udział odpadów segregowanych w masie odpadów wytwarzanych (Mg/r)	
	Udział odpadów biodegradowalnych uzyskanych z masy wytwarzanych odpadów (Mg/r)	
C.4.6. Wyeliminowanie wyrobów zawierających materiały i substancje szkodliwe dla zdrowia	Ilość odpadów zawierających azbest poddanych utylizacji (Mg/r)	GUS, Statystyki Miasta
C.4.8. Wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa, szczególnie w sferze ochrony powietrza i wód powierzchniowych C.4.9. Wysoka świadomość mieszkańców z za-kresie potrzeby ustanawiania form ochrony przyrody (użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) – zgodnie z założeniami SUIKZP	Liczba przeprowadzonych szkoleń, konsultacji, lekcji poglądowych i przedszkolach (szt./r)	Dane własne GUS WIOS
	Liczba przeszkolonych osób (osoby)	
	Liczba instalacji alternatywnych do paliwa stałego na osiedlach domków jednorodzinnych (szt.)	
	Liczba osób podłączonych do kanalizacji sanitarnej (osoby)	
	Zmniejszenie niskiej emisji pochodzącej z palenisk domowych(%/r)	
Promocja alternatywnych do paliwa stałego proekologicznych sposobów ogrzewania mieszkań	Liczba instalacji proekologicznych	Dane własne GUS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy celów zawartych w Strategii

14 WNIOSKI I REKOMENDACJE

WNIOSKI

Badania i analizy przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy oddziaływania Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r., na środowisko przyczyniają się do wyciągnięcia pewnych wniosków. Poniżej przedstawia się je w skompresowanej formie w odniesieniu do elementów poddanych analizie i ocenie, tak aby kluczowe i istotne zapisy wynikające z proponowanej treści Strategii, były przejrzyste.

SPÓJNOŚĆ Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA ZAWARTYMI W OBOWIĄZUJĄCYCH DOKUMENTACH

Strategia Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r. uwzględnia cele głównych dokumentów opracowanych dla Unii Europejskiej, Polski oraz województwa podkarpackiego. Głównym celem tych dokumentów jest rozwój Europy, Polski oraz województwa przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. W dokumentach tych wyznaczone zostały priorytety i działania niezbędne do realizacji celów, przy zachowaniu dla przyszłych pokoleń zasobów naturalnych oraz różnorodności biologicznej. Działania wyznaczone w Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r. uwzględniają zasadę zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz konieczność ochrony różnorodności biologicznej.

OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

Ogólny stan środowiska, Miasta Rzeszowa należy uznać za dobry. Jednak nadal występują problemy środowiskowe, wymagające podjęcia lub kontynuacji podjętych działań. Wciąż dużym wyzwaniem dla środowiska są stężenia zanieczyszczeń gazowych powstających w wyniku niskiej emisji w tym emisji komunikacyjnej oraz emisji z komunalnych procesów energetycznych.

Działania zawarte w Strategii zostały skonstruowane po wnikliwej analizie stanu środowiska, dlatego też realizacja przyjętych działań przyczyni się do dalszej poprawy stanu środowiska oraz pozwoli na przeprowadzenie działań adaptacyjnych do prognozowanych zmian klimatu.

PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Prognozuje się, że realizacja działań zwartych w Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r., spowoduje pozytywne zmiany w środowisku, przyczyni się do wprowadzania działań adaptacyjnych do zmian klimatu. Przeprowadzona ocena oddziaływań na środowisko wspieranych działań pozwoliła na określenie elementów środowiska, na które Strategii, będzie oddziaływał, w jaki sposób i z jakim natężeniem. Najwięcej pozytywnych oddziaływań dla środowiska przyniesie realizacja działań zawartych w celu strategicznym C4. Będą to działania dotyczące takich komponentów środowiska jak: powietrze, wody, klimat, zasoby naturalne, jakość gleb, krajobraz.

Najwięcej negatywnych oddziaływań dla środowiska wystąpi w trakcie realizacji przedsięwzięć związanych z koniecznością zajęcia powierzchni ziemi, będą to przedsięwzięcia realizowane w ramach celów głównych C1-C3.

Oddziaływania negatywne będą dotyczyły głównie powierzchni ziemi, ekosystemów z nią związanych, krajobrazu, powietrza. Oddziaływania te w znacznym stopniu będą wpływały na komfort życia mieszkańców.

Będą to głównie oddziaływania krótkotrwałe nie powodujące trwałych zmian w środowisku, które ustąpią wraz z zakończeniem prac. W przypadku budowy nowych obiektów i rozbudowy obiektów istniejącej infrastruktury, oddziaływania dotyczące powierzchni ziemi będą oddziaływaniami trwałymi nieustępującymi.

Należy zauważyć, że stan JCWP na terenie miasta jest generalnie zły. W związku z tym położony powinien być nacisk na poprawę stanu wód powierzchniowych, ponieważ osiągnięcie dobrego stanu/potencjału ekologicznego powinno być zrealizowane do końca 2015r, a badania przeprowadzone przez WIOŚ w Rzeszowie nadal potwierdzają zły stan wód. Rozwój miasta możliwy jest tylko wówczas, gdy wszystkie komponenty środowiska są dobrej jakości.

Ponadto zalew Rzeszowski stanowi ujęcie wody dla stacji uzdatniania wody rzeszowskich zakładów oraz miejsce rekreacji dla mieszkańców Rzeszowa, a jego stan pogarsza się. Z tego

względu powinny zostać podjęte działania związane z rewitalizacją zalewu, a przede wszystkim z usunięciem zgromadzonego przez lata mułu. Przywrócona zostanie w ten sposób funkcja przeciwpowodziowa. Ujęcia na zalewie przestaną być zagrożone pogarszającą się jakością wody oraz przywrócona zostanie funkcja rekreacyjna obiektu.

KUMULACJA ODDZIAŁYWAŃ

Najczęściej do kumulacji oddziaływań będzie dochodziło w przypadku realizacji kilku działań lub realizacji/budowy/modernizacji kilku przedsięwzięć na jednym terenie lub na obszarach zlokalizowanych blisko siebie, w tym samym okresie czasu. np. działań celu strategicznego C1- C 3 lub zwiększania obszaru miast cel C1. Na etapie realizacji/budowy będzie dochodziło głównie do kumulacji negatywnych oddziaływań, związanych z koniecznością trwałego zajęcia powierzchni ziemi w celu jej zabudowy. Oddziaływania te będą dotyczyły głównie powierzchni ziemi, gleb, zmiany stosunków gruntowo-wodnych, ekosystemów związanych z powierzchnią ziemi oraz krajobrazu.

Do kumulacji oddziaływań może również dochodzić w trakcie eksploatacji przedsięwzięć. Prognozuje się, że będą to oddziaływania głównie pozytywne, dotyczące takich komponentów środowiska jak: powietrze, woda, klimat, zasoby naturalne, człowiek, fauna i flora. Kumulacja pozytywnych oddziaływań dotyczących powierzchni ziemi będzie związana głównie z realizacją przedsięwzięć przyjętych do realizacji w celu C4., związanych głównie z zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, realizacją zadań dotyczących oczyszczania/odbioru i gromadzenia ścieków opadowych, budową sieci kanalizacyjnych,, lokalizacją terenów zielonych w mieście. W celu minimalizacji negatywnych oddziaływań będących konsekwencją realizacji działań Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r., należy podjąć działania już na etapie prac przygotowawczych związanych z realizacją przyjętych działań..

TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdzono, że żadne z działań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r. nie niesie za sobą ryzyka wystąpienia negatywnych oddziaływań transgranicznych. Nie stwierdza się też żadnych możliwych oddziaływań skumulowanych mogących być efektem nałożenia się na siebie oddziaływania Strategii.

Ze względu na charakter przedsięwzięć oraz działania proekologiczne, potencjalne oddziaływanie transgraniczne będzie miało charakter pozytywny i wiązało się będzie ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz poprawą jakości wód powierzchniowych, a tym samym z poprawą stanu różnorodności biologicznej.

ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA

Oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska wyznaczonych w niniejszym opracowaniu Strategii przedsięwzięć/działań ma w przypadku niniejszej prognozy charakter potencjonalny. Rozwiązania mające za zadanie ograniczyć, minimalizować lub wykluczyć

negatywne oddziaływanie poszczególnych przedsięwzięć na środowisko będą zależały od rodzaju przedsięwzięcia i zakresu prowadzonych prac. Prognozuje się, że najwięcej negatywnych oddziaływań będą powodowały przedsięwzięcia związane z przekształceniem sposobu użytkowania gruntów, stałym lub chwilowym zajęciem powierzchni biologicznie czynnej., dla których działania zapobiegające, minimalizujące czy ograniczające oddziaływanie negatywne będą polegały głównie, na wykonaniu inwentaryzacji przyrodniczej, zapobieganiu uszkodzeniu drzew i krzewów, wykorzystywaniu do prac budowlanych sprawnego technicznie sprzętu i taboru samochodowego, odpowiedniej logistyki prac.

ANALIZA ROZWIĄZANIA ZEROWEGO

Wykazano, że w przypadku odstąpienia od uchwalenia i wdrożenia przez Zarząd Miasta zapisów zawartych w Strategii z wysokim prawdopodobieństwem pogorszy się jakość środowiska oraz warunki społeczno-gospodarcze. Brak nowych inwestycji prośrodowiskowych, wprowadzania myśli technicznej, innowacyjnych technologii oraz brak dostosowania programu edukacji na wszystkich poziomach kształcenia, będzie stanowić przyczynek do powolnej lecz jednostajnej degradacji środowiska naturalnego. Ponadto brak wdrażania działań, spowoduje potencjalne skutki środowiskowe związane m.in. z brakiem poprawy: stanu jakości powietrza i wód, klimatu akustycznego, wymaganego poziomu odzysku odpadów, efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, bezpieczeństwa powodziowego i bezpieczeństwa i niezawodności transportu drogowego i kolejowego.

ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Przeprowadzona analiza wykazała znikome możliwości wariantowania inwestycji koniecznych do zrealizowania w celu komercjalizacji wiedzy, zmniejszenia bezrobocia w regionie, poprawy edukacji, polepszenia warunków dla przedsiębiorczości oraz integracji. Wykazano również ograniczone możliwości wariantowania działań służących polepszaniu środowiska naturalnego.

MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU MIASTA RZESZOWA DO 2025R.

Strategia zakłada monitorowanie wdrażania dokumentu poprzez odpowiednie wskaźniki, które wymienione są we Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych 2014-2020. Opracowane zostały wskaźniki produktu oraz rezultatu w ramach każdego celu. Ze względu na zasadę zrównoważonego rozwoju, powinny być wprowadzane wskaźniki dotyczące oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu. W odniesieniu do monitorowania zagadnień środowiskowych przewidziano takie wskaźniki w obrębie kilku celów szczegółowych zawartych w celach głównych C1-C3 oraz prawie wszystkich celów szczegółowych celu strategicznego C4. Przedstawiona w Startego Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r. lista wskaźników może być niewystarczająca do oceny skutków realizacji dokumentu w odniesieniu do aspektów środowiskowych, dlatego zaproponowano rozszerzenie listy wskaźników o wskaźniki środowiskowe, które pozwolą na ocenę stanu środowiska po wprowadzeniu działań zapisanych w Strategii.

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

Analizowane cele główne Strategii wspierają zasady zrównoważonego rozwoju. W ramach przewidywanych działań uwzględniane są zagadnienia ochrony środowiska, wdrażania rozwiązań proekologicznych oraz racjonalnej gospodarki zasobami i surowcami naturalnymi. Ważnymi kwestiami poruszonymi w dokumencie jest edukacja ekologiczna, oraz konieczność kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców, obejmującej zwiększanie świadomości na rzecz zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałaniu zmianom klimatu, bo takie zadanie mają szkolenia dotyczące podnoszenia wiedzy mieszkańców z zakresu ochrony powietrza, wód powierzchniowych i gospodarki odpadami.

REKOMENDACJE

1. Proponuje się, dopisać do celów głównych, zapisy wskazujące na uwzględnienie w Strategii zrównoważonego rozwoju miasta oraz działań dotyczących ochrony środowiska np.

C.1. Inteligentne Miasto - Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego, nauki i kultury **zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.**

oraz w celu :

CH.4. **Marka „Rzeszów”**- Wypracowanie rozpoznawalnego w kraju i za granicą wizerunku Rzeszowa jako centrum innowacji gospodarczych, społecznych **i proekologicznych.**

2. Proponuje się uzupełnienie zapisów Strategii w załączniku nr 4, o opis uzasadnienia wyboru głównych celów strategicznych i przyjętych kierunków działań na kolejne lata w nawiązaniu do aktualnego stanu i jakości środowiska na terenie Miasta oraz potrzeby działań, które umożliwią poprawę stanu środowiska jak również przyczynią się do adaptacji miasta do zmian klimatu.

3. Proponuje się zmianę zapisów w - Wykazie Przedsięwzięć i działań służących realizacji Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r., dla celu:

C.1. cel szczegółowy nr 8- Rozwinięte i dostosowane do rynku pracy szkolnictwo, w tym szkolnictwo zawodowe.

Do realizacji tego celu w *przedsięwzięciu nr 8.1. - Poprawa infrastruktury oświatowo-dydaktycznej w Rzeszowie*, zostały wpisane przedsięwzięcia :

Przedszkole - os. Zawisza, SP nr10, Zespoły oświatowe na osiedlach: Drabinianka, Wilkowyja, Staromieście Ogrody, **żłobek -Drabinianka**, Zespół Szkół Kształcenia Ustawicznego, Zespół Szkół Muzycznych Nr 1 .

Przedsięwzięcia, te tematycznie nie odpowiadają celowi szczegółowemu, któremu zostały przypisane.

3. Proponuje się w Wykazie Przedsięwzięć i działań służących realizacji Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r., uzupełnienie brakujących opisów przedsięwzięcia i celów oraz o rozważenie możliwości uzupełnienia zapisów zawartych w wykazie o działania prośrodowiskowe.

4. Proponuje się dopisanie w treści celu szczegółowego nr 4, cel główny C.2.-

Jest :

Rozwój mieszkalnictwa komunalnego.

Proponuje się:

Rozwój mieszkalnictwa komunalnego z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

5. Proponuje się uzupełnienie wskaźników realizacji celów, o wskaźniki które ułatwią ocenę osiągniętych efektów w tym efektów ekologicznych.

Tabela 14.1 Propozycja wskaźników realizacyjnych do zastosowania w Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r.

Cel szczegółowy	Wskaźnik realizacji	Przedsięwzięcie/ działanie
Lokalizacja – w skali ROF – stref zwiększonej aktywności gospodarczej	Jest : Powierzchnia stref	2.1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Rzeszów-Dworzysko: sieć wodociągowa + pompownia + zbiorniki wody oraz sieć kanalizacji sanitarnej + sieć kanalizacji deszczowej wraz ze zbiornikami retencyjnymi
	Proponuje się:	
	Długość wybudowanej sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, Ilość wybudowanych zbiorników wody	
	Liczba osób zatrudnionych	
Skoordynowana polityka przestrzenna w skali ROF	Jest: Odsetek powierzchni miasta objętej MPZP	3.2. Współpraca ze Stowarzyszeniem Rzeszowski Obszar Metropolitalny w sferze koordynacji polityki przestrzennej.
	Proponuje się:	
	Powierzchnia terenów zabezpieczonych przed zagrożeniami naturalnymi	
	Liczba projektów powstałych przy współudziale Stowarzyszenia ROM w tym projektów ekologicznych.	
Rozwinięte i nowoczesne zaplecze badawcze i infrastruktura dydaktyczna uczelni	Jest : Liczba jednostek, które uzyskały status Krajowych naukowych Ośrodków Wiodących –KNOW	7.1. Współpraca samorządu z uczelniami Rzeszowa.
	Proponuje się:	
	Liczba projektów wsparcia zaplecza badawczego i infrastruktury dydaktycznej	
	Liczba uczelni, które pozyskały wsparcie na rozwoju zaplecza dydaktycznego i badawczego	
Rozwinięte i dostosowane do rynku pracy szkolnictwo zawodowe	Jest: Udział uczniów szkół zawodowych i techników w ogóle uczniów szkół ponadgimnazjalnych.	8.1.Poprawa infrastruktury oświatowo-dydaktycznej w Rzeszowie: Przedszkole - os. Zawisza, SP nr10, zespoły oświatowe na osiedlach: Drabnianka, Wilkowyja,
	Proponuje się:	

	<p>Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemów oświaty z uwzględnieniem rozwiązań proekologicznych</p> <p>Liczba uczniów uczących się w szkołach zawodowych</p> <p>Liczba absolwentów szkół zawodowych na rynku pracy</p>	<p>Staromieście Ogrody, żłobek -Drabinianka, Zespół Szkół Kształcenia Ustawicznego, Zespół Szkół Muzycznych Nr 1</p> <p>8.2.Utworzenie Centrum Kształcenia Praktycznego dla zawodów usługowych</p>
<p>Atrakcyjne dla mieszkańców i przyjezdnych tereny rekreacyjno-wypoczynkowe i sportowe</p>	<p>Jest: Tereny zieleni urządzonej ogółem</p> <p>Proponuje się:</p> <p>Liczba osób korzystających z utworzonego centrum w podziale wiekowym.</p> <p>Liczba turystów z zewnątrz korzystających z terenów rekreacyjnych</p> <p>Powierzchnia terenów zrewitalizowanych</p>	<p>9.1. Rewitalizacja terenów kolejowych w Rzeszowie oraz ich adaptacja na nowoczesne centrum industrialne o funkcjach kulturalnych, naukowych i edukacyjnych</p>
<p>Samorząd Miasta, jako źródło innowacyjnych i kreatywnych koncepcji rozwojowych</p>	<p>Jest: Ilość nowych projektów rozwojowych opisanych w mediach ogólnopolskich</p> <p>Proponuje się:</p> <p>Liczba zrealizowanych projektów w tym projektów proekologicznych.</p> <p>Liczba osób korzystających z efektów wprowadzonych projektów w tym projektów proekologicznych</p> <p>Uzyskany efekt ekologiczny</p>	<p>10.1. Realizacja zadań własnych miasta w duchu art. 6 Ustawy o samorządzie gminnym</p>
<p>Współpraca w ramach ROF krokiem ku wzmocnieniu funkcji metropolitalnych Miasta</p>	<p>Jest : Liczba zrealizowanych projektów ZIT ROF</p> <p>Proponuje się:</p> <p>Uzyskany efekt ekologiczny</p>	<p>11.1. Współpraca ze Stowarzyszeniem Rzeszowski Obszar Metropolitalny w sferze koordynacji polityki subregionalnej</p>
<p>C.1.12. Aktywne współdziałanie w ramach tworzenia platform współpracy biznes-nauka administracja</p>	<p>Jest: Liczba członków klastrów</p> <p>Proponuje się:</p> <p>Liczba osób, które skorzystały z programu „promocja kształcenia na zamówienie”, z uwzględnieniem szkoleń ekologicznych</p> <p>Liczba przedsiębiorstw współpracujących z placówkami naukowymi w programach proekologicznych</p> <p>Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacyjne technologie będące wynikiem współpracy biznesu nauki,</p>	<p>12.1. „1, 2, 3 Rzeszów – nauka, praca, życie”</p> <p>12.2. Rzeszów Convention Bureau</p>

Wylimitowanie obszarów uznawanych za kryzysowe w kontekście potrzeb rewitalizacji obszarów miejskich	Jest: Powierzchnia obszarów zdegradowanych (wg.Prog.Rew.ROF)-	2.1. Rewitalizacja istniejących obiektów gminnych oraz ich adaptacja na cele społeczne i kulturalne, a także dla potrzeb utworzenia mieszkań socjalnych z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, 2.2. Rewitalizacja terenów gminnych, w tym podwórek oraz przestrzeni międzyblokowych na obszarze Śródmieścia, Osiedla Dąbrowskiego i Osiedla gen. W. Andersa. 2.3. Rewitalizacja osiedla Staromieście i Tysiąclecia.
	Proponuje się: Powierzchnia terenów zrewitalizowanych z uwzględnieniem działań proekologicznych – zwiększenie bioróżnorodności.	
Rozwój mieszkalnictwa komunalnego z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.	Liczba mieszkań komunalnych	4.1. Tworzenie miejskiego zasobu mieszkań komunalnych na powtórzenie przedsięwzięcia wynajem
Zintegrowane systemy zrównoważonego transportu zbiorowego w skali ROF, wykorzystujące intermodalne węzły, powiązane z transportem rowerowym (P&R, B&R, K&R ⁵²) oraz alternatywne formy kołowego i szynowego transportu publicznego, a w tym – <ul style="list-style-type: none"> Rzeszowskie Centrum Komunikacyjne jako zintegrowany intermodalny węzeł przesiadkowy dla wszystkich rodzajów komunikacji zbiorowej Rzeszowska Kolej Aglomeracyjna wraz z linią kolejową do terminalu pasażerskiego na lotnisku 	Jest: Urządzenie intermodalnego dworca Rzeszowskiego Centrum Komunikacyjnego	4.1. Zwiększenie potencjału rozwojowego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez budowę i rozbudowę dróg wraz z budową mostu na rzece Wisłok, łączących Miasto Rzeszów z Gminą Boguchwała, Gminą Lubenia w powiecie rzeszowskim, 4.2. Rozwój i rozbudowa systemu transportu publicznego w Rzeszowie, 4.3. Integracja różnych form publicznego transportu zbiorowego w Rzeszowie, 4.4. Rzeszowska Kolejka Miejska (Kolej Aglomeracyjna), 4.5. Wymiana autobusów i poszerzanie oferty przewozowej z rozbudową infrastruktury przystankowej
	Proponuje się:	
	Liczba wymienionych jednostek taboru pasażerskiego Liczba osób korzystających z transportu publicznego.	
	Długość wybudowanej kanalizacji ściekowej Długość kanalizacji wodociągowej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy celów zawartych w Strategii

15 STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko jest jednym z elementów Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko i ma na celu określenie skutków realizacji Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025 r. na środowisko przyrodnicze miasta Rzeszowa, a także ustalenie czy dokument zgody jest z celami ochrony środowiska oraz czy istnieją racjonalne rozwiązania alternatywne, a także działania zapobiegawcze i minimalizujące negatywne oddziaływanie.

Prognoza zrealizowana została zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.) oraz zgodnie z

⁵² P&R – Park & Ride (samochód osobowy – transport zbiorowy); B&R – Bike & Ride (rower – transport zbiorowy); K&R – Kiss & Ride (pożegnaj się i jedź transportem zbiorowym).

uzgodnieniami uzyskanymi z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz z Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie.

W prognozie dokonano analizy spójności projektu Strategii z dokumentami szczebla unijnego, krajowego, wojewódzkiego i regionalnego. Przeprowadzona analiza wykazała, że dokument uwzględnia cele zawarte w takich dokumentach jak: Traktat Lizboński, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „EUROPA 2020”, Unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny, Wspólnotowy pakiet energetyczno – klimatycznego „20-20-20, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR), Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (DSRK), Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK 2020), Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r. (STR), Strategia „Sprawne Państwo 2020” (SSP), Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (SRKS), Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL), Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (KPGO), Umowa Partnerstwa (UP), Strategii Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020 (SRWP), Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego z 2002 r. (PZP WP), Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020 (RPO WP 2014-2020), Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 r. (POŚ WP), Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego Rzeszowa na lata 2010 – 2015, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla miasta Rzeszów, Program ochrony środowiska miasta Rzeszowa na lata 2013-2016 z uwzględnieniem zadań realizowanych w 2013 r. oraz perspektywą na lata 2017 – 2020.

Dokonano analizy stanu aktualnego i na jej podstawie określono problemy środowiskowe, które istotne są z punktu widzenia Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa. Wciąż dużym wyzwaniem dla środowiska są stężenia zanieczyszczeń gazowych powstających w wyniku niskiej emisji w tym emisji komunikacyjnej oraz emisji z komunalnych procesów energetycznych.

Analiza i ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko została przeprowadzona dla głównych celów strategicznych w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia/działania przypisanego określonej celowi oraz w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska, w tym na zdrowie i życie ludzi. Prognozuje się, że realizacja działań zawartych w Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa do 2025r., spowoduje pozytywne zmiany w środowisku, przyczyni się do wprowadzania działań adaptacyjnych do zmian klimatu. Przeprowadzona ocena oddziaływań na środowisko wspieranych działań pozwoliła na określenie elementów środowiska, na które Strategii, będzie oddziaływał, w jaki sposób i z jakim natężeniem. Najwięcej pozytywnych oddziaływań dla środowiska przyniesie realizacja działań zawartych w celu strategicznym C4. Będą to działania dotyczące takich komponentów środowiska jak: powietrze, wody, klimat, zasoby naturalne, jakość gleb, krajobraz.

Najwięcej negatywnych oddziaływań dla środowiska wystąpi w trakcie realizacji przedsięwzięć związanych z koniecznością zajęcia powierzchni ziemi, będą to przedsięwzięcia realizowane w ramach celów głównych C1-C3. Oddziaływania negatywne będą dotyczyły głównie powierzchni ziemi, ekosystemów z nią związanych, krajobrazu, powietrza. Oddziaływania te w znacznym stopniu będą wpływały na komfort życia mieszkańców. Będą to głównie oddziaływania krótkotrwałe nie powodujące trwałych zmian w środowisku, które ustąpią wraz z zakończeniem prac. W przypadku budowy nowych obiektów i rozbudowy obiektów istniejącej infrastruktury, oddziaływania dotyczące powierzchni ziemi będą oddziaływaniami trwałymi nieustępującymi.

Generalnie cele szczegółowe nie będą znacząco lub będą w sposób pozytywny wpływać na obszar Natura 2000 „Wisłok Środkowy z Dopływami”. Pozytywne oddziaływanie wiązać się będzie z realizacją celów szczegółowych, których efektem będzie poprawa jakości powietrza atmosferycznego, poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych, stworzenie sprawnego systemu gospodarowania odpadami oraz ochrona bogactwa przyrodniczego miasta. Jedyne bezpośrednie znaczące negatywne oddziaływanie, jakie może wystąpić przy realizacji Strategii dotyczy celu sektorowego C.3. Mobilność miejska i infrastruktura, a w szczególności realizacji inwestycji drogowych kolejowych, które mogłyby przechodzić przez obszar Natura 2000. Dochodzić będzie wówczas do fragmentacji siedlisk przyrodniczych i płoszenia zwierząt zarówno na etapie budowy, jak i eksploatacji.

Analizowanie rozwiązań alternatywnych jest trudne do zrealizowania ze względu na to, że strategiczne cele główne rozwoju Miasta Rzeszowa skonstruowano w oparciu o Wizję i Misję rozwoju Miasta oraz analizę silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych Miasta. Przeprowadzona analiza wykazała, że cele strategicznych sformułowane w Strategii Rozwoju Rzeszowa z 2008 r. nadal są aktualne. Zostały jedynie w niektórych przypadkach przeformułowane. Potwierdza to słuszność zaproponowanych w Strategii rozwiązań.

Na podstawie analizy stanu aktualnego oraz analizy potencjalnego oddziaływania na środowisko realizacji celów zaproponowanych w Strategii, w prognozie zaproponowano rekomendacje, które według autorów opracowania powinny zostać uwzględnione w Strategii. Rekomendacje dotyczą przede wszystkim uszczegółowienia celów głównych o zasadę zrównoważonego rozwoju miasta oraz działania dotyczące ochrony środowiska.

16 BIBLIOGRAFIA

Akty prawne:

- Unijne:
 1. Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko,
 2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dyrektywa OOS),
 3. Dyrektywa Rady nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa),
 4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r.

- w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dyrektywa Ptasia),
5. Dyrektywa Rady nr 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych,
 6. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej,
 7. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE,
 8. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2007/60/WE z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim,
 9. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE,
 10. Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment, European Commission 2013,
 11. Wspólnotowy pakiet energetyczno – klimatycznego „20-20-20”.
- Krajowe:
 1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 Nr 213 poz. 1397 z późn. zm.),
 2. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm),
 3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232 z późn. zm.),
 4. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013 poz. 627),
 5. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21 z późn. zm.),
 6. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2012 poz. 145 z późn. zm.).
 - Regionalne:
 1. UCHWAŁA Nr LXXV/62/98 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa,
 2. Zarządzenie Nr VII/168/2015 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa.

Dokumenty strategiczne:

- Unijne:
 1. Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny - unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. (Dz. U. UE nr C 258 E/99 z dnia 20 kwietnia 2012 r.);
 2. Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju, Bruksela, 2011r.;
 3. Plan działań na rzecz zasobooszczędnej Europy, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, KOM(2011)571, Bruksela, 2011 r.;
 4. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020, Bruksela, 2010r.;
 5. Wkład polityki regionalnej w zrównoważony wzrost w ramach Strategii „Europa 2020”, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, KOM(2011) 17, Bruksela, 2011r.;
 6. Zrównoważony rozwój w Unii Europejskiej Raport monitorujący z 2011 r. w sprawie strategii zrównoważonego rozwoju UE
- Krajowe:

1. Długookresowa Strategią Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności, Warszawa, 2013r.,
 2. Krajowy plan gospodarki odpadami 2014, przyjętego Uchwałą Nr 217 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2010 r. (M.P. Nr 101, poz. 1183), Warszawa, 2010r.,
 3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, Warszawa, 2010r.,
 4. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, KZGW, Warszawa 2011;
 5. Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, przyjętą Uchwałą Sejmu RP w dniu 22 maja 2009 r. (M.P. Nr 34, poz. 501), Warszawa, 2008r.,
 6. Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020 - Umowa Partnerstwa, Warszawa, 2013r.,
 7. Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, Warszawa 2014r.,
 8. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020, Warszawa, 2013r.,
 9. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, Warszawa, 2013r.,
 10. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, Warszawa, 2013r.,
 11. Strategia Rozwoju Kraju 2020, Warszawa, 2012r.,
 12. Strategia „Sprawne Państwo 2020”, Warszawa, 2013r.,
 13. Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022, Warszawa, 2013r.,
 14. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Warszawa, 2013r.,
 15. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020), Warszawa, 2012r.
- Regionalne:
 1. Plan gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego, Rzeszów 2012r.
 2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, Rzeszów, 2002r.
 3. Poprawa funkcjonowania komunikacji publicznej w centrum miasta Rzeszowa poprzez ograniczenie ruchu tranzytowego i wprowadzenie strefy płatnego parkowania
 4. Program ochrony środowiska miasta Rzeszowa na lata 2013-2016 z uwzględnieniem zadań realizowanych w 2013 r. oraz perspektywą na lata 2017 – 2020, Rzeszów 2013r.
 5. Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny w Gminie Miasto Rzeszów, plan na lata 2012-2017
 6. Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 r., Rzeszów 2013r. ,
 7. Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla miasta Rzeszów, Rzeszów 2015r.,
 8. Projekt Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 24.03.2015, Rzeszów 2015
 9. Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020, Rzeszów, 2013r.,
 10. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Rzeszowa, wersja ujednolicona, Biuro Rozwoju Miasta Rzeszowa;
 11. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020, Rzeszów 2015r.,
 12. Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego Rzeszowa na lata 2010-2015”, Rzeszów 2011r.
- Opracowania:
1. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31.12.2014r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2015
 2. Budowa systemu integrującego transport publiczny miasta Rzeszowa i okolic

3. Historyczna i współczesna zabudowa wysoka Rzeszowa a planowanie krajobrazu miasta, Barbara Krupa, Karolina Konieczna
4. Ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2012, WIOŚ Rzeszów, Rzeszów 2013r.;
5. Ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za rok 2013, WIOŚ Rzeszów, Rzeszów 2014r.;
6. Ocena stanu wód powierzchniowych w 2012 r., WIOŚ w Rzeszowie, Rzeszów 2013r.;
7. Ocena stanu wód powierzchniowych w 2013 r., WIOŚ w Rzeszowie, Rzeszów 2014r.;
8. Raport o stanie miasta. Przekształcenia strukturalne i tendencje rozwoju społeczno-gospodarczego Rzeszowa w 2015 r.”, Aleksander Noworól Konsulting, Rzeszów 2015r.
9. Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w roku 2013, WIOŚ Rzeszów, Rzeszów 2014r.
10. Standardowy Formularz Danych Obszaru Natura 2000 Wisłok Środkowy z Dopływami PLH180030, GDOŚ;
11. Stan środowiska w województwie podkarpackim w latach 2004-2013, WIOŚ Rzeszów, Rzeszów 2015r
12. Wody podziemne miast wojewódzkich Polski, pod red. Zb. Nowickiego, PIG - PSH, Warszawa 2007r.;